

VIRUS VELIKA RAZPRODAJA
RAČUNALNIKI TISKALNIKOV EPSON
Lendavska 39b, M. Sobota, tel.: 33 002

izbrati?
nič lažjega
COMPTON
RAČUNALNIKI
M. Sobota, Slovenska 25, tel.: 27 094

CREDITANSTALT
Banka Creditanstalt d.d., Ljubljana

Zaposlovanje
na črno

Puconci, G. Petrovci in Šalovci - Hodoš
**Nova železnica naj bi
bila v ponos, ne v
sramoto in breme**

Medtem ko dve goriški občini nista soglašali z
lokacijskim načrtom železniške proge, so ga v
Puconcih vseeno sprejeli, vendar pogojno

VESTNIK

Murska Sobota, 6. februarja 1997, leto XLIX, št. 6, cena 180 SIT

VREME

Ob koncu tedna bo
pretežno jasno in
hladno.

6. februar, četrtek, Ljubo
7. februar, petek, Rihard
8. februar, sobota, kult. praz.
9. februar, nedelja, Apolonija
10. februar, poned., Vilijem
11. februar, torek, pust
12. februar, sreda, pepelnica

Se Polona (9. februar) v soncu odteja.
v mokrem poletju gob preostaja.

VESTNIK VESTNIK
NIK VESTNIK VES
VESTNIK VESTNIK
NIK VESTNIK VES
VESTNIK VESTNIK
NIK VESTNIK VES
VESTNIK VESTNIK
NIK VESTNIK VES
VESTNIK VESTNIK
NIK VESTNIK VES
VESTNIK VESTNIK
NIK VESTNIK VES

Ob kulturnem prazniku se nam vsako leto po-
stavlja kopicca kulturoloških vprašanj, ki se ne-
posredno dotikajo Slovence kot posameznika in
naroda kot nacije, saj se naše bivanje kreira s
kulturo samobitnostjo in samoizraznostjo, ker
si je nemogoče predstavljati eksistenco brez kul-
turne ustvarjalnosti. Kajti če ona ni vrednostno
zadovoljivo umeščena v življenjski prostor in čas,
potem ne moremo zaobiti spoznanja, da se krha-
ta narodova bit in nacionalno bistvo, brez njiju
pa je težko govoriti o zavesti v najširšem pome-
nu besede. Premislek o tem, ali je prav, da na-
rod praznuje svoj kulturni praznik na dan smr-

prav kultura ni samo zemeljskost, ampak veliko
nad njo in pod njo, ker umetnost ni samo oro-
dje izrazilo, temveč je izpovedovalno doživljajsko
estetsko vodilo, kateremu ne smemo prirezova-
ti in celo obrezovati kril. Prešeren je življenje
upesnjeval, kolikor je le mogel celostno, zato ni
čutil neizrekljivih skrajnosti in celo nesmislov,
ampak se je vsakič želel sprijeti z vsem tistim,
kar je med strahom in upanjem, in od tod tudi
njegovo poetološko samospraševanje - Kam? -
ker iz obupa si človek mora hoteti priti do lju-
bezni brez gorja, saj se pevec ne sme vdati v uso-
dno trpljenje in celo žrtvovanje, ampak se mora

Kultura - na zdravje!

ti največjega pesnika, je vedno znova aktuelen,
saj se ne da zaobiti pomisleka o zgolj »transcen-
dentalni« in celo »klerikalistični« osmislnitvi kul-
turološkega svetka, ki vsekakor ne sme biti to-
turološkega svetka, ki vsekakor ne sme biti to-
mačen kot enostrani duhovni in estetski pojav,
ampak se mora vedno znova oglašati in razume-
ti kot ponavljajoča in obnavljajoča se neurnjiti-
vost, ki naj se pojavlja v nacionalni zavesti kot
svetost ustvarjalne volje in moči, ki doživlja pre-
obrazbo v svoji poklicanosti in imaginaciji. To-
obrazbo v svoji poklicanosti in imaginaciji. To-
rej v poetološkosti človekovega življenja, ono pa
je venomerno rojevanje prihajanja, ne pa
odhajanja v pozabnost. Prej ali slej se homo
moralis soočiti s »pretolmačenjem Prešernove
smrti«, saj bomo v nasprotnem kulturi odvzema-
li eksplicitno živost, česar pa nikakor ne smemo
dopustiti, kajti če to področje ustvarjalnosti zja-
me omrtvelost, potem se bomo težko spruševali
o individualnem in nacionalnem smislu, če pa
se ta izgublja in celo izkoreninja, potem ni da-
leč trenutek prenehanja tostranega bivanja, če-

njegov poklic kot sumopoklicanost eksistencial-
no in vrednostno umeščati v vsakodnevno
življenje, ker samo tako je mogoče kulturi na
stečaj odpirati vrata. Prav ob prazniku odkrirete
in odločneje jamramo, da kultura nima tistega
mesta in tiste veljave v Slovenčevem življenju, ki
bi ga morala imeti, in si to vsekakor tudi zasluži,
vendar pa nismo daleč od ugotovitve, če rečemo,
da je kultura vsakega naroda tudi politično vpra-
šanje oziroma ima oblast v rokah škarje in plat-
no, čeprav je res, da je kultura vseeno prej
estetskost in strokovnoumetniško premišljevanje,
česar v praznim želodcem ni mogoče ustvarja-
ti, kvečjemu se le odpovedovati in potrpeti, iz
praznega žaklja pa tudi ni kaj vzeti.

Nacionalna kulturna politika je v mnogih pri-
merih nedorečena, saj so vrednostni kriteriji bolj
lasulja za neodgovornost, kot da bi bili lepa pe-
včeva pričeska. Lišpa in kiča je vseeno preveč!

DRAGO KUHAR

fotografija: JURIJ ZAUNEKER

Vse poti vodijo v **Obtrošnik**

VALENTINOVO

Ne pozabite na srce - večni simbol ljubezni!

S proizvajalcem **KRKA**

iz Novega mesta akcijska
prodaja daril in dišav v obliki
srčkov.

Akcijska prodaja bo trajala od
VALENTINOVEGA do DNEVA ŽENA
oziroma do MATERINSKEGA DNE.

VALENTINOV SRČKI (parfum 15 ml),
šest dišav, spray **924,00 SIT**

VALENTINOV BOMBONČKI (parf. 30 ml),
trije vonji, spray **1.254,00 SIT**

VANILA, dišava potepinka,
15 ml, spray **765,60 SIT**

VANILA, dišava potepinka,
30 ml, spray **1.320,00 SIT**

SHOCK LIGHT, dišava moč nežnosti,
15 ml, spray **765,60 SIT**

SHOCK LIGHT, dišava moč nežnosti,
30 ml, spray **1.320,00 SIT**

dan zaljubljenec
in vseh, ki
se imajo
radi

**Industrija
konfekcije
Velika
Polana
pred
dražbo**

**Kulturna
priloga**

Soboška galerija svojo podobo
na ogled postavi

O prekmurski in preleški
likovni umetnosti skozi čas

Po umorih vodimo

Na območju Pomurja (upravne enote Gornja Radgona, Lendava, Ljutomer in
Murska Sobota) živi 6,5 odstotka slovenskega prebivalstva, zato bi »moral« biti
približno, tolikoodstotni naš delež v tako imenovani slovenski kriminaliteti. Tudi v
svetu od Muri nismo namreč povsem nedolžne ovčke. Saj se strinjate, da je tako?

CELOVEC: Enotna lista (EL), politično zastopstvo slovenske manjšine na avstrijskem Koroskem, si bo na lokalnih volitvah, ki bodo devetega marca, prizadevala za župansko mesto v Globasnici. Vodilni kandidat EL je deželni sekretar EL in podžupan Globasnice Bernhard Sadovnik. Drugi vodilni cilj je, pridobiti še dodatnega občinskega svetnika, tako da bi jih imeli pet. Na kandidatni listi so ob Sadovniku še kmetovalec Hubert Kordez, kmetovalka Bernadette Kordesch, mizar Johann Bricmann, instalater Marko Gregorič in Miro Polzer, vodja ljubljanske izpostave avstrijskega Inštituta za vzhodno in jugovzhodno Evropo.

DAVOS: Ameriški finančni mogotec George Soros je na Svetovnem gospodarskem forumu v švicarskem mestecu napovedal, da bo Evropa leta 2007 tesneje povezana in bogatejša, kot kažejo današnja pričakovanja. Tako naj bi imela Evropa v desetih letih enotno denarno in davčno politiko. Predsena Evropske komisije Jacques Santer pa je napovedal, da bo EU začela pogajanja s kandidatki za članstvo v uniji leta 1998 in da bi jih lahko končala bodisi pred letu 2000 ali po njem.

BEGRAD: Srbski tednik DT Magazin je objavil program Socialistične stranke Srbije (SPS) za prihodnje volitve, ki naj bi bile konec leta. Program, ki obsega 28. točk, predvideva tudi čistko v vrstah socialistov. Ob programu seveda niso omenjali več kot dva meseca trajajočih demonstracij. Prav tako niso omenili podviga srbske policije, ki je pred nekaj dnevi preiskala redakciji dveh srbskih časnikov, ki kritizirata režim. Preiskali so redakciji dnevnika Demokratija in satiričnega tednika Kramača, med preiskavo redakcije in stanovanja urednika pa so iskali dokument, iz katerega bi bilo mogoče razbrati, kdo je pred enim mesecem objavil oglas s telefonskimi številkami pomembnih ministrstev in drugih državnih ustanov. V oglašju je opozicijska zveza Zajedno pozvala Srbe, naj z nenehnim klicanjem ministrstev in javnih ustanov blokirajo telefonske linije.

Po obisku ruske delegacije v Beogradu je Milošević napovedal, da bo kmalu rešil srbske zaplete. Da bi pri tem lahko šlo za obračune policije z demonstranti – navsezadnje so ravno v teh dneh v spopadu ranili več kot 50 oseb, med njimi je bila tudi Pešiceva, ki je dobila poškodbe na roki in nogi –, tuja javnost očitno ni računala. Kaj bo ustavilo samopašnika? V Beogradu je prišlo tudi do krvavega spopada med srbsko policijo in domnevno kosovskimi teroristi. Začasno so pripravili številne kosovske Albance. Kot je poročal Kosovski informacijski center, ki je blizu najmočnejši albanski stranki Demokratijski zvezi Kosova so bili med pripadniki policije in kosovskimi Albanci na Kosovu ubiti trije ljudje, med njimi tudi Zahir Pajaziti, domnevno eden vodilnih članov ilegalne Kosovske osvobodilne armade.

GROZNI/MOSKVA: V Čečeniji so objavili neuradne končne re-

zultate predsedniških volitev. Na 437 voliščih je za nekdanjega vojaškega voditelja čečenskih upornikov Aslana Mashadova glasovalo 59,3 odstotka volivcev. Na drugo mesto se je uvrstil vojaški poveljnik Šamil Basajev, sledil pa mu je sedanji čečenski voditelj Jandarbijev.

TIRANA: Albanske oblasti so prepovedale protivladno zborovanje v Tirani, ki ga je pripravila Zveza neodvisnih sindikatov. V bližini stadiona Dinamo je neposlušne pričakala policija.

BUDIMPEŠTA: Madžarski zunanji minister Laszlo Kovacs je prepričan, da bo njegova država med prvimi, s katerimi bo zveza Nato še letos začela pogajanja o polnopravnem članstvu. Za Madžarsko je članstvo v Natu pomembno predvsem zato, ker zagotavlja njeno varnost, stabilnost in družbeni razvoj, je poudaril minister v pogovoru za APA.

DAVOS: Ob robu Svetovnega gospodarskega foruma sta se srečala izraelski premier Benjamin Netanjahu in palestinski voditelj Jaser Arafat. Ponovno naj bi se srečala danes na mejnem prehodu Erez med Izraelom in Gazo, kjer naj bi se pogovarjala o odprtju letališča in pristanišča v Gazi ter o vzpostavitvi t. i. varnega prehoda med Gazo in območji na Zahodnem bregu, ki so pod palestinskim nadzorom.

SOFIJA: V Sofiji so se začela pogajanja vladajoče bolgarske Socialistične stranke o sestavi kabineta. Posvetovanj so se udeležili poslanci socialistov (nekdanji komunisti) ter njihovi koalicijski partnerji, kmečka stranka in ekološka skupina Ekoglasnot. Medtem pa se nadaljujejo demonstracije, v katerih postavljajo kot glavno zahtevo takojšnje predčasne volitve.

MOSKVA: V rezidenci Ogorevo blizu Moskve sta se srečala Boris Jelcin in Jacques Chirac. Chirac je po triurnih pogovorih ocenil, da bi lahko prišlo do dogovora z Rusijo o širitvi zveze Nato na Vzhod »še pred julijskim vrhunskim srečanjem Nata v Madridu«, čeprav je Jelcin poudaril, da Moskva še vedno naprotuje širitvi Nata.

MOSKVA: Rusija je ena od držav, v kateri še vedno izvršujejo smrtne kazni. Od januarja preteklega leta, ko je bila država sprejeta v Svet Evrope, so usmrtili 62 ljudi. Usmrtnice pa so grobe kršitve določil Sveta Evrope. Ob vstopu je Rusija namreč zagotovila, da se bo zavzela za odpravljanje smrtne kazni, kar naj bi izvedla v nadaljnjih dveh letih.

ALŽIR: V Medei, ki leži 80 kilometrov južno od Alžira, so neznanec brutalno umorili 31 oseb. Pokol so izvedli skrajni islamski ekstremisti, med tanci so bile tudi ženske in otroci.

ANKARA: Generalni sekretar zveze Nato Javier Solana je ostro kritiziral Turčijo, ki grozi, da bo vložila veto na širitev Nata, če ne bo sprejeta v EU.

Balkanski recept

Pri pospravljanju »ostankov komunizma« - kljub nostalgiji, ki nekatere ob tem lahko zagrabi - očitno ni več mogoče najti sovražnika zunaj meja lastne države

Torej ni mogoče kazati na bolj ali manj imaginarnega razrednega, državnega itd. sovražnika, ki bi tam nekje samo čakal, da plane na še bolj imaginarno svobodo. In ko umanjka krivca, postanejo socialni motivi vzvod za doseg političnih ciljev. Ker je sovražnik v državi – ali kot v Bolgariji, kjer se skriva v parlamentu – očitno konec tega stoletja ne pomaga nič drugega kot iti na ulice in prek medijev lansirati svoj upor. Da se nato nekega dne kot odrešilna bilka protestnikov oglasi (glede na njene potrebe, načrte ...) tudi mednarodna politična javnost.

Politično čelo demonstracij

Na čelu demonstracij so združene opozicijske sile, ki sestavljajo t. i. demokratično unijo. Petnajsterica, do pred kratkim vse prej kot strpnih ali vsaj programsko podobnih strank. V zvezi so se znašli od radikalnih demokratov do aktivistov Glasnosti, Organizacije za priključitev Makedonije ...

S pomočjo študentov in v manjšem obsegu tudi delavcev hočejo bolgarski demonstranti pregnati iz države sovražnika, skritega za kordoni policije v sofijski parlamentarni palači: frakcijo vladajočih socialistov, naslednikov nekdanj vsemogočne komunistične partije.

V nasprotju s Srbi hočejo Bolgari pregnati vladu, ki so jo pred dvema letoma izvolili z večino. Resda so že leta 1989 pretrgali popkovo s komunisti in poslali diktatorja Todora Živkova v pokoj. Kljub temu gospodarske reforme očitno niso prinesle težko

pričakovane blaginje. Leta 1994 so se nekdanji komunisti vrnili in zmagali z obljubo, da bodo povenili kruh in priskrbeli nova delovna mesta.

Revščina ali s komunisti do bankrota

Vendar pa so za zadnji dve leti za Bolgarijo značilni slabo gospodarstvo, organiziran kriminal ter kolaps bolgarske ekonomije in socialističnega neformiranega političnega sistema. Podjetja, večino niso dosledno privatizirali, so obratovala samo še s pomočjo posojil. Menjalniški tečaj je s 70 levov za dolar skočil na 682 levov za dolar. Cena kruha je pol leva za kilogram, povprečna plača pa je vsega skupaj 20 dolarjev. Števil-

ne poljske kuhinje, v katerih ljudje dobijo vsaj topel obrok na dan, dokazujejo, da brez pomoči agrarne okolice ni mogoče preživeti.

Država nima niti denarja za bolgarsko armado, iz katere so poslali domov vse rekrute. Bolnišnice odpustajo ljudi, ker jim primanjkuje hrane, kurjave, zdravil. Lani je Bolgarija doživela nekaj devalvacij in vse simptome hiperinflacije.

Deklaracija o rešitvi Bolgarije

V decembru je odstopil socialistični premier Videnov. Poslanci opozicije, ki so obtožili vladajočo socialistično stranko za

katastrofo v državi, so parlamentu ponudili Deklaracijo o rešitvi Bolgarije, ki predvideva ob ukrepih za preživetje ustavitev hiperinflacije, korupcije in kriminala ter predčasne volitve in prihodnje dogovore o sestavi nove vlade, katere mandat bi moral biti iz najmočnejše opozicijske stranke.

Stojanov pozval Dobreva

Konec minulega leta je na predsedniških volitvah zmagal vodja opozicije Petar Stojanov. Nekdanji predsednik Žalja Željčev je poveril mandat za sestavo nove vlade Nikolaju Dobrevu, prejšnjemu policijskemu ministru, ki

Srbske podobnosti

V začetku so bili protesti v Sofiji po zunanjih znakih na les podobni beograjskim. Začelo se je s piščalkami, lonci, budilkami, svečami ... V noč z 10. na 11. januar so se relativno mirne demonstracije prelevile v svoje nesprotje. Demonstranti so pri prodoru v zgradbo parlamenta stžgali del notranje opreme, ki je skrivačem rabila za barikado. V zgradbi parlamenta so bili 17 ujeti poslanci Socialistične stranke za kazen, ker so odbili Deklaracijo o rešitvi Bolgarije. V času spora med policijo in demonstranti, ki so vztrajali, da bodo zasedli parlamentarno zgradbo, so poslanci prepevali domoljub-

ne pesmi. Demonstranti pa so vzklikali parole: »Premier – policist, država – taborišče«.

Petar Stojanov, ki je nagovoril demonstrante, seveda z Željčevom, da bi jih pomiril, je med drugim dejal, da je »neokusno, da poslanci leve v parlamentu prepovajo domoljubne pesmi, medtem ko narod nima kruha«.

Eden od demonstrantov se je vrغل pod avtomobil, v katerem so varnostniki peljali na varno Nikolaja Dobreva. Vendar pa so socialistični poslanci s pomočjo policije okrog stihir zjutraj prebrali policijski obroč in se v avtomobilu su prepeljali na varno. V nekaterih urah je bilo ranjenih okrog 50 oseb.

Rešitev

Očitno je tudi, da si država, ki se razglašuje za demokratično ali vsaj za državo na poti v demokracijo, ne more več privoščiti stare recepture ter demonstrantne razgnati z nekaj tanki in socialističnimi rešitvami.

Zato se kot edina rešitev kaže spoštovanje »narodove volje« v obliki novih volitev, s čimer se očitno strinjajo tudi svetovni vesilesile.

A. POTOČNIK
foto: Spiegel

VESTNIK

Izdaja:
Podjetje za informiranje
Murska Sobota

je 8.800,00 SIT, za pravne osebe in obrtnike 7.000,00 SIT polletno, za naročnike v tujini 100 DEM letno, izvod v kolportazu na 180,00 SIT. Tekoči račun pri Agenciji RS za PPNi Murska Sobota: 51900-603-30005, devizni račun pri Abanki Ljubljana: 50100-620-00112-5049512.
Tisk: Tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. Na podlagi mnenja Ministrstva za informiranje št. 16/IB z dne 30. 1. 1992 se šteje tednik Vestnik med proizvode informativnega značaja iz 13. točke tarifne številke 3, za katere se plačuje pet-odstotni davek od prometa proizvoda.
Elektronska pošta: vestnik@eunet.si. WWW stran: http://www.p-inf.si.

VESTNIK

Mandatar nastopal v Davosu, kandidati pa doma

Medtem ko se je Drnovšek kot novoizvoljeni mandatar razkazoval v Davosu, kjer naj bi opravil karseda pomembne gospodarske pogovore s Santerjem pa tudi Mubarakom in indijskim premierom Govdo, se njegovi prihodnji tvorci vlade na t. i. hearingih oziroma zasliševanjih oziroma predstavitev niso najbolje odrezali

No, ne prav vsi. So jih res zavrnili samo pomladniki ali pa je bila sklenjena kupcija med podporniki in mandatarjem tako nemogoča, da je ta morda vedel, da se nekateri, tudi če bodo danes izvoljeni, ne bodo dolgo obdržali?

Bolj kot nepodpora se zdi čudna podpora prihodnjemu kulturnemu ministru. Ne čudi podpora kandidatu za ministrski stolček - na katerem so v preteklosti sedeli pomladniki (natančneje SKD) - če upoštevamo, da so bili pomladniki odborniki v manjšini. Je torej nekdanji mladinski funkcionar in prejšnji predsednik državnega zbora - ki je doživel in tudi prestal interpelacijo v državnem zboru - navsezadnje človek, ki vse življenje živi od politike, res najprimernejši za vodenje kulturnega ministrstva? Ali pa je v tej državi ljudem malo mar, kdo se in kdo se ne znajde na tej funkciji? In ali vprašanje kulturnega ministra zanima le ožek krog kulturnikov in kultur-

nevnem ministrovanju na ministrstvu za finance, to je obdobje, ko je podpisal vsaj dve sporni »igralniški« dovoljenji.

Skozi sito ni šel niti finančni minister Gaspari, ki mu nekateri očitajo, da je eden od zadnjih Slovencev, ki se je vrnil iz Beograda, v javnosti pa slovi predvsem kot nadstrankarski ekspert, ki v vsem ravno ne prikimava Drnovšku.

Podpore prav tako ni dobila prihodnja notranja ministrica, ne glede na tipične šale, ki so se pojavljale v javnosti, da bo »ženska naredila red«. Koliko je za to funkcijo primerna članica nacionalistične stranke (pa pustimo primerjavo s Haiderjem), pa ve očitno mandatar, ki se je za lastno po-

dporo pač dogovarjal po svojih najboljših močeh. Je res tako spreten pogajalec? Vprašanje je, ali je metanje v isto ministrstvo, tako t. i. državne uprave kot policije, smiselno. Zagotovo pa bo prihodnji policijski minister moral pokazati še kaj več kot dveletne priprave na papežev obisk.

Podpore je dobil tudi prihodnji zunanji minister, politik, ki v prejšnjem mandatu ni preživel interpelacije v državnem zboru. Ob njegovi interpelaciji ni nastopil niti Drnovšek, ki bi s svojim prihodom v dvorano vendarle lahko zasul stvari. Mu torej po nekaj mesecih toliko bolj zaupa? In če se bodo slovenski državniki s hrvaškimi pogajali tako, kot so se doslej, bo razrešitev »spornih« odsekov meje vse prej kot hitra ali celo v korist Slovenije. Povsem drugo vprašanje pa je, kako bi se na tem mestu obnesel drugi

nekdanji mladinski funkcionar, npr. Pahor, ki se vsaj v javnosti prezentira kot bolj nepopustljiv in področje obvladujoč pogajalec.

Nazadnje je Drnovšek le potegnil na dan še dva ministra. Za pravosodnega je odbor potrdil Aleša Zalarja, dozdašnjega

predsednika okrožnega sodišča, ki ga je javnost zaznala, ko se je povzpela na funkcijo predsednika Temeljnega sodišča v Ljubljani. Tako mlad, da je neobremenjen s strankarsko ali kakršnokoli drugo pripadnostjo? No, vsaj zavzel se je za nadstrankarsko funkcijo ministrstva, ki naj bi ga vodil. Morda so ga tudi zato podprli kar z osmimi glasovi za in enim proti. Toda mar se že s poudarjanjem nestranskih pripadnosti ne odpira vprašanje strankarske manipulacije? Ministrstvo je samo politična funkcija.

Drugo mesto, ki naj bi ga zasedel Jože Protner in ki ga je Drnovšek hranil za tiste, ki bi si vendarle še premislili, je ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Tokrat naj bi občutljivo mesto vodil magister biotehniških znanosti, ki je v prvi Drnovškovi vladi že zasedal mesto kmetijskega ministra - v obdobju med prvo in drugo Osterčovo vladavino. Protner je bil med drugim direktor Kmetijskega zavoda Maribor in Vinaga, v politiki pa je nastopal kot poslanec zbora občin pa tudi kot predsednik mariborske podružnice LDS. Glede na vse vizije o letu 2000 in o vstopu v EU bo kmetijski sektor tisti, ki ga bo ob takšnih in drugačnih navezavah najbolj pretresalo, in bo zato to eno od najmanj hvaležnih ministrskih mest.

Kakorkoli že, danes bodo v paketu obravnavani vsi ministrski kandidati, ki so in ki niso dobili podpore. Njihova potrditev v odborih naj bi bila tako samo indikator prihodnjega razpoloženja do ministrskih stolčkov in možnost prihodnjih interpelacij. In šele če bi v državnem zboru celotno listo kandidatov dvakrat zavrnili, bi poslanci lahko odločali o posameznih kandidatih za ministre.

Zaposlovanje na črno Trdokožci se ne sprevačajo

Red naj bo in spoštovanje zakonov, je pred dobrima dvema letoma odločila naša država, ko so v parlamentu sprejeli nov zakon o delovni inspekciji, ki daje inspektorjem zelo velika pooblastila. Toda pomočnica glavnega inspektorja Republike Slovenije za delo v naši regiji Zdenka Potisk ugotavlja: »Kljub strožjim kaznim se kršitve ne zmanjšujejo.« Kršitelji so predvsem »stari znanci«, delodajalci, ki jih zaradi kršenja zakonov nasploh preganjajo tudi drugi pristojni organi, tako inspektorji, davčne službe in tudi delavci Uprave za notranje zadeve. Tem torej tudi strožje kaznovanje zaradi nespoštovanja zakonskih določil v zvezi z zaposlovanjem ne pride do živga.

»Kar nekajkrat smo lani izrekli najstrožji ukrep in predvsem v gostinski dejavnosti smo šestkrat ukrepali na podlagi pisnih in ustnih odločb delodajalcu in zaradi neupoštevanja le-teh opravili pečetanje. Čeprav delodajalci vedo za te ukrepe pečetanja, pogostokrat ne ravnajo drugače.«

V primeru ugotovitve zaposlovanja na črno inspektor lahko delodajalcu takoj prepove opravljanje delovnega procesa in uporabo vseh delovnih sredstev, dokler z delavcem ne uredi pogodbe o zaposlitvi. Poleg tega vloži tudi prijavo za kaznivo dejanje zaradi kršitve temeljnih pravic delavcev. Če se delodajalec »poživlja« na vse to in kljub prepovedi opravlja dejavnost še naprej, mu lahko prostor in delovna sredstva zapečati. In če v pol leta dvakrat ugotovi zaposlovanje na črno, lahko pristojnemu organu, ki je izdal dovoljenje za opravljanje dejavnosti, predlaga, da mu ga odvzame.

Toda nekatere delodajalce ne ganejo še tako strogi ukrepi. Zaradi kršitve delovnopravne zakonodaje je bila zapečaten gostilna ob pomembni magistralski cesti zaprta samo dan ali dva, potem pa so v njej spet začeli streči gostom. Ta delodajalec, ki slovi po iznajdljivosti, kako ogoljufati in prikrajšati državo, namreč vedno znova išče luknje v zakonu, a če mu jih zmanjka, se zanaša na dolgotrajnost pravnih in pravnih postopkov. Kajti čas je na njegovi strani.

»Na črno najpogosteje zaposlujejo v gradbeništvu, gostinstvu, trgovini ter predvsem pri delodajalcih, ki imajo družbo v zasebni lasti.« je povedala sogovornica. Delodajalci kar »pozabijo« ali se jim zdi manj pomembno z delavcem podpisati pisno pogodbo o zaposlitvi, prav tako ne uredijo socialno-

varstvenih pravic. V primeru inspekcijskega nadzora se pogosto sklicujejo na poskusno delo delavca, da bi spoznali njegove sposobnosti in se šele nato določali o njegovi zaposlitvi. To pa je seveda nezakonito ravnanje, saj delovnopravna zakonodaja dopušča možnost sklenitve pogodbe o zaposlitvi za določen čas, in sicer za čas poskusnega dela. Sploh pa se zlorablja tudi možnost zaposlovanja za določen čas. Taka zaposlitev naj bi bila le izjemoma in le v primerih, ki jih našteva zakon. Toda delodajalci kar po vrsti sklepajo pogodbe za določen čas, saj v primeru pomanjkanja dela delavca lahko brez velikih stroškov ob izteku pogodbe zakonito odslujejo.

»Zaposlovanje delavcev na črno se povečuje,« ugotavlja inspektorica za delo Zdenka Potisk, »tudi zaradi brezposelnosti pri nas.« Dostikrat se delavec, ki je prijavljen na Zavodu

za zaposlovanje in uživa tam vse pravice, pri delodajalcu zaposli še na črno in si tako ustvari dodatni zaslužek. Tako sta zadovoljna on pa tudi delodajalec, kateremu ni treba plačevati davkov in prispevkov. Šele takrat, ko pride med njima do kakšnega spora, najpogosteje zaradi plačila za delo, delavec prijavi delodajalca inspekcijskim službam zaradi zaposlovanja na črno. In teh prijavi je v zadnjem času dosti in vedno več. Inspektorji potem opravijo svoje delo, »primejo« delodajalca, toda s tem delavcu ne pomagajo. Za ostane brez dela, saj delodajalec ne more nihče prisiliti, da bi delavca redno zaposlil, prav tako pa ga ne morejo prisiliti, da bi za nazaj, ko je delavec delal na črno, zanj plačal prispevke za pokojninsko in zdravstveno zavarovanje. To si delavec lahko pridobi le sam s civilno tožbo delodajalca, če se seveda odloči za to in je zadeva rešena njemu v prid.

MAJDA HORVAT

Puconci, G. Petrovci in Šalovci - Hodoš

Nova železnica naj bi bila v ponos, ne v sramoto in breme

Medtem ko dve goriški občini nista soglašali s lokacijskim načrtom železniške proge, so ga v Puconcih vseeno sprejeli, vendar pogojno

»Razmišljala sva v skladu z naravnimi zahtevami prostora, ne pa nekimi trenutnimi interesi; upoštevala sva interese krajanov, ki tukaj živijo že desetletja in poznajo kraj od znotraj, povezano s tistimi, ki vnašajo v prostor poteze, ki lahko postanejo razvojne silnice, smernice, vendar zahtevajo resnično dogovor, ne slah kompromis, ampak most, ki lahko obema stranema prinese koristi.« je povedal v uvodu svoje predstavitve eden od avtorjev Strokovne presoje neposrednega vpliva železnice na občinsko središče Puconec. Navzočnost, predvsem pa sodelovanje Janka Rožiča in Aleksandra Ostana (AMFION, d. o. o.) na razpravi puconskega občinskega sveta o predlaganem lokacijskem načrtu železniške proge Puconci-Hodoš-državna meja v četrtek, 30. januarja 1997, je bilo nemajhno presenečenje. Najbolj so bili presenečeni predstavniki Ministrstva za okolje in prostor, saj očitno niso vedeli, da je njihov šef Jože Novak (Urad za prostorsko planiranje) namenil čez 900 tisočakov Občini Puconci za dodatno strokovno oceno neodvisnih strokovnjakov.

Vse zahteve krajanov iz goriških občin imajo skupni imenovalce: ne želijo biti prikrajšani v razvoju zato, ker bo država speljala skozi njihov kraj železnico, od katere bo imela največ koristi prav ona (Slovenske železnice in Luka Koper), zato zahtevajo zunajnivojska križanja, obvozne poti in okolju primerno gradnjo. Vedeti tudi hočejo, kaj bo s plačili odškodnin, in nikakor ne morejo pristati na »izgovor«, da odškodninske zahteve niso predmet lokacijskega načrta, ampak zgolj predmet premoženj-

skoprnih zadev med investitorjem in oškodovancem. Ali je torej res, da bi zaradi nesprejetih podzakonskih aktov uspela vsaka tovrstna pritožba na ustavnem sodišču? Ni jim vseh niti izgovarjanje na večfaznost gradnje, saj se za krajane ključne zadeve objubljuje šele v drugi fazi, za katero pa ni znano, ali bo sploh kdaj uresničena; tudi če bo, bo gradnja npr. nakladališča takrat precej dražja kot bi bila sedaj. Prav tako ne pristajajo na obvezno sofinanciranje tukajšnjih podjetij, ki uporabljajo storitve želez-

nice, saj naj bi to pomenilo - po besedah Branka Drvariča - da bi morali najprej kupiti telefon, da bodo potem lahko plačevali najem-

Šest predlogov Janka Rožiča in Aleksandra Ostana, o katerih se bodo še pogovarjali s projektanti:

1. Na jugu naj se na cesti Puconci-Gorica namesto nadvoza zgradi podvoz in naveže na obstoječe križišče.
2. Zahodna obvoznica naj se zgradi od križišča železnice in glavne ulice do križišča s cesto na pokopališče po novi trasi neposredno ob progi, naprej do ceste Puconci-Gorica se rekonstruirajo po stari trasi.
3. Premestitev nakladališča naj se vrši v lokacijski načrt. Če naselje in vsi zainteresirani želijo, da bo izvedba mogoča že v prvi fazi, naj se čim prej pripravijo na sovlaganje skupaj z železnico.
4. Prehod železnice na severu naj se izvede kot podvoz samo za osebne avtomobile. Mogoče je tudi nivojsko križanje.
5. Postajališče naj se v primeru predstavitve nakladališča premakne na njegovo mesto. Prehod za pešce lahko ostane na istem mestu.
6. Obvoznica z nadvozom na severu je smiselna, če se tukaj zgradi tovrstna postaja širšega pomena.

območju industrijske cone pri BTC-ju, je res nesmiselno vztrajati pri dragih nakladališčih.

Zanimivo vprašanje je, zakaj pri tovrstnih načrtih ne povabijo k sodelovanju urbanistov že v začetni fazi, ali pa so ti majhni goriški kraji premalo pomembni? In če tik pred sklepnim delom razprav o načrtu urbanist pove, da je vztrajanje pri tovrstni postaji v središču kraja v urbanističnem smislu neprimerno mešanje osnovnih funkcij, ali so načrtovalci toliko odprti, da bodo kljub omejitvi in izgovarjanju na odobrenih 10,4 milijarde sredstev za prvo fazo upoštevali njihove predloge? Kajti mestoavlatca, ki sta s pomočjo projektantov proučila vse dosežane variante (in ugotovila, da je bil podvoz na južnem delu Puconec enkrat že vrisan), sta tudi povedala:

»Midva sva upala, da bi bila mogoče ravno ta točka prehoda med ravninskimi in goriškimi tisti prag, kjer se ta protislovlja in nesorazmerja začnejo obravnavati drugače. Verjetno tudi za železnico ne bi bilo lepše reklame ali propagande kot zadovoljno mesto, ki bo s to potezo resnično našlo sožitje med razvojnimi trendi in tistimi, kar mesto v svoji zgodovini in svojem kraju spoštuje.«

O predlogih se bodo s projektanti dogovorili v prihodnjih dneh. Občina Puconci pa je kljub burni razpravi na koncu vseeno pogojno soglašala s lokacijskim načrtom; procedura se mora nadaljevati, kajti pred začetkom izvedbe mora načrte sprejeti tudi parlament. Pri tem pa ni nepomembno omeniti, da se z gradnjo proge ne strinjajo Avstriji, Madžari pa se vse bolj povezujejo s Hrvti.

BERNARDA B. PEČEK

niških institucij? Na predstavitvi je Školjč svojo kandidato utoemeljeval predvsem na poročilih drugih - npr. tistem za EU. Če pa pogledamo, kaj vse se lahko ministru zgodi - spomnimo se samo gladovne stavke Živadinova v času Capudrovega ministrovanja ali pa Anžlovarjeve zaušnice Peljhanu - se to ministru res ne zdi najbolj perspektivno. Pa vendar so v LDS ljudje, ki so slovenski kulturniki - kot je npr. Tone Partljič. Mar ni bolj kot »večni« politik za takšno mesto primeren pisec komedij?

Očitno velja pravilo - na tem ali za onim odrom, saj je vseeno. Kulturni minister tudi ne bo imel lahkega dela, ko bo beseda naletela na finance. Medtem ko je Gaber v odboru, kjer so bile sile izenačene, dobi podporo, tudi predvsem zaradi svoje uspešnosti pri zidavi in obnovi šol, ne sme mo pozabiti, da se za celotno šolstvo namenja čez 5 odstotkov bruto nacionalnega dohodka, kar je skoraj desetkrat več kot za kulturo. S polno malho pa je lahko graditi. Seveda se z ocenitvijo njegove radodarnosti ne bodo strinjali učitelji, ki jim je plače dvignil za vsega nekaj »jurjev«.

Čeprav bi slovensko zdravstvo potrebovalo predvsem finančne zavarovalniške malhe uvedel sistem, po katerem ne bi bili vsi zdravstveni želodci enaki, se od (ladniki) predlagani Kopač ni zdel najprimernejši, najbrž predvsem zato, ker je bolj kot finančni ekspert znan po svojem štirinajst-

Radenska v letu 1996

Povprečno leto,
a pomembne naložbe

V Lendavi nova termalna vrtina, v Banovcih gradnja naselja, v G.Radgoni prodaja hotela, v Radencih skupni načrti z občino in v M.Soboti odkup Dobraya

Direktor Uprave Radenske, d. d., Alojz Behek ocenjuje leto 1996 kot povprečno, čeprav sta prodaja izdelkov in število prenočitev večja. Najboljši fizični rezultati so v Naravnem zdravilišču Radenci in so posledica ene največjih turističnih naložb v Radencih - termalnih bazenov, ki so jih odprli tik pred začetkom poletne sezone. Število kopalcev se je v šestih mesecih podvojilo, čeprav so dvignili tudi cene.

V Banovcih so imeli v letu 1996 (nasprotno kot v Radencih) v kampu manj kopalcev in gostov, vendar je glavni razlog slabo vreme, ne pa večja konkurenčnost kopalšč v Radencih. V družbi Zvezda-Diana pa so izpad zaradi manjšega števila prenočitev nadomestili z večjo realizacijo v gostinstvu in trgovini; združitev Zvezde in Diane je bil potreben ukrep, je prepričan g.Behek, real-

od možnih variant. Ti stari objekti so bili primarno namenjeni turizmu. Sicer pa sta dva razloga, zakaj razmišljamo o selitvi, eden je denacionalizacijski zahtevek, drugo pa dejstvo, da v zdraviliškem centru morajo biti zdraviliški objekti. Kdaj bo to uresničeno, je odvisno od tega, kako hitro se bodo sprejemali določeni dokumenti na ravni občine, kako hitro se bodo reševale zadeve glede zemljišča, kako se bodo

TPO ima jasno definirane cilje sanacijskega programa, je povedal g. Behek, to je doseganje planiranega obsega poslovanja in vzdrževanja stroškov na ustrežni ravni. V zadnjih šestih mesecih lanskega leta so določene temeljne postavke bile dosežene, nekatere pa ne.

O stečaju noče govoriti nihče, kajti vsi se trudijo, da bi TPO dosegel to, kar mora doseči.

Obveznosti iz preteklosti menda ni, razen tiste iz poslovanja v letu '96. Pomembno pa je, da TPO iz tekočega poslovanja ustvarja dobre rezultate, ki omogočajo normalno preživetje.

ni rezultati pa se ne morejo pokazati že v enem letu. V Lendavi je bilo prav tako manj gostov - manj kot so planirali in manj kot v prejšnjem letu. V TPO (Tovarni polnilne opreme) so dosegli večjo realizacijo kot prejšnjem letu, vendar prav tako manj, kot so načrtovali. Tako je splošna ocena, da je bilo leto '96 je z vidika fizičnih kazalcev zelo povprečno.

»Investicijske želje« so velike tudi za leto 1997. V Termah Lendava so se odločili za vrtnje nove termalne vrtine, ki mora omogočiti Termam Lendava optimalno izrabo vode v balneološke in energijske namene; vodo bi lahko uporabljali tudi za ogrevanje vode v rekreacijskem bazenu, ki sicer ni v lasti term, vendar ga gostje lahko koristijo. S tem bi podaljšali čas kopanja v zunanjih bazenih in poletno sezono. V

rešili denacionalizacijski zahtevek ... Nismo več edini, ki bi odločali o razvoju,« je povedal g. Behek.

O zahtevah sosednje Občine Gornja Radgona, kjer se je na občinskem svetu pojavilo vprašanje o solastništvu hotela Grozd, pa je generalni direktor Radenske povedal:

»Vsak, ki vpraša, mora dobiti odgovor, zato nas vprašanja ne motijo. Glede lastništva pa je stvar jasna: Grozd se je lastninski v okviru lastninskega preoblikovanja Radenske in je premoženje Radenske. Tu ni dilem. Če kdo dvomi o tem, mora dokazati, da to, kar smo lastninski, ni naše. Legitimno je postavljati vprašanja. Če pa kdo dvomi, mora to tudi dokazati. Zelo pa bi, da bi razumeli odločitev Radenske in da bi iz tega tako eni kot drugi potegnili najboljše.«

BERNARDA B. PEČEK

Na javni razpis o prodaji hotela Grozd je prispelo več prijav, vendar še ni odločeno, kdo je najustreznejši ponudnik. Interes Radenske je, hotel prodati, če ustrezne cene ne bodo dosegli, je mogoč tudi najem.

Banovskih toplicah je vse nared za začetek gradnje apartmajskega naselja (skupaj z SKB-jem). Tretja večja naložba delniške družbe Radenske je nakup nove polnilne linije v Mineralni vodi. V Murski Soboti bo eden največjih finančnih zalogajev odkup Zvezde oziroma izplačilo denacionalizacijskim upravičencem.

Kdaj se bo denacionalizacijski postopek rešil za objekte v Radencih, je odvisno od ustreznih republiških organov in ministrstev, ki bodo tudi odločili, ali so zahteve za vrtnje premoženja upravičene ali ne. »Nas moti, ker določenih stvari ne moremo delati tako, kakor bi lahko. Moti tudi videz zdraviliškega parka, ki je načrt s kavarno, ki ne služi svojemu namenu, s Kapelskim domom in drugimi. Mi bi radi vse te objekte, kjer je sedaj administracija, predali nazaj v turistične namene. To je naša želja, ki ni uresničljiva v enem letu, vendar si bomo za to prizadevali. Administracijo bi morebiti lahko preselili v nove načrtovane objekte, ki bi bili zgrajeni v okviru novega poslovnog-trgovskega centra, ki ga načrtuje Občina Radenci. To je ena

Velikopolanski LKC

Grdi raček, ki bo postal ...

Velikopolansko zasebno podjetje Jožeta Tompe LKC, ki je po sindikalni liniji v družbi z Lekom in Krko, je bilo na skupnem sestanku sindikalistov o nagrajevanju zaposlenih kot bela vrana ali kar grdi raček. Lastnik družbe Lekop Keral Comerc Jože Tompa pa pravi: »Ali je morda že kdo v lekarni 'handlal' za ceno zdravila? Je sploh kdaj koga zanimalo, kolikšna je cena določenega zdravila? Mi pa delamo v ubijajočih tržnih razmerah za relativno majhno plačilo na roke, 'handlamo' tudi za dva pfeniga in se ne moremo obnašati monopolistično. Mislim, da tako počnem vsi, ki smo v nemonopolni proizvodnji.«

V LKC-ju ima delo štirideset ljudi, trideset jih dela pri programu kovinske opreme, deset pa pri programu keramike. Plače pa: »Veste, mi nikoli nismo imeli slabih plač, neredne pa. Včasih so kasnile dva mesece, včasih en mesec, toda razmere se začnajo urejati. Tako ima dober kovinarski delavec osnovno plačo 60 tisoč tolarjev in še dodatke za minulo delo, prihod na delo, malico. Več pa ne moremo.« V treh letih so se plače povečale skoraj za sto odstotkov, je še razmišljal sogovornik, tudi storilnost se je povečala, pa vendar so za podjetje plače veliko breme, še bolj regres, dopusti, bolniški izostanki. Konkurenti imajo nižji strošek dela, vendar pa je kakovost dela tista, ki naši proizvodnji za zahodni trg še daje prednost. Toda kako bo, ko se bodo tudi konkurenti naučili dobro delati?

Vodilni v ročnem izdelovanju okrasne keramike

V LKC-ju imajo dva proizvodna programa, strojogradnjo in keramiko. Začeli so predlani novembra in potem vse lansko leto izdelovali naprave za paletiziranje za naročnika iz zahodnega

dela Nemčije. V decembru so odposlali tri stroje, ki so prek tujega kupca potovali v Južno Afriko. »Za program pakirne in polnilne tehnike smo za to leto s tujcem podpisali pogodbo za milijon mark in pol,« je povedal sogovornik, katerega podjetje izvozi na tuje več kot 60 odstotkov proizvedenega.

»Slovenci čipov ne moremo prodajati, lahko pa avtohtone izdelke,« je o uspehu projekta in izdelkov prepričan Jože Tompa. Njegovo podjetje bi prispevalo znanje za oblikovanje izdelkov ter poskrbelo za prodajo le-teh, saj ob prodaji keramike poznajo tržišče, za gojenje šibja in pridelovanje primerne koruze pa bi denar v obliki ugodnih posojil morala primakniti država.

»Bistveno pa se je spremenil program keramike. Kaj smo dobili, ko smo kupili Keral? Petinštirideset ljudi, ki so leto pred nakupom ustvarjali le sto tisoč mark letne realizacije, program, ki se je po trgovinah pošiljal v škatlah, in samo enega kupca. Danes pa smo verjetno vodilni proizvajalec ročno izdelane okrasne keramike,« je povedal Jože Tompa. Po oceni dr. Janeza Bogataja so tudi vsi izdelki iz keramike, narejeni v LKC-ju, dobili naziv »izdelek domače obrti«, priznal pa jim je tudi visoko kakovost. »Po vsej verjetnosti smo

edini slovenski izvoznik keramike v Italijo. Tu smo res veliko naredili, dobili nove kupce, nov dizajn, udeležbo umetnikov pri izdelkih,« je povedal sogovornik.

Splavali so, toda goli in bos

Po velikih težavah, ki so pretresala velikopolansko podjetje najprej zaradi izgube jugoslovanskih tržišč in potem zaradi nakupa lendavskega Kerała, je podjetje LKC lani že poslovalo pozitivno. Velik del obveznosti zaradi nakupa Kerała je lastnik plačal s prodajo »bele hiše« v Lendavi, za preostali del obvez-

nosti do LB Pomurske banke pa »upam, da se bomo dobro zmenili in da bo ta firma lahko s takim programom in zaposlenimi dobro postovala. Dobro ne pomeni, da bomo v enem letu obogateli, ampak da bomo lahko solidno poslovali,« je povedal Jože Tompa. Za to pa potrebujejo in pričakujejo normalne možnosti za delo. »Smo splavali, toda goli in bos. Mi smo splavali do te mere, da živimo, ne moremo pa si privoščiti razširjene reprodukcije, ne moremo vlagati v stroje, tehnologijo. Zato pričakujemo možnosti za nova vlaganja, nor-

malno obrestno mero in dolgoročno ugodna posojila,« je se privedal sogovornik.

Glina, šibje in koruzno ličje za zaslužek

Jože Tompa pa snuje skupaj črenšovsko občino tudi nov projekt za razvoj podeželja. S centrom za razvoj drobnega gospodarstva v Lendavi namreč nečisto podobnega niso uspeli izplesti in Tompa pravi: »S centrom v Lendavi nismo uspeli. So postali, da nam tokrat pomagajo, čeprav do sedaj nismo ravno do bro sodelovali.« Gre za program izdelovanja izdelkov iz ličja šibja, ki naj bi bil deležen tudi državne podpore.

»Slovenci čipov ne moremo prodajati, lahko pa avtohtone izdelke,« je o uspehu projekta izdelkov prepričan Jože Tompa. Njegovo podjetje bi prispevalo znanje za oblikovanje izdelkov ter poskrbelo za prodajo le-teh, saj ob prodaji keramike poznajo tržišče, za gojenje šibja in pridelovanje primerne koruze pa bi denar v obliki ugodnih posojil morala primakniti država.

»Stroški za nasade in organizacijo so zelo veliki in mi jih ne moremo prevzeti, saj nimamo velike akumulacije, pa tudi zaradi negativnih izkušenj ob nakupu Kerała od Sklada,« je povedal sogovornik, zaslužek pa bi sicer njegovem ob tem programu lahko obetalo od dvajset do trideset ljudi s podeželja.

MAJDA HORVAT

Konsi v Kobilju

Delavcev pa ni

Vodilni kobiljanske občine so se konec lanskega leta z zasebno družbo Konsi iz Celja dogovorili o prevzemu proizvodnje v nekdanjem Kobitexu, saj bo občina po končanem stečajnem postopku Utoka postala lastnica stavbe, v kateri je proizvodnja, v stečajnem postopku Kobitexa pa je od stečajnega upravitelja odkupila tudi stroje. Vse to je storila z namenom, da proizvodnja v Kobilju ostane in da bi Kobiljanci imeli zaposlitev. Občina se je torej ponovno odločila za reševanje proizvodne dejavnosti na Kobilju.

»Firma Konsi iz Celja je prišla z namenom, da organizira proizvodnjo avtoprevleke zato, ker so delavci že bili v stiku s Preventom, ki daje ta program, in so usnjene avtomobilске prevleke že tudi šivali,« je na vprašanje, zakaj ravno v Kobilju, odgovoril

Čeprav je kobiljanska občina v stečajnem postopku Kobitexa, v katerem tudi sama nastopa kot upnik, odkupila stroje, so ti sedaj uskladiščeni v posebnem prostoru, saj je družba Konsi pripeljala svoje oziroma jih najela od Preventa. Stari stroji so namreč, kot je dejal Božo Hrboka, za sedanji proizvodni program in tehnologijo neprimerni.

Božo Hrboka, eden od dveh lastnikov zasebne družbe Konsi. Drugi je Tomo Kruhek, delavec in sedaj sodelavec Preventa, ki ima tudi dobre stike z nemškim partnerjem firmo Volkswagen. O perspektivnosti programa, ki sta ga na Kobilju pripeljala celjska podjetnika, pa je sogovornik dejal: »Program je perspektiven, saj ga imajo v Slovenji Gradcu že dvajset let, zahteve pa so vse večje, saj gre za firmo, ki ne bo propadla. Zato računamo, da bomo tudi mi lahko dolga leta delali,

odšli iz neznanih razlogov.« smo ponudili plačo okoli 50 tisoč tolarjev neto, plus plačo plus malice in vse tisto, kar pripada po kolektivni pogodbi,« je povedal sogovornik in dodal, da to iskalo v prevozih na delo, so ti organizirani predvsem v smeri proti drugim središčem.

Toda cilj projekta je postavljen in prag rentabilnosti proizvodnje izračunan.

»Naš cilj je, da bi izmena delila 150 garnitur avtoprevleke v drugi izmeni, tako da bi sešili tristo garnitur na dan,« tolikšen obseg dela pa bi potrebovali štirideset ljudi, ki pa jih nimamo,« je povedal sogovornik.

Industrija konfekcije Velika Polana pred dražbo Pogovori s posrednikom

Na zadnji seji upniškega odbora stečajnega dolžnika Industrije konfekcije Velika Polana sta predsednik stečajnega senata Emerik Benko in stečajni upravitelj dr. Stefan Ščap največjim upnikom sporočila (ti so banka SKB, zavarovalnica Triglav, Živinorejsko-veterinarski zavod Murska Sobota, občina Črenšovci in zaposleni), da v času zbiranja ponudb za nakup podjetja na naslov sodišča ni prišla prav nobena. Stečajni upravitelj bo zato pripravil predlog stečajnemu senatu za razpis dražbe, in sicer po izključni ceni 36 milijonov tolarjev, kar je polovica ocenjene vrednosti podjetja. Slednje zbiranje ponudb je bilo nastavljeno na 60 odstotkov ocenjene vrednosti stečajnega dolžnika.

Zadnji direktor velikopolanske konfekcije Jože Nerač svoje ponudbe za nakup - svojo namero o tem je lani jeseni povedal javnosti - ni oddal, saj je podjetje pripravljen kupiti za 30 milijonov tolarjev. Zato je zanj nesprijemljiva tudi zadnja izhodiščna cena za dražbo.

In kaj o možnem nakupu pravi drugi potencialni kupec, gospod Rulič, lastnik zasebne družbe Rultex iz Rogaske Slati-

obljublja, saj je v svetu in v tekstilni dejavnosti trend iskanja cenejše delovne sile, bodisi na Balkanu ali celo na Daljnem vzhodu. Od leta '92, ko je podjetje Rultex prevzelo posredništvo za nemškega partnerja Hirschla, se je cena dela za hlače znižala za štiri marke. Toda nadaljnje zniževanje ni več mogoče, je povedal Rulič, a tujec pričakuje še cenejše delo. Negotovost pri ohranitvi proizvodnega programa, vezanega na dodelavni posel v velikopolanski konfekciji, je zanj velika, zato tudi odločitev o nakupu ni lahka, smo razumeli sogovornika.

Morda pa bi drugače razmišljal, če bi podjetje v stečaju odkupil kdo tretji, sam pa bi organiziral proizvodnjo in zagotovil delo.

MH

Nova zavarovalnica v Puconcih

Pred občinsko in poslovno zgradbo v Puconcih je bila v petek popoldne slovesnost ob otvoritvi nove pisarne Zavarovalnice Triglav. O tej pomembni pridobitvi sta spregovorila direktor Območne enote Zavarovalnice Triglav Murska Sobota Rudi Cipot in župan Občine Puconci Ludvik Novak. Poudarjeno je bilo, da želijo na ta način svoje storitve čim bolj približati zavarovancem. Zavarovalniška pisarna bo občanom na voljo trikrat tedensko, in sicer ob ponedeljkih in petkih od 9. do 12. ure ter ob sredah med 14. in 17. uro. Kot je bilo navedeno, bodo delovni čas sproti prilagajali in spreminjali, če bodo tako narekovani potrebe njihovih zavarovancev. Ob tej priložnosti so pripravili tudi krajši kulturni program.

M. J.

Zapleti pri izdaji soglasja v Gornji Radgoni

Policijski modri kontejner brez dovoljenj

»Nihče me ne more prisiliti, da bi izdal soglasje za nekaj, kar ni po predpisih,« trdi načelnik Upravne enote G. Radgona

Tovornjaki v mednarodnem tranzitu parkirajo na parkirišču pri Gornji Radgoni že več kot pet let. Prvzaprav je bilo to nekoč parkirišče Avtoradgona, ki ga je hčerinsko podjetje ARAVTO jeseni 1996 prodalo Servisu skupnih služb Vlade Republike Slovenije. Servisu je odgovoren tudi za mejne prehode, in ker uporabljajo parkirni prostor na Meleh v glavnem tuji šoferji tovornjakov, je nekako normalno, da spada v isti sklop problemov kot mejne zadeve Dolge vasi. Zato so iz »dolgovaškega fonda« tudi pristali na prošno UNZ Murska Sobota in naročili pri ARCONT-u bivalno enoto za policiste, ki usmerjajo tovornjake na parkirišče. Toda ... zabojnik je postavljen, a brez uporabnega dovoljenja.

Policisti v zabojniku nimajo ne elektrike in ne telefona. Njihov šef je mislil le dobro, ko je želel poskrbeti za primeren začasni prostor - zavetišče za policista, ki mora ob veliki gneči usmerjati tovornjake z magistralne ceste na parkirišče. Načelnik UNZ Murska Sobota Darko Anželj je pojasnil: »Modri zabojnik smo postavili zato, da bi lahko policisti svoje naloge opravljali na toplem, poleg tega pa še napisal kakšen izdelek, ko mu bo to dovoljeval čas.« Da zamisel o zabojniku ni od včeraj, je potrdil tudi Franc Pižmoht, načelnik oddelka za logistiko pri UNZ Murska Sobota, saj so se za takšno rešitev začeli zanimati pred skoraj pol leta. Ko so septembra 1996 dobili soglasje, so na Upravni enoti Gornja Radgona (pri odgovornem Marjanu Potisku) preverili, kakšne dokumente potrebujejo za ta začasni minizabojnik modre barve.

Takrat jim je bilo rečeno, da potrebujejo le soglasje lastnika in soglasje občine.

»29. oktobra 1996 smo na občino Gornja Radgona naslovili ustrezen dopis in 7. novembra 1996 do-

bili soglasje s podpisom župana. Dobili smo soglasje ARAVTA in OMV-ja in ju poslali na upravno enoto, da nam izda dovoljenje. Odgovor upravne enote je bil, da župan za to ni pristojen, ampak bi morali dobiti soglasje občinskega sveta, le-ta pa naše prošnje sploh ni obravnaval. Torej smo 22. januarja 1997 ponovno poslali vlogo na Občinski svet Občine Gornja Radgona, točneje na ime predsednika Petra Fridaua. Potrebujemo le začasno dovoljenje za začasni objekt,« je pojasnil g. Pižmoht.

In vendar bi se »skoraj zgodilo«, da bi bilo vse v redu, kajti soglasje Upravne enote je bilo že menda podpisano in zapečaten v kuverti. Bilo bi tudi odposlano na UNZ M.Sobota, če ne bi v tistih dneh potekala v Gornji Radgoni arhitekturno-urbanistična delavnica, kjer se je v razpravi pojavilo vprašanje, kako lahko župan izdaja soglasje za opravljanje dejavnosti, ki je v naspotju s

sprejetimi predpisi! Kaj to pomeni? Celotno območje ne tej strani magistralne ceste na Meleh je po zazidalnem načrtu še vedno predvideno za opravljanje obrtne dejavnosti, čeprav so na prostoru pred parkiriščem tovornjakov postavili bencinski servis. Če so bili načrti za bencinski servis (IPTI) z odlokom (št. 52/96) vključeni v zazidalni načrt, pa se to ni zgodilo s parkiriščem. Le to je po »starem« (zazidalni načrt za Industrijsko cono Gornja Radgona je bil objavljen že v Uradnih objavah št. 17/86, 25/90 in Uradnem listu RS št. 6/96) zazidalnem načrtu še vedno namenjeno razparceliziranju na manjše parcele, kjer naj bi nastala nova obrtno-industrijska cona. Območje, kjer so travnate površine, sta hčerinski podjetji januarja letos namenili javni prodaji. Znano pa je, da je ARAVTO tudi celotno parkirišče uspel prodati državi oziroma Servisu skupnih služb. Toda zakaj potem ni bila vrisana ta »namera« ali »sedanje stanje« v zazidalni načrt? Zakaj je ostalo pri dejavnosti »obrtne cona«?

Po neuradnih informacijah naj bi bilo to namerno nespremenjeno, saj so v ARAVTU lahko le na ta način prisilili Servis, da je parkirišče (ki ga je imel že nekaj let v najemu) tudi odkupil. Le kaj bi storila država, če bi jim začeli to edino večje parkirišče tovornjakov v severovzhodni Sloveniji prodajati po parcelah? Morali so se odločiti in so ga kupili, pri tem pa pozabili, da je ostal zazidalni načrt nespremenjen. Ali pa - kakor trdijo drugi - niso hoteli preveč uradno potrjevati

svojih namer, saj naj bi v javnosti veljalo prepričanje, da parkirišče dolgo ne bo več potrebno, ker se bo gradila avtocesta in bo zato ves tovorni promet preusmerjen z magistralne ceste na avtocesto.

Po predpisih je ta prostor namenjen opravljanju obrtne dejavnosti in ne parkiranju tovornjakov. In to je tisti »klin«, na katerega so se obesili na upravni enoti. Načelnik UE Gornja Radgona Vinko Mlinarič nam je povedal:

»Ta zabojnik (policijski, op. a.) rabi dejavnosti, ki ni predvidena in je v nasprotju z zazidalnim načrtom. Zabojnik rabi nelegalni

dejavnosti na tem prostoru. Kdo pa pravi, da moramo mi v nasprotju s predpisi izdati dovoljenje. Mi si nakopljemo na vrat občinski svet ali tudi občino. Prostorsko politiko ureja občina. Če občina reče, da tu ni več obrtne cone, ampak parkirišče, dobro, in če bo občinski svet spremenil sklep, da se ta prostor občinsko uporablja za parkirišče in da lahko v ta namen stoji tam zabojnik. Danes bom jaz dal to soglasje, jutri bo prišel naslednji z istim primerom in bo rekel: Oemu si dal, meni pa ne.«

BERNARDA B. PEČEK

V Ljutomeru že 25 let deluje avtomehanična delavnica Posedi, katere stiritve koristijo zlasti vozniki osebnih avtov, izdelanih v tovarni Volkswagen. Glede na to, da je v Ljutomeru zahajalo tudi veliko Prekmurcev, se zlasti pa potem, odkar tam vozila tudi prodajajo, so se v d. o. o. Ferdinand Posedi odločili za gradnjo prodajno-servisnega centra VW in Audi v Murski Soboti. Prejšnji teden, ob 25-letnici Posedijeve obrti, so veličasten objekt, katerega pokrita površina znaša čez 1.000 kvadratnih metrov, odprli. Na otvoritveni slovesnosti je med drugimi govoril tudi vodja firme Porsche Slovenija Norbert Windisch ter čestital družini Posedi - Markovič za veliko pridobitev. Tudi predstavnik Mestne občine Murska Sobota Rudi Horvat je poudaril velik pomen prodajno-servisnega centra na območju Turopolja (Tišinska cesta), kjer so sicer predvideni še drugi objekti, med njimi bencinski servis. Na otvoritvi Posedijevega servisa je bil tudi Ljutomerski oktet in (med drugimi) zapel eno preleško in eno prekmursko. - Š. S., fotografija: Z. Zauneker

Policijski modri zabojnik je po krivem postal kamen spotike in obračunavanja med različnimi odgovornimi organi v Gornji Radgoni.

RENTNO VARČEVANJE

VAM ZAGOTAVLJA VARNO PRIHODNOST IN FINANČNO NEODVISNOST

- ker je jutri nov dan!

KAJ JE RENTNO VARČEVANJE?

Rentno varčevanje je posebna oblika namenskega varčevanja, ki z nadpovprečno donosnim nalaganjem prihrankov varčevalcu omogoča, da si na koncu varčevalne dobe ustvari sredstva, ki jih lahko uporabi za različne namene:

- kot pokojnino
- kot štipendijo za šolanje otrok
- za pomoč otrokom pri njihovih življenjskih načrtih
- ali preprosto kot kapital za uresničitev katere od velikih in sedaj še neuresničljivih želja.

KAKŠNI SO NAČINI RENTNEGA VARČEVANJA?

Glede na to ali že imate prihranke ali jih šele želite ustvariti z rentnim varčevanjem in glede na to ali bolj zaupate domači valuti ali devizam, lahko varčujete:

- z vplačilom enkratnega tolarskega depozita
- z vplačilom enkratnega tolarskega depozita z valutno klavzulo
- z vplačilom deviznega depozita
- z obročnim varčevanjem v tolarjih v enakih ali neenakih mesečnih zneskih
- z obročnim varčevanjem v devizah v enakih ali neenakih mesečnih zneskih

KDO SE LAHKO ODLOČI ZA RENTNO VARČEVANJE?

Rentno varčevanje pri LB Pomurski banki je omogočeno tudi tistim z manjšimi prejemki, saj je najmanjši znesek mesečnega pologa 5.000 tolarjev ali 50 DEM pri varčevanju v devizah.

PREDNOSTI RENTNEGA VARČEVANJA PRI LB POMURSKI BANKI

Najkrajša varčevalna doba je 5 let. Po končani varčevalni dobi jo varčevalec lahko podaljša. Najdaljša varčevalna doba je 20 let.

Prihranki iz rentnega varčevanja so zavarovani pred inflacijo ne glede na to, če se varčevalec odloči za tolarsko ali devizno varčevanje, saj lahko izbira med tremi različnimi načini ohranjanja vrednosti glavnice (temeljna obrestna mera, varčevanje v tolarjih z valutno klavzulo ali varčevanje v devizah). Pri tolarskih rentnih depozitih in pri tolarskem rentnem varčevanju so obresti še posebej ugodne.

Do izteka pogodbe o rentnem varčevanju ima varčevalec čas za razmislek o tem, kako bo koristil rento. To pomeni, da bo lahko odločitev o skupnem času in dinamiki izplačevanja rente prilagođi takratnim potrebam.

Varčevalec, za uživalca rente lahko določi tudi drugo osebo, oziroma njegovi dediči, dobijo izplačano celotno privarčevano vsoto na način, ki ga sami izberejo (enkratno izplačilo, mesečna izplačila od najmanj 24 mesecev do največ 240 mesecev).

Skupni znesek izplačil pri daljšem času izplačevanja je bistveno višji, saj se bodo privarčevana sredstva med izplačevanjem obrestovala po enaki obrestni meri kot med varčevanjem.

Pomembno je, da na donos privarčevanih sredstev ne vplivajo starost, spol, življenjske navade zavarovanca, saj je izplačana renta odvisna le od višine privarčevanih sredstev.

Donosnost varčevanja je določena z obrestno mero in ni odvisna od finančnega rezultata banke, garancija za varno naložbo pa je kapitalna moč banke.

Podrobnejše informacije o rentnem varčevanju zahtevajte v svoji enoti LB Pomurske banke.

VARNA PRIHODNOST JE V VAŠIH ROKAH

Pomurska banka

Dogajanje na ljubljanski borzi

Ker je bilo pretekli teden na borzi že zelo vroče, je bilo po dosedanjih izkušnjah povsem realno pričakovati t. i. »tehnični popravek« tečajev nazadnje. Mnogi, posebno pa še spekulanti, so namreč zelo labilnih živcev in prej ali slej pride njihov čas, ko je potrebno dobičke tudi realizirati. Problem, ki se v takšnih razmerah na borzi permanentno pojavlja, pa je, da potem podobno reagirajo tudi drugi investitorji, »češ saj tečajji padajo«. Takšno ravnanje pa neizogibno povzroči kratkoročni padec tečajev in nekateri posledično ostanejo v »igri«. Pri vseh delnicah seveda ni bilo enako, kajti nekatere (vendar zelo redke) so se še naprej dražile. Posebno to velja za SKB-banko. Na borzno dogajanje je vplival tudi podatek o januarski stopnji inflacije, le-ta znaša en odstotek. V ponedeljek se je družina delnic na OTC-trgu povečala še za enega člana, pridružil se ji je prodajalec črnega zlata podjetje Istrabenz iz Kopra.

Borza je preoblikovala tudi sestavo borznega indeksa. Namen preoblikovanja je, borzni indeks oblikovati tako, da bo kar najbolj reprezentativno dogajanje na trgu in seveda da bo pravi indikator gospodarstva. Po novem je vanj vključenih 11 delnic, in sicer: Leka, SKB banke, Kolinske, Droge, Term Čatež, BTC-ja, Dolenske banke, Salusa, Nike, Probanke in Kovinotehne.

Organizirani trg

Lek - vnovčevanje dobičkov je najbolj prizadelo prav to delnico. Njen tečaj je tako v dobrem tednu dni upadel za skoraj 20 odstotkov, v absolutnih zneskih je to od 35.000 na 28.000 tolarjev. K temu je prispevalo tudi veliko zanimanje za SKB-banko, kar je povzročilo dodatno selitev denarja od te naložbe v omenjeno bančno delnico. V začetku tega tedna, predvsem v ponedeljek, se je trgovalo po skoraj nespremenjenem tečaju, v torek je spet nekoliko opazneje porasel (za dobre 4 odstotke) ter presegel 30.000 SIT. V torek pa je bila tudi dosežena velika likvidnost, saj je lastnika zamenjalo nekaj več kot 10.000 delnic, vrednostno pa je to čez 300 mio SIT.

BTC - cena te delnice je v slabih dveh tednih porasla za več kot 30 odstotkov. Popravila se je tudi likvidnost, saj je se ne dolgo od tega ta delnica veljala za manj likvidno naložbo na borzi. Porast cene izvira iz dobrega poslovanja podjetja pa tudi iz sklepa borze o prenestitvi iz kotacije B v kotacijo A, to pomeni še večjo boniteto (zaupanje) za podjetje. Cena se sedaj giblje nekoliko nad 15.000 tolarji.

Terme Čatež - dogajanje s to delnico je bilo sicer po eni strani zelo zanimivo (če nisi bil lastnik), po drugi pa zelo nepredvidljivo in napeto (v primeru lastništva). Namreč v preteklem tednu zelo likvidna in tudi donosna delnica se je ta teden v hipu sprevrgla v presenetljivo ne-likvidno, posledično pa je upadel tudi njen tečaj. Še prejšnji teden je bilo zelo živo trgovanje pri tečajih okrog 17.000 SIT, prodajalci pa so bili tokrat pripravljene delnico prodati tudi že pri okrog 14.000 SIT. Presenetljivo pa je bilo, da tudi pri tako sorazmerno nizkem tečaju kupcev ni bilo na pretek.

Zunajborzni trg

Kot sem omenil že v uvodu, se je ta ponedeljek na tem trgu prvič trgovalo z delnico ene od dveh slovenskih naftnih družb, to je z delnico Istrabenza. Že prvi dan borznega trgovanja je bilo za delnico zelo veliko zanimanja, kar ni bilo niti presenetljivo. Bolj je presenečal tečaj, ki je zasenčil tudi predborzni optimizem. Krepko je presegel napovedi, da naj bi se vsaj v začetku ustalil pri okrog 3.000 tolarjih. Njegova vrednost se je glede na povpraševanje dvignila vse tja do 3.800 SIT, najceneje pa je bilo mogoče delnico kupiti pri okrog 3.200 SIT. Knjižovodska vrednost delnice je okrog 2.400 SIT, to pomeni, da je že krepko presežena. Ta delnica za tuje prav gotovo ni nezanimiva, toda v tem trenutku je še težko reči, ali so tudi oni že med kupci.

Zelo je upadlo tudi povpraševanje po delnicah Mercatorja, njihov tečaj pa se je le za malenkost znižal. Ves teden se je v glavnem trgovalo pri okrog 5.500 SIT. Ni bilo opaziti nobenih večjih nakupov kakšne borzne hiše, torej so borzni posredniki v glavnem trgovali z manjšimi količinami, bodisi zase bodisi za stranke.

Po dolgotrajnem zatišju se je kolo spet zavrtelo pri redni delnici Rogaške. Bolj točneje kot zavrtelo bi bilo, da se je poskušalo zavrteti, kajti zanimanje za nakupe je kaj hitro upadlo. Ob dokaj veliki prometnosti je tečaj v dveh ali treh dneh poskočil za nekaj več kot 30 odstotkov. Cena se je povzpela vse tja do 600 SIT.

Podatek o januarski stopnji inflacije pa je prinesel nekaj nemira tudi k nakupnim bonom šeste izdaje. Večja ko je inflacija, večji je popust, ki ga je mogoče uveljaviti pri vpisu tolaških blagajniških zapisov z nakupnim bonom. Ali z drugimi besedami, višja inflacija vpliva tudi na višjo notranjo vrednost nakupnih bonov. Tisti, ki so pred uradno objavo ocenili, kje bi se lahko glede na podražitve gibala inflacija, so se za nakupe odločili že pred dnevi, ko je bilo mogoče bone kupiti po okrog 1.800 SIT. Tokrat so se zaradi omenjenih razlogov nekoliko podražili, cena je presegla 2.000 SIT.

Slavko ROGAN, dipl. oec.

Izjava Regijskega odbora SKD Prekmurja in Prlekije ob podpori poslanca Cirila Pucka levemu političnemu bloku

Regionalni odbor SKD Prekmurja in Prlekije ugotavlja, da smo krščanski demokrati z veliko žalostjo in razočaranjem sprejeli vest, da je poslanec Ciril Pucko s svojim glasom omogočil oblikovanje vlade levega političnega bloka. Dejanje ocenjujemo kot nespoštovanje načel poštenega političnega delovanja, predvsem pa kot velik odmik od vrednot, ki jih zagovarjamo v naši stranki. Posebej pa nas je prizadelo nespoštovanje volje volilnega telesa, saj je bil poslanec Pucko poslan v parlament, da bi zastopal politične interese 16410 volilcev osme volilne enote, ki so oddali glas za SKD.

V nepredvidljivih razmerah, ki jih je povzročilo glasovanje poslance Pucka, se nemir in razdvojenost med levim in desnim političnim taborom marsikje pogloblja, zato se krščanski demokrati zavzemamo za strpen dialog in se distanciramo ter ne zagovarjamo pritiskov in groženj, ki jih je v teh dneh doživljala Puckova družina.

V Prekmurju in Prlekiji se zavedamo, da sedaj še niso povsem izmerljive posledice glasovanja Cirila Pucka in bo šele prihodnost pokazala dimenzije in usodnost oddanega glasu. Vendar pa smo v naši rgiji in stranki prepričani, da lahko z odločnim zagovarjanjem, predvsem pa z udejanjanjem vseh pozitivnih vrednosti vplivamo na oblikovanje take politične kulture in prihodnosti, ki ne bo odvisna od glasovanja enega samega človeka. Tudi stranko SKD kot celoto bomo spodbujali k prenovi, po kateri beseda »krščanski« ne bo kot krinka in bodo ljudje, ki bodo stali za njo, resnično strmeli za krščanskimi vrednotami ne samo z besedami, ampak predvsem z dejanji. Upamo, da bomo uspeli vpeljati tako v našo stranko kot tudi v slovensko politično vsakdanost nove standarde in norme, v katerih bodo stalnice dejanja in ne samo deklarativne izjave o poštenosti, zaposlovanju mladih, skrbi za družino, odgovornosti, delavnosti, skromnosti itd.

Regionalni odbor SKD Prlekije in Prekmurja

Zveza potrošnikov svetuje

Ali je čakanje v nedogled res potrebno?

Cela vrsta pritožb, s katerimi potrošniki prihajajo v našo pisarno ali pa nas pokličejo, je povezana z različnim blagom oz. proizvodi, ki so jih naročili in plačali, potem pa jih niso dobili ali pa so jim poslali le del naročenega. Tako graditelji na murskosoboškem območju čakajo okna, vrata, pohištvo, vzmetnice ...

Na računu za blago, ki ga ne dobijo takoj ob plačilu, je ponavadi zapisan tudi dobavni rok. Če stranka blaga v dogovorjenem roku ne prejme, se začne proces za-

mudnega in neprijetnega poizvedovanja in prosjačenja. Čeprav ima kupec v primeru, če blaga ni dobil v predvidenem dobavnem roku, pravico razrešiti pogodbo (in

zahtevati vrnitev kupnine s pripadajočimi zamudnimi obrestmi), pa se večina za to ne odloči. Blago namreč potrebujejo in ponovno naročanje pri drugem prodajalcu bi pomenilo le še večjo izgubo časa. Kaj lahko kljub temu storite, če že vnaprej sumite, da bodo težave z dobavnim rokom? Predvsem ne plačajte celotne kupnine vnaprej, ampak je del poravnajte ob prevzemu blaga, zahtevajte, da prodajalec napiše na potrdilo o predplačilu tudi dobavni rok.

Kaj pa, če prodajalec za priložnost dajo blaga zahteva 100-odstotno predplačilo, kupec pa nima druge izbire, kot da to sprejme (in primer želi prav določeno vrsto blaga, ki ga prodajalec določeno prodajalec)? Svetujemo, da zahteva vpis dobavnega roka na potrdilo o predplačilu in počaka da mu ga bodo dobavili. Če med zagotovljenim in dejanskim rokom pomembna razlika, se potrošnik od prodajalca pravo zahteva zamudne obresti od dneva vplačila do dneva dobave, sicer po obrestni meri, ki velja vloge na vpogled.

Območna pisarna Zveze Potrošnikov M. Sobota je odprta ponedeljek in sredo od 9. do 15. do 17. ure. tel.: 27 300

Puconci Drugega marca o izločitvi iz KS

Predlog vaškega odbora iz Puconca o novi samoupravni organiziranosti Krajevne skupnosti Puconci je dobil potrdilo tudi med občinskimi svetniki. Na nedavni seji občinskega sveta so namreč soglasno s pobudo o izločitvi kraja Puconci iz KS Puconci in ustanovitvi lastne krajevne skupnosti. Sklenjeno je, da se bodo o tej pobudi krajinu Puconec odločali na referendumu, ki bo v nedeljo, 2. marca.

Na tej seji občinskega sveta v Puconcih pa so sprejeli tudi sklep o višini sejnine za leto 1997. Po njem bosta predsednik občinskega sveta in podžupan prejela za sejo 16.000 tolarjev, člani občinskega sveta pa 8 tisočakov. Za predsednike posameznih odborov so določili honorar v višini 12.000 SIT. Ker drugih nagrad za nepoklicno opravljanje občinskih funkcij ne predvidevajo, so sorazmerno povišali sejnine. M. JERŠE

Nitrati v pitni vodi

Po zbranih podatkih je razvidno, da se oporečnost pitne vode zaradi vsebnosti nitratov v pitni vodi povečuje predvsem v beltinskem bazenu podtalnice oziroma v tamkajšnjih vaskih vodovodih. Na primer v bratonskem, gančanskem in lipovskem vodnem zajetju se je samo od ene do druge zime vsebnost nitratov v povprečju povečala (skoraj) za 3 miligrame na liter. Prav v zimskem in zgodnjem spomladanskem času, ko narava še miruje, je onesnaženje podtalnice zaradi gnojenja največje.

Zdravniki opozarjajo: nitratni ion ni strupen, postane pa, ko ga bakterije v začetnem delu prebavnega traka pretvarjajo v nitrit. Nitriti se v našem telesu vežejo s posebnimi spojinami amidi in amini v nitrozamide oz. nitrozamine, ti pa so karcinogeni (povzročitelji raka). V deželah, kjer je vrednost nitratov v pitni vodi visoka, so na osnovi raziskav objavljena poročila o pogostejšem raku žrelca, požiralnika in sečne mehurja. Dolgotrajno

uživanje vode s povečano koncentracijo nitratov pa ima tudi teratogeno delovanje (teratom = tumor) in povzroča malformacije osrednjega živčnega sistema ter mutageno delovanje in golšavost.

Od 10 do 15 mgN/l	Povprečje 1995	Povprečje 1996
Tešanovci	12,2	
Odranci	14,2	(nov vodnjak)
Krog	14,2	13,4
Milajinci	13,7	14,5
Rankovci	14,1	9,6
Sodišinci - M.Petrovci	13,1	13,0
Mesni v. M.S. Črnske meje	11,4	
Salahovci	10,4	
Hišni vodovod OŠ Apače	13,6	
Od 15 do 20 mgN/l		
Apače	16,7	11,3
Marijanci	18,5	19,7
Nedelica	17,8	(vodnjak Turnišče)
Trnje	15,0	(nov vodnjak)
Vača vas	15,8	13,0
Ivanici	13,3	
Več kot 20 mgN/l		
Belinci	22,1	22,0
Gančani	25,2	27,9
Lipovci	27,2	30,2
Bratovci	22,1	25,0
Gomilica	22,3	(vodnjak Turnišče)
Lipa	21,6	22,8

Količina pretvorbe nitratov v nitrite in nitrate je odvisna predvsem od količine želodčne vsebine. Pri otrocih in določenih obolenjih prebavil, ki je kislost želodčnega soka nizka, je pretvorba izdatnejša. Pri mlajših otrocih in dojenčkih do četrtega meseca starosti je mogoča tudi odstopna pretvorba, medtem ko pri starejših otrocih in odraslih do desetodstotna. Zanimivo je posebno občutljivi doječi matere, saj nitratni ioni prehajajo skozi placento v otrokov rodok. Posledica zaužitja škodljivih količin nitratov pa je tudi pojav methemoglobinemija pri zarodkih in dojenčku. Nitrati z oksidacijo spreminjajo hemoglobin v bin v methemoglobin, ki ni sposoben prenašati kisika. Posledica tega je hipoksija, utrujenost, hitro srca, specifične bolečine, koma, smrt. Methemoglobinemije ne ugotavljajo pri otrocih, ki uživajo pitno vodo z do 10 mg N/l, vrednosti od 10 do 20 mgN/l pa ima methemoglobinemijo 2,3 odstotke, vorojenčkov in dojenčkov prvih štirih mesecev starosti. Otroci potrebujejo svojo telesno težo vsaj več vode kot odrasli.

kulturni koledar

PRIREDITVE OB KULTURNEM PRAZNIKU

MURSKA SOBOTA: V petek, 7. februarja, ob 18. uri bo v grajski dvorani slovesnost ob slovenskem kulturnem prazniku, ko bodo podelili letošnje občinske nagrade. Prireditve je režirala Duša Škof. Slavnostni govornik bo Franci Just, nastopil pa bo tudi Iztok Kovač z mednarodno skupino En knap. Na slovesnosti bomo lahko videli nekaj utrinkov iz nove predstave, ki ta hip nastaja.

GORNJA RADGONA: V petek, 7. februarja, ob 18. uri bo v kulturnem domu osrednja kulturna prireditve ob letošnjem kulturnem prazniku. Nastopili bodo: pihalni orkester, orkester glasbene šole, mladinski pevski zbor z OŠ Gornja Radgona s spremljavo Orffovih instrumentov ter glasbeni solisti.

MORAVSKE TOPLICE: V soboto, 8. februarja, bo ob 18. uri v občinski dvorani samostojni koncert študenta harmonike Dejana Prassla. Odprli bodo tudi razstavo del, ki so nastala na 2. slikarski koloniji Primož Trubar.

KULTURA MLADIH

MURSKA SOBOTA: V dvorani soboškega kina bo v petek, 7. februarja, ob 12. uri ob slovenskem kulturnem prazniku za vse soboške srednje šole koncert pomurskih bandov. Nastopili bodo Last Station, The Philosopher, Miš pod ničlo.

MURSKA SOBOTA: V prostorih Mikka so ob četrtkih projekcije filmov študentov Akademije za gledališče, radio in televizijo.

ZA OTROKE

MURSKA SOBOTA: V torek, 11. februarja, bosta na grajskem dvorišču žur in zabava za otroke osnovnih šol in vrtec. Žur se bo začel ob 10. uri in bo trajal do 13. ure, ob 16. uri pa bosta otroke zabavala Mojca in Kaličopko. Pustni žur je pripravilo Društvo prijateljev mladine Murska Sobota.

MURSKA SOBOTA: Vsako sredo ob 16.30 lahko otroci v grajski knjižnici prisluhnejo pravljicam, ki jih pripovedujeta Vesna Racman in Metka Sraka. Po pravljici otroci skupaj rišejo ali kako drugače ustvarjajo.

LJUTOMER: Vsak ponedeljek se v otroškem oddelku knjižnice ob 16. uri začne pravljica ura, ki jo vodi Branka Jasna Staman.

FLISAREVI DNEVI

LJUTOMER: V domu kulture bo v soboto, 8. februarja, ob 19. uri drama Evalda Flisarja Poslednja nedoiznost. Gostuje Slovensko komorno gledališče.

TURNIŠČE: V prostorih vaškega doma pri občini bo v nedeljo, 9. februarja, ob 14. uri literarno popoldne z Evaldom Flisarjem in Poldetom Bibičem. Ob tej priložnosti bodo sklenili literarno-likovni natečaj.

LENDAVA: V grajski galeriji bo v nedeljo, 9. februarja, ob 16. uri literarni večer z Evaldom Flisarjem in Poldetom Bibičem. Odprli bodo tudi razstavo akademskega slikarja Jožeta Denka.

MURSKA SOBOTA: V kinodvorani bo v ponedeljek, 10. februarja, ob 19. uri tragikomedijska Evalda Flisarja Jutri bo lepše. Gostuje Prešernovo gledališče Kranj.

Flisarjevi dnevi so posvečeni kulturnemu prazniku, hkrati pa so tudi dobrodelnega namena, saj bodo dohodek, zbran na prireditvah, namenili slušno prizadetim in slabovidnim. Prireditve organizira lions klub v sodelovanju s posameznimi občinskimi in drugimi organizacijami.

LITERATURA

LENDAVA: V veliki dvorani občine Lendava bo v četrtek, 6. februarja, ob 12. uri predstavitev zbornika referatov mednarodne znanstvene konference Ljudje ob Muri.

MURSKA SOBOTA: V sredo, 12. februarja, bo ob 19. uri v grajski dvorani predstavitev Koledarske zbirke Prešernove družbe in literarni večer s pisateljem Ferijem Lainščkom.

OTVORITVE

MURSKA SOBOTA: V Galeriji bo v četrtek, 6. februarja, ob 18. uri peta razstava del članov Društva likovnih umetnikov Prekmurja in Prlekije.

MORAVSKE TOPLICE: V razstavnih prostorih občine bo v soboto, 8. februarja, ob 18. uri otvoritev 2. slikarske kolonije Primoža Trubarja Moravske Toplice.

LENDAVA: V okviru Flisarjevih dnevo bo v nedeljo, 9. februarja, ob 16. uri v Galeriji Lendava otvoritev pregledne razstave slik, risb in grafik Jožeta Denka.

RAZSTAVE

MURSKA SOBOTA: V gradu v Murski Soboti si lahko ogledate razstavo fotografij Vestnikove fotografije Nataše Juhnove Dogodilo se narod.

MURSKA SOBOTA: V študijskem oddelku PIŠK Murska Sobota si lahko od 7. februarja do 15. marca ogledate razstavo z naslovom Prekmurje in prekmurjski ustvarjalci v bibliografiji.

RADENCI: V galeriji muzeja Radenske je na ogled razstava parja Mirka Bratuše.

PUCONCI: V prostorih občine si lahko ogledate razstavo Evgenia Titana Skrivnostna duševnost v telesu narave.

MORAVSKE TOPLICE: V razstavnih prostorih galerije v Ajdi si lahko ogledate razstavo Cecilije Bernjak.

LJUBLJANA: V Mestni galeriji je na ogled pregledna razstava slik in risb Marjana Gumilarja. V Moderni galeriji pa si lahko ogledate njegovo najnovejšo sliko z naslovom Skušnjava (Evropske divje mačke).

V Radencih precej hude krvi zaradi odloka o izvajanju gospodarskih javnih služb

Prijeli bika za rep, ne za roge?

Svetnik Petek zagrozil s pritožbo na Ustavno sodišče Republike Slovenije - Koliko bo morala plačevati Radenska za izkoriščanje in rabo naravnih dobrin?

Ali naj bo v pristojnosti občine, da razpiše in podeli koncesijo za izvajanje gospodarske javne službe tudi za urejanje in nadziranje pokopališč ter pogrebno dejavnost? Svetnik Miha Petek in še nekateri drugi so bili odločno proti temu, češ da so pokopališča v lasti krajevnih skupnosti, zato je potrebno to prepustiti njim. Na zadnji seji občinskega sveta (minuli petek) so se precej dolgo prepričevali, kdo ima prav. Podobno je bilo glede odloka o pristojbinah za izkoriščanje in rabo naravnih dobrin v Občini Radenci. Zakaj so se razhajala mnenja in kakšen je bil razplet?

Potem ko svetnik Petek ni uspel s svojim predlogom, da bi umaknili z dnevnega reda tako predlog odloka o izvajanju gospodarskih javnih služb s podelitvijo koncesije (morali bi ga vrniti v fazo osnutka, ker je predlog drugačen, kot je bilo prejšnje besedičenje, kot tudi osnutek odloka o pristojbinah za izkoriščanje in rabo naravnih dobrin v Občini Radenci odloku ne sme biti črtic in pikic, ampak vse jasno zapisano), je skušal doseči svoj prav s predložitvijo več amandmajev. Odločno je bil proti temu, da bi bilo v pristojnosti občine tudi podeljevanje koncesije za urejanje in nadziranje pokopališč ter pogrebno dejavnost (pogrebne storitve in storitve v zvezi z upepeljevanjem). Pokopališča so vendar v lasti kra-

strinjal le svetnik **Rudi Ketis**, ob koncu pa je tudi on glasoval za sprejem »spornega« odloka, tako da so bili le trije proti. Predsednik Občinskega sveta **Jože Flegar** je zagovarjal takšno odločitev s tem, da je potrebno predpisati v občini enake kriterije o tej dejavnosti. **Matej Ivanuša** pa je v razpravi med drugim omenil, da občina ni lastnik tudi njegovega »raufunga«, pa bo vseeno podeljevala konce-

Koliko bo torej morala plačati v občinski proračun Radenska? Ali ne bo preveč obremenjena, kar bi ogrozilo njeno poslovanje? Kriterij naj bi bila prodajna cena, odstotek pa ni določen. Po Petkovem mnenju so na ta način prijeli bika za rep, ne za roge.

»Ne želimo velikih milijonov, neko občinsko rento pa moramo dobiti,« je menil **Jože Flegar**. Dejal je tudi, da so krajanje Boračeve, kjer je polnilnica Radenske, izpostavljeni izpušnim plinom transportnih vozil, Boračevski potok pa je postal mrtev zaradi onesnaževanja. Še pred 40 leti so v njem

sijo za opravljanje dimnikarske dejavnosti. Lastništvo torej ni argument, s katerim bi občini odvzeli pravico do podeljevanja koncesij v primeru pokopališč. Svetnik Petek pa je zagrozil s pritožbo na Ustavno sodišče Republike Slovenije.

Kje so ribe in pijavke?

Zakon o varstvu okolja med drugim določa, da morajo porabniki javnih dobrin plačati povračilo za izkoriščanje in rabo le-teh. Višino povračila pa lahko določi lokalna skupnost v skladu z Zakonom o financiranju občin. V Občini Radenci so se odločili, da bodo to vprašanje uredili s posebnim odlokom o pristojbinah za izkoriščanje in rabo naravnih dobrin. Svetniki so dobili v obravnavo osnutek, ki pa je bil za nekatere (**Miha Petek, Jakob Vajs**) sporen, ker se predstavniki občine o tem pred tem niso dogovarjali s predstavniki Radenske, ki bo s tem odlokom najbolj »prizadeta«. Med naravne dobrine so poleg gramoza namreč uvrstili tudi mineralno vodo in naravni plin CO₂. **JOŽE GRAJ**

plavale ribe in pijavke. Čeprav jih ni imel rad, mu je zanje žal. In če bo kdo rekel delavcem Radenske, da bodo imeli zaradi pristojbine manjše plače, bo to zavajanje, kajti plače so določene v kolektivni pogodbi. In še mnenje **Marije Marič**: »Vračajmo naravi svojo!« Po besedah župana **Jožeta Toplaka** bodo pristojbine namenili za reševanje okoljevarstvenih problemov (čistilna naprava, zaščita zajetij mineralne vode, preventivni ukrepi pred nevarnostjo emisij zemeljskega plina idr.). Osnutek so nazadnje sprejeli z večino glasov, sledi pa »pogajanje« z Radensko.

28. seja Občinskega sveta Občine Moravske Toplice Šest milijonov presežka

Z odlokom o zaključnem računu proračuna za leto 1996 so v Občini Moravske Toplice ustvarili dobrih 431,1 milijona tolarjev prihodkov. Po sprejeti bilanci, ki so jo na seji občinskega sveta potrdili svetniki, so več kot 259,5 milijona SIT razporedili v zagotovljeno, nekaj čez 165,3 milijona pa za namensko porabo. Odločili so se, da okrog 6,25 milijona tolarjev nerazporejenih prihodkov prenesejo kot namenska sredstva med prihodke letošnjega občinskega proračuna. To velja tudi za saldo sredstev rezervnega sklada, ki znaša nekaj nad 1,47 milijona SIT.

Sicer pa so v razpravi na seji občinskega sveta v Moravskih Toplicah menili, da je realizacija lanskega proračuna presegla prejšnjega, ko je bil delež države pri javnih razpisih na nekaterih področjih, zlasti pri cestah, dokaj visok.

Spodbuden je tudi podatek, po katerem z doseženo 98-odstotno povprečno javno porabo na prebivalca ne spadajo več med dotirane slovenske občine. Poleg tega je višina finančne izravnave iz republiškega proračuna enaka višini dohodnine, ki jo občina dobi kot izvorni proračunski dohodek. To pomeni, da bi moravska občina lahko sama zagotovila dovolj prihodkov za vse svoje potrebe ob odstopljeni vsaj 60-odstotni dohodnini (sedaj je ta delež le 30-odstoten).

Razpravljalci so se ob ugotovitvi, da so na podlagi razpisov in drugih vlog pridobili za različne naložbe in projekte približno 63,4 milijona tolarjev, zlasti za držali ob turistični in ekološki taksi, saj je indeks turistične takse nižji kot leto prej. To je posledica 8,8 milijona SIT neplačane turistične takse za obdobje sep-

tember-december. Zdravilišče Moravske Toplice je plačevalo tudi terjatve iz preteklega obdobja. Nerealiziranih 8 milijonov SIT ekološke takse pa je obveznost iz lanskega drugega polletja, ki jo bodo skušali nadomestiti letos.

Pri odhodkih je bil »najtežji« del proračuna namenjen infrastrukturi. Kljub porabljenim 108 milijonom tolarjev poudarjajo, da je ta znesek le manjši delež potreb na tem področju. To kaže na izjemno zahtevnost pri pravi strategiji naložbenih vlaganj, še posebno zato, ker je precej naložb še nedokončanih in bodo obveznosti morali prenesti v letošnje in naslednja leta. Po besedah župana **Franca Cipota** bodo za letošnje leto pripravili tak občinski proračun, ki bo posledno upošteval raven zagotovljene porabe.

Svetniki so sprejeli odlok o začasnem financiranju javne porabe v letu 1997, ki določa, da se do sprejetja letošnjega proračuna lahko mesečno porabi dvanajstina lanskim proračunskih sredstev.

MILAN JERŠE

V Ljutomeru so se že »spoprijeli« z občinskim proračunom za letos

Okrog 320 milijonov premalo za vse potrebe

Je že tako, da si vsi tisti, ki se »napajajo« iz občinskega proračuna, prizadevajo izvléci iz te malhe kar največ zase. In če bi letos upoštevali vse potrebe (beri želje!), bi potrebovali še najmanj 321 milijonov tolarjev dodatnih virov. Kje vzeti ta denar, pa zaenkrat še ni znano.

Zato je občinska služba za proračun in javne finance na čelu z **Darjo Herga** predvidela, da bodo znašali prihodki občinskega proračuna letos 882.789.000,00 tolarjev, kar je skoraj enako kot lani. Skupna višina prihodkov za javno porabo (s prihodki stanovanjskega sklada, sklada stavbnih zemljišč in razvojnega sklada) pa naj bi bila 937.789.000,00 tolarjev. Svetniki so imeli številne pripombe, dodatne predloge in vprašanja tako glede planiranih prihodkov kot odhodkov. S tistim, kar naj bi dobile posamezne dejavnosti, pa ni bil zadovoljen skoraj nihče. Dokaj glasni in kritični so bili zlasti »zastopniki« kmetijstva (**Joško Slavič, Jelica Jelen**), ki so terjali, da se mora znesek, ki je predviden za kmetijske programe in druge potrebe na tem področju,

Kje je 50 milijonov tolarjev, ki so bili lani rezervirani za nadaljnje raziskave vrtine Termal II Ljutomer, je zanimalo svetnika **S. Indiharja**. Župan **L. Bratuša** je zatrjeval, da so to državna in ne občinska sredstva in da bodo kmalu nadaljevali z deli. Zaprtilo pa se je zaradi že znanih in večkrat pojasnjenih problemov zaradi denacionalizacije zemljišč, kjer je vrtina (na **Kamenščaku**). Kaj pa študija o vplivu vroče vode na okolje in kaj bo s sanacijo zemljišč okrog vrtine, je spraševal **T. Nemeč**.

povečati skoraj za enkrat (namesto 20,3 milijona 39,2 milijona tolarjev). Saj si (mo) vendar kmetijska kmetijska! D. Škrlec je menil, da je 6 milijonov tolarjev občutno premalo za reševanje velikega problema z odlaganjem odpadkov. R. Mlinarič je zatrjeval, da bi lahko v občinskem proračunu zbrali od 30 do 35 milijonov tolarjev dodatnih sredstev s pobiranjem prispevkov ali taks za obremenjevanje voda, okolja idr. Predsednica občinskega sveta D. Odar je spraševala, kje je vir iz naslova nadomestil za stavbna zemljišča, zakaj v proračuna ni predvidenih sredstev za posodobitev cestnega odseka Banovci, zakaj je v proračunu še vedno financiranje projekta Podravaje - Priekijaj, ali nasploh Občina Ljutomer pridobiti vsa sredstva, ki je pripadajo iz naslova finančne izravnave, in kaj je z zagotovitvijo sredstev za uresničitev cestnega programa, ki ga je sprejel občinski svet lani. M. Pušenjak je imela pripombo zaradi premalo planiranih sredstev za družbene dejavnosti. N. Tomanič je v imenu odbora za finance dejala, da bi se moral Radio Maxi Ljutomer financirati iz lastnih sredstev, ne pa iz občinskega proračuna. In še bi lahko nadaljevali z nizanem vprašanj, predlogov in pripomb. Ob koncu razprave so predlog odloka (prvo branje) o proračunu vseeno sprejeli - s pripombami in predlogi - in ga dali v 30-dnevno javno razpravo. **JOŽE GRAJ**

Določena grb in zastava Občine Črenšovci

Simboli iz narave

Zdravstvena ambulanta in lekarna bosta lahko spet odprli svoja (prenovljena) vrata okrog 15. februarja - Koliko naj bi prispevala za naložbo Občina Odranci?

Grb Občine Črenšovci ima obliko ščita, katerega spodnji rob je ovalen. Na srebrni podlagi je na desni strani stiliziran jelšev list zelene barve, ki simbolizira Polanski log. V listu (na njem) je žitni klas rumene barve, ki predstavlja rodovitnost prekmurske zemlje. V levi polovici grba pa je simbol reke Mure, ki je ponazorjen s tremi vzporednimi valovi modre barve. Iz valov gleda mlinsko kolo, ki je črne barve in simbolizira značilnost krajev ob Muri. Nad mlinskim kolesom so trije stilizirani plodovi drevesa črnske, ki predstavljajo tri krajevne skupnosti v občini ter ponazarjajo ime občinskega središča in občine. Plodovi so črne barve. Ščit je obrobljen s črnim robom.

To je povzetek opisa grba črenšovske občine, o katerem so na prvi letošnji seji odločali člani Občinskega sveta. Avtor likovne podobe **Tibor Francič** (učitelj na OŠ Črenšovci) je upošteval pripombe strokovnjaka za heraldiko v Sloveniji prof. dr. **Boža Otorepa** glede barv, tako da je namesto vijoličaste izbral zeleno, namesto rjave (mlinsko kolo) pa črno barvo. Glede simbolov pa je predlagal občinskega svetu, naj bi kljub pripombi, da jih je preveč, vsi ostali. Tudi župan in vsi svetniki so bili tega mnenja. Ker se tudi glede drugih opredelitev niso razhajali - svetnik **Jože Jaklin** iz Velike Polane se ni stri-

njal le s tem, da bi bilo v opisu grba zapisano, da trije plodovi črnske ponazarjajo ime občinskega središča in občine -, so na isti seji sprejeli osnutek in potem še predlog odloka o grbu in zastavi Občine Črenšovci. Ta zadeva je torej zaenkrat končana.

23. seja Občinskega sveta Občine Cankova - Tišina Kmetijsko na trhlih nogah!

Da je problematika kmetijstva v Občini Cankova - Tišina zelo aktualna, je potrdila razprava na seji občinskega sveta. Najprej pa so predstavniki kmetijske svetovalne službe ZVZ-ja za Pomurje (dr. **Alojz Slavič, mr. Janko Slavič, Branko Korhauer in Ervin Novak**) podrobneje opisali dosežke in težave, s katerimi se morajo spopadati pri svojem delu. Že podatek, po katerem je v pokrajini ob Muri kar 22 odstotkov njiv, s čimer vodijo v slovenskem merilu, je dovolj zgorev. Če vemo, da je na našem območju 21 odstotkov kmečkega prebivalstva, v Republiki Sloveniji pa le približno 7 odstotkov, je toliko bolj razumljivo zanimanje tukajšnjega prebivalstva za položaj kmetijstva v prihodnje. Pri tem se namreč srečujejo z majhnostjo in razdrobljenostjo kmetij, ki bosta ob vključevanju v Evropsko unijo dodaten problem.

Na seji občinskega sveta so opozorili, da naselja v gričevnatem predelu njihove občine ostajajo brez mladih ljudi, ki bi lahko prevzeli kmetijsko proizvodnjo. To je še posebno opazno na območju Gerlinca. Zaradi dragega kapitala večjih vlaganj skorajda ni. Pred leti so na našem območju zgradili letno po 200 govejih hlevov, lani pa so imeli prijavljenih le še pet takih projektov.

V razpravi so svetniki tudi niso mogli izogniti delovanju svetovalne službe na terenu, saj je Občina Cankova-Tišina, kot je poudaril predsednik občinskega sveta **Viktor Vrečič**, še vedno pretežno kmetijska. Gusti Gomboc pa je pripomnil, da so sedanje razmere kmetijstvu zelo nenaklonjene. Zato

ne Črenšovci. Ta zadeva je torej zaenkrat končana.

Seveda so upoštevali pripombo glede barve tudi pri zastavi, tako da je le-ta sedaj belo-zelene barve z grbom Občine Črenšovci (v navpični in vodoravni legi).

Zadnje besede pa še niso rekli glede odloka o nagradah in priznanjih Občine Črenšovci, tako da ga bodo sprejemali po dvofaznem postopku. Do ponovne obravnave naj bi pripravili tudi poseben pravilnik o tem. Prav tako bodo še enkrat razpravljali in se odločali o programu za pospeševanje proizvodnje hrane v občini, kajti s tistim, kar je pripravila komisija za kmetijstvo, niso bili zadovoljni.

JOŽE GRAJ

MILAN JERŠE

Razpisna ponudba srednjih šol
v pomurski regiji

Elektrotehniki na SSTŠ M. Sobota

Če smo se pred kratkim ugibali, kaj pomenijo pikice v predlogu Ministrstva za šolstvo in šport glede razmestitve izobraževalnih programov srednjih šol v novem šolskem letu, je ta torej, ko smo dobili v roke razpis za vpis v šolsko leto 1997/98, postalo vse jasno. Nekateri pa imajo tudi razlog za zadovoljstvo.

Potem ko smo to ugotovili že sami, nas je poklical tudi ravnatelj Srednje strojne in tekstilne šole M. Sobota Ludvik Sukič in nam sporočil zanje dokaj spodbudno novico, da jim je po več letih prizadevanj končno uspelo dobiti nov 4-letni program elektrotehnik (poklic elektrotehnik elektronik), in sicer bodo vpisali en oddelek novincev. V ta namen so že lani uredili dokaj sodobno učilnico in tudi kadrovske so pripravili na nov izziv. Ker se je že predlani zanimalo za vpis v ta program okrog 60 osnovnošolcev iz OŠ v Pomurju, če bi bil v M. Soboti, zdaj ne bi smel biti problem zadostno število prijavljenih kandidatov. Drugih programskih novosti v pomurski srednješolski mreži pa ni. Tako v razpisu v primeru Gimnazije M. Sobota ni omenjen športni oddelek, za katerega so se zavzemali, kljub temu pa ga nameravajo oblikovati v okviru šestih razpisanih oddelkov. Omeniti kaže še povečanje razpisnih mest za en oddelek v dvojezičnem programu trgovcev na Dvojezični srednji šoli Lendava in prav tako za en oddelek v programu zdravstveni tehnik na Srednji zdravstveni šoli M. Sobota.

Infomartivna dneva na srednjih šolah bosta 14. in 15. februarja, prijave za vpis pa bodo sprejemali do vključno 13. marca. J. G.

Iz dejavnosti Društva upokojencev
Murska Sobota

Pomembni pridobitvi za ostarele

Socialna delavka bo povezovala vse oblike
pomoči ostarelim občanom - Vsak prvi torek
v mesecu dan odprtih vrat

Na pobudo komisije za socialna vprašanja, ki deluje pri Društvu upokojencev v Murski Soboti, je od januarja letos zaposlena pri Centru za socialno delo nova delavka, ki bo povezovala oblike pomoči ostarelim v Mestni občini M. Sobota in v novih občinah tega območja. Polovico stroškov bo nosila soboška občina, polovico pa nove občine.

Na novo zaposlena socialna delavka bo skrbela za pomoč ostarelim osebam na domu in pomagala pri napotitvi starostnikov v dom za starejše. Starostniki bodo deležni potrebnih nasvetov in pravne pomoči, v upravičenih primerih pa bodo deležni tudi različnih oblik denarne pomoči. Skrb bo namenjena tudi nujno potrebnemu sodelovanju med zdravstvom, patronažno službo, Rdečim križem in drugimi, ki so že doslej skrbeli za starostnike. S pomočjo društev upokojencev bodo oblikovane skupine starejših za samopomoč. Proučena bo tudi možnost uvedbe ambulante za starejše, ki bi bila lahko v povezavi z zdravniško pomočjo vojaškim veteranom. Poleg opisane ga je še precej drugih nalog.

Posebne pomena za starejše občane bo dan odprtih vrat. Organizator je Društvo upokojencev Murska Sobota. Vsak prvi torek v mesecu med 9. in 11. uro bosta na sedežu društva v Ko-

eljevi ulici 4 v Murski Soboti na voljo socialni delavec in pravnik.

Tisti, ki to pomoč potrebujejo, se lahko oglašijo v pisarni društva že 4. marca. Lahko pa v tem času pokličejo po telefonu 24 084.

Franček Štefanec

V Serdici imajo Romi svoje društvo

Romano Zeleno vejš

Tudi Romi v Serdici so ustanovili svoje društvo, ki so ga poimenovali Romano zeleno vejš (romski zeleni gozd). V tamkajšnjem romskem naselju je v tridesetih družinah dvesto pedeset prebivalcev, petdeset pa se jih je aktivno vključilo v društvo. Celotno društvo je že podpisalo sporazum o vključitvi v Zvezo romskih društev Slovenije, v katero so včlanjeni Romi iz številnih romskih naselij iz vse Slovenije. O organiziranosti Romov v Serdici smo se pogovarjali s predsednikom društva Štefanom Šarkezijem, tajnikom Slavkom Baranjem in blagajnikom Belom Baranjem.

Društvo so ustanovili, saj pričakujejo, da bi se jim tako lahko izboljšale življenjske razmere in bi lažje reševali morebitne težave, do katerih bi prihajalo, še posebno pa si bodo v društvu prizadevali ohraniti romsko kulturo.

Njihovi dolgoročni načrti pa so, da bi lahko nekoč sezidali kulturni in mladinski dom, kjer

Na pragu devetletne osnovne šole

Kje bo prvi razred?

Eno od najpomembnejših vprašanj, na katera je potrebno najti odgovor, preden bomo v Sloveniji uvedli obvezno devetletno osnovnošolsko izobraževanje, je, kaj storiti, da bo na prehodu šestletnih otrok iz vrta v šolo čim najstresov. V novem zakonu o osnovni šoli je zapisano, da »v prvem razredu osnovne šole hkrati poučujeta dva učitelja. Kot drugi učitelj poučuje vzgojitelj predšolskih otrok. Vzgojitelj poučuje polovico ur pouka.« V praksi to pomeni, da bo vzgojitelj(ica) neke vrste pomočnik oz. pomočnica učitelju oz. učiteljici. Sliši se še kar lepo, toda dokler ne bodo dodelani metodično-didaktični postopki, kako naj takšno delo dejansko poteka, si niti učitelj(ica) niti učitelj(ica) ne moreta predstavljati svoje nove vloge kot dvojica (tandem).

Na Zavodu Republike Slovenije za šolstvo so na zadnji tiskovni konferenci v Ljubljani spregovorili tudi o tem vprašanju - o projektu Z manj stresa iz vrta v osnovno šolo, ki ga izvajata skupaj Vrtec Anice Černe in OŠ II Celje. In kakšne so njihove izkušnje?

Če bi imel ravnatelj omenjene šole to moč, da bi lahko spremenil vsaj nekaj členov nove zakonodaje, potem bi določil obratno razmerje med učiteljicami in vzgojiteljicami v 1. razredu, tako da bi imele glavno besedo vzgojiteljice (1 : 0,5), ki imajo mnogo več znanja in vedenja o delu s tako mladimi otroki kot učiteljice. Tako kot je predvideno sedaj, pa naj bi veljalo šele za 2. razred osnovne šole. In če je le mogoče, naj bi se izvajal pouk za prvošolce v vrtec oziroma tam, kjer imajo že zdaj takomenovano malo šolo.

Pravzaprav bi bil lahko program zdajšnje male šole, če bi ga nekoliko korigirali, že tudi program za 1. razred osnovne šole. Temu ustrežno bi torej spremenili le program 2. razreda. Večjim spremembam pa bi se kazalo izogniti in z njimi počakati toliko časa, da dozori oziroma se potrdijo na manjšem vzorčnem primeru. Medtem bi morale steči tudi izobraževanje novih kadrov za prihodnjo novo 9-letno obvezno šolo.

Tudi ravnateljica projektnega vrta ugotavlja, da bi morale imeti prednost pri delu z otroki v 1. razredu OŠ vzgojiteljice in da bi bilo bolje, če bi bil ta pouk v vrtec, kamor bi dnevno prihajale tudi učiteljice in se s svojim programom vključevale v vgojnoz izobraževalno delo. V nasprot-

nem primeru se bo zgodilo, da se bo vloga vzgojiteljice spremenila predvsem v izvajalko podaljšanega bivanja oziroma v pomočnico, kar bo pomenilo diskvalifikacijo njihove strokovne usposobljenosti. In če bo obveljalo razmerje ur med vzgojiteljicami in učiteljicami v 1. razredu, kot je to zapisano v zakonu, potem bo polovica vzgojiteljic, ki so skrbele doslej za izvajanje male šole, naenkrat preveč. Bodo ostale brez zaposlitve?

Ni vse črno in ne vse
belo

Doslej zapisano pa seveda še zdaleč ni popolna slika o izkušnjah, ki so si jih pridobili v Celju ob poskusnem izvajanju projekta Z manj stresa iz vrta v osnovno šolo. Pokazale so se dobre in slabe strani. V praksi je bilo tako, da so organizirali pouk dveh prvih razredov v prostorih otroškega vrta, kjer je hkrati potekalo tudi delo v dveh oddelkih vrteve male šole. Prvošolčki so se tako lahko tu in tam še poigrali v igralnici (in dokaj radi hodili v šolo), malošolarji pa so se vsak dan srečevali s prihodnjima učiteljicama. To je vsekakor dobro. Zadovoljivo je potekalo tudi sodelovanje in timsko delo med vzgojiteljicama in učiteljicama.

Ob zgodnejšem vpisu otrok v obvezno osnovno šolo pa nika-

kor ne bi smeli spregledati dejstva, da je v obdobju od šestega do sedmega leta pomemben vsi mesec otrokove starosti. Njihove razvojne lastnosti so v tem času tako različno in nesimetrično razvite, da lahko napačni pristopi in metode dela z njimi naredijo veliko škode.

Otroci še premalo
samostojni

Zavedati se je potrebno, da so ti otroci še premalo samostojni, da bi lahko sami hodili v šolo in domov, zato jih bo morala najprej večina ostati v šoli (podaljšan bivanje) do 15. ure, ko bodo lahko prišli ponje starši, potem ko se vrnejo z dela. In kako se zjutraj? Zdaj so lahko starši pripeljali svoje otroke v vrtec že ob 6. uri ali pa še prej, v šoli pa tak zgodaj razen kurjača v večini primerov ni še nikogar. To so za odrasle najbrž na videz nepomembne dileme, šestletni otroci pa imajo lahko hude posledice, če jih tisti, ki načrtujejo šolsko reformo, ne bodo dovolj proučili in pripravili ustrezne rešitve.

Dodatna ponudba za študij po srednji šoli

Končno tudi višje šole

Srednje šole v Pomurju zaenkrat še niso uspele pridobiti
nobenega višjega strokovnega programa

V Zakonu o poklicnem in strokovnem izobraževanju, ki je bil sprejet lani v okviru svežnja nove šolske zakonodaje, so opredeljene tri stopnje strokovnega poklicnega izobraževanja: nižja, srednja in višja. Spet je torej uvedeno višje izobraževanje, čeprav gre v tem primeru za nekoliko drugačne višje šole, kot smo jih poznali pri nas pred leti.

Gre zgolj za višje strokovne šole. Programi so (praviloma) dveletni in omogočajo pridobitev višje strokovne izobrazbe ter ustreznega poklica, navedenega v nomenklaturi poklicev. V te šole se lahko vpiše, kdor konča srednjo strokovno šolo, tehniško šolo in gimnazijo; lahko pa tudi kandidati z opravljenim mojstrskim izpitom ali s končano srednjo (3-letno) poklicno šolo in s tremi leti delovnih izkušenj, če bodo opravili preizkus znanja iz slovenskega jezika s književnostjo, matematike ali tujega jezika v obsegu, ki je določen za zaključni izpit v ustrezni štiriletni srednji šoli.

Ker so ti programi zamišljeni pravzaprav kot

nadaljevanje srednjih poklicnih šol, naj bi jih le-te tudi izvajale. Tako so se potegovala zanje tudi Srednja strojna in tekstilna šola M. Sobota (za višjo tekstilno šolo), Srednja kmetijska šola Rakičan (za višji strokovni program kmetijstva) ter Srednja ekonomska, trgovska in upravno-administrativna šola M. Sobota (za višji ekonomski program). Najdlje s pripravi je bila SSTŠ, ki si je pridobila že tudi neke vrste soglasje tovarne Mura. Kot je razvidno iz razpisa Ministrstva za šolstvo in šport, ki je izšel 1. februarja, pa bodo višješolske programe izvajali v novem šolskem letu zaenkrat samo na Bledu (višja strokovna šola za gostinstvo in turizem), v Celju (strojništvo), Novem mestu (strojništvo) in Velenju (elektronika). Prijave bodo sprejemali povsod do 8. marca, tako kot velja to za vpis na univerze in samostojne visokošolske izobraževalne zavode.

Upajmo, da bo kakšen višješolski strokovni program dobil zeleno luč v prihodnjem šolskem letu tudi v Pomurju. J. G.

Pismo

Spoštovani g. Györek!

Glede na vaša pisanja v obdobjih in predvsem na pisanje v zadnjem Vestniku z dne 30. 1. 1997 se moram kot predsednik občinske nadzorne komisije SDS Murska Sobota oglašiti in ovreči vaše zlonamerne trditve ter seznaniti bralce z dejstvi, s katerimi se Vi v vašem predsedniškem mandatu niste seznanili, razen če je vaš namen, kar pa je zelo verjetno, zavajanje in diskreditiranje stranke SDS v tem prostoru.

Iz stranke niste izstopili zaradi nesoglasij v stranki in zaradi vašega nezadovoljstva z delom strankinih članov, temveč zaradi vaših izjavljenih ambicij v stranki sami ter vašega oporniškega predvidevanja, da boste imeli z izstopom iz stranke večje možnosti za županski stolček.

Splošno znano je, da je g. Glavač kot regijski koordinater prejel za svoje delo za stranko mesečno 50.959,60 SIT neto, o čemer bi se lahko prepričali vsak trenutek. O opravljenem delu in kakovosti ter vloženem času g. Glavača prosijo člani stranke. V primeru, da bi g. Glavač svoje delo strogo opravljal oz. da je njegovo delo previsoko ovrednoteno, bi o tem odločal ustrezen strankin organ in ne samo Vi, g. Györek, v vaših pisanjih.

Upam, da navkljub vašim demagoško in populistično obarvanim trditvam v vašem pisanju in nameri, da ne boste polemizirali po časopisu oz. da boste izbrali drugo pot, in naprošam, da prenehate z natočevanjem, zavajanjem ter diskreditiranjem neresnic. Vaši nameni in ambicije so preveč prozorne, da jih večina bralcev ne bi mogla spregledati, namreč diskreditiranje vaše nekdanje stranke SDS v našem prostoru, tako da si s tem zagotovite maneverski prostor za uresničitev vaših političnih ambicij.

Z lepimi pozdravi

predsednik nadzorne komisije SDS M. Sobota
Miran Beloglavec

Popravek

Na naš zapis v prejšnjem Vestniku z naslovom Trikrat med prvih deset smo dobili pisno pojasnilo, da sta se uvrstili med prvih deset le dve in ne tri naloge dijakov Gimnazije M. Sobota, ki so sodelovali v mednarodnem natečaju avstrijske zveze učiteljev nemščine. Potemtakem sta učenki Tadeja Bedek in Damjana Debelak iz 3. razreda (njuna mentorica je bila prof. Tatjana Svetanič) pripravili skupno nalogo. (J. G.)

Aleksandra
Nana Rituper

Uvoz plemenskih prašičev iz Švedske

Na pobudo rejcev vzrejnih središč iz Pomurja smo v lanskem letu začeli uvažati plemenske prašiče. Vzrok je bil predvsem v tem, da so rejska središča težko prišla do kakovostnega materiala iz selekcijskih farm. Zrejna središča imajo po našem selekcijskem programu status razmnoževalnih farm plemenskega materiala, zato so zelo zainteresirana za kakovostni izhodiščni material. Dodatno nas je k temu spodbudilo tudi to, da smo jeseni odprli osemenjevalni center za plemenske merjase, kjer potrebujemo kakovostne živali.

O uvozu plemenskih prašičev smo razpravljali precej časa. Vprašanje ni bila samo visoka cena plemenskega materiala, temveč tudi, odkod uvoziti. Znano je namreč, da zdravstvene razmere v zahodnoevropskih deželah niso preveč rožnate (svinjska kuga itd.), zato je bila odločitev zelo težka. Po informacijah iz strokovnih krogov smo se zato odločili za uvoz iz Švedske.

Prašičereja

Prašičereja je na Švedskem dobro razvita in daje švedskemu kmetijstvu prek 20 odstotkov bruto dohodka. Po količini prireje mesa je prav prašičje meso na prvem mestu. V letu 1950 je ta reja znašala 53 odstotkov, v letu 1980 pa že 67 odstotkov celotne prireje mesa. Po finančni vrednosti sta obe prireji izenačeni, in to na račun višjih cen govejega mesa (indeks 1 : 2).

Letno zakoljejo približno 4 mio prašičev. Samopreskrba s prašičjim mesom je popolna, manjšo količino prašičjega mesa tudi izvozijo. Zaradi kakovosti živali in ugodnih zdravstvenih razmer pa izvozijo veliko plemenskega materiala. Nekaj dni pred odbiro za nas so opravili odbiro za Tajvan in Malezijo. Živali so bile označene in pripravljene za izvoz.

Vso krmo za prašiče, razen nekaterih beljakovinskih komponent (soje), pridelajo doma.

V glavnem je osnova ječmen, ki ga pridelujejo praktično na enkrat večjih površinah kot pšenico (v letu 1860 na enakih površinah). Tudi pridelava ovsa zavzema velike površine (predvsem v centralni Švedski).

Osnovni pasmi prašičev na Švedskem sta švedski landrace in švedski yorkshire. V letu 1978 so uvozili še pasmo hampshire iz Kanade. Ta naj bi bila odporna proti stresu, meso pa visoke kakovosti.

Selekcija prašičev

Selekcijo prašičev vodi združenje za selekcijo in proizvodnjo prašičev. Rodovitnost svinj kontrolirajo že od 1928. leta. Rezultati so znani in so na višini naprednih prašičerejskih dežel (Danska, Holandija itd.).

Kot zgled selekcijskega programa rabi programu združenja SCAN. V selekcijskem programu so omenjene tri pasme: švedski landrace, švedski yorkshire in hampshire. Pri pasmah švedski landrace in yorkshire selekcionirajo glede na velikost gnezda, rastnost, kakovost mesa in korektnost nog. Pri pasmi hampshire, ki je moška linija, pa na rastnost, kakovost mesa in korektnost nog.

Osnovna čreda (nucleus) za selekcijo pri združenju SCAN je sestavljena iz 1200 svinjk pasme švedski landrace

Iz spremljajočih rodovniških izvlečkov za odbrane živali dobimo:

	LANDRACE		YORKSHIRE	
	svinjke	merjasci	svinjke	merjasci
Poprečna teža ob maritvi - kg	98,67	98,33	99,25	101,16
Poprečna starost ob merjenju - dni	165,82	159,16	173,00	165,50
Popreč. dnevni prirast od rojstva do merjen. g	586,00	615,00	566,00	604,00
Debelina hrbtne slanine ob merjenju - mm	11,48	11,33	12,25	11,00
Popreč. štev. saskov - kom	14,29	-	14,62	-
Indeks po metodi Blup	49,79	60,66	54,62	55,40

Kratek komentar k podatkom iz tabele:

- visoki dnevni prirasti (ti se nanašajo od rojstne teže do približno 100 kg žive teže odbranih plemenskih prašičev),
- debelina hrbtne slanine, merjena z ultrazvokom, je izredno tanka in znaša v povprečju za pasmo švedski landrace 11,33 do 11,48 mm, pri pasmi švedski yorkshire pa 11,00 do 12,25 mm

- poprečni indeksi plemenske vrednosti po metodi Blup znašajo pri pasmi švedski landrace 49,79 za svinjke in 55,40 za merjase pasme švedski yorkshire. Izračunani poprečni indeksi plemenske vrednosti zajemajo vrednosti za ugotovljeno debelino hrbtne slanine, vrednost za plodnost ter poprečni indeks testne postaje. Žival z indeksom nad 25 se šteje za elitno in se prodajna cena poveča za 1.000 Skr (20.000.- SIT). Z visokim indeksom plemenske vrednosti odbranih živali lahko z gotovostjo trdimo, da smo odbrali zelo kakovostne - elitne živali.

1400 svinjk pasme yorkshire 700 svinjk pasme hampshir.

V program komercialne reje prašičev so zajete vse tri pasme. Kot ženska linija nastopa križanka med pasmama švedski landrace in yorkshire. Po naši označitvi in programu je to linija 12. Kot moška linija nastopa merjasec križanec med pasmama švedski yorkshire in

hampshire ali čisti hampshire. Naš slovenski prašičerejski selekcijski program je zelo podoben švedskemu.

Rezultati dolgoletnega intenzivnega selekcijskega dela so vidni v naslednjem prikazu:

1. direktni test, 35-100 kg, pasma švedski yorksire - merjasci 1991:

Drugo ocenjevanje žganih pijač in sadnih vin Diplome najboljšim

Po lanskem prvem uspešnem ocenjevanju domačih žganih pijač in sadnih vin so v Sadjarskem društvu Pomurja letos pripravili že drugo tovrstno ocenjevanje. Odziv je bil tudi tokrat velik, saj so sadjarji poslali v ocenitev kar 76 vzorcev žganih pijač in 8 vzorcev

sadnih vin. Posebna strokovna komisija, ki so jo sestavljali priznani slovenski ocenjevalci, tudi tokrat ni imela lahkega dela, saj je bila kakovost ocenjevanih vzorcev v povprečju zelo visoka. Med vrstmi žganih pijač je prevladovala slivovka, sicer pa so ocenjevalci poskušali še 16 drugih vrst žganih pijač, od sadnih do malinovitih, nešpljevij in celo regratovih.

Najvišje priznanje, zlato medaljo, je osvojilo 13 vzorcev žganih pijač in 4 vzorci sadnih vin, 35 vzorcev je prejelo srebrne medalje, preostali pa bronaste medalje. Zanimivost letošnjega ocenjevanja je, da so na njem sodelovali tudi pridelovalci zunaj Pomurja, celo iz Hrvaške, Avstrije in Slovaške, kar kaže na izredno zanimanje po tovrstnih ocenjevanjih.

V Sadjarskem društvu Pomurja si zato prizadevajo, da bi že prihodnje leto to ocenjevanje postalo slovensko in celo z mednarodno udeležbo.

L. K.

Turnišče - cene pujskov

Na četrtkovem sejmju pujskov v Turnišču so rejci ponujali devet pujskov, starih od 8 do 10 tednov in težkih do 24 kilogramov. Za par je bilo potrebno odšteti 14.000 tolarjev, prodali pa so vse živali.

- poprečni dnevni prirast v g 1.135
- poraba krme za 1 kg prirasta v kg 2,07
- debelina hrbtne slanine, prerez za zadnjim rebrom v mm 7,8

hampshire 57,2 61,4 +4,2
Menim, da ni potreben poseben komentar, saj to potrjujejo vsi rezultati.

Nakup plemenskih prašičev

Za rejska središča smo odbrali 34 plemenskih svinj pasme švedski landrace in 8 plemenskih svinjk pasme švedski yorkshire. Za osemenjevalni center (tudi za Ptuj) pa 6 merjascev pasme švedski landrace in 6 merjascev pasme švedski yorkshire. Odbira je bila konec oktobra, prevoz opravljen malo pred novim letom, sedaj so pa živali v karanteni.

Za konec samo ena želja vsem našim rejcem, in sicer da bi se kupljene živali dobro obnesle in bi na ta način prispevali k razvoju in kakovosti naših prašičev.

Doc. dr. Alojz Slavič

Gnojevka ni odpadek

Gnojevka je mešanica trdnih in tekočih živalskih izločkov. V blatu je tudi neprebavljena krma. Zato gnojevka ni odpadek, ampak bogat vir rastlinskih hranil, in jo je potrebno obravnavati kot gnojilo. Živali porabijo za vzdrževanje in produkcijo le del hranilnih snovi iz krme, večji del se izloči v blato in sec. Tako v povprečju izločijo živali 95 % kalija, 80-90% dušika, 80 % fosforja in 80-95% kalcija.

Tabela 1: Količine hranil iz živalskih gnojil, ki se pridobijo na leto pri posameznih vrstah živine, preračunano na GVŽ

vrsta živine	N	P2O5	K2O
krave, mlečne	70	30	100
goveji pitanci	70	30	60
prašičji pitanci	85	55	55
perutnina	75	70	50

Vsebnost hranil lahko določimo s kemično analizo v laboratoriju ali s posebnimi testi za merjenje sušine (P in K) in vsebnosti dušika na terenu. Tovrstne teste opravljajo kmetijski svetovalci na terenu. Zelo okvirno lahko izračunamo hranilno vrednost gnojevke tudi računsko.

Fosfor in kalij iz gnojevke se izkoriščata za prehrano rastlin enako dobro kot iz mineralnih gnojil, medtem ko je izkoristljivost dušika bolj vprašljiva. V gnojevki je 50-70 % dušika v amonijski obliki (več pri prašičji gnojevki).

Zato je pomembno, da gnojevko takoj po razvozu na njivskih površinah vdelamo v tla, na travinje jo vozimo pred dežjem in razredčeno, da zmanjšamo izgube, ki so lahko tudi do 70-odstotne in večje.

Izkoristek dušika iz gnojevke

Dušik v gnojevki je v dveh oblikah, mineralni - amonijski (NH4) in organski. Obe obliki zemlja dobro veže, da ni nevarnosti izpiranja. Vendar v zemlji amoniak hitro oksidira do nitrata (pri dobri zračnosti in nevtralni reakciji tal), nitrat pa se slabo veže na zemljo in se z vodo lahko izpere v nižje plasti tal, če ni korenin, da bi ga počrpale. Zato je znano, da je izkoristek dušika iz gnojevke odvisen predvsem od časa in načina uporabe. Če se gnojevka uporabi v obdobju vegetacije, lahko računamo na 70- do 80-odstotni izkoristek dušika.

V jeseni sta sicer mineralizacija organske snovi in tudi nitrifikacija (NH4 - NO3) v tleh največja, kar jasno kaže na povečani vsebnosti dušika v tleh. Vendar v tem obdobju rastline odvezajo dokaj malo dušika, razen ozimnih žit in drugih ozim, zato se na golih površinah kar rado zgodi, da se mineralni dušik izpere v podtalje. Pri razvažanju gnojevke pozimi se dušik iz organske snovi ne sprošča, poteka pa nitrifikacija, ki poteka tudi pri nižjih temperaturah (5-7°C) in v takem primeru lahko pride do izpiranja dušika v podtalje.

(nadaljevanje prihodnjič)

Izobraževanje kmetovalcev

Tudi med 7. in 14. februarjem se bodo v Pomurju zvrstila številna predavanja za kmetovalce, ki jih pripravlja kmetijska svetovalna služba za Pomurje.

Rejsko društvo Bodonci pripravlja 7. februarja občni zbor društva. Ta bo ob 9. uri na turistični kmetiji Zelko v Pečarovicah.

O izdelavi sira na kmetijah v okviru dopolnilnih dejavnosti bo 10. februarja ob 9. uri v dvorani KS Turnišče predavala Cilka Sukič.

Najbolj pestro bo v sredo, 12. februarja, ko se bo zvrstila cela vrsta predavanj.

O plevelni flori v žitih in koruzi, o rezultatih demonstracijskih poskusov, o napakah pri pridelovanju voluminozne krme ter o mikroklimi v hlevu in skladiščnih zmogljivostih za krmo in organska gnojila bodo ob 9. ure naprej v Puconcih govorili Metka Barbarič, Stane Kapun, Zita Flisar -

Novak in Jože Sukič.

Prav tako ob 9. uri bo v dvorani KS Turnišče predavanje o spomladanski oskrbi žit in o pripravah na setev. Prevatelja bosta Zita Flisar - Novak in Franc Režonja.

V prostorih KSS v Lendavi bo ob 10. uri predavanje o vzgoji vrtnin in organizaciji odkupa.

Od 9. do 14. ure pa bo v hotelu Diana vinogradniški posvet. Prijave sprejemajo v KSS Murska Sobota.

13. februarja ob 9. uri bo v dvorani zadržnega doma na Kobilju predavanje o oskrbi travinja in pridelovanju krme na njivah. Predaval bo Stane Kapun.

O gradnji govejih hlevov bosta 13., 14. in 15. februarja v dvorani KZ Videm predavala Janez Lebar in Damjan Jerič.

V osnovni šoli na Kapeli pa bo 14. februarja ob 9. uri predavanje o apnjenju in rodovitnosti tal. Predavala bo Zita Flisar - Novak.

Ekološki kotiček

Pot k sonaravnemu kmetijstvu?

Ob vedno večjem obremenjevanju in onesnaževanju okolja dobivata kmetijstvo in podeželje vedno večji pomen in ceno predvsem zaradi reševanja ekološke in gospodarske krize. Urbana in industrijska okolja sama po sebi biološko niso sposobna obstajati, potrebujejo pomoč večjega, z naravo povezanega okolja, prostor za ekološko izravnavo.

Kmetijstvo je in bo sooblikovalo krajino in pridelovalo nenadomestljivo dobrino - hrano; za vedno več ljudi vedno več hrane. Buren razvoj kmetijstva se je začel po letu 1950 z uporabo strojev, kemičnih substanc, sodobne genetike. Pridelki so se zelo povečali, znižali so se stroški delovno učinkovite proizvodnje, prišli smo tako zelo daleč, da smo trčili na omejen razvoj na omejenem planetu Zemlja. V 190 letih se kmetijstvo srečuje z naslednjimi problemi:

- močna urbanizacija in s tem odvzem kmetijskih zemljišč;
- zmanjšanje produktivnosti tal zaradi erozije;
- zmanjšanje zaloga organskih snovi in rastlinskih hranil;
- povečana uporaba zaščitnih sredstev, gnojil, energije;
- pomanjkanje kvalificirane delovne sile;
- povečanje števila delovnih konic;
- stalno povečevanje velikih obratov in propadanje družinskih kmetij;

- presežki pridelkov na eni strani in povečan uvoz hrane na drugi;
- zniževanje cen pridelkov;
- izgube dohodka;
- onesnaženje okolja;
- večanje stroškov za varovanje okolja.

Zaradi vedno večje ekološke krize in slabšanja kakovosti življenja vedno večje množice ljudi pričakujejo in zahtevajo od kmetijstva vračanje k njegovi sonaravnosti.

»Sonaravno kmetijstvo je filozofija, ki temelji na ciljih človeštva in na razumevanju dolgoročnih učinkov naših dejavnosti na okolje in na druge oblike življenja. Uporaba te filozofije nas vodi na podlagi iskušenj in najnovejših znanstvenih spoznanj do oblikovanja integriranih, uravnoteženih kmetijskih sistemov, ki ohranjajo tako naravne vire kot tudi kratko in dolgoročno ekonomsko vitalnost kmetijskih gospodarstev ter stabilnost kmečkih skupnosti in povečujejo kakovost življenja kmetov in celotne družbe.« (Francis in Youngberg, 1990: Sustainable Agriculture in Temperate Zones)

Kmetijstvo ima ekološko, ekonomsko, socialno in politično funkcijo. Odnos do kmetijstva in način upravljanja države odločilno vplivata na življenjske razmere celotnega prebivalstva, na njihove osnovne potrebe - zrak, vodo in zdravo hrano.

Zita FLISAR - NOVAK

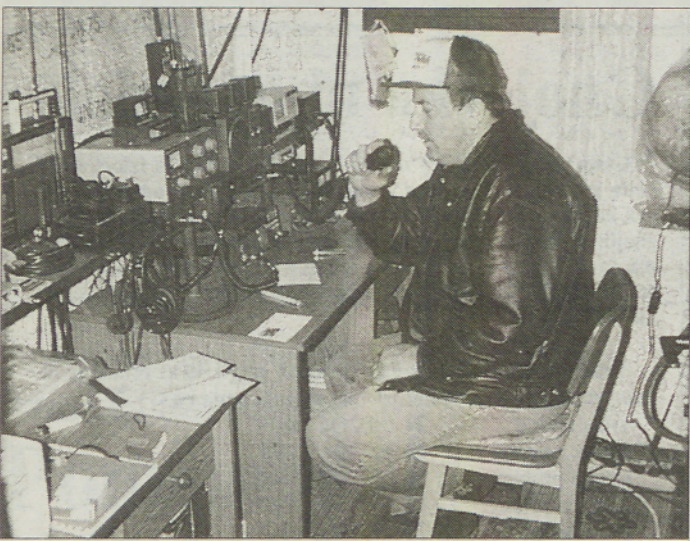
Človek in njegov konjiček Prijatelji tudi v Južnoafriški republiki

Klič: S5 7GHA

S takšnimi in podobnimi šiframi se sporazumevajo radioamaterji, ki jih je po svetu zelo veliko. Iz Apaške doline pa se vsak dan oglašča Gusti Horvat iz Žepcev.

Radioamater je od leta 1992. Na vprašanje, kdo ga je navdušil, ni znal prav odgovoriti. Začel je pravzaprav s CB-postajo, ki je bila nekaj časa zelo moderna. Zdaj ima doma in v avtomobilu UKV-postaji.

Oprema je zelo draga in je pri nas niti ni mogoče vse kupiti, zato odhaja po nakupih v tujino. Doslej je porabil za aparature in antene več kot pol milijona tolarjev. Morda se boste vprašali, odkod mu denar. Vsakdo ima svoj konjiček in Gustijev je radioamaterstvo, ki kar veliko stane. Je član Radiokluba Radgona iz Gornje Radgone, katerega člani

Gusti Horvat iz Žepcev je za radioamaterske aparature in antene porabil pol milijona tolarjev. Vsak konjiček nekaj stane. Njegovo radioamaterstvo pa je tudi človekoljubna dejavnost, kajti med vojno v BiH je vzpostavljala zveze med razseljenimi ljudmi. - Fotografija: B. M.

lahko brez težav uporabljajo tudi klubske aparature, če nimajo svojih.

Gusti, ki ima opravljene vse potrebne izpite, je doslej prek radioamaterskih zvez vzpostavil stike z radioamaterji iz vse Evrope, iz Juže Amerike in celo iz Južnoafriške republike. Konjiček ga zelo zasluzuje in dobro je, da ima pri svojem najljubšem opravilu tudi podporo: za radioamatersko je uspel navdušiti ženo Ingrid, ki je medtem tudi že opravila ustrezen izpit. Le-to pa je tudi koristno, ker lahko nadomesti telefonske povezave. Horvatova še nimata telefona, a sta lahko vsak čas »na zvezi«, četudi je eden doma, drugi pa kje v avtu.

V Apaški dolini je menda le pet ali šest radioamaterjev. Škoda, ker jih ni več, saj radioamaterstvo ni le zabava, ampak lahko z vzpostavitvijo zvez komu tudi pomaga. Gusti se še dobro spominja vojne v BiH, ko je nekajkrat navezal stike med našimi in bosanskimi kraji oziroma ljudmi. Radioamaterji ne poznajo meja.

Na koncu pa še sporočilo, ki ga bodo razumeli le radioamaterji: Gusti vam kliče 73!

B. MACUH

Naše srečanje

Mizar z lovsko puško

Vsestranski Štefan Borovič je izdelal tudi Vestnikove »hlapce« za sezuvanje čevljev

Za zimski čas navsezgodaj - kmalu po sedmi uri - sem se oglašil v mizarški delavnici Štefana Boroviča v Lipi. Vstopil sem v topel in pospravljen prostor. Brž sem dojel, da sem gost moža srenjih let, ki mu je veliko do tega, da je vse v najlepšem redu in na svojem mestu.

Zanimivo: Štefan se je najprej učil za sodarja pri mojstru Palu, pozneje pa je delal v Maučečevi sodarski delavnici v Gančanih. V letu, ko je prišel od vojakov, se ni takoj na novo zaposlil v lesarski stroki, ampak - verjeli ali ne - pri mlatilničarju Škaliču v Lipi. Ob mlačvi je delal kot podajalec snopja v žrelo mlatilnice. Na to delo ima lepe spomine. Po koncu sezone pa se je zaposlil v Lesni predelavi v Murski Soboti in več let po Avstriji montiral hiše. No, našel se je tudi čas za ženitev. Poročil se je s Kolenkovo Ančko - mlinarjevo hčerjo iz Gornje Bistrice in se preselil na njen dom. Ker je bil vešč dela, je bil dobrodošel tudi v mlinu in tasto Martinu pomagal pri obnavljanju mlina. Po nenadni smrti svojega očeta pa se je Štefan Borovič preselil v Lipo. Naredil je mizarški mojstrski izpit in vzel je obrtno dovoljenje. Specializiral se je za izdelavo raznih izdelkov iz masivnega leta. Opremil je marsikateri gostinski lokal, tudi mliško vežico. Za delo v lesarstvu se je navdušila hčerka Gordana, ki sedaj obiskuje četrti letnik lesarske šole; druga hčerka Manuela je končala administrativno šolo, usposablja pa se za računovodkinjo. Njen Roman pa je mizar, sicer zaposlen v nekem podjetju, a po »šihit« rad pomaga tudi v domači - tastovi delavnici. Štefanova žena pa se še naprej drži dela v Muri.

Sedaj pa je že čas, da kaj več zveste o Štefanu Boroviču, ki je kot mojster pomagal pri obnavljanju Copekovega mlina v Mali Polani Štefanu Smeju. Pa še nekaj je: Štefan Borovič je dobro poznal zgodovino oziroma usodo propadajočega mlina na Črncu v

Štefan Borovič iz Lipe je kot lovec velik ljubitelj psov in zato tudi član kinološkega društva. Doslej je izdelal dva psa, sam pa ima ostrodlakega ptičarja.

malopoljskem zaselku Mačkovi, ko pa je v bližini mlina lovsko kočica, ki jo je tudi sam pomagal graditi, pozneje pa so ga sprejeli v lovsko družino. Sodeloval je torej pri čiščenju mliščice, obnavljanju zapornic na Črncu in zapornic tik pred mlinskim kolesom. Obnovil je tudi kolo. Še največ pa je kot mizar (in mlinarjev zet) postoril v mlinu, kajti s Štefanom Smejem sta postavila mlinski kolesi, obod okrog njiju, skrinje in - pastirčino sobo. Gre za sobico, ki je nastala po nadgraditvi mlinarjeve kočice. Soba še ni imela ne oken ne vrat, ko je vanjo priletela pastirica in si začela spletati gnezdo. Ptička je torej »kriva« za tako poimenovanje in ne kaka pastirica (deklica).

Kaj pa prosti čas?

Štefan Borovič mi je povedal, da mu je bilo v veliko veselje delo pri obnavljanju tastovega in pozneje Copekovega mlina v Mali Polani. Je pa tudi že vrsto let

lovec. Ne, ni se hvalil s trofejami, saj zelene uniforme in puške ne nosi zaradi sle po uplenjanju divjadi, ampak ker je rad v družbi in naravi.

Tako je tudi nosil levji delež pri gradnji in postavljanju preže, na vrhu katere je celo tako velik in pokrit prostor, da lahko v njem človek prenoči. Kaj pa gams, ki ga je bil uplenil na Gorenjskem? Bil je gost lovcev in ti so želeli,

kusil in večkrat se spomnim, da me je potem močno žejalo. Tako kot mnoge druge, ki so okoli tako jed na katerem od piknikov pri mlinu ali lovski koči. Pa ni samo tam: tudi domači gasilci in žogobrcarji ga angažirajo pri pripravi bograča.

Včasih tudi harmonikar

Učil se je za sodarja. Na novo je naredil ali popravil več sodov. Nekaj tudi v času, ko se je petel z obrtjo, dovoljenja pa še ni bil v žepu. Po svojih zamislih je sestavil v tistih prvih mlajših letih stroj za izdelovanje ladijskega poda in potem je »mašina« kralj lep časa »bruhala« nove tovarniško izdelane stroje. Ladijski pa le niso taki avtomati, da jih delali sami, potrebna je tudi pomoč človeka. So pa določene mizarne »operacije«, ko je potrebna tudi mirna roka. V delu

Vsak začetek je težak. Štefan Borovič si je prvi stroj - napravo za izdelavo ladijskega poda - dal izdelati po lastnih načrtih. Zdaj, vedno bolj potem, pa se je preusmeril v zahtevnejše izdelke. - Fotografija: S. S.

da upleni nekaj »kapitalnega«, tako se je bilo zgodilo ... Domači lovci pa ne morejo brez Štefana Boroviča, ko je treba pripraviti lovski bograč. Nekoč sem to njegovo (pikantno) jed tudi sam po-

nici namreč izdelujejo tudi stilsko pohištvo. Zbranost (in razgranost) pa je potrebna tudi pri daj, ko si oprta svojo harmoniko in kako »zašpila«. S. SOBOČAN

V Murski Soboti vidnih že 36 TV-programov

Kako rešiti največje kabelske vozle?

Pri tehničnem in programskem delu razvoju kabelskega TV-sistema v Murski Soboti je nesporno dosežen določen napredek

Ker pa vsako, še tako pozitivno spremembo spremljajo tudi negativni učinki, kot so nove naložbe, visoka cena konverterjev, nesprejemljivost nekaterih ponujenih programov itd., je razumljivo, da zadeve niso poceni. Zavedati se je treba, da mora naročnik imeti ustrezen TV-sprejemnik oziroma ustrezne sprejemne naprave, kar je realnost, ki bi jo sleherni moral razumeti. Ko se odločamo o vključitvi v kabelsko omrežje, moramo to vedeti vnaprej. Vsebinska programska shema je sprejeta z odobravanjem murskosoboške javnosti. Toda s 36 TV-programi je težko zadovoljiti več desetisoč gledalcev. Upoštevati je potrebno domači zakon o javnih glasilih in mednarodno zakonodajo o produkciji televizijskih in radijskih programov, izredno agresivne komercialne zahteve, zlasti tujih producentov, kakor tudi realna pričakovanja naročnikov.

Katere so novosti programske sheme?

Programski svet CATV je ob koncu leta 1996 na predlog uprave delniške družbe sprejel novo programsko shemo. Spričo velikega povpraševanja, predvsem po programih raznih slovenskih kabelskih televizij, kot sta kanal A in TV3, ki oddajata iz Ljubljane, in VTV (velenjska televizija), kakor tudi po programih angleškega govornega področja, je bil sprejet sklep, ki upošteva želje naročnikov. Med gledljive TV-programe so uvrstili kanal A, k

ga je poslej možno gledati na kanalu 91 ali S 12 (to je v drugem sklopu kanalnikov), VTV na kanalu 11, TV3 pa na kanalu S 28. Program TV3 se bo premaknil na nizkofrekvenčno območje, ki ga bodo usposobili za normalno gledanje. Ta deluje na kanalu 22, kjer je do vključitve drugega programa madžarske TV dobro viden, nato pa ga le-ta preglasi, ker deluje na enakem frekvenčnem območju.

Novi kanali angleškega govornega področja pa so: BBC World, BBC Prime in Discovery Channel. Izmed teh treh programov

je za zdaj v CATV-sistemu že viden Discovery Channel. Za programe angleškega govornega področja je nujno plačevanje avtorskih pravic, sicer ni možen legalen prenos v kabelskem TV-sistemu. Za omenjene programe plačajo po 0,36 DEM za priključek. Doslej so plačevali avtorske pravice za Eurosport, NTV, Cartoon Network, TNT, CNN in MTV Europe (glasbeni program).

Ustreči željam naročnikov

Plačevanje vzdrževalnine je razdeljeno na mesto Murska Sobotica, kjer posamezni naročniki plačujejo po 8,30 DEM v tolarški protivrednosti, v primestnih kabelskih TV-sistemih pa je cena 8,80 DEM, v kar so vračunani tudi stroški dela za nemoteno predvajanje. »Postavlja se vprašanje gledanja oziroma vključevanja filmskih programov v našem kabelskem sistemu. Za njihovo gledanje še nimamo podpi-

sanih konkretnih pogodb. Ob zadostnem številu interesentov jih bo možno vključiti. To velja tudi za programe erotike, ki so gledljivi le v nočnem času od 1. do 4.30. Pristojbina za le-te znaša mesečno 15 DEM za priključek, s stroški za postavitev priklopa pa 22,50 DEM.«, navaja direktor CATV-ja Murska Sobotica Stanko Farkaš.

Legalizirati predvajanje tujih programov

V kabelskem sistemu ni možno legalno prenašati drugih filmskih programov. V okoliških kabelskih TV-sistemih se požvižgajo na ta določila, saj povsem samostojno prenašajo programe, kot so Premiere, Film Net in programe družbe Sky, in to kljub pomanjkljivostim. Pogoste so tudi napake zunaj kabelskega TV-sistema.«, pojasnjuje Stanko Farkaš.

MILAN JERŠE

ZLATOPOROČENCA ŠKRLEC IZ BORAČEVE - Te dni sta v krogu svojih najdražjih in prijateljev slavila 50 let skupnega življenja Rozalija in Franc Škrlec iz Boračeve. Tam sta se tudi oba rodila istega leta: 1922. Poročila sta se 8. januarja 1947. leta. Ves čas zakonskega življenja sta živela in delala na majhnem posestvu. Rozalija je povrh gospodinjala, Franc na je delal na žagi v Boračevi in od tam je 1980. leta odšel v pokoj. V zakonu so se jima rodili trije otroci, imata pet vnukov in enega pravnuka. Zdaj, 50 let pozneje, je bila civilna zlatoporočna slovesnost v Gornji Radgoni, kjer jima je župan Občine Radenci izročil spominsko listino Upravne enote Gornja Radgona, cerkveni obred je bil v cerkvi sv. Cirila in Metoda v Radencih, opravil pa ga je župnik Peter Ivančič - Fotografija: L. Kramberger

MURSKA SOBOTA - Mestni svet je kot predstavnik ustanovitelja imenoval v svet Glasbene šole Murska Sobotica Gezo Kisilovičja iz Černelavca ter Brigito Perhavec in Dominiko Sraka iz Murske Sobotice. Kot predstavnica lokalne skupnosti pa je v svet javnega doma Dijaški dom Murska Sobotica imenovana Erika Hriberšek iz Murske Sobotice. Isti organ je dal soglasje za ponovno imenovanje Tiborja Čižiča za vršilca dolžnosti direktorja Stanovanjskega sklada za obdobje šestih mesecev. M. J.

Človek in njegov konjiček

Sofer, ki rezbari

Kam so izginile jaslice?

Franc Grnjak, rojen pred 73 leti v Slamnjaku pri Ljutomeru, je že 13 let upokojenec. Po več kot 38 letih je volan tovornega avta v nekem špedicijskem podjetju v Celju prepustil mlajšemu soferju. Sam pa se je 1991. leta vrnil v rojstno Prlekijo: v Borece, kjer začel - podobno kot v svoji rani mladosti - rezbariti.

»Že kot otrok sem imel veliko veselja do lesa. Tedaj sem izrezljal celo božične jaslice. Pozneje, ko sem bil nekoliko starejši, je ni bilo stvari iz lesa, potrebne na domačiji, ki je ne bi znal sam narediti. Popravljal sem kmečki leseni voz, izdelal leseno brano, sani, smučji ... Ko bi me starši usmerili v šolo za oblikovanje, bi morda bil celo kak umetnik. Žal pa ni bilo tako: moral sem se sam znajti in postal sem poklicni voznik motornih vozil. Tri desetletja sem živel in delal v Celju. Tam sem tudi začel rezbariti. Najprej sem izdelal za neko Avstrijko Marijin kip. Bila je navdušena in to mi je prineslo nova naročila. Ker sem zelo natančen pa tudi za denar se mi ni ravno šlo, je praviloma pošlo veliko časa, preden sem izdelek dal iz

Ko je bil Franc Grnjak še otrok, je izrezljal jaslice. Zdaj, ko je upokojenec in ima dovolj časa, ne namerava izrezljevati novih, ker za tako zahtevno in obsežno delo nima dovolj moči. Bo pa še naprej rezljal druge podobe oziroma reliefe. - Fotografija: J. Z.

na steni, na kateri so visela reliefne slike, predvsem s posvetnimi motivi. Malo je tudi potožil, češ da so posamezniki pripravljani plačati za oljno ali kako drugo sliko več deset tisočakov, težko pa da jim je seči v denarnico za reliefno upodobitev ali povsem izrezljano podobo. Pač pozabljajo, da je umetnik rezbar za to slednje porabil praviloma več časa kot slikar.

»Lesja pa pri vaši hiši ne manjka, saj imate sodarsko dejavnost?«

»Res je. Ampak jaz za rezbarstvo uporabljam drug les, predvsem lipovega. Le ko je treba izrezljevati kako podobo (grozd, patra kletarja, kako posvetilo ...) na sod, potem se pač trudim z akacijjo ali hrastom.«

»Jaslice, ki ste jih naredili kot otrok, ni več. Boste morda zdaj, ko imate čas in več izkušenj, naredili nove božične jaslice?« sem bil radoveden.

»Najbrž ne! Predobro se zavedam, kako zahtevno bi bilo tako delo. Moral bi narediti kipec Marije, Jožefa, Jezuška, pastirjev, angelov, kraljev ... No, da, če bi bil mlajši in bolj zdrav, bi zagotovo šel v tak projekt. Ostajam pri posameznih nabožnih in posvetnih kipcih in reliefnih upodobitvah.« je odgovoril. To »opravičilo« se mi je zdelo utemeljeno, saj človek ne sme postati suženj svojega hobija oziroma konjička. Šlo naj bi za delo, ki ga opraviš z veseljem in si zapolnjuješ čas.

Š. SOBOČAN

Pismo iz Kobilja

Preprosto, zanimivo, osrečujoče ...

Kobilje - Nekoliko smo odmaknjeni od večjih kulturnih centrov, zato pridejo k nam le redke kulturne skupine - Marsikaj lahko naredimo sami

Družina poje. To je ena od prireditev, ki so jo občani lepo sprejeli, zato smo se odločili, da postane vsakoletna decembrska prireditev. Na lanski je nastopilo sedem družin, od teh ena iz Apač. Predstavila se je skupina Zlati klas, v kateri pojejo v glavnem bratje in sestre. Jasni glasovi pojočih družin in besede mladih voditeljic so ustvarili lep in za marsikoga res srečen večer.

Otroški festival. Bil je šesti po vrsti. S prikupnimi, času primernimi pesmimi se je v dveh delih predstavil šolski pevski zbor pod vodstvom učiteljice Simone Černi. Pogumno in lepo pa so zapeli tudi mladi solisti ob glasbeni spremljavi glasbenega pedagoga Janeza Čizmazije. Otroke so v predprazničnih dneh razveselili tudi lutkarji iz Maribora.

Božično-novoletni večer. Lani je bil že tretjič. Tokrat so mladi prikazali sodobno družinsko razpoloženje na sveti večer in silvestrovo. Obiskovalci, ki so do zadnjega kotička napolnili dvorano, so zbrano prisluhnili petju ter zgodam in nezgodam nastopajočih družine.

V predbožičnem času so kulturni animatorji skupaj z občani posneli silvesterski program za interni program kableske TV Kobilje. Večji del programa je prikazoval dejavnosti in nastope otrok pa tudi starejših.

Kar srečen postane človek ob nizanju tega, kar se je kulturnega dogajalo v Kobilju ob prehodu starega v novo leto. Bilo je uspešno, preprosto in vsem razumljivo, zato tudi osrečujoče.

M. F., Kobilje

BISERNOPOROČENCA PUCKO IZ VELIKE POLANE - Po zahvalni slovenosti za dolgoleten in še kar srečen zakon, ki jo je v cerkvi opravil velikopolanski župnik, je bila skorajda prava gostija na domu bisernoporočencev Ane in Ivana Pucka. Sešli so se otroci, vnuki, pravnuki in drugi svatje. Vseh sta bila vesela, kajti četudi sta imela pet otrok, živita na jesen življenja sama v svoji hiši, a nista osamljena, ko pa se obiski kar vrstijo. Ivan, ki je zdaj star že 80 let, a jih še zdaleč ne kaže toliko, je bil borec NOB, sicer pa je bil kmetovalec, svojčas pa je (na črno seveda) trgoval oziroma prekupčeval z živino. Žena Ana, dekliško Baša, je tri leta mlajša; stara je torej 77 let. Poročila se je zelo mlada. Dobro je gospodinjala ter skrbela za otroke in moža. Noben od njiju ne more verjeti, da je minilo že 60 let, odkar sta si podarila zakrament svetega takona. Čas je žal neusmiljen tudi do njiju. - Fotografija: J. Z.

Črno-bela preteklost

ŠOLSKE KLOPI IZ ČASOV AVSTRO-OGRSKE MONARHIJE so bile pri nas še dolgo po drugi svetovni vojni v redni uporabi. Da jih niso »drgnili« le šolarji, pričja posnetek, narejen pozimi pred dvaintridesetimi leti pri Benediktu v Slovenskih goricah. Verjetno je šlo za mladinski sestanek ali za prejem pismenih dokazil o končanem tečaju prve pomoči ali česa podobnega. In vse kaže, da je bilo v prostoru hladno, to pa mladim seveda ni motilo.

F. ŠTEFANEČ

Iz dopisnikove beležnice (2)

Ljudje in podeželje

Hodo san gor in dol po Prekmurju

V Veliki Polani bo postopoma konec mrtvila, kajti oživljajo stara društva, nastajajo pa tudi nova. Dve od takih sta: društvo vinogradnikov in turistično društvo. Slednje je lani pripravilo več prireditev, izdalo pa je tudi prospekt turističnih in kulturnih znamenitosti v Občini Črenšovci.

Na Srednji Bistrici imajo v vrstcu v zadnjem času nekaj več otrok: 54. V varstvo in vzgojo prihajajo otroci iz vseh treh Bistric. Malčki so s svojim programom sodelovali na več prireditvah in tako pridni kanijo biti tudi letos.

Plinifikacija na območju Občine Lendava lepo napreduje. Cevi so napeljavili v Lendavi, Gornjem in Doljem Lakošu in Gaberju, letos pa jih bodo položili v Dolgi vasi in Čentibi. Plinsko omrežje gradijo (v sodelovanju z neko ita-

lijansko firmo) delavci Mestnega plina iz Kopra.

Občina Rogasovci bo namenila 500.000 tolarjev za izdelavo raziskovalne študije o razpoložljivih lokalnih vodnih virih. Določili naj bi tudi lokacije za posamezne poskusne vrtnice in izračunali predvideno porabo vode na območju te občine v naslednjih 20 oziroma 50 letih.

V občini Hodoš - Šalovci so ob koncu lanskega leta izbrali koncesionarja za pokopališko dejavnost in vzdrževanje pokopališča. Delo so zaupali Damjanu Banfiju iz Veščice pri Murski Soboti.

V Šalovcih, Čepincih, Domanjševcih in na Hodošu so pripravili srečanja za starejše občane. Udeležilo se jih je vsega skupaj 400! Ne, to niso bile le pojedine, ampak kulturne prireditve.

Občinsko gasilsko poveljstvo Lendava (oziroma gasilska dru-

štva na njegovem območju) ima za gašenje in reševanje dve avto-cisterni z vodo in opremo za gašenje s peno, deset orodnih vozil, ki so opremljena z motornimi brizgalnami Ziegler; dve orodni vozili sta opremljeni celo s penilnimi sredstvom ... V požarno varstvo je uradno vključenih 250 operativnih članov gasilskih društev, imajo pa tudi 1.500 podpor-nih članov. Veliko so postorili za preventivo, a vseeno sta bila dva požara: v Črenšovcih in na Gornji Bistrici.

Občina Beltinci bo po svojih močeh pomagala pri gradnji plavajočega murskega mlina pri Ižakovcih. Projekt so vključili tudi v dolgoročni razvojni plan turistične dejavnosti. Tja do 13. februarja pa je mogoče dodati svoje pripombe in pobude na srednje-ročni plan občine 1997/2000.

Ena od večjih nalog vaškega odbora v Trnju je bila poglabitev zajetja vaškega vodovoda, ki je zdaj globoko kar 45 metrov. Vo-

Ob sodelovanju androgoškega centra iz Ljubljane in ZKO Lendava je bil v Turnišču 30-urni tečaj pletenja iz koruznega ličja. Udeležile so se ga predvsem »Varašanke« in si tako na koristen način krajšale dolge zimске dneve. Seveda je bila »glavna« Marija Rajtar, znana izdelovalka cekarjev. - Fotografija: J. Z.

da poslej ni oporečna. Za globji vodnjak so poskrbeli delavci Naft-e, račun pa je znašal 965.000 tolarjev. Občina Črenšovci je primaknila 497.000 tolarjev, tako da vsega ni bilo treba plačati z denarjem vaške vodarine. Letos pa bodo vaščani Trnja dobro utrdili makadamske poljske ceste, v načrtu je obnova vaškega doma in še kaj. Recimo: gasilsko društvo si želi nov orodni avto, kajti

sedanji je star menda 30 let.

V krajevni skupnosti Dokležovje je vzniknila ideja o kolesarski stezi. Speljali naj bi od Beltinca v Ižakovce, Dokležovje, Bakovce, Mursko Sobotu in Lipovce, od tam pa bi »pripeljala« nazaj v Beltince. Ideja ni slaba, kaj pa denar? V Dokležovju si obetajo razcvet turizma, saj iz vrtnice ob magistralni cesti Veržej-Dokležovje priteka termalna voda.

Nedaleč stran so gramoznice in ribniki ... Kar veliko možnosti, le izrabiti jih je treba znati.

Gasilec iz Strehovec se je lani uresničila želja: kupili so novo gasilsko vozilo, nove cevi, gasilne aparate in škornje. Ob koncu leta so začeli zidati gasilsko garažo. Material in še marsikaj drugega so gasilci prispevali sami iz lastnih virov. Lanska pridobitev je tudi 10-arsko zemljišče, kjer poslej lahko vadijo.

Na letnem občnem zboru so se sešli člani Vinogradniško-sad-jarskega društva Turnišče. Tam so načeli tudi vprašanje usode Vinske kleti Lendava. Le-ta je opremljena s polnilno linijo, vinskimi sodi ..., a zadeva ne le da ne deluje, ampak vse propada. Vinogradniki so se zavzeli, naj bi klet čimprej odprli, da bi tam stekleničili svoja vina, kajti skrajni čas je že, da se uveljavijo tudi vina z vinorodnih podokolišev Lendavske gorice in Dobrovniško-Strehovske gorice. Pa v Turnišču? V kletnih prostorih občinske stavbe bodo uredili vinoteko. Tudi v tem letu bodo imeli več strokovnih predavanj. Najprej o rezi vinske trte in sadnega drevja.

Novice zbral JOŽEF ŽERDIN

O glasbi

Ker tudi sama rada poslušam glasbo, sem naredila anketo, kaj menijo o njej drugi učenci.

- Zelo mi je všeč, fajn ... (Valerija)
 - Brez glasbe bi bilo na svetu zelo pusto. (Andreja)
 - Menim, da je sedanja glasba zelo odštekana. (Damir)
 - Brez glasbe bi bilo brez zveze živeti. (Sandra)
 - Hip-hop je najboljši. (Vedran)
 - Če ne bi bilo glasbe, bi bilo zelo dolgočasno. (Marko)
 - Če ne bi bilo glasbe, bi se mi zmešalo. Glasbo imam zelo rada, še posebno hip-hop. (Martina)
- TAMARA FLEGERIČ, 7. b
novinarski krožek
OŠ Ivana Cankarja Ljutomer

Babica in miš

Babica je šla v koruznjak. Tam je videla miš, ki se ji je zapletla v delavski plašč. Babica je začela kričati. Potem je odšla v kuhinjo. Prijela se je za plašč in ga stresla. Miš je prestrašena skočila na tla in se skrila. Začeli smo jo iskati, toda zaman. Zato smo nastavili past, v katero se je miš prijela še isti dan.

ANDREJA ANTOLIN, 3. raz.
dopisniški krožek
OŠ Odranci

Nataša Zakojč
Andreja Sever

HRASTOV PALČEK

pravljica igra za otroke

Miška (navdušeno): Tako je!
Vrana: Od jutra do večera bi se lahko igrali...
Miška (zaploska): ... in prepirale! (Se krohotajo in si manejo dlani.)
Lisica: Pssst! Nagovorimo torej tega neumnega palčka, da bo namesto nas opravljal vsa hišna opravila! (Lisica gre proti palčku in ga objame okrog ramen.)
Lisica (zvito): Poslušaj, palček! Jaz sem že stara in se komaj pripognem, vrana je nerodna, miška pa premajhna, da bi opravljala hišna opravila. Če hočeš, lahko zastoj živiš v naši hiški, le naša hišna dela bi opravljal! Z nami ti zagotovo ne bo dolgočasno!
Hrastov palček (začuden): Ampak jaz že imam svojo hiško! Iščem le prijatelje, s katerimi bi se lahko igral!
Lisica (ogorčeno): Kaj?! Samo igra bi se?! Današnja mladina pa si res veliko dovolil! Samo igral bi se! Ph! Takšnih prijateljev pa jaz res ne potrebujem! Ti, palček nemarni! (Lisica, Vrana in Miška odidejo in se norčujejo iz palčka.)

Snežak

Snežak, snežak na hribu stoji,
se šopiri in smeji,
ker sonca ni.
Snežak, snežak, ne bodi domišljav,
saj sonček kmalu te bo pregnal.
In že joče zdaj snežak,
ker ni več tako krepak.

URŠKA NEŽIČ, 4. raz.
OŠ Bogojina

Ježek

Ježek živi v gozdu. Pokrit je z bodicami. Hrani se s sadjem. Ježek zimo prespi v suhem listju.

JERNEJ KARLO, 1. b
OŠ Videm ob Ščavnici

Nekaj smešnih prigod v šolskih klopek

- Učiteljica, danes so trije kralji. Ne morem pa se spomniti, kako jim je ime. Le za tretjega vem, da je Buldožer.

- V razredu imamo tudi akvarij z gupiji. To so živorojke. Kljub skrbni negi nam poginjajo. Ko zagledamo kakšno poginulo ribico, smo vsi žalostni. Sandra je zadnjič vsa žalostna dejala: »Učiteljica, mama je crknila, otroci pa so živi!« Seveda je poginila le ribica, ki je ravnokar izlegla mladiče.

- Pri likovni vzgoji smo po tleh pobirali smeti. Vasja, ki bi se

temu delu raje izognil, je dejal: »Eh, saj bo že smetlika počistila!«

UČENCI 1. razreda
in njihova učiteljica Angelca Prša
OŠ Mala Nedelja

Moje potovanje z zvezdno posteljo

Zvečer, ko sem odšla prvič spat v svojo posteljo, so se začele dogajati čudne stvari.

Postelja mi je začela šepetati: »Ponesem te, kamor želiš.« To sem si že dolgo želela - leteti ponoči naokrog ter opazovati ljudi,

kaj počnejo v tem času. In čez čas sva res poleteli. Najprej sem videla očka, kako spi in smrči. Zunaj pa sem opazovala ljudi. Eni so šli k počitku, drugi v službo ... Bilo je prav zanimivo. Ko sem najbolj uživala, me je prebu-

dil mamin glas: »Barbara, vstani, v šolo moraš!« Tako se je na žalost končalo moje potovanje z zvezdno posteljo. Bilo je zanimivo, čeprav samo v sanjah.

BARBARA ŠEBJANIČ, 3. d
OŠ III M. Sobota

Novice od tu...

Mnogim se zdi na tej slovenski sceni vse preveč enostavno. Nastav-

ljenih imajo nekaj ukalupljenih predalnikov in potem vse glasbenike sortirajo. Najbolj zanimivo pa je, da na primer za skupino Agro-

pop in Pop design, za nekatere zadnje skladbe, pravijo, da igrajo latino ritme. Temu se je po svoje najbolj uprl Zoran Predin, ki je odločno zanimal, da bi bila skladba Mentol bombon etno, ampak, da je zagrana le z etno instrumenti.

Rubriko pripravlja:
ALEKSANDRA NANA RITUPER

... in tam

Punkerji Bad Religion so na koncertih svoje turnee postelje trideset skladb, starih in novih. Ker je tega materiala precej, hkrati pa glasbeniki ugotavljajo, da je vsiljen, so sklenili, da bodo najbližje dele izdali na live plošči. Album bodo naslovlili Secret Sex medhi.

Jazz & Blues

Djavan

Djavan sodi med najustvarjalnejše in hkrati najprivlačnejše brazilske glasbenike. Njegova glasba je mešanica brazilskih in afriških ritmov, v katere vpleta jazz, pop, punk ter rhythm and blues. Vsak nov album predstavlja nadarjenega glasbenika, ki se je začel poklicno ukvarjati z glasbo leta 1973, ko se je preselil v Rio de Janeiro.

Svoj prvi album Luz je v ZDA posnel leta 1982. Na tej plošči se je znašla cela vrsta izjemnih studijskih glasbenikov, ki so dodali svoj delež številnim projektom v popularni glasbi in jazzu: Jorge Dalto (klavir), Ronnie Foster (Hammond B3), Abraham Abories (bas), Harvey Mason (bobni), Ernie Watts (saksofon), Hubert Laws (flavta, eddie Del Barrio (aranžmaj) ... Seveda pa ne smemo pozabiti, da je na plošči sodeloval tudi Stevie Wonder, ki je prispeval zven ustne harmonike. Požel je vrsto odličnih kritik, New York Times pa je zapisal: »Končno smo videli Djavana, glasbenika, ki je mešanico različnih ritmov zлил v čisto samosvojo glasbo.«

Med prvo veliko ameriško turnejo je Djavan srečal Quincyja Jonesa, ki ga je povabil k zasedbi Quest Music Group. Quincy je imel tudi velike zasluge, da je Djavan prodril na svetovno glasbeno prizorišče. Kaj kmalu se je pojavil na jazz festivalu v švicarskem Montreuxu, leta 1986 je imel svojo prvo turnejo na Japonskem, že leto pozneje pa je bil narejen za svetovno turnejo. Posnel je album Nao E Azul Mas E Mar, na katerem so sodelovali Greg Phillinganes, Larry Williams, Nathan East, Harvey Mason in Carlos Rios ter še nekateri znani brazilski glasbeniki. Drugod po svetu je plošča izšla z naslovom Bird Of Paradise. Leta 1989 je s Pacom De Luciom posnel ploščo Oceano, ki mu je prinesla prvo mesto na brazilskih lestvicah. Dobil je tudi nagradi za najboljšega pevca in najboljše besedilo. Uspešno kariero nadaljuje tudi danes, pred tremi leti pa se je predstavil v Ljubljani.

MURSKO - MORSKI VAL s turistično agencijo RELAX iz Murske Sobotice postavlja v vsaki sredini večerni oddaji od 21.30 do 22.30 nagradno vprašanje.

Tokratno se glasi:

Imenujte delujoči vulkan na Siciliji.

ODGOVOR: _____

Odgovore pošljite najkasneje do 12. februarja 1997 na naš naslov: Murski val, za oddajo MURSKO-MORSKI VAL, Ulica arhitekta Novaka 13, 9000 Murska Sobota. NAGRADA: prvomajski konektedenski paket v prvomajskem RELAXOVEM KLUBU v Novigradu.

KUPON ŠT. 2!

Glasbena uganka

Da je Madonna zaigrala glavno vlogo v filmu o Eviti, je vedel tudi Tomi Antolin - Buko, Hotiza 169, Lendava. Čestitamo! Obvestilo o nagradi bomo poslali po pošti. Vse pa vas vabimo k reševanju nove glasbene uganke, ki je tokrat namenjena tistim, ki imajo razvite ročne spretnosti:

Narisite, izrežite ali ako drugače oblikujte najnovesje ime ali znak glasbenika, ki se je v vaših imenoval Prince!

Odgovor: _____

Odgovore pošljite do valentinovega (14. februarja) na naš naslov: Podjetje za informiranje, Ulica arhitekta Novaka 13, 9000 Murska Sobota, s pripisom: Na glasbeni sceni! Napišite tudi, o katerih domačih in tujih glasbenikih želite brati v rubriki Na glasbeni sceni. Če ne veste odgovora, nam pišite o svojih glasbenih željah!

Kupon št. 48

GLASBA	VIKTORJI '96
Viktor	Ime in priimek:
	Oddaja:
Moj naslov:	ST. 3

RADIO	VIKTORJI '96
Viktor	Ime in priimek:
	Oddaja:
Moj naslov:	ST. 3

TeVe	VIKTORJI '96
Viktor	Ime in priimek:
	Oddaja:
Moj naslov:	ST. 3

Glasbene lestvice

NAJBOLJŠIH SEDEM TUJIH SKLADB NA MURSKEM VALU: NSTSNMV

1. WORDS - Boyzone
2. DREAM A LITTLE DREAM - Terry Hall
3. HOW BIZARRE - OMC
4. THE LOVE WE MAKE - Symbol
5. DAYS - Kirsty MacColl
6. BEAUTIFUL ONES - Suede
7. WE NEED JEALOUSY - Marc Almond

PREDLOGI:
CAR FICTION - Echobelly
SHOW U SOMETHIN - Peter Andre
BROKEN ANGEL - Hanne Boel

LESTVICA SLOVENSKE ZABAVNE GLASBE: 7 VELIČASTNIH

1. SLEDI SVIH CEST - Gimme 5
2. CIGANKA - Šarm
3. VSE NAJBOLJŠE - Maksim in Bogdan
4. BODI MOJA - Napoleon
5. PESEM ZA AČKUA - Oriek
6. MARKO SKAČE - Drago Jošar
7. ZVEZDICE BELE - Vlado Kreslin

PREDLOGI:
TIH, DEŽEVEN DAN - Gimme 5 in Cole Morotti
JAZ TE NIMAM RAD - Faraoni
MOJA LJUBEZEN - Marjan Zgonc

LESTVICA NARODNOZABAVNE GLASBE: S KRŠČAKON, CEKRON PA Z MARELO

1. SONCE MOJIM DNI - Slapovi in Simona Weiss
2. DECEMBRSKI DAN - Primorski fantje
3. POROČNA - Stoparij
4. LETO JE OKROG - Ans. Nika Zajca
5. PRED MOJO KAJZO - Ans. Braneta Klavžarja
6. NAJLEPŠI DAN - Bobni
7. ZIMSKE VESELJE - Trs

PREDLOGI:
NIKAR NE MISLI - Rubin
HENČKOV ABRAHAM - Henček
ŽIVLJENJE JE VESELO - Ans. Maksa Kumra

Izpolnjene kupone pošljite do četrтка, 13. februarja 1997, na naslov: Murski val, Ulica arhitekta Novaka 13, 9000 Murska Sobota, za glasbene lestvice.

Kupon št. 6

Glasujem za skladbo:

*tuja:

*domača:

*narodnozabavna:

Ime in priimek ter naslov:

Vestnikova kulturna priloga

*Franc Obal: Delovanje Galerije Murska Sobota v preteklosti,
sedanjosti in prihodnosti*

Robert Inhof: Eden od pogledov na prekmursko slikarstvo

GALE
MURSKA RIJA
SOBOTA

Franc Obal

Delovanje Galerije Murska Sobota v preteklosti, sedanosti in prihodnosti

Status galerije

Galerija Murska Sobota spada poleg Narodne galerije, Moderne galerije in Mednarodnega grafičnega likovnega centra v Ljubljani, Umetnostne galerije Maribor, Obalnih galerij Piran, Galerije likovnih umetnosti Slovenj Gradec, Galerije Božidarja Jakca v Kostanjevici, Pilonove galerije v Ajdovščini in Galerije ZDSLJ v Ljubljani med deset najpomembnejših galerij nacionalnega pomena v Sloveniji.

Z otvoritvijo Razstavnega paviljona arhitekta Franca Novaka 16. X. 1965, zgrajen je bil kot spominski objekt oblikovalcu nove Murske Sobote arh. Francu Novaku, se začenja organizirana likovnogalerijska dejavnost v Murski Soboti.

Takratni član izvršnega sveta skupščine SRS domačin Rudi Čačinovič je med drugim zapisal v spremni besedi kataloga otvoritvene razstave z naslovom **Likovna**

podoba Pomurja - Urbanistični program mesta Murska Sobota, oktober 1965, v uvodu z naslovom **Beseda spomina in želja**, naj bo nov razstveni paviljon zgovoren dokaz, da se tudi komune v manj razvitih pokrajinah zavedajo celostnosti svojih nalog - od prizadevanj za gospodarsko rast do vzgoje v delovnih kolektivih, od splošnega in srednjega šolstva do obveznosti komune za široko likovno vzgojo prebivalstva - in da ni »komunalne« niti višje kulture in prosvete, le-ta je lahko zgolj ena, celostna, slovenska, ki zajema tudi celovitost naporov za njeno zgraditev na vseh ravneh in v vseh kotičkih naše dežele.

V začetku so prevladovali razstave likovnih ustvarjalcev iz ožje pomurske regije, pozneje pa so se jim priključile še razstave avtorjev iz širšega slovenskega in mednarodnega ter na sosednje države vezanega gospodarskega in kulturnega prostora.

Do leta 1971 je razstveni paviljon deloval znotraj Pokrajinskega muzeja Murska Sobota, potem ga je prevzela Delavska univerza Murska Sobota, kjer je paviljon deloval do leta 1978, ko se je priključil skupaj s Pokrajinsko in študijsko knjižnico, Pokrajinskim muzejem in Kinom Park Murska Sobota novonastali organizaciji združenega dela Kulturni center Murska Sobota, ki je eden prvih tovrstnih centrov v Sloveniji.

Z reorganizacijo Kulturnega centra Miško Kranjec Murska Sobota (tako se je imenovala delovna organizacija od leta 1983) leta 1992 pa je Mestna občina Murska Sobota ustanovila samostojni javni zavod s področja kulture **GALERIJO MURSKA SOBOTA**.

Razvoj likovnogalerijske dejavnosti v Murski Soboti od leta 1925 do danes

Za Mursko Soboto ne moremo reči, da bi bila brez vsakršne tradicije pri razstavišni dejavnosti.

Leta 1925 je bila v Murski Soboti prva likovna razstava. O njej je poročalo **Jutro** 1925/VI, 10. junija, 133/3, da priredijo dediči pokojnega slikarja Alojza Eberla ob priliki župnega zleta mariborske sokolske župe njegovo razstavo oljnatih slik, akvarelov in risb v Murski Soboti na Aleksandrovi cesti

Z razstave fotografij Jožeta Kološe v Razstavnem paviljonu arh. Franca Novaka Murska Sobota leta 1976

68, 13. in 14. junija 1925.

V hotelu Dobrai v Murski Soboti sta istega leta 1925 predstavila svoja dela slikarja Adgar Foietti iz Belgije in Eugen Czap iz Madžarske (po viru: **Jutro** VI, 1925, 23. julij 1925, str. 4)

Leta 1938 je priredil slikar Karel Jakob v Murski Soboti svojo prvo samostojno razstavo. V članku z naslovom Prva umetniška razstava v Murski Soboti, ki so ga objavile **Novine** XXV, 28. avgusta 1938, na str. 4 piše, da naš rojak Jakob Karel, profesor akademski slikar, priredi v dnevi od 4. do 15. septembra tega leta (1938) likovno razstavo svojih del v kavarni Vučak (op. pisca: prej hotel Dobrai, danes hotel Zvezda) in da smo poleg drugih kulturnih prireditev pogrešali likovno umetnost in da smo bili doslej odtujeni od nje; ob 20-letnici osvobojenja Slovenske krajine naj nam bo ta razstava dokaz, da naš narod pridobiva tudi na slikarski umetnosti.

Delovanje Karla Jakoba je gotovo vplivalo in spodbujalo k ustvarjanju mlade likovne zanesenjak, ki so tedaj živeli v Murski Soboti in okolici. To so bili Albin Sagadin, likovni samouk iz Beltincev, fotograf Jože Kološa iz Murske Sobote in Ladislav Kondor, karikaturist iz Kupšincev, ki pa je tedaj že hodil samosvoj pot po svetu.

V začetku novembra leta 1938 je Ladislav Kondor priredil v Murski Soboti samostojno razstavo svojih karikatur. To izvemo iz članka Srečanje s karikaturistom Ladislavom Kondorjem avtorja Janka Liške, ki ga je objavil **Mladi Prekmurec** XI-XIII, stran 3-4, 1938.

Leta 1939 je bila skupinska razstava večine takratnih likovnih ustvarjalcev, ki so živeli in delovali v Murski Soboti. O njej je **Mariborski Večernik** »Jutra« 1939/XIV, 22. junij, 140/5, zapisal, da v drugem nadstropju novega trgovskega doma v Soboti razstavljajo v posebni sobi svoja dela mladi prekmurski likovniki. Razstava je ena od tistih pomembnih manifestacij slovenske pripadnosti Prekmurja, ki že sama po sebi dokazuje kulturni in nacionalni napredek Prekmurja ob priliki sedanjih proslav dvajsetletnice. Uspehom mlade prekmurske generacije v javnem življenju, v književnosti in napredku gospodarstva se je s temi umetniki odprlo novo področje. Na tej razstavi so sodelovali Karel Jakob, Franc Kuhar, Albin Sagadin, Rajko Šubic (bil je akademski slikar in učitelj večim risanja na Realni gimnaziji v Murski Soboti), Zoltan Gabor, absolvent meščan-

ske šole v Lendavi, in kmečki fant Jože Ritocz.

Ob tej skupinski razstavi mladih ustvarjalcev je vzporedno potekala akcija dijakov Realne gimnazije v Murski Soboti za izdajo dveh obsežnih albumov fotografij in umetniških prilog za rojake v tujini. O tem so poročale **Novine** XXVI, št.: 26, 25. junij 1939, na str. 4, da so člani podmladkov **Jadranske straže in Rdečega križa** VII. in VIII. razreda Samoupravne realne gimnazije v Soboti pripravili dva obsežna albuma, da ju odpošljejo prekmurskim rojakom v pozdrav in bodrilo. V tem albumu sta imela Karel Jakob in Franc Kuhar vsak po dve umetniški reprodukciji del, fotografije pa je naredil Jože Kološa, pesmi - tekste pa je napisal abiturient Franc Šebjanič. Albuma sta bila v času od 20. do 22. junija 1939 razstavljeni v izložbi trgovine Hirschl v Murski Soboti.

Še istega leta 1939 je Albin Sagadin priredil svojo prvo samostojno razstavo v Lendavi. O tem beremo v **Novinah** XXVI, št.: 49, 3. december 1939,

na str. 3, da bo imel svojo razstavo v Lendavi od 3. do 13. decembra v lokalni v Glavni ulici št. 58 mladi slikar Albin Sagadin iz Beltincev. Razstavljal bo štirideset svojih najnovejših del pretežno iz Slovenske krajine in nekaj portretov.

Gotovo najpomembnejša razstava v Murski Soboti pred drugo svetovno vojno je bila skupinska razstava Karla Jakoba, Franca Kuharja in Albina Sagadina leta 1940. Razstavo so napovedale **Novine** XXVII, št.: 48, 1. december 1940, na str. 3, da bo v nedeljo, 1. decembra, ob 11. uri v Soboti v prostorih stare kavarne hotela Dobrai slavnostna otvoritev prve skupne umetniške razstave Karla Jakoba, Franca Kuharja in Albina Sagadina.

V otvoritvenem govoru, ki ga je objavila **Umetnost** V, 1940 / 41, na str. 212, je dr. Fran Šijanec med drugim povedal, da je preteklost zapustila ne-

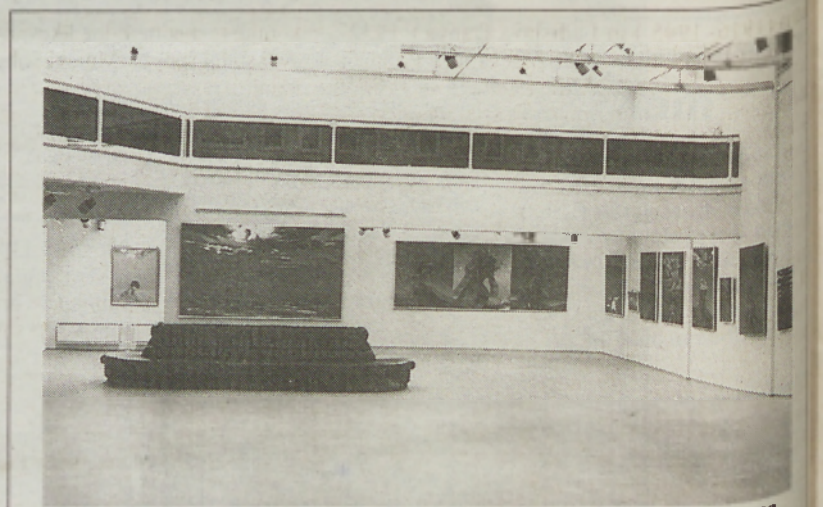
bujajoče se zemlje.

Avtor članka z naslovom **Prekmurje na soboški razstavi**, podpisan s kratico I. Š. (opomba pisca: je bil dr. Vanek Siftar), ki ga je objavil **Mariborski Večernik** »Jutra« 13. decembra 1940, je poudaril, da je motiv prekmurske zemlje razširil snovno vsebinsko umetniško ustvarjanje, ki se je pri tem obogatilo tudi z veliko mislijo o človečanstvu. To se vidi predvsem v pisani besedi. Prekmurska knjiga platno imata še samosvoj socialni realizem, kar loči od drugih ustvarjalcev in s tem lahko v nasprotju sicer preusmerita slovensko socialno umetnost.

V času druge svetovne vojne sta bili v Soboti samo dve razstavi, in sicer leta 1941 razstava karikatur Ladislava Kondorja in leta 1943 razstava likovnih del prvega prekmurskega akademskostopnika slikarja Ludvika Vrečiča, rojenega v Skakovcih leta 1900, ki se je šolal in živel v Budimpešti.

V tem obdobju pa ne smemo prezreti vloge v pomena delovanja likovnega krožka akademskih slikarja Karla Jakoba, profesorja likovne vzgoje v soboški gimnaziji, ki je združeval mlade, po želji in likovni ustvarjalnosti hrepeneče učence in dijake iz Murske Sobote in okolice. Med njimi so bili Evgen Titan, Vlado Sagadin, Ernest Bransberger, Marija in Jože Zrim ...

Po osvoboditvi pa vse do leta 1965, ko je Murska Sobota dobila nov razstveni paviljon, beležimo le nekaj odmevnih likovnih razstav, ki jih je priredil

S pregledne razstave del Štefana Hauka v Galeriji Murska Sobota leta 1982/83

vil Pokrajinski muzej v Murski Soboti (ustanovljen leta 1955), in to v glavnem pomurskih likovnih ustvarjalcev prve šolane generacije slikarjev: Ludvika Vrečiča, Karla Jakoba, Lajčija Pandurja in kiparja Franca Kuharja, dalje Anteja Trstenjaka, karikaturista samouka Ladislava Kondorja ter Zoltana Gaborja, ki se je preselil v Zagreb, in Ladislava Danča, takrat živečega in delujočega v Ljubljani, ki ju že lahko štejemo za predhodnika druge generacije.

Likovna prizadevanja akademskih slikarjev Vlastimira Horvat in Franca Vrtačnika, dveh odličnih likovnih pedagogov iz Ljubljane, ki sta delovala v Murski Soboti v času od leta 1949 do 1963, niso mogli prodreti mimo v tem obdobju še vedno prevladujočega slikarstva Lajčija Pandurja in Karla Jakoba, avtodidakt Jože Horvat - Jaki se je šele umakal v Ljubljano, ljubiteljski likovniki so se leta 1963 povezali v **Klub likovnih ustvarjalcev amaterjev Pomurja**, mladi umetniki druge generacije, kipar Ferenc Kiraj, se slikarja Štefan Hauko in Franc Mesarič, pa so se rasli in zoreli na zagrebški oziroma ljubljanski umetniški demiji za likovno umetnost.

V takšnih razmerah in z željo poživitev muzejsko-galerijske dejavnosti, ki je v glavnem potekala v neprimernih razstavišnih prostorih, so leta 1965 ustanovili in zgradili v Murski Soboti **Razstveni paviljon** arhitekta Franca Novaka, s katerim se je začela institucionalno organizirana likovnogalerijska dejavnost v Murski Soboti oziroma v Pomurju.

Nov mejnik v razvoju likovnogalerijske dejavnosti v Pomurju pomeni leto 1980, ko je dobila Murska Sobota novo galerijsko zgradbo v središču mesta kot prvo fazo prihodnjega kulturnega centra.

Ob otvoritvi nove galerije smo s postavitvijo razstave **Pomurski slikarji**, kiparji in umetniški fotografji

Razstava del Hinka Smrekarja v Razstavnem paviljonu arh. Franca Novaka Murska Sobota leta 1979

prilike, ki jih je treba z največjim naporom premagati in se zato veselimo slehernega uspeha in napredka prvega rodu prekmurske likovne umetnosti ... Pomen prve kolektivne razstave prekmurske likovne umetnosti ni le umetniškega značaja, pač pa tudi vzgojnega v splošnem obsegu kulturne potrebe pre-

VESTNIK

Direktorica: Irma Benko
Odgovorni urednik: Janez Votek
Vestnikovo kulturno prilogo smo pripravili
Strokovna besedila: Franc Obal, Robert Inhof
Lektoriranje: Nevenka Emri
Oblikovanje: Ksenija Šomen, Robert Inhof, Robert J. Kováč
Fotografije: Fotodokumentacija
Galerije Murska Sobota

naredili prvi korak k pregledu likovnega ustvarjanja v Pomurju v 20. stoletju. Z njo smo začeli sistematično zbirati in evidentirati naše likovne ustvarjalce in njihova dela ter na ta način postavili temeljno izhodišče za znanstveno raziskovalno delo na tem področju.

Takrat smo zapisali v katalog te otvoritvene razstave, da bo ena naših temeljnih nalog v prihodnje študijski pristop k proučevanju razvoja stila in ikonografije posameznih ustvarjalcev in generacij pa tudi njihove medsebojne povezanosti in soodvisnosti. Pri tem pa moramo upoštevati tudi tiste avtorje, arhitekto, urbaniste, umetniške oblikovalce in druge likovne umetnike, ki jih takrat nismo mogli vključiti v razstavo, se pa tvorno vraščajo v likovno ustvarjanje v naši pokrajini.

Tako zastavljen program smo začeli izpolnjevati z lastnimi študijskimi retrospektivnimi ter samostojnimi in skupinskimi razstavami ustvarjalcev, ki izvirajo iz Pomurja ali tu živijo ter z izdajami ilustriranih in s spremnimi študijami opremljenimi katalogi, brošurami in zloženkami pa tudi s strokovnimi ocenami njihovih del, objavljenimi v samostojnih publikacijah in periodičnem tisku.

Med njimi so najpomembnejše: retrospektivna razstava Jožeta Horvata - Jakija leta 1981, pregledna razstava Stefana Hauka 1981/82, samostojna razstava Vere Horvat in Franca Vrtačnika 1983, retrospektivna razstava kiparskih del Ferija Kú-

DLUP-a 1995. Ignac Meden Za Rafaelom/Ne-slika, samostojna razstava 1995, pregledna razstava slik in risb 1986-1995 Marjana Gumilarja in pregledna razstava slik, risb in grafik 1981-1996 Jožeta Denka.

Posebno skrb namenja Galerija Murska Sobota dvema svojima najpomembnejšima mednarodnima likovnim manifestacijama mednarodni likovni razstavi PANNONIA in mednarodnemu bienalu male plastike pa tudi mednarodnemu sodelovanju z našimi sosednjimi državami, posebno z Avstrijo oziroma Celovcem, Železnim (Eisenstadt) in Ženavci (Jennersdorf) na Gradiščanskem, Sombotelom (Szombathelyem) in Monoštrom (Szentgothardom) na Madžarskem ter

Čakovcem oziroma Muzejem Medžimurja in Centrom za kulturo Čakovec na Hrvaškem. Sodelovanje partnerskih mest Ingolstadta in Murske Sobotice na likovnogalerijskem področju, ki se je začelo leta 1981 s prenosom eksponatov 5. mednarodnega bienala male plastike v Ingolstadt, pa je skorajda idealen zgled tovrstnega sodelovanja.

Mednarodna likovna razstava PANNONIA

Leta 1967 se je na pobudo organizacijskega komiteja in družbenopolitičnih ter kulturnih delavcev takratnega mursko-soboškega okraja rodila prva mednarodna likovna razstava z imenom Panonska pokrajina - panonski človek, ki je v Razstavnem paviljonu arh. F. Novaka zbrala in predstavila likovno ustvarjalnost umetnikov Avstrije, Madžarske, Hrvaške in Slovenije oziroma njihovih dežel Gradiščanske z delom Štajerske, zahodne Madžarske z Györsko, Zalsko in Železno županijo, severovzhodne Slovenije in Medžimurja.

Organizacijski komitej te mednarodne likovne manifestacije, ki ima svoj stalni sedež v Murski Soboti, je takrat zapisal v katalog razstave, da je njen namen, opozoriti na lepote in utrip življenja sosednjih območij, ki nosijo pečat značilnega panonskega sveta, predstaviti javnosti likovno ustvarjanje sodobnikov, ki so kakorkoli izpovedovali in umetniški konisti teh krajin in njenih ljudi, ter vključiti Razstavni paviljon arh. F. Novaka v Murski Soboti v krogotok regionalnega, vendar širše pojmovanega sodelovanja in graditve kulturnih stikov prek odprtih meja.

Do leta 1971 je bila Murska Sobota vedno glavni organizator razstave, ki sta jo nato prevzela Sombotel na Madžarskem in Železno v Avstriji; leta 1973 pa je bila namreč razstava že organizirana v Muzeju Savaria v Sombotelu in leta 1975 v Landesgalerie Schloss Eszterhazy Eisenstadt (Pokrajinski galeriji v Železnem).

Zadnje organizacijske spremembe segajo v leto 1985. Od tedaj razstava ni več bienalna, temveč triennialna, se pravi, da je organizirana vsaka tri leta. Prvi cikel trienniala, ki ga je začela leta 1986 Pokrajinska galerija v Železnem, nadaljevala leta 1989 Nova galerija v

dila mostove prijateljstva, sodelovanja in spoznavanja likovnih ustvarjalcev in ljudi v sosednjih državah v tem delu srednjeevropskega kulturnega prostora.

To nam potrjuje številne izmenjalne razstave poleg PANNONIE, ki so plod skupnega dela galerijskih in drugih inštitucij s področja kulture vseh obmejnih pokrajin oziroma držav, predvsem pa ljudi in likovnih ustvarjalcev, katerim PANNONIA in druge razstave pomenijo tudi prispevek h kulturnemu prepletanju Evrope, saj PANNONIA ni samo pogled v preteklost na skupni izvor, to niso samo stoletja skupnega doživljanja in prestajanja zgodovine, niti ni golo odkrivanje točk v raznoolikosti in enkratnosti zgodovinskih dogajanj. PANNONIA je postala vodilna misel, ki pomaga premostiti politične in jezikovne meje in vzpostavlja most med preteklostjo in sedanjostjo ter ustvarja merila za prihodnost iz skupnih vrednot ter hkrati išče novo enotnost iz razlikosti našega časa.

Mednarodni bienale male plastike

Ideja o organizaciji mednarodnega bienala male plastike v Galeriji Murska Sobota leta 1973 se je izoblikovala iz navzočnosti likovne kulture, ki izhaja iz tradicionalnega prekmurskega lončarstva, iz izrazito haptičnega občutja, se pravi smisla za vizualno dojetje in vrednotenje plastičnih elementov. Ta navzočnost naj bi dobila v severovzhodnem delu Slovenije, v Murski Soboti kot novem še posebno likovnem središču, nove, sodobne razsežnosti.

1. jugoslovanski bienale male plastike leta 1973 je označil novo likovno manifestacijo za vrednotenje

Umetniška dela v komisijski prodaji Galerije Murska Sobota

gati 40 cm, spodnja osnovna ploskev pa ne površine 5000 cm na kvadrat, od klasičnega figuralnega odlitka v bronu, izklesane figure iz kamna ali lesa z izrazito upodabljačo oziroma interpretivno vlogo prek skulpture strogih geometrijskih form, organskih, razgibanih in rastočih volumnov, nadalje skulpture - objekta luminoplastičnih in kinetičnih lastnosti z značilno tehnično in tehnološko izbrušenostjo svetlečih materialov pa tudi razigrane dekorativnosti, ki se povezuje s praktičnostjo in uporabnostjo igrače in nakita s krasilno funkcijo.

Tovrstne značilnosti male plastike so v glavnem prevladovali na naslednjih bienalih vključno z 10. leta 1991, ki je pomenil zadnjo skupno predstavitev skulpture malih dimenzij avtorjev iz vseh republik in pokrajin nekdanje Jugoslavije.

Enajsti mednarodni bienale male plastike leta 1993 pa je potrdil njegov vstop v evropske tokove moderne umetnosti sodobnega kiparstva in je z udeležbo umetnikov iz Avstrije, Češke, Hrvaške, Italije, Madžarske, Nemčije, Poljske, Romunije, Slovaške in Slovenije prerasel v likovno manifestacijo širšega evropskega pomena.

Vodilni motiv 11. bienala pa tudi 12. leta 1995, na katerem so sodelovali iz poleg naštetih dežel udeleženk 11. bienala še umetniki iz Francije, Litve, Makedonije, Nizozemske in Velike Britanije, je bil »mala plastika in objekti v prostoru«, kar vključuje instalacije objektov kjerkoli v prostoru, na tleh, v steni, na stropu, na podstavku ali v posebej pripravljenem ambientu.

Pri tem se je poudaril zanimiv problem same lokacije kipa, objekta v prostoru in pogleda nanj v arhitekturni inscenizaciji galerijskega sveta, v tem primeru konstruktivnega elementa ambientalno postavljene skulpture, ki obkroža gledalca, ki lahko vstopi va-

Z otvoritve 1. mednarodnega bienala male plastike v Razstavnem paviljonu arh. F. Novaka v Murski Soboti leta 1973

kiparskega medija oziroma plastičnih inovacij, njihove ikonografije in kritičnih misli v času, v katerem so bili veliko bolj favorizirani slikarstvo, grafika, risba ..., torej zvrsti likovne umetnosti, ki so dobivale temu primerno večjo odzivnost na specializiranih razstavah, na primer na mednarodnem grafičnem bienalu v Ljubljani, na bienalu industrijskega oblikovanja v Ljubljani, beograjskem triennialu sodobne umetnosti, zagrebškem pregledu grafike in risbe, mednarodnem bienalu originalne risbe na Reki, na reškem bienalu mladih, na skupinskih razstavah sodobne umetnosti v Somboru, Bitoli, Cetinju in podobno ...

Prvi bienale je bil reprezentativnega pomena, saj so bila na njem zbrana vsa pomembna imena tistega trenutka v jugoslovanskem kulturnem prostoru.

Razstava je razkrila fenomen male plastike internerskih razsežnosti, pri katerih višina ne sme prese-

njo, pri tem pa ima (ali ohrani) definirano navzočnost lastne individualne forme, volumna, velikosti, površine, barve ... hkrati pa funkcijonira s tistim, kar ga obdaja, na integralen način.

V letu 1997 bomo v Galeriji Murska Sobota pripravili že 13. mednarodni bienale male plastike, na katerem bosta sodelovala po dva umetnika iz Avstrije, Bosne in Hercegovine, Češke, Danske, Finske, Francije, Hrvaške, Italije, ZR Jugoslavije, Madžarske, Nemčije, Nizozemske, Norveške, Poljske, Romunije, Slovaške, Slovenije, Španije, Švedske, Švice, Turčije in Velike Britanije.

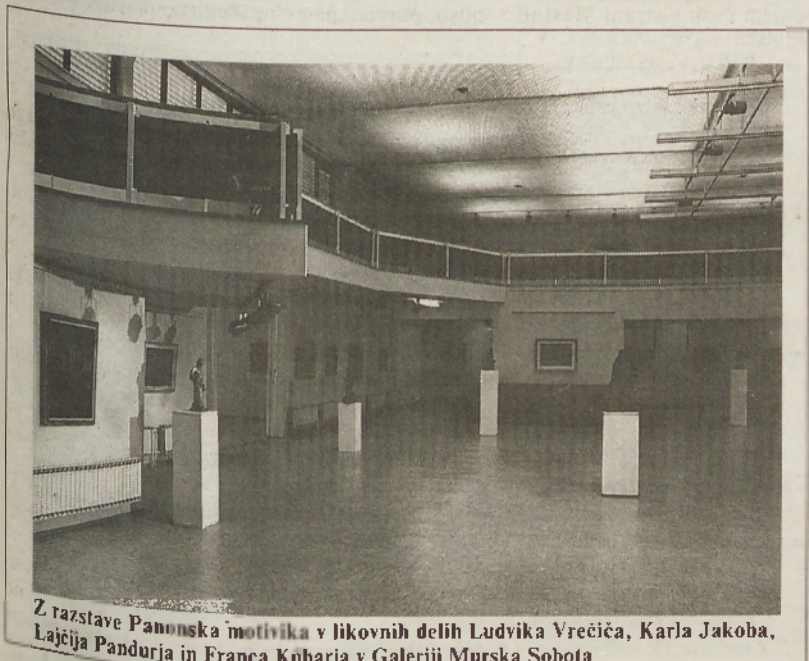
Na 13. bienalu želimo tokrat predstaviti malo plastiko, ki nosi v sebi in na sebi konstruktivne geometrijske elemente in je lahko plod stvaritve konstruktivistične ali konkretne umetnosti, kinetične skulpture, luminiscentne objekte ... iz različnih trdnih materialov. Z razstavo hočemo predstaviti aktualen trenutek, neke vrste pregled matematično sistematičnega in konkretno konstruktivnega ustvarjanja male plastike, ki danes živi v evropskem prostoru.

Sodelovanje s Sombotelom

Začetki sodelovanja segajo v leto 1966, ko je 31 avtorjev Studia madžarskih likovnih umetnikov razstavljalo v Paviljonu arh. F. Novaka v Murski Soboti.

Sledili sta dve skupinski razstavi v Murski Soboti in Sombotelu, na katerih so sodelovali likovni umetniki iz SV Slovenije in Železne županije.

Poleg mednarodnih likovnih razstav PANNONIA, ki so se zvrstile po letu 1967, smo do danes s Sombotelom izmenjali številne samostojne in skupinske razstave slovenskih in madžarskih

Z razstave Panonska motivika v likovnih delih Ludvika Vrečiča, Karla Jakoba, Lajčija Pandurja in Franca Koharja v Galeriji Murska Sobota

harja (1916-1945) in Ladislava Danča (1932-1979) leta 1984, likovna prizadevanja v Pomurju '84, pregledna razstava slik 1970-1985 Franca Mesariča in samostojna razstava slik Suzanne Kiraly-Moss leta 1985, Panonska motivika v delih Ludvika Vrečiča, Karla Jakoba, Lajčija Pandurja in Franca Koharja 1987, pregledna razstava grafik 1972-1987 Stefana Galiča 1987, razstava slik Nikolaja Beera, Sandija Červeka, Marjana Gumilarja, Zdenka Huzjana in Franca Mesariča 1987, likovna prizadevanja v Pomurju 1987 - ustvarjalci, rojeni po letu 1950, pregledna razstava slik Vladimirja Potočnika 1990, 1. medregionalna razstava Gorenjska, Goriška, Pomurje - likovna ustvarjalnost, pogledi na aktualnosti 1990, samostojna razstava slik in objektov Ignaca Medena 1990, 2. medregionalna likovna razstava celjsko območje, Do-

Tekstilni bienale Szombathely v soboški galeriji leta 1992

lenjska, Gorenjska, Koroška, Pomurje, Primorska 1991, pregledna razstava slik in risb 1974-1992 Nikolaja Beera 1992, 1. razstava del članov Društva likovnih umetnikov Prekmurja in Prlekije 1992, 3. medregionalna razstava celjsko območje, Dolenjska, Gorenjska, Koroška, Prekmurje, slovenska obala, Zasavje 1993, samostojna razstava slik in risb Mirka Rajnarja 1994, 2. razstava del članov DLUP-a 1994, 4. medregionalna razstava Dolenjska, Gorenjska, Koroška, ljubljansko območje, Prekmurje, slovenska obala, Štajerska, Zasavje 1994, pregledna razstava slik in risb Sandija Červeka 1994, pregledna razstava slik, risb, objektov Doma 1984-1994 Franca Mesariča 1994, pregledna razstava tapiserij 1972-1995 Marika Danč - Roth 1995, 3. razstava del članov

Sombotelu, je sklenila Galerija Murska Sobota leta 1992, ko je Pannonia praznovala svojo 25. obletnico. Organizator zadnje Pannonie '95 je bila Nova galerija v Sombotelu leta 1995, naslednje Pannonio 1998 pa bo pripravil Muzej Medžimurja v Čakovcu na Hrvaškem.

Mednarodna likovna razstava PANNONIA je ena od prvih likovnih manifestacij (poleg Mednarodnega grafičnega bienala v Ljubljani in INTART-a) v Sloveniji, ki je gra-

Pogled na del eksponatov 8. mednarodnega bienala male plastike v Galeriji Murska Sobota leta 1987

sodobnih likovnih ustvarjalcev.

Med njimi so najpomembnejše: razstava del Marie Geszler, Janosa Horvatha in Karolyja Majthenya v M. Soboti leta 1972, skupine DHLM (Danč, Hauko, Logar, Mesarič) v Sobotelu leta 1973, samostojna razstava fotografij Jožeta Kološa v Sobotelu leta 1973, razstava keramike Janosa Németha v M. Soboti leta 1986, slik Laszla Dócziya v M. Soboti leta 1987, pregledna razstava tekstilnega bienala Szombathely 1970-1988 v M. Soboti, 9. mednarodni bienale male plastike v Sobotelu leta 1990, tekstilni bienale Szombathely v M. Soboti leta 1992, pregledna razstava skulptur in risb Andrasa Tornalya v M. Soboti leta 1993 ter 13. madžarski in 10. mednarodni bienale mini tekstila iz Sobotela v M. Soboti leta 1994.

Sodelovanje z Gradiščanskim (Burgenlandom) v Avstriji

Sodelovanje med Avstrijo in Slovenijo oziroma zvezno deželo Gradiščansko in Pomurjem na likovnogalerijskem področju se je vzpostavilo leta 1967 s prvo mednarodno likovno razstavo **Panonska pokrajina - panonski človek** v Razstavnem paviljonu arh. F. Novaka v Murski Soboti.

Odtlej pa do danes so se zvrstile poleg mednarodnih likovnih razstav **PANNONIA** številne izmenjalne razstave. Med njimi so najpomembnejše: razstava grafik Georga Eislerja, Alfreda Hrdlička in Rudolfa Schönwalda v M. Soboti leta 1972, treh umetnikov iz Ženavce/Jennesdorfa Arnolda Postla, Erwina Reiserja in Eduarda Szauerzopfa v M. Soboti leta 1982, sedem grafikov iz M. Sobote Zoltana Gaborja, Stefana Galiča, Stefana Hauka, Jožeta Horvata - Jakija, Lojzeta Logarja, Franca Mesariča in Boruta Vilda v Ženavcih/Jennesdorfu, razstava Erwina Reiserja, Eduarda Szauerzopfa in Johanna Wankeja v M. Soboti leta 1984, pregledna razstava slik, risb, grafik in objektov Erwina Reiserja v M. Soboti leta 1995 in leta 1996 v Güssingu ter razstava del članov DLUP-a v Neumarktu/Raab leta 1996.

Sodelovanje z Ingolstadtom

Sodelovanje partnerskih mest Murske Sobote in Ingolstadta na likovnogalerijskem področju poteka od leta 1981, ko je Galerija Murska Sobota predstavila v Ingolstadtu ekspanate 5. mednarodnega bienala male plastike.

Odtlej pa do danes je soboška galerija posredovala Ingolstadtu naslednje razstave: leta 1984 razstavo **Sodobno likovno prizadevanje v Pomurju '84**, 1988. leta razstavo slik N. Beera, M. Gumilarja, S. Červeka, Z. Huzjana in F. Mesariča, leta 1989 razstavo grafik pomurskih likovnih umetnikov in leta 1993 pregledno razstavo slik, grafik in objektov Franca Mesariča.

Muzej konkretne umetnosti iz Ingolstadta pa nam je posredoval razstavo slikarjev Mathiasa Schlütterja, Stefana Pfatischa in Dieterja Sanderja leta 1982, ekspanate iz zbirke Muzeja konkretne umetnosti leta 1986, samostojno razstavo slik, risb in grafik Gerde Wasmuth Pohley leta 1991, razstavo z naslovom **Horizontal - Diagonal - Vertikal - Energie** leta 1994 in razstavo grafik in multiplov iz stalne zbirke Muzeja konkretne umetnosti leta 1996.

Plod dolgoletnega sodelovanja obeh partnerskih mest pa bo predstavljal **13. mednarodni bienale male plastike leta 1997** v Murski Soboti, pri katerem bo

sodeloval tudi Muzej konkretne umetnosti Ingolstadt, kamor bomo razstavo iz Murske Sobote tudi prenesli.

Stalna zbirka Galerije Murska Sobota

Fundus stalne zbirke sodobne likovne umetnosti Galerije Murska Sobota je začel nastajati na začetku 70. let sprva predvsem z odkupi na mednarodnih likovnih razstavah **PANNONIA**, pozneje pa tudi na samostojnih in skupinskih razstavah slovenskih, posebno domačih iz Pomurja izvirajočih likovnih umetnikov. Posebna oblika pridobivanja ekspanatov so tudi darila likovnih ustvarjalcev, delovnih organizacij, podjetij in ustanov pa tudi posameznih donatorjev.

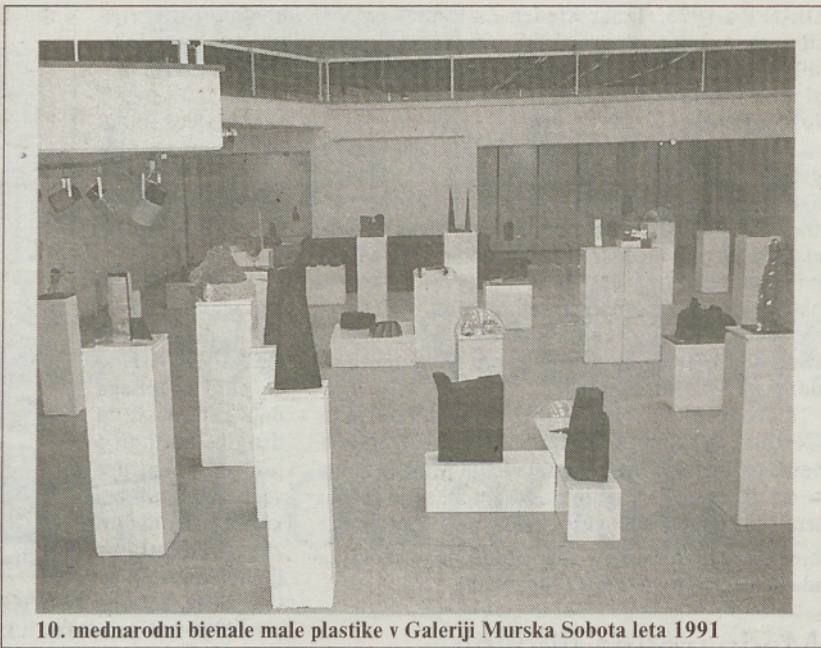
Tako so leta 1975 darovali svoja dela člani skupine **DHLM** (Ladislav Danč, Stefan Hauko, Lojze Logar, Franc Mesarič), katerim se je istega leta pridružil kot darovalec tudi Stefan Galič.

Ob razstavi del skupine **ORFELIN** iz Beograda leta 1980 v soboški galeriji so Rastko Čirič, Mihal Kiral, Ljiljana Stojanović in Milica Žarković podarili galeriji vsak po eno delo.

Akademski slikar Nande Vidmar (1899-1981) je v letih 1979 in 1980 podaril Galeriji Murska Sobota 107 umetniških del - risb, skic in grafik, ki so nastala v obdobju 1932-1946.

Leta 1981 smo prejeli v varstvo zapuščino slikarja Ludvika Vrečiča (1900-1945), ki nam jo je predala Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota. V njej so v glavnem risbe in skice.

Skupščina občine Murska Sobota je podarila leta 1986 naši galeriji grafično mapo akad. slikarja Antona Stankowskega iz Ingolstadta.

10. mednarodni bienale male plastike v Galeriji Murska Sobota leta 1991

Slovenije sicer prispeva po eno odkupno nagrado z vsakokratnega bienala male plastike, medtem ko vsakoletnih rednih in sprotnih odkupov ne sofinancira. Tovrstne pomoči smo deležni s strani ministrstva in posebej v zadnjem času s strani Mestne občine Murska Sobota ob večjih preglednih razstavah pomurskih likovnih umetnikov.

Da bi se steklo čim več finančnih sredstev za odkupe likovnih del, je Galerija Murska Sobota leta 1982 založila in izdala prvo grafično mapo pomurskih likovnih ustvarjalcev, leta 1986 drugo mapo in leta 1990 še tretjo grafično mapo.

S prodajo grafičnih map in s komisijsko prodajo likovnih del od leta 1985 naprej so se začela zbirati finančna sredstva, ki jih Galerija Murska Sobota namenja za odkupe likovnih del za lastno stalno zbirko, zato je naš fundus začel po letu 1985 tudi hitreje rasti in se bogaliti.

V zbirki sodobne likovne umetnosti Galerije Murska Sobota, ki šteje 728 ekspanatov slik, grafik, risb, skulptur, tapiserij in umetniških fotografij, imajo svoja dela avtorji:

Andrej Ajdič, Kosta Angeli Radovani, Apollonio Zvest, Drago Bac, Nikolaj Beer, Mirsad Begić, Franc Benčak, Darko Birs, Peruško Bogdanič, Ivo Bošnjaković, Mirko Bratuša, Irena Brunec, Man Calin, Sandi Červek, Rastko Čirič, Ladislav Danč, Marika Danč - Roth, Olivera Dautović, Tone Demšar, Jože Denko, Andrej Dlužniewski, Milorad Đokić - Mladi, Georg Eisler, Jadranka Fatur, Zoltan Gabor, Stefan Galič, Maria Geszler, Endre Gönter, Zlatko Gnezda, Bogdan Grabuloski, Marjan Gumilar, Petar Hadži Boškov, Stefan Hauko, Norway Hebler - Herbert, Jože Horvat - Jaki, Laszlo Horvath, Zdenko Huzjan, Ljubo Ivančić, Karel Jakob, Andrej Jemec, Olga Jevrić, Zdravko Joksimović, Mihal Kiral, Ferenc Kiraly, Suzanne Kiraly - Moss, Slobodan Kojić, Jože Kološa - Kolos, Silve-

novič, Jože Šubic, Slavko Tihec, Dušan Trša, Vinko Tušek, Milun Vidič, Nande Vidmar, Borut Vild, Ludvik Vrečič, Jože Vrščaj, Mehmed Zaimović, Boris Zaplatil in Milica Žarković.

Povzetek

Galerija Murska Sobota, v kateri je zaposlenih pet ljudi: Franc Obal, ravnatelj in strokovni delavec - višji kustos, Robert Inhof, strokovni delavec (umetnostni zgodovinar in filozof), Elizabeta Matišek, računovodkinja in pisarniška referentka, Jelka Geder - Kosi, informatorka, vodnica in uruhinja razstav, Franc Cipot, čistilec in vzdrževalni strokovnjak, si prizadeva od svoje ustanovitve leta 1967 kot mlado likovno središče v skrajnem severovzhodnem delu Slovenije, v trikotniku na stičišču držav Avstrije, Madžarske in Hrvaske, ustvariti svoj poznadni program dela.

S svojimi študijskimi razstavami avtorjev sodobne slovenske in tuje likovne umetnosti, s posebnim poudarkom na znanstvenoraziskovalnem delu likovnem ustvarjanju umetnikov, ki izvirajo iz Pomurja ali pa dlje časa živijo in delajo v njem, ter s številnimi mednarodnimi likovnimi manifestacijami med njimi bi posebej omenil **mednarodni bienale male plastike** in mednarodno trienalo likovno razstavo **PANNONIA**, pa umetniško tvorno posegajo v širši evropski kulturni prostor.

S postavitvijo stalne zbirke sodobne likovne umetnosti, posebej pa evropske male plastike kot edine

Z razstave 12. mednarodnega bienala male plastike v Galeriji Murska Sobota leta 1995

stvene zbirke v Sloveniji v prostorih nadzidane sodbne soboške galerije (leta je zajeta v predvidenem zazidalnem načrtu središča Murske Sobote), želimo potrditi in udeležiti naše napore znanstvenoraziskovalnega dela znotraj likovnogalerijske dejavnosti, predstavljati eno najbolj razvitih in kakovostnih področij kulturnega življenja v Pomurju, hkrati pa podariti kakovostno turistično ponudbo mesta Murska Sobota in njenega ugodnega geografskega položaja na stičišču držav Avstrije, Madžarske in Hrvaske, roma mest Dunaja, Budimpešte in Zagreba.

Ob tem nas veseli, da imajo podjetja, firme, ustanove in drugi lastniki v Pomurju več kot 50 ekspanatov male plastike, da je v eksterieru na zelenih površinah tovarne MURA park sodobnega slovenskega kiparstva, da iz Pomurja izvira 24 akademsko izobraženih likovnih umetnikov, združenih v **Društvo likovnih umetnikov Prekmurja in Prekije**, da imajo poleg soboške galerije aktivne še Galerija Lendava, Galerija Antea Trstenjaka Ljutomer in Galerija Radenske Radenci ter veliko rednih in priložnostnih razstavišč širom po naši regiji...

Vse to je jamstvo, da je naše delo v likovnogalerijski dejavnosti uspešno, hkrati nas pa zavezuje, da storimo še več, da se vedno bolj razvijemo in razširimo in obogatimo s različnimi novimi veščastimi, konstruktivnimi pogledi mlajših rodov umetnostnih zgodovinarjev in da naše mesto v postavljenem okvirju še tesneje povežemo ti z oznako **MURSKA SOBOTA - MESTO SODOBNE LIKOVNE UMETNOSTI** in napolni z duhovno močjo in vizionarsko sporočilnostjo univerzalne govornice umetnosti.

Ekspanati 9. mednarodnega bienala male plastike v Galeriji Murska Sobota leta 1989

Leta 1986 je Tovarna oblačil in perila MURA obogatila naš fundus z desetimi grafičnimi listi pomurskih likovnih ustvarjalcev in tridesetimi reproduciranimi fotografijami Jožeta Kološa.

SGP POM-GRAD, d. o. o., iz Murske Sobote je leta 1991 podaril Galeriji Murska Sobota pet malih plastik.

Posebno pozornost in skrb namenjamo sistematičnemu in sprotnemu zbiranju likovnih del ustvarjalcev, ki so rojeni v Pomurju ali pa dlje časa živijo in delajo v naši pokrajini. Trudimo se, da sproti spremljamo razvojne tokove posameznih avtorjev in poskušamo pridobiti tista njihova dela, ki so za njihov osebn likovni izraz najpomembnejša.

Pri tem nam Ministrstvo za kulturo Republike

Podelitev nagrad na 12. mednarodnem bienalu male plastike v Galeriji Murska Sobota leta 1995

Otvoritev 11. mednarodnega bienala male plastike v Galeriji Murska Sobota leta 1993

ster Komel, Kuzma Kovačić, Priska Kulčar Franc, Kúhar, Janez Lenassi, Lojze Logar, Albin Lugarič, Ignac Meden, Roman Makše, Franc Mesarič, Branko Miljuš, Murtić Edo, Zoran Nastić, Koloman Novak, Ditka Petković, Ratko Petrić, Hadrian Pigott, Peter Pongratz, Vesna Poprčan, Vlado Potocnik, Slavoljub Radojčić, Balša Rajčević, Mirko Rajnar, Drago Rozman, Boris Sajovic, Uli Seidler, Mojca Smerdu, Anton Stankowski, Ljiljana Stoja-

Zbrana kronologija razstav

1925

1. Alojz Eberl v Murški Soboti

1928

1. Ludvik Vrečić v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani

1938

1. Karikature Ladislava Kondorja v Murški Soboti
2. Karel Jakob v Murški Soboti

1939

1. Prekmurški umetniki v Murški Soboti

1940

1. Karel Jakob, Franc Kuhar, Albin Sagadin v Murški Soboti

1941

1. Karikature Ladislava Kondorja v Murški Soboti

1943

1. Ludvik Vrečić v Murški Soboti

1954

1. Prekmurški slikarji v Lendavi, 26. 9.-3. 10. 1954

1959

1. Grafike Doreta Klemenčiča v Murški Soboti, 18. 4.-1. 5. 1959
2. Moša Pijade v Murški Soboti, 17. 9.-17. 10. 1959

1960

1. Ladislav Danč v Murški Soboti, 1. 4.-6. 4. 1960
2. Slikarji in kiparji Pomurja v Murški Soboti, 20. 5.-15. 6. 1960

1964

1. Alojz Eberl v Murški Soboti, 16. 10.-10. 9. 1964

1965

1. Likovna podoba Pomurja - Urbanistični program mesta Murska Sobota, 16. 10.-29. 11. 1965
2. Izbor partizanske grafike (60 grafik)
3. Otroška risba, 15. 12.-30. 12. 1965
4. Karikature Ladislava Kondorja, 30. 12. 1965-20. 1. 1966

1966

1. Dobra oblika se izplača - švedska uporabna umetnost, 24. 1.-12. 2. 1966
2. Razstava del članov LIKOSA
3. Razstava fotoamaterjev Pomurja, 8. 5.-21. 5. 1966
4. Otroška likovna dejavnost, 27. 5.-16. 6. 1966
5. Potujoča razstava Mednarodni filmski plakat, 16. 6.-26. 7. 1966
6. Likovno življenje dijakov Srednje šole za telesno vzgojo, 29. 7.-5. 8. 1966
7. Studio mladih madžarskih likovnikov, 6. 8.-26. 8. 1966
8. Jaki - Kološa, 29. 10.-15. 11. 1966

1967

1. Prodajna razstava Ladislava Danča, Franca Kiralya, Franca Mesariča, 15. 12.-30. 12. 1966
2. Mojstri slovenske grafike, 4. 2.-6. 3. 1967
3. Razstava slik in ilustracij Lidije Osterc, 7. 3.-15. 4. 1967
4. Adi Arzenšek - Lojze Veberič, 25. 3.-15. 4. 1967
5. Sodobna slovenska grafika, 15. 4.-15. 5. 1967
6. Likovna dela Pomurških sol, 25. 5.-5. 6. 1967
7. Mednarodna razstava Panonska pokrajina - panonski človek, 16. 7.-10. 9. 1967
8. Oktobrska revolucija in njen odmev v Pomurju, 17. 10.-31. 10. 1967

1968

1. XI. Republiška razstava umetniške fotografije, 17. 2.-10. 3. 1968
 2. Razstava del umetnikov Železne županije, 11. 5.-31. 5. 1968
 3. Šolska risba v Pomurju na temo »Oktobrska revolucija«, junij 1968
 4. Umetniška fotografija Jožeta Kološa »Mojdragi kraj domači«, 15. 7.-15. 8. 1968
 5. Retrospektiva Karla Jakoba, 6. 9.-25. 9. 1968
- Bibl.:
Katalog razstave, spremna beseda Vlado Sagadin
6. Retrospektiva Lajčija Pandurja, 26. 10.-10. 11. 1968
- Bibl.:
Katalog razstave spremna beseda Andrej Ujčič

1969

1. Psychedelic-mobile, 10. 1.-20. 1. 1969
 2. Borba za severno mejo, 20. 2.-15. 3. 1969
 3. Razstava Luja Bezeredija, 18. 3.-30. 3. 1969
 4. Razstava v počastitev 50-letnice KPJ, 25. 4.-14. 5. 1969
 5. Razstava del učencev gimnazije in SCBP iz Murske Sobotice ter osnovne šole iz Köszega na Madžarskem, 31. 5.-10. 6. 1969
 6. »Železna županija v Umetniški fotografiji Jánosa Reissmana«, junij 1969
 7. Pannonia 69, 7. 9.-16. 10. 1969
- Bibl.:
Katalog razstave, spremna beseda Zoran Kržišnik, Franc Šebjanič

1970

1. Otroška risba na temo NOB, 29. 1.-10. 2. 1970
 2. Reprodukcijske Državne založbe Slovenije, marec 1970
 3. Murska republika, 21. 3.-6. 4. 1970
 4. Grafično oblikovanje v službi gospodarstva, 13. 4.-22. 4. 1970
 5. Razstava ob 50-letnici Gimnazije Murske Sobotice, 16. 5.-26. 5. 1970
 6. Razstava izdelkov otrok iz Slovenije, 13. 6.-20. 6. 1970
 7. Razstava likovnih del absolventov iz Prekmurja Pedagoške akademije Maribor, 29. 8.-10. 9. 1970
 8. Retrospektiva Marije Zrim, 11. 9.-24. 9. 1970
 9. Osvoboditev, obnova, zgraditev, 9. 10.-21. 10. 1970
 10. Razstava likovnih del umetnikov iz Eisenstadta in Zahodne Nemčije, 8. 11.-18. 11. 1970
 11. Danč, Hauko, Logar, Mesarič, 28. 11.-16. 12. 1970
- Bibl.:
Zloženka, Uvod Marjan Tršar
12. Razstava likovnih del iz Železne županije na Madžarskem, 22. 12.-31. 12. 1970

1971

1. Pannonia 71, 16. 10.-14. 11. 1971
- Bibl.:
Katalog razstave, spremna beseda Aleksander Bassin

1972

1. Gorenjska skupina 72, 7. 2.-29. 2. 1972
2. Skupina TVAN, 4. 3.-18. 3. 1972
3. Eisler, Hrdlička, Schönwald, 15. 5.-28. 5. 1972
4. Likovna ustvarjalnost mladih, 30. 5.-12. 6. 1972
5. Razstava vrtic, 26. 8.-28. 8. 1972
6. Sodobni pomurški likovni umetniki, 14. 9.-28. 9. 1972
7. Maria Geszler, János Horvath, Károly Maithény, 10. 10.-21. 10. 1972
8. Vlado Potočnik, 17. 10.-28. 10. 1972
9. Od baroka do impresionizma, 7. 11.-22. 11. 1972
10. Albrecht Dürer - Reprodukcijske, 28. 11.-16. 12. 1972
11. Novoletna prodajna razstava likovnih del, 23. 12.-30. 12. 1972

1973

1. Ajdič, Apolonio, Miljuš, 16. 1.-27. 1. 1973
 2. Skupina gorenjskih umetnikov - skupina pomurških umetnikov, 6. 2.-20. 2. 1973
- Bibl.:
Zloženka, beseda Aleksander Bassin
3. Srečanje dveh kultur, zblíževanje dveh narodov, 30. 3.-4. 4. 1973
 4. Jože Kološa in Skupina N, 6. 4.-23. 4. 1973
 5. Partizanska grafika, 27. 4.-10. 5. 1973
 6. Koloman Beznec in LIKOS, 11. 5.-20. 5. 1973
 7. Likovno ustvarjanje otrok in ustvarjanje za otroke, 1. 6.-5. 6. 1973
 8. Razstava Zveze slepih POŠ M. Sobotice in Maribora, 8. 6.-14. 6. 1973
 9. Razstava izdelkov učencev CPS Murska Sobotica, 15. 6.-20. 6. 1973
 10. Kovač, Vuković, Curk, 13. 7.-25. 7. 1973
 11. I. jugoslovanski bienale male plastike, 29. 9.-29. 10. 1973
- Bibl.:
Katalog razstave, spremna beseda Aleksander Bassin
12. Razstava idejnih projektov za kulturni center, 26. 11. 1973-2. 12. 1974
 13. Pannonia 73, 17. 12.-29. 12. 1973
- Bibl.:
Katalog razstave, spremna beseda dr. Bandi Gabor

1974

1. Veno Pilon, Silvester Komel, 23. 1.-6. 2. 1974
- Bibl.:
Zloženka, spremna beseda A. Bassin
2. Pejzaž gorenjskih slikarjev, 8. 2.-24. 2. 1974
- Bibl.:
Zloženka, spremna beseda A. Bassin
3. Razstava reprodukcij Lucasa Cranacha, 12. 13.-28. 3. 1974
 4. Lendava 73, 2. 4.-13. 4. 1974
 5. Razstava del članov LIKOSA IZ M. Sobotice, 15. 4.-28. 4. 1974
 6. Irena Flisar in Ernest Lülük, 30. 4.-12. 5. 1974
 7. Otroška likovna ustvarjalnost in likovni svet mladih v knjigi, 21. 5.-4. 5. 1974
 8. Nagrajeni plakat ZRN, 6. 6.-20. 6. 1974
 9. Retrospektiva Lajčija Pandurja, 25. 6.-4. 8. 1974
 10. Fotografija Mariborskega kroga, 19. 8.-7. 9. 1974
 11. Štefan Galič, Zdenko Huzjan, 17. 9.-29. 9. 1974
- Bibl.:
Zloženka, spremna beseda A. Bassin
12. Mario Toral, 1. 10.-13. 10. 1974
 13. 15 slovenskih grafikov in Andrej Jemec, 15. 10.-30. 10. 1974
 14. DHLM, 19. 11.-9. 12. 1974
- Bibl.:
Katalog razstave, spremna beseda Aleksander Bassin
15. Janez in Jurij Šubic, 24. 12. 1974-10. 1. 1975

1975

1. Razstava del članov društva Petra Labode, 29. 3.-5. 4. 1975
 2. Razstava izdelkov CPS, 7. 4.-25. 4. 1975
 3. Prekmurje v NOB, 26. 4.-18. 5. 1975
 4. Otroška likovna ustvarjalnost in likovni svet mladih v knjigi, 24. 5.-3. 6. 1975
 5. Razstava likovnih del POŠ Pomurja, 4. 6.-13. 6. 1975
 6. Čobal (Bogdan), Potočnik (Vlado), Štuhec (Vojko), 17. 6.-5. 7. 1975
 7. II. Jugoslovanski bienale male plastike, 27. 9.-30. 10. 1975
- Bibl.:
Razstavni katalog, spremna beseda Aleksander Bassin
8. Pannonia 75, 7. 11.-29. 11. 1975
- Bibl.:
Katalog razstave, uvodna besedila Jože Vild, Theodor Kery, Franz Probst
9. 20 let Pomurske založbe, 19. 12.-29. 12. 1975

1976

1. Mlajši slovenski umetniki po letu 1970, 23. 1.-4. 2. 1976
 2. Ljubo Ravnikar, 7. 2.-23. 2. 1976
 3. Slavko Tihec (Spomeniške zasnove na temo revolucije), 8. 3.-30. 3. 1976
 4. Razstava del članov likovnih društev Pomurja, 6. 4.-20. 4. 1976
 5. Kološa Jože - Kološ (retrospektiva), 23. 4.-8. 5. 1976
 6. Otroška likovna ustvarjalnost in likovni svet mladih v knjigi, 21. 5.-5. 4. 1976
 7. Razstava izdelkov učencev POŠ Pomurja, 10. 6.-22. 6. 1976
 8. Razstava grafik študentov kalifornijske univerze Santa Cruz, 6. 8.-22. 8. 1976
 9. Razstava rož, 4. 9.-6. 9. 1976
 10. Stane Kregar, 10. 9.-6. 9. 1976
 11. III. Spomladanski salon Kosova, 1. 10.-30. 10. 1976
 12. Oto Reisinger, 12. 9.-30. 9. 1976
 13. Retrospektiva Ludvika Vrečića, 10. 12.-6. 1. 1976
- Bibl.:
Katalog razstave, spremna beseda A. Bassin, Tatjana Hochstatter

1977

1. Italijansko sodobno kiparstvo, 14. 1.-28. 1. 1977
- Bibl.:
Razstavni katalog, spremna beseda Elsa H. Gerlini, dr. Boris Vižitin, Fortunato Bellonzi,
2. Likovna prizadevanja na Gorenjskem, 7. 2.-23. 2. 1977
- Bibl.:
Zloženka, uvod dr. Cene Avguštin
3. Lojze Logar (Retrospektiva), 7. 3.-21. 3. 1977
 4. Razstava del članov likovnih društev Pomurja, 11. 4.-1. 5. 1977
 5. Otroška likovna ustvarjalnost in likovni svet mladih v knjigi, 13. 5. 1977
 6. Razstava izdelkov učencev POŠ M. Sobotice, 1. 6.-10. 7. 1977
 7. Pannonia '77, 10. 6.-10. 7. 1977
- Bibl.:
Katalog razstave, spremna beseda A. Bassin
8. Grupa 676, 15. 7.-30. 7. 1977
- Bibl.:
Zloženka, spremna beseda Franc Obal
9. 3. jugoslovanski bienale male plastike, 30. 9.-31. 10. 1977
- Bibl.:
Katalog razstave, spremna beseda A. Bassin
10. Lendavski umetniki, 11. 9.-24. 9. 1977

1978

1. Drago Bac, Janko Testen, 18. 1.-4. 2. 1978
2. Henrik Marchel, 6. 2.-24. 2. 1978
3. Marko Butina, Franci Gruden, Zdenko Huzjan, Mladen Jernejec, Erik Lovko, Lujko Vodopivec, Žarko Vrežec, 7. 3.-24. 3. 1978
4. Razstava marksistične literature, 29. 3.-8. 4. 1978
5. Koloman Bezec, 11. 4.-23. 4. 1978
Bibl.: Zloženska, spremna beseda Franc Obal
6. LIKOS in Lončarji iz Pečarovec, 26. 4.-9. 5. 1978
7. Otroška ustvarjalnost in likovni svet mladih v knjigi, 16. 5.-30. 5. 1978
8. Razstava del učencev Osnovne šole Prekmurske brigade, 2. 6.-9. 6. 1978
9. Nikolaj Beer, 23. 6.-21. 7. 1978
Bibl.: Zloženska, spremna beseda Franc Obal
10. Jules Stauber - razstava karikatur, 18. 8.-30. 8. 1978
11. Prekmursko solstvo skozi stoletja, 6. 9.-18. 9. 1978
12. Marika Danč, 22. 9.-10. 10. 1978
Bibl.: Zloženska, spremna beseda A. Bassin
13. Karel Jakob, 28. 11.-20. 12. 1978
Bibl.: Razstavn katalog, spremna beseda Vlado Sagadin
14. Grupa 676, 28. 11.-20. 12. 1978
Bibl.: Zloženska, spremna beseda Franc Obal

1979

1. Saša Stevović, 22. 1.-2. 2. 1979
2. Komunistična stranka Jugoslavije - Slovenije 1931-41, 2. 3.-15. 3. 1979
3. Miha Maleš, 20. 3.-6. 4. 1978
4. Hinko Smrekar, 10. 4.-22. 4. 1979
5. Lackov odred, 24. 4.-1. 5. 1979
6. Razstava LIKOS, 4. 5.-12. 5. 1979
7. KLIK Krško, 12. 5.-21. 5. 1979
8. Razstava knjig Mladinske knjige, 13. 6.-15. 6. 1979
9. Otroška likovna ustvarjalnost in likovni svet mladih v knjigi, 24. 5.-3. 6. 1979
10. Razstava izdelkov učencev OŠ Prekmurske brigade Murska Sobota, 5. 6.-10. 6. 1979
11. Monografska razstava Priske Kulčar, 29. 6.-23. 7. 1979
Bibl.: Zloženska, uvod Franc Obal
12. Razstava del Nandeta Vidmarja, 17. 6.-26. 6. 1979
13. Razstava del članov LIKOS-a in Grupe 676, 28. 6.-3. 7. 1979
14. Pomurski slikarji, kiparji in umetniški fotografi, 17. 10.-17. 12. 1979

1980

1. Alojz Berlec, Borko Tepina, Janko Testen, 18. 1.-31. 1. 1980
Bibl.: Zloženska, spremna beseda Franc Obal
2. Memorialna razstava Štefana Simoniča, 7. 2.-28. 1. 1980
Bibl.: Zloženska, spremna beseda dr. Cene Avguštin
3. Ladislav Danč, Galerija v mestni hiši Kranj, 8. 2.-29. 2. 1980
Bibl.: Zloženska, spremna beseda Franc Obal
4. Razstava likovnih del članov likovnih sruštev LIKOS, KPD Ivan Kaučič, Ljutomer, 14. 3.-28. 3. 1980
5. Razstava skupine ORFELIN iz Beograda, 18. 4.-4. 5. 1980
6. Otroška likovna ustvarjalnost in likovni svet mladih v knjigi, 14. 5.-1. 6. 1980
7. Razstava del Nandeta Vidmarja, 17. 6.-26. 7. 1980
Bibl.: Razstavn katalog, spremna beseda Iztok Durjava
8. Razstava članov LIKOS in Grupe 676, 28. 6.-3. 7. 1980
9. Pomurski slikarji, kiparji in umetniški fotografi, 17. 10.-17. 12. 1980
Bibl.: Razstavn katalog, spremna beseda Karel Sukič, Vlado Sagadin, Franc Obal

1981

1. Podarjena dela Nandeta Vidmarja, 15. 5.-2. 2. 1981
2. Likovna prizadevanja na Gorenjskem - novejši smeri, 6. 2.-28. 2. 1981
3. Razstava ročnih del, 6. 3.-12. 3. 1981
4. Bratske vezi slovenskega in srbskega naroda, 27. 3.-12. 4. 1981
5. Jože Kološa - Kološ, 23. 4.-10. 5. 1981
6. Otroška likovna ustvarjalnost in likovni svet mladih v knjigi, 23. 4.-10. 5. 1981
7. 5. jugoslovanski bienale male plastike, 5. 6.-8. 8. 1981
Bibl.: Razstavn katalog, spremna beseda Aleksander Bassin
8. Pregledna razstava Tomaza Gorjupa, 18. 9.-11. 10. 1981
Bibl.: Razstavn katalog, spremna beseda Zoran Kržišnik
9. Retrospektivna razstava Jožeta Horvata Jakija, 16. 10.-9. 11. 1981
Bibl.: Razstavn katalog, spremna beseda Franc Obal
10. Grupa 676, 20. 11.-9. 12. 1981
Bibl.: Razstavn katalog, spremna beseda Franc Obal
11. Samostojna razstava Ditke Petkovič, 18. 12. 1981-9. 1. 1982

1982

1. Pomurski likovni umetniki Pomurskemu zdravstvenemu centru, 25. 1.-5. 2. 1982
2. Retrospektivna razstava Henrika Marchela, 5. 2.-28. 2. 1982
Bibl.: Zloženska, spremna beseda Franc Zalar
3. Razstava pastelov akad. slikarja Mihela Stebiha iz Čakovca, 16. 3.-31. 3. 1982
Bibl.: Zloženska, spremna beseda Ernest Fišer
4. Razstava marksistične literature, 2. 4.-11. 4. 1982
5. Razstava fotografij Miša Hochstatterja iz Maribora, 2. 4.-19. 4. 1982
6. Mednarodna likovna razstava Pannonia 81, 29. 4.-21. 5. 1981
Bibl.: Razstavn katalog, spremna beseda dr. Bándi Gábor
7. Otroška likovna ustvarjalnost in likovni svet mladih v knjigi, 26. 5.-8. 6. 1982
8. Vlado Sagadin in LIKOS, 17. 6.-11. 7. 1982
Bibl.: Zloženska, spremna beseda Franc Obal
9. Razstava fotografij Jožeta Kološe, Mire Zdovca in Miše Pfeiferja, 27. 7.-13. 8. 1981
10. Mesto Ingolstadt se predstavlja, 21. 8.-12. 9. 1981
11. Razstava 40 let revolucije v socialistični Jugoslaviji, 20. 9.-3. 10. 1981
12. Retrospektiva Franca Bencaka, 8. 10.-21. 10. 1982
Bibl.: Zloženska, spremna beseda Franc Obal
13. Razstava risb in grafik študentov 3. letnika ALU Ljubljana, 29. 10.-9. 11. 1981
14. Razstava koroških umetnikov Valentina Omana, Karla Branstetterja in Petra Krawagna, 5. 11.-21. 11. 1981
15. Umetniki iz Jennersdorfa: Arnold Postl, Eduard Szauerzopf in Erwin Reisner, 12. 11.-26. 11. 1981
16. Razstava del Nikolaja Beera, Marine Mihelič, Gorazda Satlerja, 3. 12.-19. 12. 1981
Bibl.: Zloženska, uvod dr. Ivan Sedej
17. Retrospektivna razstava Štefana Hauka, 23. 12. 1982-23. 1. 1983
Bibl.: Razstavn katalog, spremna beseda Aleksander Bassin

1983

1. Samostojna razstava Franca Vozla, 8. 2.-28. 2. 1983
2. Pomurska ljubiteljska likovna ustvarjalnost, 18. 3.-3. 4. 1983
3. Samostojna razstava Vere Horvat in Franca Vrtačnika, 15. 4.-4. 5. 1983
Bibl.: Razstavn katalog, spremna beseda Franc Obal
4. Slovenska pokrajina v fotografiji dvanajstih avtorjev, 7. 4.-18. 4. 1983
5. Likovni izraz v otroških delih, 13. 5.-22. 5. 1983
6. 6. jugoslovanski bienale male plastike, 10. 6.-17. 8. 1983
7. Reformacijsko gibanje na slovenskem severovzhodu, 16. 9.-2. 10. 1983
8. Grupa 676, 23. 9.-10. 10. 1983
Bibl.: Zloženska, spremna beseda Franc Obal
9. Fotografije Mitje Komana, 1. 10.-10. 10. 1983
10. Mednarodna likovna razstava Pannonia 83, 17. 10.-17. 11. 1983
Bibl.: Razstavn katalog, spremna beseda Breda Ilich Klančnik, Aleksander Bassin, Franc Obal in Branko Mernik
11. Fotografija Tihomirja Pinterja, 9. 12.-19. 12. 1983
12. Skupinska razstava del članov Equrna, 23. 12. 1983-10. 1. 1984

1984

1. 11. Mednarodna likovna kolonija Lendava, 17. 1.-31. 1. 1984
2. Likovna prizadevanja na Gorenjskem, 7. 2.-29. 2. 1984
3. Retrospektivna razstava Gabrijela Kolbiča, 23. 3.-3. 4. 1984
4. Pomurska ljubiteljska likovna ustvarjalnost in razstava Milorada D. Pavloviča iz Kruševca, 20. 4.-3. 5. 1984
5. Otroška likovna ustvarjalnost in likovni svet mladih v knjigi, 24. 5.-10. 6. 1984
6. Retrospektivna razstava kiparskih del Ferija Kuharja, 29. 6.-29. 7. 1984
Bibl.: Razstavn katalog, spremna beseda Franc Obal
7. Umetniki iz Jennersdorfa, 21. 9.-10. 10. 1984
8. Samostojna razstava Snežane Ristić in Boruta Vilda, 16. 10.-19. 11. 1984
9. Sodobno likovno prizadevanje v Pomurju, 24. 10.-18. 11. 1984
Bibl.: Razstavn katalog, spremna beseda Franc Obal

1985

1. 12. Razstava mednarodne likovne kolonije Lendava, 9. 1.-28. 1. 1985
2. Likovna prizadevanja na Gorenjskem 1984, 7. 2.-3. 3. 1985
3. Retrospektivna razstava Ladislava Danča, 6. 3.-31. 3. 1985
Bibl.: Katalog razstave, spremna beseda Franc Obal
4. Fotografska razstava Milana Kumarja, 10. 3.-25. 3. 1985
5. Pregledna razstava slik Franca Mesariča, 11. 4.-12. 5. 1985
Bibl.: Razstavn katalog, spremna beseda Meta Gabršek - Prošenc
6. Prenos razstave Sodobno likovno prizadevanje v Pomurju 1984 v Moderno galerijo v Ingolstadt ZRN, 5. 4.-21. 4. 1985
7. Otroška Likovna ustvarjalnost in likovni svet mladih v knjigi, 19. 5.-27. 5. 1985
8. 7. Jugoslovanski bienale male plastike, 7. 6.-7. 8. 1985
Bibl.: Razstavn katalog, spremna beseda Aleksander Bassin
9. Fotografska razstava 5. madžarskih avtorjev, 10. 9.-18. 9. 1985
10. 7. Republiška razstava del članov likovnih skupin Slovenije na temo ljudska arhitektura, 21. 9.-6. 10. 1985
11. Prekmurska književnost od 1945-1985 in Prekmurje 40 let v svobodi, 16. 10.-2. 9. 1985
12. Samostojna razstava Suzanne Kiraly - Moss, 8. 11.-24. 11. 1985
Bibl.: Razstavn katalog, spremna beseda Franc Obal
13. Retrospektivna razstava Jožeta Kološe - Kološa, 28. 11. 1985-5. 1. 1986

1986

1. Razstava skupine DHLM-10 let pozneje, 18. 1.-2. 2. 1986
Bibl.: Razstavn katalog, spremna beseda Mitja Visočnik
2. Sodobno likovno prizadevanje na Gorenjskem, 7.2.-4. 3. 1986
3. Samostojna razstava slikarja Sandija Cerveka, 14. 2.-8. 3. 1986
Bibl.: Zloženska, spremna beseda Janez Balažič
4. Razstava »Pika nogavička«, 7. 3.-17. 3. 1986
5. Vlado Potočnik, slike, 4. 4.-27. 4. 1986
Bibl.: Zloženska, spremna beseda Franc Obal
5. Razstava del članov LIKOS, 28. 3.-27. 4. 1986
Bibl.: Zloženska, spremna beseda Franc Obal
6. Razstava z naslovom »Kultura oblačenja«, 8. 5.-10. 5. 1986
7. Otroška likovna ustvarjalnost in likovni svet mladih v knjigi, 15. 5.-1. 6. 1986
8. Samostojna razstava slik na papirju Lojzeta Logarja, 6. 6.-29. 6. 1986
Bibl.: Zloženska, spremna beseda Franc Obal
9. Razstava keramike Janosa Nemetha, 13. 6.-29. 6. 1986
10. Razstava del članov DLUZ, 3. 7.-27. 7. 1986
11. Die Konkrete Kunst-Sammlung Gomringer, 21. 8.-21. 9. 1986
Bibl.: Razstavn katalog, spremna beseda Peter Schnell, dr. Siegfried Hofman, Eugen Gomringer
12. Razstava dr. Avgusta Pavla, 25. 9.-6. 10. 1986
13. Samostojna razstava Milorada Djokića, 8. 10.-12. 10. 1986
14. Pannonia '86
Bibl.: Razstavn katalog, spremna beseda Meta Gabršek - Prošenc, Franc Obal
15. Razstava del članov Grupe 676, 28. 11.-28. 12. 1986
Bibl.: Zloženska, spremna beseda Franc Obal

1987

1. Panonska motivika v likovnih delih Ludvika Vrečiča, Karla Jakoba Lajčija Pandurja in Franca Kuharja, 9. 1.-1. 2. 1987
Bibl.: Katalog razstave, spremna beseda Franc Obal
2. »Koloristi '86«, 6. 2.-1. 3. 1987
3. Samostojna razstava slik Ignaca Medena, 13. 2.-1. 3. 1987
Bibl.: Zloženska, spremna beseda Franc Obal
4. Pregledna razstava grafik 1972-1987 akad. slikarja Štefana Galiča, 13. 3.-5. 4. 1987
Bibl.: Razstavn katalog, spremna beseda Franc Obal
5. Sodobna umetnost iz Beljaka, 8. 4.-30. 4. 1987
6. Otroška likovna ustvarjalnost in likovni svet mladih v knjigi, 12. 5.-26. 5. 1987
7. 8. Jugoslovanski bienale male plastike, 18. 6.-18. 8. 1987
Bibl.: Katalog razstave, spremna beseda Aleksander Bassin, Peter Volkwein
8. Maksim Gaspari - ilustrator, 11. 9.-10. 10. 1987
9. Razstava slik Nikolaja Beera, Sandija Cerveka, Marjana Gumilarja, Zdenka Huzjana in Franca Mesariča, 30. 10.-23. 11. 1987
Bibl.: Razstavn katalog, spremna beseda Franc Obal
10. Razstava slik László Doczi, 27. 11.-14. 12. 1987
11. Sodobno likovno prizadevanje v Pomurju - ustvarjalci, rojeni po letu 1950, 29. 12. 1987
Bibl.: Razstavn katalog, spremna beseda Janez Balažič

1988

1. *Otroška likovna ustvarjalnost in likovni svet mladih v knjigi*, 20. 5.-12. 6. 1988
2. *Samostojna razstava skulptur in risb akad. kiparja Rarka Petriča*, 14. 10.-6. 11. 1988
Bibl.: Zloženska, spremna beseda Franc Obal
3. *Atelje 88*, 24. 11.-10. 12. 1988
4. *Pridobitve 1971-1988 za stalno zbirko galerije KC Miško Kranjec*, 23. 12. 1988-17. 1. 1990
Bibl.: Razstavni kat., spremna beseda Franc Obal
5. *Albin Lugarič, razstava slik ob umetnikovi 60. letnici*, 15. 4.-8. 5. 1988
6. *Pregledna razstava slik in grafik Bogdana Čobala*, 24. 6.-24. 7. 1988
7. *Razstava slik Ivane Kobilice in Ferda Vesela*, 8. 9.-2. 10. 1988
8. *Pogled v atelje Staneta Jagodiča*, 21. 12.-22. 12. 1988
Bibl.: Zloženska, spremna beseda Franc Obal

1989

1. *Mehmed Zaimović, slike in risbe 1967-1987*, 20. 1.-30. 1. 1989
2. *Vinko Tušek, slike, risbe, grafike in skulpture*, 3. 2.-19. 2. 1989
3. *16. Razstava mednarodne likovne kolonije v Lendavi*, 24. 2.-19. 2. 1989
4. *Zoran Nikolić, slike*, 17. 3.-2. 4. 1989
5. *Endre Gönther, Ciklus »Devečer«*, 13. 4.-20. 4. 1989
Bibl.: Zloženska, spremna beseda Franc Obal, Milan Vincetić
6. *Tekstilni bienale Szombathely 1970-1988*, 25. 4.-21. 5. 1988
7. *Likovna ustvarjalnost mladih »89« in likovni svet mladih v knjigi*, 25. 4.-25. 5. 1989
Bibl.: Zloženska, spremna beseda Vladimir Potočnik
8. *Brane Sever, slike in risbe*, 2. 6.-14. 6. 1989
9. *Umetnost brez meja*, 15. 6.-2. 8. 1989
10. *Razstava izvedbenih načrtov za gledališko dvorano in idejnih načrtov za obnovo gradu*, 20. 6.-2. 7. 1989
11. *Razstava »Bindungen« - Vezi*, 8. 7.-23. 7. 1989
12. *9. jugoslovanski bienale male plastike*, 6. 10.-6. 11. 1989
Bibl.: Razstavni katalog, spremna beseda Aleksander Bassin, Ješa Denegri, Zdenko Rus, Meliha Husedžinović, Viktorija Vasev Dimeska, Marcel van Jole in I. Svetlov
13. *Mednarodna likovna razstava Pannonia '89*, 24. 11.-17. 12. 1989
Bibl.: Razstavni katalog, spremna beseda Nandor Salamon, Franc Obal
14. *Vladimir Potočnik, slike*, 21. 12. 1989-21. 1. 1990
Bibl.: Zloženska, spremna beseda Franc Obal

1990

1. *Vladimir Potočnik, slike*, 21. 12. 1989-21. 1. 1990
Bibl.: Razstavni katalog, spremna beseda Franc Obal
2. *1. medregionalna razstava Gorenjska, Goriška, Pomurje - likovna ustvarjalnost, pogledi na aktualnosti*, 23. 2.-18. 3. 1990
Bibl.: Razstavni katalog, spremna beseda Franc Obal, dr. Cene Avguštin, Brane Kovič.
3. *17. Razstava mednarodne likovne kolonije Lendava*, 23. 3.-18. 4. 1990
4. *Oloris*, 26. 4.-20. 5. 1990
5. *Otroška likovna ustvarjalnost in likovni svet mladih v knjigi*, 25. 5.-17. 6. 1990
6. *Sandi Červek, slike, risbe*, 29. 4.-22. 7. 1990
Bibl.: Zloženska, spremna beseda Meta Gaberšek - Frosenc
7. *Pridobitve 1988-1990 za stalno zbirko Galerije Kulturnega centra Miško Kranjec Murska Sobota*, 14. 8.-30. 8. 1990
Bibl.: Razstavni katalog, spremna beseda Franc Obal
8. *Nande Vidmar, risbe, akvareli in grafike med obema vojnama*, 7. 9.-23. 9. 1990
9. *Jože Kološa - Kološ, Ciklus fotografij Sobota moje mladosti*, 28. 9. 1990-28. 10. 1990
10. *Retrospektivna razstava skulptur in risb Zorana Bogdanoviča*, 9. 9.-2. 12. 1990
Bibl.: Razstavni katalog, spremna beseda Franc Obal
11. *Ignac Meden, slike, objekti*, 14. 12. 1990-10. 1. 1991
Bibl.: Zloženska, spremna beseda Franc Obal

1991

1. *Ignac Meden, slike, objekti*, 14. 12. 1990-10. 1. 1991
Bibl.: Zloženska, spremna beseda Franc Obal
2. *Bartha Laszlo*, 24. 1.-14. 2. 1991
3. *18. razstava mednarodne likovne kolonije Lendava*
4. *2. medregionalna likovna razstava*, 22. 3.-14. 4. 1991
Bibl.: Razstavni katalog, spremna beseda Jožef Matijević, dr. Cene Avguštin, Milena Zlatar, Dejan Mehmedović, Franc Obal
5. *6. Triennale jugoslovanske fotografije - profili*, 19. 4.-12. 5. 1991
6. *Darko Birsa, slike*, 14. 5.-28. 5. 1991
7. *Likovna ustvarjalnost mladih '91 in likovni svet mladih v knjigi*, 31. 5.-23. 6. 1991
Bibl.: Zloženska, spremna beseda Vladimir Potočnik
8. *Iz oči v oči s Švico*, 31. 5.-23. 6. 1991
9. *Gerda Washmuth Pohley, slike, risbe, grafike*, 28. 6.-9. 8. 1991
10. *Prodajna razstava podarjenih likovnih del za Gornjo Radgono in razstava fotografij o agresiji na Radgono*, 26. 7.-10. 9. 1991
11. *Razstava del likovnih umetnikov Pomurja*, 20. 9.-20. 10. 1991
12. *Razstava fotografij »Sobota moje mladosti« avtorja Jožeta Kološa*, 25. 10.-25. 11. 1991
Bibl.: Franc Obal: Jože Kološa Kološ - Sobota moje mladosti, Pomurska založba, 1991
13. *Razstava fotografij Danila Cvetniča*, 23. 10.-10. 11. 1991
14. *10. mednarodni bienale male plastike*, 20. 12. 1991-20. 2. 1992

1992

1. *10. mednarodni bienale male plastike*, 20. 12. 1991-20. 2. 1992
Bibl.: Razstavni katalog, spremna beseda Aleksander Bassin, Franc Obal, dr. Arnulf Rohsman, dr. Enzo Santeze, Nandor Salamon, Jože Vild
2. *19. mednarodna likovna kolonija Lendava*, 10. 3.-5. 4. 1992
3. *Pregledna razstava slik in risb Nikolaja Beera*, 24. 4.-24. 5. 1992
Bibl.: Razstavni katalog, spremna beseda dr. Lev Menaše, Franc Obal
4. *Otroška likovna ustvarjalnost in likovni svet mladih v knjigi*, 25. 5.-20. 6. 1992
Bibl.: Zloženska, spremna beseda Vlado Potočnik
5. *Samostojna razstava Jožeta Marinča*, 10. 7.-2. 8. 1992
6. *Pridobitve za stalno zbirko Galerije Murska Sobota 1988-92*, 7. 8.-7. 9. 1992
Bibl.: Razstavni katalog, spremna beseda Franc Obal
7. *Franc Bencak, risbe, slike, objekti*, 11. 9.-4. 10. 1992
Bibl.: Zloženska, spremna beseda Franc Obal
8. *Tekstilni bienale Szombathely*, 14. 10.-3. 11. 1992
9. *Mednarodna likovna razstava Pannonia '92*, 13. 11.-13. 12. 1992
Bibl.: Razstavni katalog, spremna beseda dr. Gertraud Kliensch, dr. Jure Mikuž, Franc Obal, Nandor Salamon, Jože Vild
10. *1. razstava del članov Društva likovnih umetnikov Prekmurja in Prlekije*, 18. 12. 1992-31. 1. 1993
Bibl.: Razstavni katalog, spremna beseda Janez Balažič, Franc Obal
11. *Prodajna razstava podarjenih del pomurskih likovnih umetnikov za nove orgle v katoliški cerkvi sv. Nikolaja*, 23. 12. 1992-23. 1. 1993

1993

1. *Prva razstava likovnih del članov DLUPP*, 18. 12. 1992-31. 1. 1993
Bibl.: Razstavni katalog, spremna beseda Franc Obal, Janez Balažič
2. *Razstava mednarodne likovne kolonije Lendava*, 12. 2.-9. 3. 1993
3. *Tretja medregionalna likovna razstava*, 19. 3.-11. 4. 1993
Bibl.: Razstavni katalog, spremna beseda Alenka Domjan, Igor Zidič, Damir Globočnik, Milena Zlatar, Franc Obal, Lilitjana Stepančić, dr. Ivan Sedej
4. *Samostojna razstava slik in risb Vladimirja Potočnika*, 23. 4.-17. 5. 1993
5. *Pregledna razstava risb in skulptur Tornaya Endreja Andrasa*, 21. 5.-13. 6. 1993
Bibl.: Razstavni katalog, spremna beseda Nandor Salomon, Franc Obal
6. *Jubilejna razstava del članov LIKOS - 30 let 1963-1993*, 8. 7.-1. 8. 1993
Bibl.: Razstavni katalog, spremna beseda Vlado Sagadin
7. *Samostojna razstava kipov mesečnikov akademskega kiparja Mirka Bratuše*, 6. 8.-30. 8. 1993
8. *Razstava likovnih del gojencev VVZ in učencev OŠ Pomurja*, 10. 9.-3. 10. 1993
9. *11. mednarodni bienale male plastike*, 29. 10.-10. 12. 1993
Bibl.: Razstavni katalog, spremna beseda Zuzana Bartošova, Waldemar Baranievski, Aleksander Bassin, dr. Lazslo Beke, Calin Dan, dr. Werner Fenz, Andrej Gerencner, Želimir Košević, Maria Morzuch, Franc Obal, dr. Enzo Santeze, dr. Manfred Schneckeburger, Jana Ševčikova, Jiri Ševčík.

1994

1. *Mirko Rajnar, slike, risbe*, 17. 12. 1993-21. 1. 1994
Bibl.: Razstavni katalog, spremna beseda Franc Obal
2. *Razstava DLUPP*, 28. 1.-6. 3. 1994
Bibl.: Razstavni katalog, spremna beseda Franc Obal
3. *Krešimir Novak, slike, grafike, objekti*, 11. 3.-4. 4. 1994
3. *4. medregionalna likovna razstava*, 15. 4.-20. 5. 1994
Bibl.: Razstavni katalog, spremna beseda Aleksander Bassin, Andrej Medved, Nande Razboršek, Damir Globočnik, Judita Krivec - Dragan, Milojka Kline, Franc Obal, Milena Zlatar
4. *Sandi Červek, Pregledna razstava slik in risb*, 7. 7.-31. 7. 1994
Bibl.: Razstavni katalog, spremna beseda Franc Obal, Janez Balažič
5. *Razstava del slikarske kolonije »Lipovci '94«*, 30. 9.-10. 10. 1994
6. *Franc Mesarič, slike, objekti, grafike, risbe*, 8. 12. 1994-8. 1. 1995
Bibl.: Razstavni katalog, spremna beseda Franc Obal

1995

1. *Razstava del nagrajencev društvenih razstav DLUM*, 13. 1.-12. 2. 1995
2. *Pregledna razstava tapiserij Marike Danč - Roth*, 16. 2.-12. 3. 1995
Bibl.: Katalog razstave, spremna beseda Franc Obal
3. *22. Razstava Mednarodne likovne kolonije v Lendavi*, 16. 3.-4. 4. 1995
4. *3. Razstava del članov DLUPP - Moja risba*, 6. 4.-4. 5. 1995
5. *Razstava skupine MI*, 12. 5.-1. 6. 1995
6. *Likovna ustvarjalnost mladih 1995*, 7. 6.-16. 6. 1995
7. *12. Mednarodni bienale male plastike*, 30. 7.-18. 9. 1995
Bibl.: Katalog razstave, spremna beseda Zuzana Bartošova, Aleksander Bassin, dr. Peter Baum, dr. Lazslo Beke, Calin Dan, Andrej Gerencner, Marek Gozdziwski, Alison Jacques, Raminta Jurenaite, Kristof Kintera, Gabriel Mihal, Franc Obal, Sonja Joanna Oudendijk, Patrick Gilles Persin, Hadrian Pigott, Lukas Rittstein, Piotr Rypson, P. C. Sondereren, dr. Manfred Schneckeburger, Berend Strik, Karel Sukič, Nebojša Vilić.
8. *Razstava del slikarske kolonije Lipovci '95*, 27. 9.-16. 10. 1995
9. *Razstava likovnih del udeležencev slikarske kolonije Protestantskega društva Primož Trubar*, 28. 9.-16. 10. 1995
10. *Pregledna razstava slik, risb, grafik in objektov Erwina Reisnerja iz Avstrije*, 27. 10.-19. 11. 1995
Bibl.: Katalog razstave, spremna beseda Brigita Bavčar, Andrej Gerencner, Axel Kern, Mag. Lisbeth Muschitz Kohaut, Franc Obal, Crista Prets, Dr. Hans Schmid, Hans Szyszkovitz in prof. Johannes Wanke
11. *Ignac Meden, Za Rafaelom/Neslika*, 23. 11. 18. 12. 1995
Bibl.: Katalog razstave, spremna beseda Ignac Meden
12. *Pregledna razstava Marjana Gumilarja*, 28. 12. 1995-31. 1. 1996
Bibl.: Katalog razstave, spremna beseda Franc Obal, Janez Balažič, Tomislav Vignjevič

1996

2. *Mednarodna likovna razstava PANNONIA '95*, 6. 02 - 6. 03. 1996
3. *Razstava likovnih izdelkov VVZ Pomurja*, 13. 03.-22. 03. 1996
4. *Razstava del 1. in 2. extempora Zajčja Dobrava*, 14. 03.-8. 04. 1996
5. *4. Razstava del članov DLUPP*, 12.04.-5.05. 1996
Katalog razstave, spremna beseda Zlatko Gnezda
6. *Razstava del članov DLUM*, 10. 05.-2. 06. 1996
7. *1. Bienale male plastike učencev OŠ Slovenije*, 8. 06.-23. 07. 1996
Bibl.: Katalog razstave, spremna beseda Franc Obal, Vlado Potočnik in Marjan Prevodnik
8. *Grafike in multipli iz Muzeja konkretne umetnosti Ingolstadt*, 28. 06.-28. 07. 1996
9. *Razstava del iz stalne zbirke Galerije Murska Sobota - izbor grafik, risb, fotografij ter skulptur*, 5. 08.-1. 09. 1996
10. *Razstava del Likovne kolonije »Ormož«*, 6. 09.-30. 09. 1996
11. *Razstava del Likovne kolonije Lipovci 1996*, 4. 10.-21. 10. 1996
12. *Razstava del 2. Slikarske kolonije Primož Trubar Moravske Toplice*, 25. 10.-24. 11. 1996
Bibl.: Katalog razstave, spremna beseda Nikolaj Beer, Franc Obal
13. *Razstava del slikarske kolonije Prekmurci na Dunaju*, 22. 11.-15. 12. 1996
14. *Samostojna razstava male plastike in slik IRENE BRUNEC*, 26. 11.-15. 12. 1996
Bibl.: Katalog razstave, spremna beseda Franc Obal
15. *Pregledna razstava slik, risb in grafik 1981-1996 JOŽETA DENKA*, 20. 12. 1996-30. 01. 1997
Bibl.: Katalog razstave, spremna beseda Franc Obal

Robert Inhof

Eden od pogledov na prekmursko slikarstvo

Uvod

Leta 1392 so nastale stenske slikarije v farni cerkvi svetega Martina v Martjancih. Njihov avtor Janez Aquila se je ovekovečil z avtoportretom in označil z napisom. Ob lastni podobi je Aquila naslikal štiri s tremi manjšimi ščitki v notranjem polju. Ta grb je znamenje mojstrove pripadnosti slikarskemu cehu in se nam skozi današnjo časovno oddaljenost dobrih petsto let kaže kot veliko dejanje »saj se je s tem izvil iz prislovične kolektivne anonimnosti.«¹

To zaznamovanje pripadnosti lastnemu cehu in izvitje iz kolektivne anonimnosti je za Prekmurje še posebno značilno. Vendar pa, ko govorimo o prekmurski umetnosti in ne o umetnosti na prekmurskih tleh, govorimo o terminu, ki kronološko ne prekriva niti sto let. O prekmurskem slikarstvu ne moremo govoriti pred letom 1919. Pred tem letom lahko govorimo le o slikarstvu na prekmurskih tleh, ki v prvi vrsti zaobsega stensko slikarstvo v Turnišču, Martjancih, katoliški cerkvi sv. Nikolaja in v selanski rotundi. Če pa govorimo o premičnih spomenikih, kot so oltarji in tabelne slike, pa ta umetnost na prekmurskih tleh ne obstaja drugače kot import. Da so ti spomeniki tudi dobesedno premični, dokazuje tudi to, da je bilo nekaj oddaljenih krilnih oltarjev za vedno odnesenih na tuje.²

Pomemben dejavnik, ki je prispeval k odsotnosti večje likovne produkcije, je tudi razmah protestantizma. Protestantstvo učenje, bodisi kalvinske bodisi luteranske oblike, se je v Prekmurju pojavilo že leta 1535, in sicer v vasi Boreča. Pravi razmah pa je v Prekmurju protestantizem dosegel v osemnajstem stoletju. Se pravi v stoletju, ko se je na Kranjskem udomačil zrel barok kot izrazit umetnostni slog protireformacije, vendar ne kot zgolj tak, kajti Emilijan Cevc piše: »Poudariti pa moram, da slovenski barok ni samo otrok rekatolizacijskega trionfa - ta se je izpel že v tipanjih 17. stoletja - ampak še bolj spet prebujenega veselja nad življenjem, ki se je otreslo turške more in gospodarskih težav in se zavedlo tudi kulturnih nalog.«³ Janez Balažič v svojem eseju *Iskanje čarovnila* piše: »Čeravno zaradi stanja, kakršno je pač mogoče predvideti, ni prišlo do bohote razcveta v smislu velikih baročnih spomenikov kot v katoliško naravnanih evropskih pokrajinah, pa se je v tem času izoblikoval samobitni duh 'prekmurstva', ki so ga udeležili številni protestantski misleci in pisci.«⁴ Ne gre pa pomanjkanja likovnih spomenikov pripisovati zgolj protestantskemu učenju, kajti ne smemo pozabiti, da je v tem času Prekmurje odročeno in revno območje, kjer je bilo mecenstvo prej izjema kot pravilo.

V Prekmurju je ob koncu 18. stoletja deloval štajerski slikar Matija Schiffer (1744-1827). Njegova dela najdemo v prezbitariji stare farne cerkve v Murski Soboti in v cerkvi sv. Ladislava v Beltincih. Prav v Murski Soboti pa je v tretji četrtini 19. stol. deloval Alojz Eberl, slikar nemškega porekla. Alojz Eberl je v Mursko Sobotu prišel kmalu po letu 1870 ter preživljal sebe in svojo družino kot cesarski davčni nameščeneec. V Mursko Sobotu, takrat še majhno podeželsko mesto, je prinesel duh psevdoromantičnega sentimenta, takega, kot je le-ta po svoji naravi. Eberl je prvi po imenu znani slikar, ki je v Soboti tudi umrl. Balažič v svoji tehtni spremni besedi v katalogu Eberlove razstave pravi:

»Opus, ki nam ga je zapustil, smemo konekonec v kritičnem motrenju in v primerjavi s sodanim evropskim slikarstvom oceniti kot posrečeno sintezo retardiranega postromantičnega krajinskega ter žanrskega slikarstva.«⁵ Vendar Eberlova prizadevanja ne veljajo za portete prekmurske krajine, kaj šele za kaj globljšega. Stvar je ravno obratna, v Eberlovih delih najdemo značilnosti panonske krajine, naslikane s tisto stopnjo neprizadetosti, ko se nam te značilnosti sploh ne kažejo več kot značilnosti. Ta pokrajina je torej naslikana s tisto stopnjo neprizadetosti, kakršno pri avtorju aficira kakršnakoli pokrajina nasploh, pa naj bo to Panonska nižina, okolica Dunaja ali okolica Bratislave. V tem smislu Eberl anticipira tudi slikarstvo Karla Jakoba.

O pravem prekmurskem slikarstvu - in ne le o slikarstvu na prekmurskih tleh - lahko začnemo govoriti šele po letu 1919, ko se Prekmurje osvobodilo madžarske kolonizacije in se priključilo Kraljevini SHS. Vendar pa to ni edini razlog, zaradi katerega lahko govorimo o prekmurskem slikarstvu šele po tej letnici. Razlog ni izključno nominalne narave, ampak prej tiči v dejstvu, da do dvajstih let devetnajstega stoletja v tem geografskem prostoru sploh ni bilo šolanega slikarja razen, kot smo omenili, Alojza Eberla. Alojz Eberl pa je prinesel k nam že

dogotovljene likovne vzorce - šablono, ki jo je samo poljubno predložil na prekmursko pokrajino, kakor jo je predložil tudi na druge krajine, ki jih je slikal, tako da pri njem ne moremo iskati nekontinuitete ne izvorov domače likovne umetnosti.

Po letu priključitve Prekmurja matični deželi pa se stvar bistveno spremeni. Leta 1919 je bil Ludvik Vrečič star devetnajst let in je že imel izoblikovano željo po likovni izobrazbi. Z njim dobi Prekmurje prvega akademsko šolanega slikarja, ki pa je dosti več kot le-to. Najpomembnejše je, da dobi Prekmurje že s prvim akademsko šolanim slikarjem prototip modernega umetnika. »ki živi iz mitologije izraza in ne v semiotiki razporejenih znakov; človeka zadeva radikalnost izjave, izraza, ne pa teksta ali strukture.«⁶

Drugi trije Vrečičevi sodobniki, ki skupaj z njim tvorijo prvo prekmursko akademsko šolano likovno četverico, Karel Jakob, Lajči Pandur in kipar Feri Kuhar, Vrečičeve ekspresivne moči niso dosegli. Karel Jakob je ostal na stopnji, ki si jo je pridobil na zagrebški akademiji. Lajči Pandur pa je po besedah Frana Šijanca »po slikarskih dosežkih najizrazitejši prekmurski slikar. Čim se je otresel šolskih vplivov, je postal eden izmed naših najbolj samoniklih tvorcev.«⁷ Ta Šijančeva trditev je presenetljiva še posebno, če imamo pred očmi dejstvo, da je prekmurska motivika pri Lajčiju Pandurju precej redkejši pojav, pa še takrat, ko se pojavlja, se pojavlja kot slikarstvo, ki je vplivano z neposrednim vplivom madžarske, oziroma se pojavlja kot plagiat.

Fran Šijanec v svoji knjigi *Sodobna slovenska likovna umetnost* piše: »Čerprav odloča na koncu Pandurjeva osebna slikarska čustvenost, vendar odjekne zraven te tudi svojevrsten značaj prekmursko panonske zemlje, ki je bila do Ludvika Vrečiča, prvega prekmurskega slikarja domačina, slikarsko še neodkrita in neznana dežela, prava provincialna ledina, okolje brez zavestne kulturne tradicije.«⁸ Lev Menaše piscu priznava, da je »sicer razumel glavne probleme in zaslutil prednosti prekmurske umetnosti, da se pa zdi zamisel o njenem odrešitelju, katerega je Fran Šijanec verjetno videl v Pandurju, nekoliko naivna.«⁹

Od prekmurskih umetnostnih zgodovinarjev je bistvo Pandurjeve umetnosti najbolje predstavil Franc Obal v svoji študiji z naslovom *Panonska motivika v likovnih delih Ludvika Vrečiča, Karla Jakoba, Lajčija Pandurja in Franca Kuharja*. Obal deli Pandurjevo slikarstvo na dve obdobji: na prvo, ki prekriva čas po študiju na akademiji leta od leta 1936 do začetka druge svetovne vojne, in na drugo obdobje, ki vključuje Pandurjev študij v Budimpešti v letih 1942-1944.

Obal pravilno ugotavlja: »V njegovem prvem obdobju je panonska motivika izredno redkejši motiv. To je razumljivo, saj je v tistem času živel in ustvarjal v hrvaškem, oziroma vojvodinskem kulturnem prostoru.«¹⁰ Obal tudi navaja, da je Pandur začel po vrnitvi iz Budimpešte prevzemati celotne motive ali pa posamezne dele slik madžarskih slikarjev, predvsem Vilmosa Aba Novaka.¹¹ Obal piše: »V letih 1955-1960 zasledimo novost v Pandurjevem izrazu: značilna konstrukcijska gradnja popusti v prid sproščene slikarske poteze. Valovita linija in žareč kolorit približata njegov izraz fauvizmu. Značilna dela: *Prekmurska tišina*, 1955, olje, platno, *Nevihita v Prekmurju*, 1959, olje, platno. Pri tem je potrebno opozoriti, da je *Nevihita v Prekmurju* popoln plagiat slike *Tanya* (Pristava), 1905, olje, platno, katere avtor je madžarski slikar Laszlo Mednyansky.«¹² Pandur je bil v primerjavi s Karlom Jakobom metjejsko na neprimerno višji stopnji, zato nas še toliko bolj preseneča njegovo pomanjkanje vsakršne invencije, ki se razkriva v nezmožnosti tistega, kar je za vsakega slikarja menda samoumevno - svobodna izbira motiva. Pandur to prezre in posega po dogotovljenih in menda preverjenih vzorcih madžarskih umetnikov.

Četrti umetnik iz prve prekmurske akademsko šolane likovne četverice je bil kipar Feri Kuhar. Omeniti velja, da se kiparstvo na prekmurskih tleh nikoli ni povsem udomačilo, tako da je bilo Kuharjevo kiparstvo, gledano s tega stališča, rariteta. Po kakovosti pa gre v Kuharjevem primeru za skromnejše izdelke iz lesa ali patiniranega mavca. Kuhar je v letih 1937-1940 študiral na kiparskem in rezbarskem oddelku Državne tehnične srednje šole v Ljubljani. Feri Kuhar svojega talenta ni mogel razviti, leta 1945 je umrl v taborišču Flossenbürg, tako da v tem kulturnem prostoru niti ni mogel zapustiti nobenega vpliva razen sledi svoje umetniške priučujočnosti.

Termin *genius loci*

Kadarkoli govorimo o regionalni umetnosti oziroma umetnosti, povezani s pokrajino, nikakor ne moremo mimo termina *genius loci*. Ne govorimo torej o v bistvu sorodnih pojmovanjih duha v smislu *animusa* kot misleče duševne sile, misli, spomina, pozornosti, zavesti ali nazora, ne o terminu *mens* kot mislečem duhu, umu, razumu in pameti, ne o terminu *spiritus* kot dihu, dihanju ali zanosu. Govorimo o terminu *genius* kot o geniju, duhu zaščitniku, ki spremlja človeka skozi življenje in deli z njim radost in trpljenje, vendar v okviru termina *genius loci* ne govorimo neposredno o samem človeku ampak o kraju, po katerega pa so deloma subsumirana tudi prej našeta pojmovanja duha kot so *animus*, *mens* in *spiritus*.

Termin *genius loci* se torej ne more nanašati na katerega koli slikarja samega po sebi, ampak je izraz določene splošnosti, ki vsebuje svoje bistvo v povezavi med materialnimi nosilci, običaji, verovanji, praznovetji in geografskimi posebnostmi na eni strani ter njihovim duhom kot njihovi vsoti na drugi strani. Hkrati nam to tudi kaže, da je nacionalni karakter tega termina zgolj miselni konstrukt. Kajti ko govorimo o sintagmi *panonski genius loci*, ne smemo pozabiti, da se panonski svet ne začne in ne konča v Prekmurju, čeprav je naš namen razpravljati o tem slikarstvu. Ravno zaradi pojmovanja termina *genius loci* kot zgoraj omenjeni povezavi med materialnimi nosilci, običaji, verovanji, praznovetji ter geografskimi posebnostmi na eni strani ter njihovim »duhom« kot njihovi vsoti na drugi strani spoznamo, da gre za razlike znotraj splošnega pojma *panonsko slikarstvo*, ki ga lahko delimo na prekmursko, madžarsko in vojvodinsko slikarstvo, da pa razlika med njimi ni takšna, kot je recimo

med prekmurskim in primorskim ali dolenskim slikarstvom. O angleški fiziki ne moremo govoriti lahko pa govorimo o angleških fizikih. V slikarstvu pa je stvar obratna, kakor namreč lahko govorimo o angleškem ali prekmurskem jeziku, tako lahko govorimo tudi o angleškem ali prekmurskem slikarstvu.

Na prekmursko slikarstvo vpliva tudi pokrajina, vendar tega ne moremo razumeti v smislu pokrajine kot poljubno predložene prazne posode, v katero se pozneje dolije kakršna koli že vsebina. Pri avtorjih, ki jih bomo obravnavali, bomo videli, da gre za svojevrstno ekspresijo, s katero vsak umetnik po svoje predela čutne podatke. Ti umetniki so namreč pristno prekmurski ravno zaradi tega, ne slikajo samo videza pokrajine in topografsko-folklorne znamenitosti, ampak slikajo oziroma odlikavajo tisto bistvo, o katerem lahko govorimo o prekmurskem *genius loci*.

»Kot smo ugotovili, da je moč pri mnogih likovnih umetnikih s tega področja govoriti o nespornih likovni kvaliteti, je hkrati treba dodati, da mnogi med njimi, gledano s strogo umetnostnimi merili formalne analize, pravzaprav sploh nimajo mnogostopnjskega.«¹³ Glede te trditve ima Visočnik nedvoumno prav, kajti ne le med vsemi v Prekmurju živječimi in delujočimi slikarji, ampak tudi med slikarji, ki jih bomo obravnavali, skorajda ne najdemo skupnih stičnih točk; ne nastopajo kot skupina, nimajo enotnega programa pa tudi stilni izraz ni isti. Formalno si je vsak slikar našel svoj način izpovedi, vsebinsko pa, kakorkoli so med slikarji opazne radikalne razlike, pa je tisto in hkrati edino, kar jim je skupno, ravno odslikavanje prekmurskega *genius loci*.

Pri sami uporabi tega termina pa zapadamo v aporijo. S tem ko poskušamo ta termin definirati in

DOMA IN V TUJINI INTERING

Napočil je čas, ko je potrebno znanje, izkušnje, ugled in kapital, kar vse smo pridobili predvsem v tujini, intenzivno uporabiti tudi doma za SKUPNO korist.

Dokazali smo, da smo lahko uspešni kjerkoli, in to možnost ponujamo tudi VAM. Pridružite se nam v poslovnem sodelovanju, katerega učinki bodo koristili VSEM - z novimi delovnimi mesti, kapitalom, poslovnimi povezavami in vsesplošnim razvojem mesta in regije.

S spoštovanjem

INTERING d.o.o.
9000 Murska Sobota, Arhitekta Novaka 13
Tel.: 069/31 906, Fax: 069/32 955

Vaš PARTNER

PRIDRUŽITE SE USPEŠNIM

odgovoriti na vprašanje, kaj je pravzaprav vsebina tega termina, poskušamo izgovoriti neizrekljivo. Na vso srečo so propadli vsi poskusi zapolnitve vsebine tega termina z etnografskimi značilnostmi, kot so mlina na Muri, »cimprane« hiše, štoklje in »pütre«. Se pravi stvari, ki resda imajo nemajhen pomen v idiomatiki tega področja; v okvirih slikarstva, ki naj bi odsevali prekmurskega duha, pa prej pomenijo pomanjkanje lastne invence in hkrati mašilo v smislu čarovniškega klobuka, iz katerega čarovnik prileče tisto, kar pričakujemo, zdaj goloba, zdaj zajca.

Bistvo določenega prostora je drugje in s tem, če bi vseeno poskušali izreči, v čem je vsebina termina **genius loci**, bi zapadli pojmovanju prekmurskega slikarstva v smislu **Prokrustove postelje**. Tisto, kar izrečene vsebine ne bi dosegalo, bi nategnili do poljubne stopnje, tisto, kar pa bi to vsebino presega, bi odrezali. Istočasno pa bi tako početje izražalo vero v predpisovanje recepture, ki bi predpisovala, kaj in kako slikati, da bi bile slike pristno prekmurske, kar je nesmiselno.

S tem ko trdimo, da je vsebina termina **genius loci** neizrekljiva, se hkrati približujemo nazorom Ludwiga Wittgensteina, ki pravi: »Predmete lahko samo imenjem. Zastopajo jih znaki. Lahko govorim o njih, ne morem jih pa izreči. Stavek lahko samo pove kako stvar je, ne pa kaj je.«¹⁴ V pričujoči razpravi bomo torej sledili tem znakom, govorili o njih ter tako poskušali dešifrirati nekaj slik kot kriptogram, prek katerih upamo, da se bo po sami naravi stvari razkril skupni imenovalac slikarstva Ludvika Vrečiča, Franca Mesariča, Štefana Hauka, Nikolaja Beera in Sandija Červeka. Ne v smislu definicije, ampak v smislu Wittgensteinovega »to se kaže«, čeprav nisem nenaklonjen preslišati dejstva, da take vrste lakmusov papir, ki bi nam povsem neproblematično in popolnoma razkril bistvo nekega slikarstva, ne obstaja.

Psihološki portret pokrajine Ludvik Vrečič

Ludvik Vrečič se je rodil 10. aprila leta 1900 v Skakovcih. Po končani osnovni šoli v Strukovcih leta 1911 so ga starši na pobudo takratnega evangeličanskega seniorja Stefana Kovača in nadučitelja Franca Ruže vpisali na evangeličansko gimnazijo v Sopronu na Madžarskem, ki jo je obiskoval v letih 1912-1916. Šolanje je nadaljeval na trgovski šoli v Zalegerzeegu, kjer je leta 1919 maturiral. Istega leta je bil poklican k vojakom v Veszprem, kjer pa je po odsluženju vojaškega roka zaradi gmotnih težav moral ostati še nekaj časa pri plačani vojski. Vlado

Sagadin¹⁵, sodeč po številnih risbah, domneva, da je Vrečič leta 1918 obiskoval tudi zasebno slikarsko šolo. Za časa ustanovitve prve Jugoslavije se je vrnil domov, da bi študij nadaljeval. Ker pa v domovini takrat še ni bilo akademije za upodabljačo umetnost, je Vrečič svoj študij nadaljeval na Madžarskem. Leta 1920 se je vpisal v višjo trgovsko šolo v Budimpešti, ki jo je končal leta 1924. Leta 1921 se je vzporedno kot izredni študent vpisal še na visoko slikarsko šolo v Budimpešti, kjer je 20. junija diplomiral za profesorja slikarstva. Med študijem pa je bil leta 1924 poklican na služenje vojaškega roka v domovino. Ta drugi vojski rok je služil v Mariboru v 4. četi 45. pešpolka, kjer je napredoval v pehotnega poročnika. Leta 1937 je bil prisiljen zaprositi za madžarsko državljanstvo, sicer bi izgubil profesor-sko službo.

Vrečič se je preživljal z različnimi deli. Med drugim je po naročilu trgovcev - Židov risal tudi imperialistične letake. Preživljal se je tudi z izdelovanjem ženskih torbic, ki so bile po prvi svetovni vojni modna novost. Ker je bil Vrečič spreten izdelovalec ženskih ročnih torbic, mu je to delo prineslo toliko zaslužka, da se je gmotno lahko trdno postavil na lastne noge in dokončal šolanje.

Ob koncu vojne leta 1945 je v madžarskih mestih primanjkovalo hrane. Vrečič se je napotil čez Tiso v okoliške vasi, da bi dobil hrano. S tem namenom je nosil s seboj kovček starih oblek, ki jih je nameraval zamenjati za živež. Kako in zakaj je prišlo do prepira med njim in ruskim vojakom, nas v okviru stroke ne zanima, prav tako nas ne zanima niti to, ali ga je ruski vojak ustrelil v vagonu ali ob progi. To so vsekakor vprašanja, ki so zanimiva za romanomanopisce. Dejstvo je, da je strel Vrečiču prebil ledvice in povzročil vnetje trebušne mrene, tako da je čez 24 ur v ruski vojaški bolnišnici umrl. Pokopan je na monorskem pokopališču. Ko se je Dini Titan leta 1970 v Budimpešti srečal s pravnim pooblaščenecem, ki mu je bila zaupana zapuščina Ludvika Vrečiča, je bil, kot sam priznava, malce v zadregi, ko mu je leta postavil vprašanje: »Ali vi tam v Prekmurju sploh veste, kdo je bil Lajči, kaj je predstavljal kot umetnik, kje je njegov grob?«¹⁶

Ludvik Vrečič je prepotoval skoraj vso Jugoslavijo. Večkrat je bil tudi v Sloveniji, posebno pogosto v Ljubljani, Mariboru, Bledu in Bohinju. Prepotoval je tudi Bosno, Liko in vso Dalmacijo. Od tujih dežel je med svojimi študijskimi potovanji obiskal Italijo, Nemčijo, Češkoslovaško in Francijo. Božidarja Jakca je Vrečič spoznal leta 1924 na služenju vojaškega roka v Mariboru. Od slovenskih slikarjev je poznal Riharda Jakopiča in Miho Maleša. Maleš priznava, da niti sam točno ne ve, kje, kdaj in kako ga je spoznal. Po vsej verjetnosti

nekako v času prve in edine samostojne razstave v Jakopičevem paviljonu in v Ljubljani nasploh leta 1928. Tudi Jakopiča je spoznal na tej razstavi ali pa že nekaj časa pred njo. Ob Šebjaničevem obisku na slikarjevem domu v Budimpešti mu je Vrečič med drugim rekel: »Ko sem kot začetnik nekoč v Ljubljanski Zvezdi razkazoval mojstru Jakopiču nekaj svojih del, je prišel zraven neki gospod profesor, kateremu je neka slika tako ugajala, da jo je kupil. Na Jakopičev nasvet sem potem nekaj popravil na njej.«¹⁷ Od tujih umetnikov je poznal Hynasa, Alfonza Mucho in Lascoja.

Vrsta ohranjenih risb je datiranih z letnico 1916, ko se začne prebujati Vrečičev slikarski talent. Risbe iz tega začetniškega obdobja so precej okorne. Na zasebni slikarski šoli v Sopronu je slikarski pouk potekal s konvencionalnim risanjem klasičnih mavčnih odlitkov, študijami pokrajine in akta. Ta uk je dal Vrečiču trdnjšo strukturo risbe. »V tem zgodnjem Vrečičevem slikarskem obdobju nam številne krajinske skice iz Tótvászonya in Lovoda pričajo, da kontinuiteta njegovega izrazito krajinskega slikarstva korenini v takratnem pretežno krajinskem razpoloženju oficalnega in obrobne madžarskega slikarstva. Celotna risba ne opisuje deskriptivno, marveč ustvarja svetlobno-tektonsko, ploskovno, da jo doživljamo kot predpripravo za slikarske uredništve.«¹⁸

Prizadedenja Vrečičevega akademskega okolja v času prvih desetletij 20. stoletja na Madžarskem izhajajo iz tradicij treh šol, nagybanyske, szolnoške in alfoldske. Na Ludvika Vrečiča so vplivale vse tri šole. Nekateri njihovi protagonisti so bili tudi dejanski Vrečičevi učitelji na akademiji v Budimpešti. Rudnay Gyula (alfoldska šola) in Reti Istvan (nagybanyska šola) sta poučevala risanje akta in oljno slikarstvo, Edvi-Iles Aladar (alfoldska šola) pa akvarelno slikarstvo.

Leta 1928 je Ludvik Vrečič na Jakopičevu povabilo razstavljal v Jakopičevem paviljonu. Razstavil je 226 del, od tega 40 figurativnih slik, 44 pokrajinskih slik in 6 tihožitij. Iz študijskih let je razstavljal 17 olj, 12 pastelov in 105 risb s kreda, svinčnikom in peresom. Razstavo sta mu pomagala postaviti Rihard Jakopič in Miha Maleš. Ob razstavi je izšel tudi katalog.

Miha Maleš je v svojih Spominih na slikarja Ludvika Vrečiča (ena stran tipkopisa, nastala na prošnjo Franca Obala) o ljubljanski razstavi zapisal: »Razstava je bila samostojna. Imela je velik moralen uspeh, vendar pa se mi zdi, da ni prodal ničesar. Dom in svet je prinesel reprodukcijo njegovega dela čez celo stran, mislim, da je kritiko napisal prof. dr. France Stele. Kolikor se jaz spominjam, menda ni prinesel kritike o razstavi nobeden od dnevnikov, ne *Jutro* ne *Slovenec*, razen naznanila, da se vrši njegova razstava v Jakopičevem paviljonu. Verjetno je kmalu po otvoritvi razstave zapustil Ljubljano. S tem tudi ni mogel dobiti stika z občinstvom in z novinarji. Razstava je bila zelo lepa, bogata, kvalitetna. Verjetno je bil razočaran, da ni bilo odziva in zanimanja tako od občinstva kot od oblasti. V osvetlitev tedanjega stanja: on sploh ni šel niti v kavarno ali v družbo umetnikov. Mislim, da se tudi z Jakcem nista srečala. Takrat i. 1928 ni šel v nobeno družbo, bil je osamljen, ker ni poznal Ljubljancev. Jaz osebno mu nisem mogel z ničemer pomagati glede stikov z ljudmi. Takrat so bili res težki časi za vse umetnike, zlasti pa za mlade.«

Dom in svet je res objavil kritičen prispevek o Vrečičevi samostojni razstavi, katerega avtor pa ni bil dr. France Stele, ampak Rajko Ložar. Tudi Ložar piše o materialnem neuspehu Vrečičeve razstave, kar je povezal s popolno apatijo našega takratnega občinstva do umetnosti. Del tega neuspeha pa je pripisal Vrečičevemu pomanjkanju podjetnosti.

Rajko Ložar je v bistvu razumel likovni izraz Ludvika Vrečiča. Pripisal mu je upoštevanja vredne slikarske kapacitete, »dasi modernizma v njegovih delih zastoj iščeš.«¹⁹ Ložar je kot vzrok za to navedel zaostalost madžarske umetnosti, pri kateri se je Vrečič šolal. »Tema njegovih del je življenje Pušte, človek s svojim žitjem in bitjem sredi krajine v čiji brezbrežnosti in neomejenosti utone brez odmeva vsako veselje, naj je še tako močno; kjer solnce sploh ne zaide in je dan v svoji monotonosti in brezobraznosti svoje svetlobe postal podoben noči in kjer oko, trudno od strmenja, nima in ne najde, da bi si odpočilo.«²⁰ Posebno pomembna pa se mi zdi naslednja

Ložarjeva ugotovitev: »Tu človeška dejanja v resnici niso dejanja, ampak situacije.«²¹

Verjetno takratna Ljubljana niti ni bila pripravljena sprejeti in razumeti tako dejanske kakor tudi metafizične mračnosti Vrečičevih slik. Vrečiču so bili posebno pri srcu temni toni, ki so jih slovenski impresionisti, recimo Jakopič črno barvo, povsem izključili iz svoje palete. Gledano s tega stališča verjetno tudi Rajko Ložar ni razumel Vrečiča ravno v tistem, v čemer je Vrečič najmočnejši in kar se najbolj zrcali v samem Ložarjevem zapisu, le da tukaj to, kar je zapisano, ne namerava biti slikarju v

Ludvik Vrečič: Domačija, voz na dvorišču, po 1930

prid: »V olju prikazuje V. še mnogo kaotičnih rešitev, npr. figurativni motivi v krajini, katere po svoji disiparnosti celo odbijajo.«²²

Tisto, kar je bilo Ljubljancem na Vrečičevi razstavi najbolj zanimivo, je v likovnem smislu njegov najšibkejši del. To so podobe Ciganov, ki so pritegnile občinstvo predvsem zaradi svoje eksotike ter socialnega in folklornega motiva. Te slike so pritegnile občinstvo predvsem zaradi anekdotičnosti, ki se jim je lahko pritaknila.

Kvalitativni vrhunec svojega likovnega ustvarjanja doseže Vrečič v tridesetih letih tega stoletja. Če pogledamo Vrečičovo sliko *Domačija, voz na dvorišču* iz ok. 1930, vidimo skorajda ekspresionistično pojmovanje tako tistega vidnega in odslikanega kakor tudi same likovne materije. Posebno ekspresionistično je obdelan pas neba (ali morda strehe sosednje hiše), ki poteka od hiše na levi strani slike do desnega roba slike. Ta pas je nanesen z eno potezo s širokim čopičem. Slika razkriva severnjaško romantično provenienco prekmurskega slikarstva in je sorodna Constableovim študijam in še bolj slikarstvu Casparja Davida Friedricha. Ta sorodnost je razvidna, če pogledamo Friedrichovo sliko *Menih na obali* (1809, Schloss Charlottenburg, Berlin).

Na tej Friedrichovi sliki je horizont predstavljen kot nezlomljena linija, človeška figura pa je postavljena v pokrajino kot njen neznatni del. Tisti del, ki na Friedrichovi sliki predstavlja morje, predstavlja na Vrečičevi sliki njivo (ali streho sosednje hiše). Zanimivo je tudi horizontalno členjenje pasov, ki pa so na Vrečičevi sliki naslikani v obratni tonki vrednosti kot na Friedrichovi. Pri teh slikah gre za kontemplacijo božjega makrokozmosa skozi neznatno človeško figuro in domačo krajino, ki predstavlja mikrokozmos ter kot taka nujni del makrokozmosa. David d'Angers, ki je srečal Friedricha leta 1834, je govoril o Friedrichovem slikarstvu kot o »razkritju tragedije pokrajine«. Enak moment »tragedije pokrajine« je mogoče opaziti tudi na Vrečičevih slikah iz tridesetih let. Hkrati pa je tako za Friedrichovo kot tudi Vrečičevo slikarstvo značilna pokrajina, videna skozi panteistične oči.

Ko Vrečič na svojih slikah osvetli določene dele, se zdi, kot da bi to storil le zato, da bi zaradi kontrasta temni deli delovali še temneje. Rezultat takega barvnega kontrastiranja je pridušena nadnaravna svetloba, kakršno vidi Vrečič v stilu severnjaških slikarjev z duhovnim in ne fizičnim očesom. Skratka, gre za tiste vrste svetlobe oziroma tiste skrivnostne svetlobne učinke, ki jih na svojevrsten način najbolj radikalno izpelje Sandi Červek.

Enako panteistično občutje in »tragedijo pokrajine« izraža tudi Vrečičeva slika *Gorička pokrajina*. Zanimivo je, da je ta Vrečičeva pokrajina na črno-beli reprodukciji svetlejša kot v originalu. Slika po vsej verjetnosti predstavlja pogled na vas Bodonci. Značilna je odsotnost ljudi. V skorajda nerazpoznavnih barvnih gmotah je edina markacijska točka zvonik vaške cerkve. Celotna slika živi s tisto tišino nadnaravnega, ki jo omogoča pojmovanje pokrajine kot atavistične ruševine. Omeniti je treba tudi, da gre pri Vrečiče-

Ludvik Vrečič: Gorička pokrajina, po 1930

REGAL NA VHODIH V EVROPO

Preudarni kupujejo, kjer je ceneje; to možnost VAM ponujamo v naših prostocarinskih prodajalnah:

1. Petišovcih	2. Metlika
*3. Gruškovje	*4. Starod
*5. Obrežje	*6.

Seznajte se z našo ponudbo.

Priporoča se

REGAL d.o.o.
 9000 Murska Sobota
 Arhitekta Novaka 13
 Tel.: 069/31 906
 Fax: 069/32 955

Vaš PRIHRANEK

USPEŠNI BOSTE TUDI VI

vih slikah za razmeroma majhne, intimistične formate, od katerih meri najmanjši (od dokumentiranih slik) 23 x 17 cm, največji pa 70 x 100 cm.

Med Vrečičeve najboljše portrete vsekakor sodi **Ženski portret** iz leta 1932. Tisto, kar je Vrečič videl »z očesom svojega duha« v pokrajini, je tokrat preselil na obraz portretiranke. Dekletove oči so oči, ki so »že mnogo tega videle in doživele«, torej smo pri Vrečičevi sliki deležni podobnega pogleda, kot ga

Ludvik Vrečić: Ženski portret, 1932

poznamo iz zgodovine umetnosti. Tak pogled je recimo pogled Jana Sixa z istoimenega Rembrandtovega portreta (1654, Six Collection, Amsterdam). Vendar pa v nasprotju z Rembrandtovim portretom pri Vrečičevem **Ženskem portretu** ne gre za melanholičen pogled intelektualca. To so oči preprostega kmečkega dekleta, ki se ji je svet razkrival prav tako kot kakemu humanističnemu intelektualcu, vendar na bolj domač in neposreden način, katerega govor ne premore retorične izpiljenosti in je reduciran na tistih nekaj enostavnih besed, ki jih lahko izreče edinole človek s takim obrazom, ne da bi izzvenele prazno. Moč dekletovega pogleda še bolj poudarja modelacija dekletovega čela.

Z močnim svetlim nanosom, s katerim nakaže refleksijo svetlobe, Vrečič dekletovo čelo skoraj deformira oziroma doseže videz anomalije, s tem pa doseže ekspresiven učinek: gledalca opozori na otožnost v dekletovih očeh, ki je daleč od patetičnih pogledov, kakršne vidimo na sliki Forda Madox Browna **Zadnji pogled na Anglijo** (1852/55, Birmingham). Pred tem Vrečičevem **Portretom ženske** pa tudi pred mnogimi drugimi Vrečičevimi slikami lahko rečemo, kakor je nekoč rekel dr. Gachet pred Van Goghovo sliko **Arležanke**: »Kako težko je biti malodušen.«

Zanimiva je tudi sama polt Vrečičevih portretirancev. Ta polt je daleč od kakršne koli bidermajerske ali viktorijanske bledopolte elegance. Polt Vrečičevih figur je rustikalno zagorela. Po tragični osamelosti Vrečičeve figure kot neznanega in minljivega mikrokozmosa v večnem makrokozmosu bi si dekletov obraz lahko predstavljali na kaki Mesaričevi figuri, na njegovih slikah na pol opustelih kavarn. Zaznavanje minevanja je sorodno Beerovim kmečkim Saturnom in razdejanim domačijam, medtem ko podoben učinek anomalije (vendar ne čela ampak brade) najdemo na Huzjanovi sliki **Jože**.

V Vrečičevem slikarstvu skorajda ne zaznamo kmečkih opravil, so nam pa njegova polja predstavljena kot tisto, ki s trdim delom rabi človekovemu revnemu preživetju. Toda ta v Vrečičevih slikah diskretno s polji povezana dela, niso tiste vrste opravila, ki bi razveseljevala turiste, ampak gre za tisti trpki spopad z zemljo, v katerem si človek nekatere plodove tudi pribori, vsaj do takrat, dokler sam ne postane del zemlje. Sama zemlja je pri Vrečiču tisto tostransko in minljivo, čemur se ne more pritakniti anekdotičnosti, je pa metafora za onostransko - križ, prek katerega se pride do zveličanja.

Zakaj so Vrečičeve slike tako mračne? Po vsej verjetnosti pri tem nima velikega deleža ne dejstvo, da se je izučil v budimpeštanskem okolju, ne dejstvo, da je svoja platna grundiral z asfaltno smolo. Prej gre iskati razlago temu v enako težkem vprašanju, zakaj so tako sorodni slikarji, kot so Caspar David Friedrich, Vincent van Gogh in Mark Rothko, končali tako, kot so, za vse tri omenjene slikarje velja tisto, kar je Schorn dejal za Friedrichovo življenje; namreč, da je bilo njegovo življenje dolg niz nesreč. Vendar pa to vprašanje zahteva posebno raziskavo, ki se ji na tem mestu ne moremo po-

svečati, tako da to problematiko lahko samo nakažemo.

Je Vrečič slutil svojo tragično smrt in to tesnobo izražal v svojih delih? Po moje je pritriljen odgovor na to vprašanje nesmiseln in bi čemu takemu lahko pritril izrazito neproncljiv pisec biografskega romana. O tej slutnji sicer lahko govorimo pri van Goghovi sliki **Vrane nad žitnim poljem** (1890, Rijksmuseum, Amsterdam), ne moremo pa kaj takega trditi o celotnem opusu kakega slikarja, kajti taka slutnja bi bila vredna kar prerokbe delfijskega oraklja.

Zadovoljivega odgovora spričo temačnosti Vrečičevih del ne moremo dati, še toliko manj, ker sem osebno prepričan, da Vrečič takšnih slik zavestno ni hotel slikati. Po moje je hotel slikati slike, ki bi se ljudem zdele lepe, in s prodajo le-teh tudi živeti. Ko tukaj pravim »lepe«, ne mislim na tisto domnevno lepoto, ki naj bi jo po ljudskem prepričanju imele Jakobove slike, ampak na zgodovinsko preverjeno lepoto v smislu renesančnih, baročnih ali klasicističnih slik. Tej trditvi v prid govori tudi dejstvo, da je Vrečič kopiral dela takih mojstrov, kot sta Rafael in Murillo. Kopiranje teh dveh slikarjev je samo po sebi dovolj zgovorno. Rafael je tisto ime, na katerega se je najbolj skliceval kakršen koli akademizem. Murillo pa je že kar sinonim za sentimentalnost ali osladnost. Vrečičeve slike so, če rečemo emfatično, take po svoji notranji nuji, katere se morda niti sam ni zavedal.

Vrečičeva stilna težnja k realizmu, ki kljub temu, da le-tega presega, ostaja vse do konca njegovega življenja v bistvu retrogardna. V prvih dvajsetih letih tega stoletja je stopila na prizorišče že večina revolucionarnih stilov, ki pa so imeli domala vsi odklonilni ali celo zanikajoči odnos do realizma.

Vendar pa se ne sme spregledati, da je šlo za gibanja v tistih deželah, ki so imele bogato likovno tradicijo, tako da je bil tudi spekter upora proti kanonizirani umetnosti širok. Ludvik Vrečič pa je živel v okolju brez likovne tradicije. In če parafraziramo Marxa ter rečemo, da ne le filozof, ampak tudi slikarji ne rastejo kot gobe po dežju, in da tisti duh, ki z rokami delavcev gradi železnice, ne le postavlja filozofske sisteme v možganih filozofov, ampak tudi slikarske koncepte v slikah slikarjev, vidimo, da je bila težnja k realizmu v bistvu tudi edina možnost, ki jo je Ludvik Vrečič imel, ne glede na to, da je ta realizem krepko presegal in se v nekaterih študijah dotaknil tudi ekspresionistične likovne govorice.

Pokrajina kot dekoracija

Karel Jakob

Karla Jakoba omenjamo samo na kratko, in sicer kot nekakšno likovno antitezo Vrečičevemu slikarstvu, ki pa je med občinstvom našlo na ugodnejši odmev, kot je to bilo v primeru Ludvika Vrečiča. Karel Jakob je v letih 1932-34 študiral na akademiji likovnih umetnosti v Zagrebu. Jakobov motivni svet je prvenstveno vezan na pejzaž. Jakobovo slikarstvo predstavlja prekmurski svet po njegovih izrazitih in splošno prepoznavnih značilnostih, kot so topografske (rakičanski drevored topolov) ali folklorne znamenitosti in značilnosti. To je prvi opazil Franc Obal, ki je v svoji študiji in hkrati prvem kritičnem pregledu prve prekmurske akademsko šolane likovne četverice **Panonska motivika v likovnih delih Ludvika Vrečiča, Karla Jakoba, Lajčija Pandurja in Franca Kuharja** zapisal, da Jakob doživlja pomurski svet brez »globoke notranje napetosti in pretresljive občutenosti: zadostovali sta mu že njegova vizualna značilnost in posebnost, ki sta hkrati tudi smisel njegove likovne upodobitve. Ves čas je ostal zvest upodabljanju značilnih kmečkih opravil, kot so na primer: setev, žetev, mlačva, klepanje kose, vezanje žitnih snopov, izdelava ritonj in pokrivanje hiš z njimi ... Rad je slikal vaške ambiente, značilne panonske s slamo krite hiše, mlina in brode na Muri.«²³

Slikarstvo Karla Jakoba je izrazito neproblematično tako glede vsebine kakor tudi likovne izvedbe. Če pogledamo njegov **Portret matere**, vidimo precej poenostavljen likovni izraz, ki se hoče približati realizmu, vendar mu to ne uspeva. Sam obraz je modeliran v smislu obrazne maske, iz katere ne razberemo nobenega izraza. So pa Jakobove slike izrazito sugestivne, gledalca skorajda ne dopuščajo možnosti lastne interpretacije, ampak mu jo same narekujejo, da ne rečem vsiljujejo. Pri **Portretu matere** je izraženo bistvo vsega Jakobovega slikarstva; hotenje, da bi se prekmurski človek predstavil kot skromen in trpeč, a srečen. Skozi tako zastavljeno optiko jo vidi tudi pionir prekmurske umetnostne zgodovine Vlado Sagadin, ki v tem portretu vidi eno od Jakobovih najboljših del, kar je nemara tudi res, nikakor pa ne pomeni,

da o tej sliki lahko govorimo kot o umetnini. Malce zastarela je tudi Sagadinova interpretacija, kjer pravi: »To je plemenita personifikacija kmečke dobrote, skrbnosti in ljubeče preproščine, ki se nam iz Jakobovega opusa utrinja kot svetinja danes že odmirajoče legende o revnih, toda dobrih ljudeh Prekmurja.«²⁴ Če primerjamo ta portret z Vrečičevim portretom ženske, vidimo, kako velika razlika je ne le v obeh slikah, ampak tudi v obeh slikarskih konceptih. Vrečič izraža v svojem **Portretu ženske** vse sestavine, ki jih Sagadin pripisuje Jakobovemu portretu. Te lastnosti so pri Vrečiču dejansko navzoče, vendar so predstavljene na diskreten in nevsiljiv pa tudi za manj zatevno oko bolj neprikupen način, kot pa je to primer z Jakobom, kjer je sama obravnava te teme transparentna in kot taka nevzemir-ljiva.

Razlika je tudi v modelaciji. Vrečičeve poteze s čopičem so kratke in energične, marsikatero stvar Vrečič samo nakaže. Jakob pa se posveča podrobnostim, ki pa jih vseeno pušča nedodelane. Pri Jakobovi sliki imamo tudi opravka s problemom glede postavitve v prostor, kjer so razmerja prostor,

Karel Jakob: Dekle z jabolki, 1960

kubus, figura rešena karseda šolsko. Tako da bi to sliko kot svetinjo lahko deskraliziral količkaj duhovit karikatelist, če bi le izhajal iz vprašanja, kje oziroma na čem Jakobova figura sploh sedi.

Enak problem se pojavlja tudi pri Jakobovi sliki **Dekle z jabolki**. Slika je izdelana predvsem risarsko. Likovno jo določa črna obroba okrog zgornjega dela dekletovega trupa, očesne partije, nosa, ust in jabolka v košari. Ozadje je naslikano sumarično in deluje precej scenografsko. V sliki pa so tudi socrealistične evokacije. Tako da si to deklo povsem lahko predstavljamo, kako namesto košare z jabolki drži v rokah kak udarniški transparent ali zastavo. Jakop je posebno neprepričljiv prav v zasnovi prostora. Če pogledamo eno od njegovih najbolj uspešnih slik **Prekmurska vas - Lipa**, se nam zdi, da njegove figure in predmeti nimajo čvrste opore, da so od nekod drugod izrezane in prilepljene na platno ter da bodo prej ali slej s tega platna tudi zdrsele.

To je posebno razvidno, ko Jakob deloma zanamari skrbno potezo v prid svobodnejši ekspresiji, ki pa mu, kakor to vidimo na sliki **Sejalec**, ostaja vse-skozi tuja, ter sliko spreminja v grotesko. Sejalecova roka je predolga in anatomsko nepravilna, vsa figura je manieristično razpotegnjena, čeprav lahko govorimo o maniri v Jakobovem primeru le v smislu obrtniških sposobnosti in nikakor ne o tistem, kar se v umetnosti zgodovini pojmuje pod tem terminom, kajti Jakobove slike ne vsebujejo nobenega od pravih manierističnih komponent. Opozoriti je tudi treba, da se veliko figur na Jakobovih slikah ponavlja in se prenašajo z ene slike na drugo, tudi ta pojav v umetnostni zgodovini ni nov in bi ga lahko primerjali s početjem Pietra Perugina, seveda če bi ta primerjava vzdržala brez škode za Perugina.

Te slike sodijo v Jakobovo zadnje obdobje in so najslabše. Omeniti velja tudi, da jih je delal po na-

Karel Jakob: Sejalec, 1967

ročilu. Ko govorimo o slikarstvu Karla Jakoba, našnjega stališča, moramo izreči spoznanje, da imel nobenega vpliva na drugo ali tretjo generacijo prekmurskih slikarjev. Bil pa je pomemben kot pedagog in ustanovitelj skupine **LIKOS**, tistega tona je v bistvu njegova likovna dediščina, nehotena tudi vzornik številnim nedeljskim slikarjem, ki slikarstvo ni več nedeljski oddih ali želja, ampak dobičkonosen posel. To amatersko slikarstvo, ki je posel je kvalitativno daleč tudi od Jakobove stopnje, nanj se veže le glede na idiomatiko pokrajine, razglašena za eksotično in kot taka tudi surrealno, vnovčljiva. To dejstvo samo po sebi ni problematično, problematično so posledice, namreč, s pogledom na dobičkalnostjo se ne deklarira le sam posel, ampak se tudi likovna dediščina (metalo-rečeno) izokefalno hiperprodukcijo v človeški umi briše razlika med sliko in umetnino, in to tako se degradira pojem slednje.

Otroške igre in oblaki

Štefan Hauko

Štefan Hauko je odšel na likovno akademijo v svojem osemindvajsetem letu, po končani oblikovanju. Vse od tega časa je moral skrbno domačo kmetijo. Njegovi akademski začetki so dobni Kregarjevim, »ki je začel študirati slikarstvo potem, ko je že imel poklic, se pravi kot mladi dozorela osebnost, z absolutnega stališča pa je bilo pozno, saj so njegovi vrstniki (s katerimi bil povezan ves čas predvojnega ustvarjanja), Klub neodvisnih, predstavniki tiste generacije dablajočih umetnikov, ki je prva dobila možnost šolati se doma v Zagrebu.«²⁵ Štefan Hauko je začetku sedemdesetih let začel delovati v skupini **DHLM**, ki so jo sestavljali Ladislav Danč, Štefan Hauko, Lojze Logar in Franc Mesarič.

Skupina je bila pomembna iz dveh razlogov: prvi so bili to prvi domači prekmurski slikarji, drugi pa so bili prvi študij končali v Ljubljani in ne v Budimpešti ali Zagrebu, in drugič je to prva skupina prekmurskih slikarjev, ki so se javnosti predstavili kot avtorji. Štefan Hauko je zanimiv predvsem zaradi tega, ker smo z njim v bistvu že precej zgodaj - iz druge generaciji prekmurskih slikarjev - dobili prvo koketiranje z surrealizmom oziroma glede na njegovo neenotnost surrealizma kot umetnostnega sloga 20. stoletja je morda ustreznejše reči s fantazističnim slikarstvom. V surrealizmu vidimo v sintezo prave antitetičnosti kontradiktornih pojmov: makro-

Štefan Hauko: Ležeča figura, 1971

kozmosa in mikrokozmosa, zavesti in podzavesti, realnega in fantastičnega, zdajšnjega in minljivega. Osnovni interes Štefana Hauka velja veljati v prazen prostor. Haukovi ciklični portreti vzporedno in nosijo naslove **Pod oblaki**, **Beležje**, **Ležeče figure**, **Trave**, **Otroške igre** ... Na sliki **Ležeča figura** iz leta 1970 je naslikana ležeča ženska, ki leži še v povsem nedefiniranem prostoru s pomočjo katerega tri četrtine platna zavzame praznina in so v sliki opartovski elementi, ki kažejo v ženski kombineži, ki je razbrzdana in brastimi lisami, na sliki **Ležeča figura** iz leta 1971 bodo veljali tudi kot Haukov podpis do konca sedemdesetih let. Na tej sliki opartovski moment ginejo, figura pa je pokrita z manj togo, celotno pokrito mavrico, ki pa je tudi edini koloristični trast modrikasto zeleni barvi neba.

Leta 1972 se ves prostor, ki je bil prej nakazan z oblaki, razgiba v nekakšen portret nad Prekmurjem. Figura v Haukovih slikah je še vse do začetka osemdesetih let, dokler ne postane popolnoma iz njegovih slik, še vedno postavljena prav v središče slike. Torej v najbolj statično in zanimivo likovno točko. To statiko pa Hauko spreminja s razgibanjem oblakov, ki zdaj postanejo glavni akter slike. Če govorimo o Haukovih slikah in portretih prekmurskih oblakov, pa ne govorimo o portretu oblakov v smislu Constablovih tvojih študij oblakov, ki so bili pozneje predelani in vključeni v končne slike. Haukovi oblaki imajo halucinatorični karakter, ki se s tem, ko Hauko di na dveh enakovrednih poljih, realnem in imaginarnem, približujejo surrealističnemu pojmu Maxa Ernsta, ki je v svojih kolažih videl »naključno srečanje dveh ločenih resničnosti.«²⁶

Vendar pa Hauko ne uporablja kolaža, ampak jajčno tempero in to, kar hoče izraziti, izrazi s samo lazuro, ki še bolj poudarja ne le neskončnost oblakov in osamelost figure, ampak tudi dimasto maso oblakov. Tako da so Haukovi portreti oblakov v bistvu subjektivno predelani v alegorije smrtne strahu, pred katerega zlovesčno antropomorfnostjo si Haukove figure zatiskajo oči in pred katerimi bežijo.

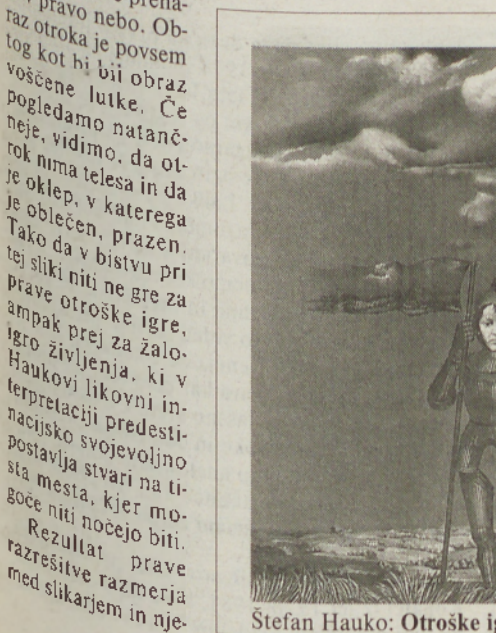
Stefan Hauko: Pod oblaki, 1973

Pri Haukovih ležečih figurah opazimo, da so nekateri že dejansko mrtve. Tako kaže slika *Pod oblaki* iz leta 1973 v vodi ležeče truplo z razpuščenimi lasmi, nad katerim se zbira vrtnčasta skupina antropomorfnih oblakov. Na hrbtu ležeče ženske truplo spominja na sliko *Ofelija* (1851/52, Tate Gallery, London) Johna Evereta Millaisa. Razlika je v tem, da Millais upodobi elegantno damo, ki deluje prej zasanjana kot mrtvo. Tudi okolje Millaisove *Ofelije* je prikupno in ne grozo zbujačo. Medtem ko je pri Millaisovi sliki voda bistrega potoka obrasčena s cvetjem, pa je pri Haukovi sliki stvar ravno obratna. Haukovo žensko truplo je od dolgega ležanja v vodi že zabuhlo. Sama voda pa ni bister potok, ampak zatohla, stoječa voda panonskega močvirja, katerega horizont se staplja z nebom, kjer se kot mrhovinarji zbirajo oblaki.

Surrealizem se na slovenskih tleh nekako ni in ni mogel prijati. Prvi ga je v tridesetih letih prinesel k nam Stane Kregar, vendar je šlo pri njem za precej neprijetno in eklektično varianto. Stane Kregar sicer resda ne zapada popreproščanjem v smislu surrealistične stagnacije, ki si postavlja kot absolut sestavljanje freudističnih simbolov in si pri tem domišlja, da izčrpno izčrpava podzavest. Kregarjevo slikarstvo se eklektično opira na slikarstvo Salvadorja Dalija, vendar mu ostane bistvo Dalijevega miselnega koncepta nerazumljivo. »Kadar stopijo v Kregarjevih zlasti surrealističnih delih nejasne miselne konstrukcije pred zgolj likovno izražanje, nas slika tudi slikarsko ne more prepričati.«²⁷

Kregarjeva slika *Revolucija v Španiji* predstavlja s hrbtom proti gledalcu obrnjenega dečka, oblečenega v mornarsko uniformo, ki v levici drži obroč. Kregar na tej sliki skoraj dobesedno kopira (ne parafrazira) Dalijevo sliko *Duh sexapeala* (1934, Dali Museum, Figueras). Če je Dali na tej sliki upodobil sebe kot otroka, oblečenega v mornarsko uniformo, si Kregar izposodi to podobo in kot v izmišljenem spominu naslika sebe kot otroka oziroma kot Dalija. Stefan Hauko se ne opira na Dalijeve vzorce, ampak motiviko svojih slik najde v domači pokrajini, domačih ljudeh in v svojem dejanskem otroštvu. Vse to Hauko sublimira na višjo raven in jih združi v fantastični likovni izpovedi, ki ji surrealistično rečemo lahko le hipotetično.

V Haukovem opusu ima pomembno vlogo motiv otroka. Tisto pravo nostalgijo arheologijo spominja predstavlja njegov cikel *Otroške igre*. Umetnik se mentalno vrača v svoje otroštvo. To kaže slika *Otroške igre* iz leta 1979. Otroci, oblečeni v viteški oklep, je postavljen na vrh griča, s katerega se nazirajo oblaka prekmurske krajine s potoki, logi in polji. Nad otrokom visi mračen oblak kot temna slutnja prihajajočega časa. Otroci držijo v desnici zastavo, na kateri je naslikana krajina, katere naslika- rečemo lahko le hipotetično. V Haukovem opusu ima pomembno vlogo motiv otroka. Tisto pravo nostalgijo arheologijo spominja predstavlja njegov cikel *Otroške igre*. Umetnik se mentalno vrača v svoje otroštvo. To kaže slika *Otroške igre* iz leta 1979. Otroci, oblečeni v viteški oklep, je postavljen na vrh griča, s katerega se nazirajo oblaka prekmurske krajine s potoki, logi in polji. Nad otrokom visi mračen oblak kot temna slutnja prihajajočega časa. Otroci držijo v desnici zastavo, na kateri je naslikana krajina, katere naslika- rečemo lahko le hipotetično. V Haukovem opusu ima pomembno vlogo motiv otroka. Tisto pravo nostalgijo arheologijo spominja predstavlja njegov cikel *Otroške igre*. Umetnik se mentalno vrača v svoje otroštvo. To kaže slika *Otroške igre* iz leta 1979. Otroci, oblečeni v viteški oklep, je postavljen na vrh griča, s katerega se nazirajo oblaka prekmurske krajine s potoki, logi in polji. Nad otrokom visi mračen oblak kot temna slutnja prihajajočega časa. Otroci držijo v desnici zastavo, na kateri je naslikana krajina, katere naslika- rečemo lahko le hipotetično.

Stefan Hauko: Otroške igre, 1979

govim otroštvom pa je slika *Otroške igre* iz leta 1978. Na tej sliki vidimo otroka z lokom, oblečenega v črtast pulover. Sliki je dodan poartovski element - strelna tarča, kakršne poznamo iz slikarstva Jasperja Johnsa ali Petera Blakea (*The First Target*, 1961). Sliko moramo brati v obratni smeri. Se pravi tako, da predpostavljamo, da je tarča naslikana na ogledalo. Ves prizor pa je naslikan tako, kot da bi bil viden oziroma reflektiran od ogledala. Za otrokom je nagubana draperija.

Razrešitev slikarjevega odnosa do lastnega otroštva se kaže v (ne novem) prikazu sebe kot otroka in uporabi ogledala, ki evocira tisti del prvega Pavlovega pisma Korinčanom, kjer Pavel piše: «... kajti le delno spoznavamo in delno prerokujemo. Ko pa pride popolno, bo to, kar je delno, prenehalo. Ko sem bil otrok, sem govoril kakor otrok, mislil kakor otrok, sklepal kakor otrok. Ko pa sem postal mož, sem prenehal s tem, kar je otroškega. Zdaj gledam z ogledalom, v uganki, takrat pa iz obličja v obličje. Zdaj spoznavam deloma, takrat pa bom spoznal, kakor sem bil spoznan.» (1. Kor. 13, 8-13) Seveda s tem nikakor ne trdim, da gre v Haukovem primeru za religiozno slikarstvo.

Slike Stefana Hauka imajo v sebi neke vrste »aristokratsko« notu. Tako niti ne preseneča dejstvo, da Hauko svoje zadnje slike (ki jih tukaj ne omenjam) izpolnjuje z viktorijanskim sentimentom in viktorijansko radostjo nad srhljivimi prikaznimi duhov. Ta »aristokratskost« je pri Hauku vseskozi navzoča. Deloma se kaže v elegantni liniji figur, deloma pa v skoraj do bolesti nežni in krhki lazuri, ki njegove slike pogosto pripelje do ilustrativnosti. Prav tako v nekaterih Haukovih slikah ta »aristokratskost« narokuje formalno nihanje med naivo na eni in akademizmom na drugi strani. Kljub vsem pastem, ki jih sodobnemu slikarstvu nastavlja koketiranje z fantastičnim slikarstvom, pa Stefan Hauko v sedemdesetih letih nikakor ni zapadel v parafraziranje znanih surrealističnih vzorcev, prav tako pa tudi ni zapadel preobremenjenosti surrealističnega kiča, kakršnega lahko vidimo, recimo pri opusu Olje Ivanjicki.

Leon Battista Alberti je v svoji knjigi *De pictura* iz leta 1435 pisal o slikovnem polju kot o pravokotniku oziroma oknu, »skozi katero gleda človek tisto, kar je naslikano. V tem smislu je Stefan Hauko leta 1982 na svoji pregledni razstavi v Galeriji Murska Sobota s svojimi slikami tako rekoč na pravem mestu »prevotil« galerijske stene. Videti je bilo, da se skozi ta »okna« vidi tista oblačna prekmurska krajina, kot jo vidi Stefan Hauko.

Od mesta k domu Franc Mesarič

Franc Mesarič stopi v prekmurski likovni prostor sredi šestdesetih let, ko začetke njegove slikarske poti zaznamujejo ekspresivne tendence na področju figurative. V širši slovenski prostor pa Mesarič stopi na začetku sedemdesetih let, in to na precej protisloven način. Mesarič se nam takrat predstavi z hiperrealističnim oziroma fotorealističnim stilom, ki nima svojega domicila ne v Evropi ne v Sloveniji, v Prekmurju pa še toliko manj. Fotorealizem je stil velemesta in kot tak prvenstveno ameriški. Tako da ima Meta Gabršek - Prosenc povsem prav, ko pravi: »Odtujenost umetnika, ki je sam prerezal popkovo, ki je vezala njegove slikarske prednike na prekmursko ravnico, odseva na njegovih platnih in ga vedno znova žene v iskanje likovne ekspresije ter mu le za kratko obdobje dovoli, da uživa v čistem kolorizmu.«²⁸

Vendar je to Mesaričevo »tujstvo« le ena komponenta protislovja. Po eni strani je Mesarič res prerezal popkovo, ki ga je, vsaj v smislu generacijske kontinuitete, vezala s slikarji, kot sta Karel Jakob ali Lajči Pandur. Po drugi strani pa Mesarič trdila izročilo prekmurskega »temnega modernizma«, katerega ledino je zaoral v svoji izpovedi nerazumljeni in za eno generacijo osamljeni Ludvik Vrečić. Vendar pa pri Mesariču ne

gre za dobeseden naslon na slikarstvo Ludvika Vrečića, ampak prej za naslon na isti vir navdih, iz katerega je črpal in ga prevajal v ekspresijo likovnega jezika Ludvik Vrečić. Ne gre torej za ukvarjanje s pokrajino, ki je geografsko umeščena med reko Muro ter avstrijsko in madžarsko mejo, ampak gre za duh kraja.

Tista temačna napetost, tisto poglobljeno pričevanje Ludvika Vrečića dobi v Mesaričevem slikarstvu novo razsežnost. Mesaričevo slikarstvo ne negira pokrajine, ampak definira urbano okolje - mesto kot sestavni in na njegovih slikah edini viden del te pokrajine. To mesto pa ni vstopilo v vnaprej pripravljeno scenografijo pokrajine, ampak se je postopoma rodilo in tudi izrodilo iz istega duha, v katerem je Vrečić videl duha tega prostora. Tisto breme življenja, ki se kaže v Vrečićevih slikah skozi medij pokrajine, sedaj zadobi forme urbanega naselja. Razlika je le ta, da se izgubi tista domačnost, ki je vsej Vrečićevi temačnosti navkljub v njegovih delih, ki zadevajo Prekmurje, neprenehoma navzoča.

Obdobje Mesaričevega likovnega ustvarjanja med leti 1970-1980 imenujemo hiperrealistično, čeprav ta definicija ne drži povsem. Vendar ga, raznim pomislekom navkljub, kot takega imenuje tudi sam Mesarič. Mesaričev stil, ki je imenovan kot hiperrealistični, ki je torej stil velemesta in kot tak že po svoji definiciji nima ničesar skupnega s panonsko motiviko in panonskim človekom. Vendar je to le videz. Dejstvo je, da v Prekmurju ne obstajajo le »cimprane« hiše, štorke in melanholična, za marsikoga eksotična nižina, ampak obstaja tudi urbano naselje - mesto, ki pa v ta topografski prostor ni vstopilo kot neke vrste *deus ex machina* v antičnih tragedijah.

Sredi šestdesetih let postane Murska Sobota čudna urbana tvorba, po eni strani to ni več vas, po drugi pa to še ni mesto. Tista Murska Sobota, ki ji je fotograf Jože Kološa - Kološ posvetil svojo fotomonografijo *Sobota moje mladosti* sedaj izginja in ostaja v smislu Olajeve pesmi tam daleč - v kdove kateri plasti spomina. Ta metamorfoza malo večje vasi v mesto pa se v razmerju do okoliških vasi v percepciji prekmurskega človeka prek vseh pritliklin, kot so recimo reklame in neonska razsvetljava, predstavi kot velemesto. Franc Mesarič začne upodabljati iz to na precej protisloven način. Mesarič se nam takrat predstavi z hiperrealističnim oziroma fotorealističnim stilom, ki nima svojega domicila ne v Evropi ne v Sloveniji, v Prekmurju pa še toliko manj. Fotorealizem je stil velemesta in kot tak prvenstveno ameriški. Tako da ima Meta Gabršek - Prosenc povsem prav, ko pravi: »Odtujenost umetnika, ki je sam prerezal popkovo, ki je vezala njegove slikarske prednike na prekmursko ravnico, odseva na njegovih platnih in ga vedno znova žene v iskanje likovne ekspresije ter mu le za kratko obdobje dovoli, da uživa v čistem kolorizmu.«²⁸

Stefan Hauko: Otroške igre, 1978

reze tega mesta, kot jih vidi iz svojega ateljeja, s svojega delovnega mesta ali pa tistih točk mesta, s katerimi se vsak dan srečuje. Te točke mesta pa niso katoliška ali evangeličanska cerkev, grad ali spomenik zmage, se pravi ne gre za tiste točke mesta, ki to mesto definirajo bodisi panoramsko bodisi videno iz ptičje perspektive in hkrati predstavljajo nekakšno identiteto mesta. Mesaričev interes vzbudijo tiste na videz nepomembne točke mesta, kot so loterije, gostilniški interierji, železniške postaje in betonski kubusi. Te vsakdanje in tako običajne stvari, ki

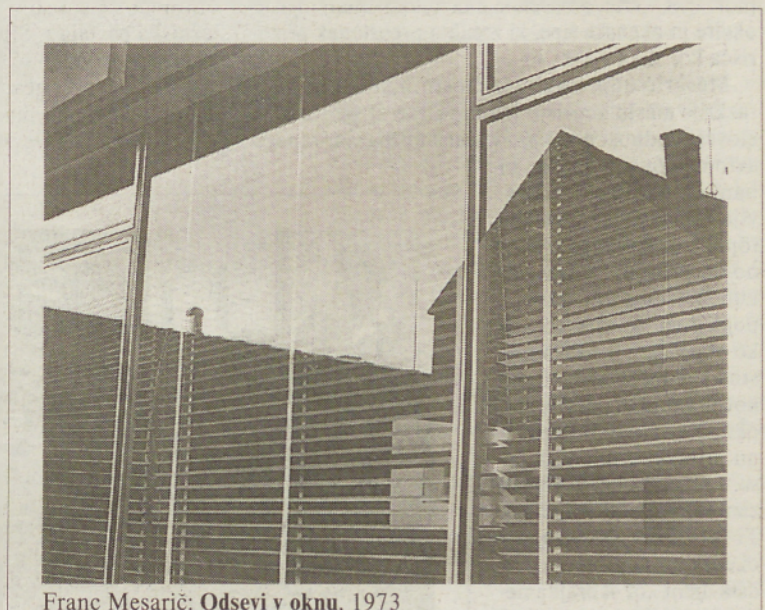
človeku sploh več ne prihajajo do zavesti, postanejo v Mesaričevem slikarstvu definirane kot tiste prave markacijske točke mesta, med katere postane prebivalec Murske Sobote po neki mapi nezavednega tako usodno ujet - in razpet.

Podobno kot pri Robertu Cotinghamu, Richardu Estesu in Ralphu Goingsu gre tudi v Mesaričevem primeru za portretiranje arhitekture in svetlobnih odsevov na izloženih oknih, to pa je poleg hiperrealistične fotografske fature platna tudi edina vez med ameriškim in Mesaričevim hiperrealizmom.

Tomaž Brejc piše: »Medtem ko zahodnoevropski hiperrealizem nastopa po abstrakciji (barvnega polja), so domače variante vezane ali na kombinacije (velike slikarske tradicije) z bolj ali manj okusno fotografsko spretnostjo, na malo smiselno plagiiranje ameriških hiperrealistov, ki pa brez sramu ohranjajo isti sterilen družbeni učinek, ali pa se zatekajo v dosti bolj smiselne, tudi predstavnostno raziskujoče, halucinogene (podobe v oblakih); kar v teh (realizmi) človeka čudi, je popolna odsotnost zanj zgodovinsko značilne kritične naturalistične ostrine ali družbenokritične dimenzije. Vse to je prikrito, kot je pisal Želimir Košević, z nekakšnim

optimističnim filtrom, ki nevtralizira ostre družbene kontraste, ki naj bi prikazale tisto, kar obstaja, tako, kot je: realizem v umetnosti pa, če parafraziram Garaudyja, tako kot stvarnost, kadar vključuje človeka, ni samo tisto, kar je, temveč tudi vse tisto, kar ji manjka, kar mora prav zaradi človekove zavesti o lastnem bivanju šele postati, prav ta dimenzija pa hiperrealizmu manjka. Zato je njegova angažiranost sterilna, lažna, v bistvu reakcionarna.«²⁹

Ravno družbeno-kritična ostrina je tisto, kar Mesariča razločuje od ameriških hiperrealistov. Te točke mesta, ki jih odslikava Mesarič, so tiste točke, ki zgolj navidezno rabijo človekovemu ugodju, po svojem bistvu pa so to zgolj predmetna mašila, ki

Franc Mesarič: Odsevi v oknu, 1973

rabijo človekovi samopozabi. In če že neposredno na Mesaričevih slikah ni pokrajine, pa je vsaj posredno nakazana, v smislu reka, ki pravi, da smo tisto, kar nam manjka, kot smo rekli v smislu Olajeve pesmi, in je kot taka tam daleč izza psihičnega obzidja mesta kot njegova kontradikcija. Se pravi tisto toplo, človeško in intimno nasproti tistemu razčlovečenemu in priskutno kapitalističnemu, ki se nam s stališča današnjega časa zdi kot neverjetno natančna prerokba, da ne rečem kar znanstveno prejudiciranje.

Najbolj zanimivo pri vsem tem pa je, da Mesarič v tistem času ni poznal del nobenega od ameriških hiperrealistov. Hotel je le naslikati tisto, kar vidi in kakor vidi, kar pa se je počelo na podoben način, kot smo videli pri Ludviku Vrečiću. Glede na rezultat, ki ni sterilni odsev v smislu ameriškega hiperrealizma, Mesarič dejansko nadaljuje kontinuiteto severnjaškega romantizma, ki je prav tako gledala stvari take, kot so, vendar z duhovnim in ne fizičnim očesom. Mesarič ni poznal, kot mi je zatrdil, ko sva v njegovem ateljeju pregledova fotografije njegovih zgodnjih del, niti slikarstva Edwarda Hopperja, s katerega ekspresivnim predstavljanjem človeške osamljenosti in odtujenosti v interierjih in eksterierjih urbanega okolja bi verjetneje laže povežali Mesaričevo slikarstvo kot pa s samozadovoljnim ameriškim hiperrealizmom.

V pogovoru z Mitjem Visočnikom pravi Mesarič o tem takole: »Kritik Mesessnel mi je v oceni moje prve razstave, na kateri sem razstavil svoje hiperrealistične slike, očital, da slikam kot ameriški slikar Richard Estes, ki ga sploh nisem poznal. Iskral sem reprodukcije njegovih del, saj me je očitek posnemanja prizadel. Ko mi je končno uspelo videti nekaj njegovih slik, čeprav samo na reprodukcijah, sem ugotovil, da neka podobnost obstaja, obstajala pa je tudi precejšnja razlika, saj sem slikal svoje slike, ne da bi poznal Estezove.«³⁰

Mesarič postavlja svoje ljudi, ko le-te sploh slika, v interierije gostiln in loterij. Človeške obraze pušča nenasilne, tako da izražajo pomenko alternativo. To je lahko vsakdo od nas, lahko pa je tudi popoln neznanec. S svojim pojmovanjem odnosa med svetlobo in temo, ki ga vedno prikaže kot razmerje, ki nakazuje zgodnji večer ali zgodnje jutro, daje Mesarič svojim slikam posebno stopnjevano noto večnega čakanja, vpetega med tisto, česar več ni, in tisto, česar še ni.

Vendar pa Mesariča zanima predvsem čvrsta kompozicija. Šele prek skrbno pretehtanega odnosa horizontal in vertikal se poraja ekspresija ali kakor pravi Tomaž Brejc: »Toda Mesaričeve slike se lahko samo površnemu gledalcu dozdevajo hiperrealistične, radikalno realistične itd. Predvsem je njegovo kadriranje drugačno, zanimajo ga prostorski odnosi, dopušča nam nekakšen vpogled v notranjščino, ki kaj kmalu izgubijo plosko površino steklenega odseva, v njih se pojavijo premaknjeni, nejasni obrisi ljudi, navsezadnje pa z nezmotljivo ravninskimi, panonskim občutkom prevladajo prazne, predmestne, vaške ulice ali železniške postaje, v blede, hladni svetlobi odhajajoče noči ali zgodnjega jutra, in v osamljenosti, ki jo širi ta svetloba, se prikazujejo stvari bolj kot davni odsevi (magičnega realizma).«³¹

Če pogledamo reprodukcijo Mesaričeve slike *Most čez reko Muro* iz leta 1970, ki jo je avtor uničil in ne obstaja več drugače kot na črno-beli fotografiji, ali sliko *Pošta* iz leta 1971, vidimo, da Mesariča zanima predvsem barvno členjenje ploskve. Reka, most, nebo, ulična svetilka ali obrisi hiš, vse je razdeljeno na ploskve z izključitvijo kakršne

koli plastičnosti. Na sliki **Dom tehnike** vidimo, da slikarja še vedno zanimajo predvsem geometrijska telesa. Ploskev je še vedno strogo razdeljena brez izrazitejših barvnih prehodov, so pa že vključeni perspektiva in prvi zametki svetlobnih odsevov. **Dom tehnike** je ime v začetku sedemdesetih let največje soboške trgovine s tehničnim blagom.

Sam prizor ni izbran naključno. To je pogled iz slikarjevega ateljeja. Mesarič je takrat še živel na naslovu **Trg zmage 1**. Isti prizor, a viden z drugega očista, vidimo tudi na sliki **Odsev v oknu** iz leta 1973. Zdaj je slikar prizor kadriрал tako, da je vanj zajel še del svojega ateljeja in svoje odprto okno. »To je svet, ki ga dosežemo s pogledom prek ceste, slikar pa ga odslika kot brezdušno poslovno stavbo, blok, ujet v črte, povlečene z ravnilom, aluminijaste okvire in okenske šipe, ki zrcalijo preostanek prizorišča kot slika v sliki.«³²

Mesarič odpre kubuse mestnih stavb in nam razkrije mesto kot tisto hladno stran življenja, kjer človeški odnosi potekajo v smislu programiranega avtomatizma. V mestu, ki nam ga likovno predstavlja Mesarič, ni človeške toplote in intimnosti. Ravno nasprotno, z odprtjem kubusov mestnih stavb, s pogledom skozi gostilniško okno nam je vsaka mestna stavba predstavljena kot malodušna skrinjica, okrašena z različnimi pisanimi priveski sodobnega časa, s katerimi naj bi človek zamotil svojo osamljenost. Ti interierji so s svojimi okenskimi odprtini predstavljani kot skorajda neomejene možnosti vayerizma. Mestni interierji in eksterierji, videni skozi Mesaričeve oči, ne pomenijo drugega kot Kierkegaardovo alternativo **aut aut**, se pravi tisti ali ali, ki pomeni, ali si izbereš ta pol alternativne ali drugega, odreditve ne bo.

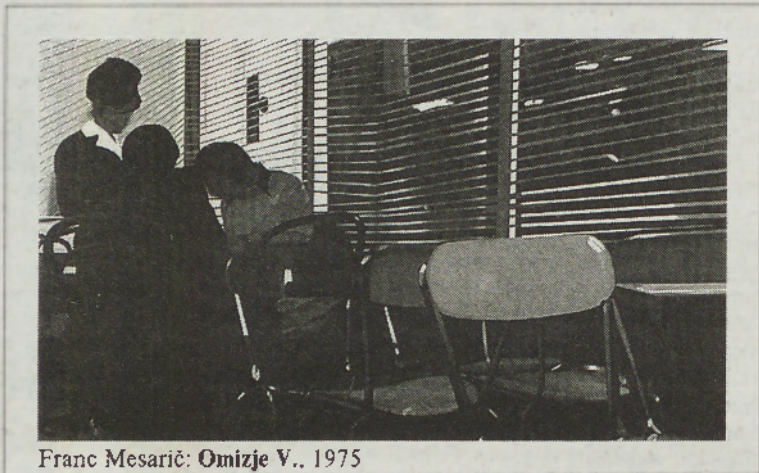
Mesaričev eksterier vsebuje stopnjo agorafobičnosti, interier pa stopnjo klaustrofobičnosti. Mesarič se prav z vsebino svojih del neposredno ni ukvarjal. Poglavitni interes mu je bil predvsem likovne narave. Z razbitjem slikovnega polja, premišljenim odnosom toplih in hladnih barv ter z izbiro motiva pa doseže Mesarič tisti ekspresivni naboj in tisto pomensko polnost, kakršne menda nikoli ne bi zmogel, če bi mu bilo ukvarjanje samo z vsebino slik na prvem mestu. Občutek, ki ga gledalcu slikar posreduje na tak način, je nezgrešljiv. »Mesaričeva dela so natančna obnova stvarnega stanja sveta; čustvena prizadetost diha iz tematike, ne pa iz načina slikarske obdelave.«³³

To potrjujejo tudi take izrazito hotene nevsebinske slike, kot je slika **Doma** iz leta 1975. Slika predstavlja sobo, sredi katere je na način tihotitja postavljen filodendron ravno s tem namenom, da bi rabil slikarjevi odslikavi. Tisto, kar vidimo v ozadju na spodnji desni strani slike, je del Mesaričeve slike **Odsev v oknu**, na sredini vidimo naslikano sliko **Dom tehnike**, na skrajni levi starni slike pa tisto, kar vidimo, ni dejanski pogled skozi okno, ampak je ta pogled preslikan s slike **Pogled**.

V tem primeru imamo opravka z momentom, ki se mu pravi slika na sliki. Ta motiv je znan že iz antike, do svojih skrajnosti pa sta ga pripeljala David Teniers mlajši (1610-1690) in Johann Zoffany (1733-1810). Vendar pa pravi Mesaričev interes v prvi vrsti ni veljal slikarskemu poigravanju s stvar-

Na sliki **Omizje V.** vidimo interier skorajda izpraznjene gostilne ter dva gosta in natakarico. Med temi ljudmi ni nikakršne komunikacije, tako da v bistvu prav ti ljudje delajo gostilno bolj prazno, kot dejansko je. Slika tudi neverjetno spominja na sliko **Nighthawks** (1942, The Art Institute of Chicago) ameriškega realista Edwarda Hopperja. Tudi na pričujoči Mesaričevi sliki ni jasno, kje je človeku prijaznejše okolje in kje manj nevarno okolje, ali je to razčlovečeni interier, v katerem ne kažejo nobene želje, razen natakarice, da bi ga zapustili, ali pa tista zunanost mesta, ki se skozi okno lokala dejansko sploh ne vidi, kajti to okno reflektira le samo notranost gostilne.

Dve izrazito močni Mesaričevi sliki človeške odtujenosti sta sliki **Loterija** iz leta 1974 in **Železniška postaja I**. Slika **Loterija** predstavlja nočni pogled v prodajalno srečk, ki po skorajda splošno razširjenem prepričanju pomeni tudi dejansko razprodajo večje ali manjše sreče. Pogled nas torej vodi v neonsko razsvetljen interier, kjer prodajalec,

Franc Mesarič: Omizje V., 1975

zopet z nedoslilkanim obrazom, prešteva izkupiček tega dne. Kot pomemben dejavnik je nad loterijo tudi velika igralna kocka, ki je bila šele nedavno postavljena na to mesto. V tej nočni praznini izraža upanje na hitri dobiček in na tisti rubikon, ki se v blišču velemesta ne bo nikoli prestopil.

Slika **Železniška postaja I** prikazuje neobljudeno podeželsko postajo. Ta postaja je bila že sama po sebi, gledano s stališča časa nastanka slikovnega polja, premišljenim odnosom toplih in hladnih barv ter z izbiro motiva pa doseže Mesarič tisti ekspresivni naboj in tisto pomensko polnost, kakršne menda nikoli ne bi zmogel, če bi mu bilo ukvarjanje samo z vsebino slik na prvem mestu. Občutek, ki ga gledalcu slikar posreduje na tak način, je nezgrešljiv. »Mesaričeva dela so natančna obnova stvarnega stanja sveta; čustvena prizadetost diha iz tematike, ne pa iz načina slikarske obdelave.«³³

Zanimivo je, da se je Mesarič te krščanske ikonografije dotaknil na povsem nezaveden način. Sam sem mnenja, da se je Mesarič dotaknil krščanske ikonografije na, če naj tako rečemo, drugi stopnji, kar pa zopet ne pomeni, da se omenjena krščanska ikonografija povsem izključuje. Kajti če pogledamo Mesaričev avtoportret, vidimo, da je slikar bos, kar zopet evocira v spomin Mojzesa na gori Sinaj, ki si na svetih tleh sezuje čevlje, ali pa zakonca s Van Eyckove **Arnolfinijeve poroke** (1434, National Gallery, London), kjer sta zaročenca predstavljena s sezutimi obuvami in tako kažeta, da stojita na blagoslovljenih tleh.

Zadnja v nizu krščanskih ikonografskih komponent pa je naslikana kača, ki pa ne pomeni kače v smislu skušnjevalca v raj, ampak glede na to, da je naslikana čez slikarjev trup, ki, kot smo rekli, ponazarja držo križa ter tako pomeni bronasto kačo kot prefiguracijo križanja. Tista zavezna in hotena simbolika, torej simbolika na prvi stopnji, pa po mojem mnenju ne pomeni drugega kot avtorjevo držo križa v smislu šestih kvadratov, ki sestavljeni predstavljajo tridimenzionalni kvadrat - kocko. Hkrati pa Mesaričeva drža spominja na Leonardovo študijo proporcev po Vitruvijju. Da je ta Mesaričev avtoportret rezultat nekega velikega in pomembnega avtorjevega notranjega preloma, nam ne kaže zgolj naslov, ki je namesto z enostavnim naslovom **Avtoportret** nadomeščen s samozavestnim, ponosnim in reprezentativnim naslovom **Jaz**, ampak nam to kaže tudi naslikana elipsoidna krožnica ob slikarjevih nogah. Ta krožnica se kaže kot evokacija Arhimedove za-

Franc Mesarič: Loterija, 1974

Na sliki **Hiša z bršljanom** vidimo skozi žaluzije videno hišo, opleteno z bršljanom. Dejansko je to zopet pogled iz slikarjevega ateljeja, ki se je v tem času preselil na mirnejši konec mesta. Na tej sliki Mesarič projicira sence žaluzij na fasado

sosednje hiše. V začetku osemdesetih let pa v Mesaričevem slikarstvu nastopi nov opus, imenovan **Bršljan**. Dejansko so tudi sami bršljani tisti motiv, ki ga je Mesarič videl skozi okno svojega ateljeja. V ciklu **Bršljanov** se forma vidnega razbije na majhne forme, na madeže, za katere pa slikar hoče, da taki tudi ostanejo in da se združijo v podobo na impresionističen način, tako da se gledalec odmakne od slike na določeno razdaljo ali pa preprosto pripre oči. Mesarič

s takim pojmovanjem slike pri gledalcu budi percepcijo, kakršno si lahko ustvari sam, če si s prsti pritiska roženice in se obrača proti različno stopnjevanim virom svetlobe.

Nega od najpomembnejših preobratov v Mesaričevem slikarstvu pomeni slika **Jaz** iz leta 1984. Na tej sliki se je Mesarič upodobil v držo oranta. V levici drži srp, v desnici pa kladivo. Se pravi tista predmeta, ki združena pomenita simbol oziroma pravilneje rečeno znak, razdružena pa ne pomenita ničesar drugega razen samega sebe, torej kmečkega in delavskega orodja. Najpomembnejša je slikarjeva drža. To je, kot smo rekli, drža oranta, ki ima bogato zgodovino in jo poznamo že iz starokrščanskih katakomb. Sam orant predstavlja molivca in tako držo najdemo pri starozaveznih osebah v stiski, kot so Suzana z dvema starcema, Danijel v levnjaku ali trije mladeniči v goreči peči, kjer taka drža izraža zaupanje v boga, hkrati pa domnevno predstavljajo tudi pokojnika ali pobožno dušo v nebesih.³⁵ In če je katakombno stensko slikarstvo ustvarjala **ecclesia militans**, pa bi za samega slikarja lahko rekli, če parafraziramo naslednje cerkveno obdobje, ki se imenuje **ecclesia triumphans**, da je predstavljen kot **pictor triumphans**.

Slikarjeva drža spominja tudi na držo Mojzesa, ki je ob bitki z Amalečani držal roke kvišku ter tako zagotovil zmago. Ko je Mojzes držal roke kvišku, je zmagoval Izrael, ko pa so se Mojzesove roke utrudile in se povsile, so zmagovali Amalečani. Mesaričeva drža torej spominja na Mojzesovo držo, preden se je le-ta utrudil in sta mu morala roke podpirati Aron in Hur. Istočasno pa se ta drža rok, ki spominja na križ, predstavlja kot antitip odrešenja na križu. V novozaveznem smislu najdemo tako držo pri Kristusu. Mesaričeva drža ponavlja držo Kristusa s skupine križanja z vrat rimske cerkve santa Sabina iz ok. 430.

Zanimivo je, da se je Mesarič te krščanske ikonografije dotaknil na povsem nezaveden način. Sam sem mnenja, da se je Mesarič dotaknil krščanske ikonografije na, če naj tako rečemo, drugi stopnji, kar pa zopet ne pomeni, da se omenjena krščanska ikonografija povsem izključuje. Kajti če pogledamo Mesaričev avtoportret, vidimo, da je slikar bos, kar zopet evocira v spomin Mojzesa na gori Sinaj, ki si na svetih tleh sezuje čevlje, ali pa zakonca s Van Eyckove **Arnolfinijeve poroke** (1434, National Gallery, London), kjer sta zaročenca predstavljena s sezutimi obuvami in tako kažeta, da stojita na blagoslovljenih tleh.

Zadnja v nizu krščanskih ikonografskih komponent pa je naslikana kača, ki pa ne pomeni kače v smislu skušnjevalca v raj, ampak glede na to, da je naslikana čez slikarjev trup,

ki, kot smo rekli, ponazarja držo križa ter tako pomeni bronasto kačo kot prefiguracijo križanja. Tista zavezna in hotena simbolika, torej simbolika na prvi stopnji, pa po mojem mnenju ne pomeni drugega kot avtorjevo držo križa v smislu šestih kvadratov, ki sestavljeni predstavljajo tridimenzionalni kvadrat - kocko. Hkrati pa Mesaričeva drža spominja na Leonardovo študijo proporcev po Vitruvijju. Da je ta Mesaričev avtoportret rezultat nekega velikega in pomembnega avtorjevega notranjega preloma, nam ne kaže zgolj naslov, ki je namesto z enostavnim naslovom **Avtoportret** nadomeščen s samozavestnim, ponosnim in reprezentativnim naslovom **Jaz**, ampak nam to kaže tudi naslikana elipsoidna krožnica ob slikarjevih nogah. Ta krožnica se kaže kot evokacija Arhimedove za-

Franc Mesarič: Jaz, 1984

dnje (predsmrtne) zahteve **Noli turbare circos meos** ali **Ne dotikaj se mojih krožnic**. Tako krožnice kakor tudi zunaj nje se sedaj kaže v razmerja. Od te slike dalje Mesarič ustvarja dela tako rekoč pod Jupitrovim znamenjem, se pravi znamenjem reda, mere, števila in harmonije, bo kot tak stal v večni opoziciji saturnovskim nerističnim bizarnostim Mirka Rajnarja.

Kaj ostane po Saturnu? Nikolaj Beer

Nikolaj Beer je diplomiral leta 1973 pri profesorju Gabrijelu Stupici. V slovenski likovni umetnosti je prvič vstopil s slikarstvom, ki bi ga lahko poimenovali tudi slikarstvo iskanja. To Beerovo obdobje traja nekakako vse do osemdesetih let. Razvoj rovega slikarstva kaže tisti pošten razvoj osebnosti, ki preden se likovno definira, za trenutek staja na raznih slepih poteh, gre čez razna spoznanja in neizvirne rešitve, dokler ne pride do tiste točke, kjer najde svoj duhovni topos, svoj mači kraj s svojimi njivami, gozdovi, navadami običaji tam živečih ljudi.

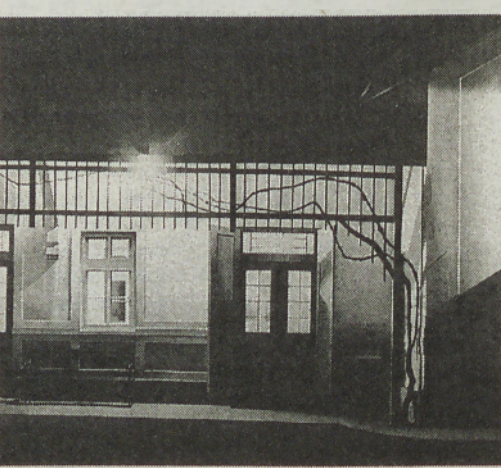
Leta 1975 sta nastali sliki **Kompozicija I** in **Kompozicija II**. Pri teh dveh slikah gre za kompozicije, ki so oblikovane v tradiciji informela in časa svojega nastanka - v sredini sedemdesetih let - učinkujejo precej konzervativno, saj je bil slovenski jezik, na katerem temeljijo, razvit predvsem v petdesetih letih (pri čemer njegove korenine segajo v štirideseta in končno še v čas pred drugo svetovno vojno), v slovenski umetnosti pa se je vzhod proti letu 1960 in je v naslednjem desetletju, ko je povzela predvsem v tridesetih letih rojena generacija ustvarjalcev, končno postal neke vrste slog tega obdobja slovenske likovne umetnosti. Na sliki **Hiša** iz istega leta opazimo poleg »stupičevsko« predvsem risarskih poudarkov prav tako »stupičevsko« definiranje osnovne ploskve s kombinacijo belih in svetlomodrih ploskev.³⁷

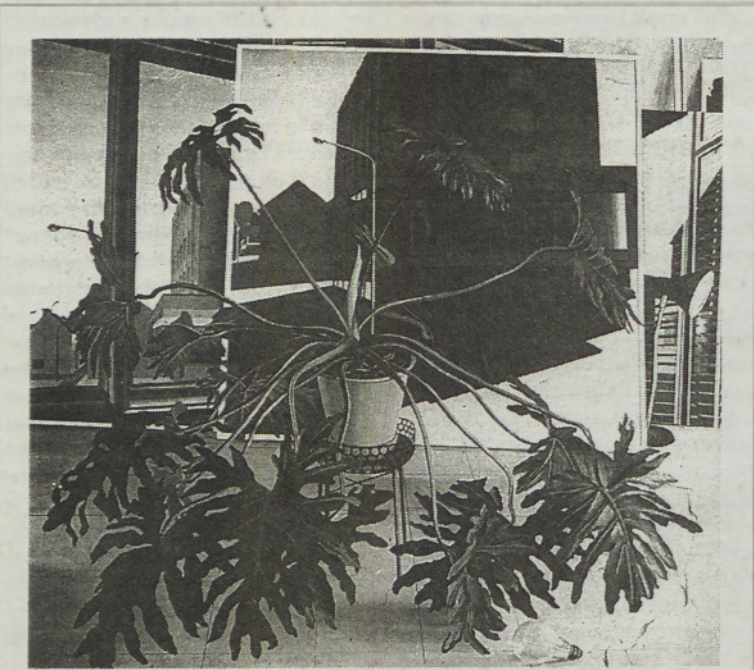
Nikolaj Beer: Avtoportret, 1978

Tudi sama slikarjeva drža na prvem pomembnem avtoportretu iz leta 1978 spominja na Stupicevo sliko **Branjke** iz leta 1957 (**Moderna galerija**, Ljubljana). Pri tem pa si slikarjevo držo naslikano lahko razlagamo kot držo pridigarja, ki v smislu odrte roke oziroma gole resnice govori v duhu in resnici. Lahko pa slikarjevo držo na tem avtoportretu razumemo tudi kot držo stega, ki se mora zagovarjati in lahko odraža, roma golo roko razumemo kot roko pravice, ki je slikana roka je odrezana in brez kože, se pravi **écorché**, kakor smo to videli recimo pri **Pričeljevanju** nagrobniku Renéja de Chalonsa, ki je kot odrto predstavljeno kar celo telo, ki poleg tega še drži v levici lastno srce. Če usmerimo pozornost na samo roko in odmislimo pravo del slike, se spomnimo anatomskih področij, katerimi je Tizianov učenec Jan Stephan van Calcar opremil **De humani corporis fabrica** dree Vesalija.

Prvi pomembnejši Beerov cikel predstavlja **Kopalci** iz let 1978-1981, ki se dajo deliti na tudi dokončno razdeliti.³⁸ Na dve skupini

Franc Mesarič: Železniška postaja I, 1976

Franc Mesarič: Doma, 1975

nostjo v Zeuksisovem smislu, ampak zgolj študiji likovne ploskve, vertikale in horizontale, ki jih je sedaj pomnožil tako, da je v sliki **Doma** vključil svoje že prej dogotovljene slike. Te svoje slike je preslikal tako, da vertikalam in horizontalam stvarnega prostora, v kateri se je Mesarič dejansko nastavljal filodendron, sedaj sledijo ne le linije kubusov likovno ponovljene slike dejanske stavbe, ampak prostorskemu okvirju sledijo tudi vertikale in horizontale platen.

»svetle« in »temne«. V skupino »temnih« kopalcev sodijo izključno kopalke ženskega spola, ki so prikazane kot htonična, nočna bitja. Kot neke vrste Lilij, ki v svoji divji razbuzdanosti ne nastavljajo svojih vab kakor kake diskretne *femme fatale*, ampak trpeče zaradi svojega sprevrženega poželenja kakor nesrečni demoni čakajo svojega Adama, da ga raztrgajo.

V isti koncept sodi tudi slika *Kopalka* iz leta 1979. Do skrajnosti zlovesče pa je pripeljana tematika na sliki *Kopalka s psom* iz leta 1978. Na tej sliki vidimo, kako se iz kaotične teme materializira brezlasa ženska figura žarečih mačjih oči. V nemem rezanju te figure pridejo posebej do izraza njeni kočniki. Ta prikazen je prepričana, da bo ujela plen, tako da je to rezanje še toliko grozljivejše, kajti v njem se izraža hladno, sadistično zmagoslavlje. Te zagrobne hipnotične oči so svojo žrtev, v tem primeru psa, popolnoma ohromile.

Desnica ženske prikazni drži psa za vrat s »klavno« držo, tako da v njeni levici kar pogrešamo nož. Vendar pa so tu poudarjeni kočniki, ki bodo zagrizli v žrtvin vrat. Pes pa ni edina žrtev oziroma je bolj žrtev demonstrativne narave. Prava žrtev je gle-

jih dejansko obstaja sedem, tukaj pa se omenja smrtni greh v ednini. Glede na to, da se smrtni grehi pojavljajo skupaj oziroma pravilneje rečeno implicirajo ali se hranijo drug z drugim, sklepam, da je z ednino verjetno mišljen tisti osnovni greh, neke vrste parafraza Aristotelovega prvega gibalca, ki pa je od primera do primera različen. V primeru omenjene Beerove slike, ki sem jo interpretiral kot negativni aspekt anime, gre torej za *luxurio* ali *pohoto*.

Tukaj lahko vzpostavimo še eno zanimivo paralelo. Namreč razmerje med naličjem in licem greha je sijajno predstavljeno na desnem zahodnem portalu katedrale Unserer Lieben Frau v Strasbourgu iz približno 1275., kjer je *Veliki zapeljivec - Knez sveta (Fürst der Welt)* predstavljen z nespametnimi devicami. Nespametna devica, ki stoji *Knezu sveta* najbližje, je očitno podlegla čarom velikega zapeljivca, ki se smeje s tipičnim srednjeveškim dvoumnim boleče-nasladnim nasmehom. *Knez sveta* drži v rokah jabolko. *Malum* kot samostalnišnik v latinščini pomeni *jabolko*, istočasno pa samostalnišnik *malum* pomeni *zlo*. Gre torej za *homonim* ali *enakovzočnico*, se pravi za besede, ki se enako glase, a imajo drugačen pomen. Iz tega razloga se prav *jabolko* pojavlja v ikonografiji *Izvirnega greha*, medtem ko se v bibliji jabolko ne omenja, pač pa se omenja zgolj nedoločen »sad z drevesa sredi vrta«. (1. Mz. 1. 1-8)

Knez sveta je s sprednje strani (naličje) predstavljen kot eleganten, modno oblečen kavalir, medtem ko je njegov hrbet (v smislu lica greha) razjeden od črvov, kač in razne golazni. *Knez sveta* kot tak simbolizira večno prevaro oziroma definiranje razmerja lica in naličja greha, razloženega s sintagmo »biti grd kot smrtni greh«. V tem smislu in v tej analogiji sprejemata moški podobi v ozadju Beerove slike *Marija Egiptovska* vlogo nespametnih devic. Beerova *Kopalka s psom* je lice, *Marija Egiptovska* pa naličje enega in istega demona.

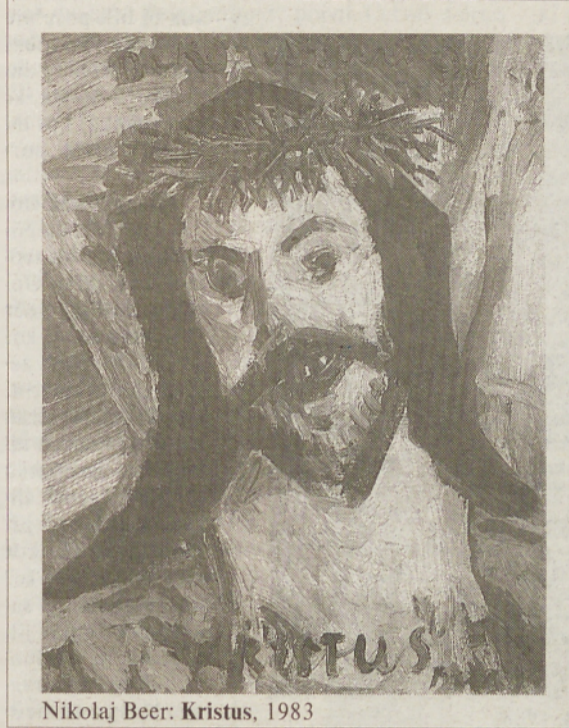
Lev Menase pravi o Beerovi krizi, v katero je zapadel slikar v obliki krajšega cikla *Stolov*, naslednje: »Krizo, v katero so Beera pripeljala takšna iskanja, zaznamujejo nekatera druga dela, morda še najbolj očitno leta 1982 nastali *Avtoportret*, ki je naslikan s sicer krepkimi, a toga položenimi potezami, ki dajejo obrazu s komaj zaznamovanimi očmi videz maske; kljub temu da so barve živahne,

skoraj ekspresionistične, jih togost potez še vedno preglašuje – umetnik se hoče odpreti, a ta trenutek za to se nima moči. To moč je Beer, kot mnogi pred njim, iskal in našel pri van Goghu.«⁴⁰ Pri van Goghu je Beer dobil navdih za izvedbo dveh svojih slik – *Žitno polje in Koruza*, obe iz leta 1982. Slikarstvo Vincenta van Gogha je Nikolaju Beeru odprlo oči za tisti mikrokozmos, ki ga je Beer že ves čas nosil v sebi, a ga do tega časa likovno ni opazil. Ti dve sliki sta tisti likovni prag, ki ga je Beer moral prestopiti, da bi prisluhnil svoji muzi na svojem *Helikonu* – *Kukeču*.

Zdaj se razbije tudi ploskovni barvni nanos, kakršnega je uporabljal še pri zgoraj navedenem *Avtoportretu* iz leta 1982. Beerove poteze po tem letu postajajo čedalje svobodnejše in bolj odprte. Opazen je tudi naslon na stil, kakršnega vidimo pri angleškem slikarju Franku Auerbachu, predvsem pri takih Auerbachovih slikah, kakršna je recimo *Sedeči model v ateljeju IV.* iz leta 1964. Motivno pa najde Beer tisti svoj svet, ki ga je v bistvu vedno nosil v sebi in s sabo. *Goričko*, predvsem severozdani del, je eden najrevnejših predelov Prekmurja. Velika večina prebivalstva je kmetov, tako da je življenje tam vse prej kot lahko.

Če človek stoji na kakšnem goričkem griču, obkrožen z morjem gozdov, megličasto panoramo ravnega v daljavi in za mestnega človeka nepredstavljivo tišino, nekako ne more uiti občutku, da se je tam čas ustavil. Seveda je ta občutek prečiščen kakršnega koli omalovažujočega značaja. To je svet anekdotično znanih *Goričancev* in ne manj anekdotično znanih *pivcev*, ki jim je spriču trdega dela bokal šmarnice na mizi nekaj samo po sebi umevnega. To je svet, kjer se ljudje kot v Olajevi pesmi še pozdravljajo z »dobro den«, saj se zaradi majhnosti vasi vsi med seboj poznajo. Prav tako pa tudi ob času pokopa pospremi pokojnika do groba vse, kar lahko hodi, od najmlajšega do najstarejšega.

Ta svet nam prikazuje slika *Vas na Goričkem* iz leta 1983. Ta vas je tudi topografsko določena z Beerovim pripisom v spodnjem levem kotu slike, kjer piše *Večer, Križevci na Goričkem*. Slika prikazuje vaško kmetijo in zemljo, na kateri so še nekaj zaplat snega in gola drevesa, ter staro ženo, ki se upogiba pod težo bremena, ki ga nese. Pozorno je izbran tudi letni čas, zima. Se pravi

Nikolaj Beer: Kristus, 1983

čas, ko počivata tako kmet kakor zemlja, na simboli ravnini pa je zima čas smrti. Tako tudi to starko na pragu večnosti grabežljiva veja drevesa opominja, da je prišel čas njenega večera. Tako pojmovanje dreves kot živih in ljudem žalostno usodo označujočih bitij, čeprav bolj radikalno izpeljano, lahko srečamo tudi na sliki *Jaschika Almosa* z naslovom *Adam in Eva* iz leta 1918. Almoševa drevesa prav tako kakor tudi Beerova razprejo svoje roke kot kak oktopod in označujejo tisti trnje svet vzhodno od raja, kamor sta izgnana Adam in Eva, le da je Almos svojim drevesom naslikal tudi obraze z odprtimi usti in jim tako dal tudi slišni karakter. Beerova slika tega slišnega karakterja nima, vendar je ravno v svoji molčečnosti bolj boleča.

»Mračni ekspresionizem, ki smo ga spoznali že ob *Vasi na Goričkem* iz leta 1983, pa je vse do leta 1986 prevladoval tudi na prekmurskih krajinah: še posebej očitno ga stopnjuje *Kukeč* iz leta 1985, na katerem je izjemoma govor samo o izginjanju vasi in ne o njenem prerobenju, pri čemer je motivika pohlepnih dreves priterana do stopnje, na kateri nas še najprej spomni na zgodbo o *Trnjuljčici*, a brez pravično srečnega zaključka – zgolj pohlepno

Nikolaj Beer: Avtoportret, 1985

šavje, ki razdira še poslednjo hišo.«⁴¹

Sliki *Kristus* iz leta 1983 in *Avtoportret* iz leta 1985 sta podobnega formata. Prva meri 45 x 35 cm, druga pa 42 x 31,5 cm. Obakrat je navzoč tudi doprni izez. Tako da se že na prvi pogled zdi, »da bi ju lahko sestavili v enega tistih značilnih malih diptihov, ki so bili še posebno priljubljeni v drugi polovici petnajstega in prvi polovici šestnajstega stoletja in ki so na levem krilu kazali sveto osebo ter na desnem v molitev zatopljenega vernika, torej naročnika v pozi pravega vernika. Vendar Beerov avtoportret takšni vlogi ne ustreza: slikar ne moli, ampak v desnici drži čopič, in čeprav za njegovo glavo opazimo svetlo ploskev, ki bi jo z nekaj domišljije lahko razlagali kot (v dvajsetem stoletju sicer izjemno) varianto bizantinskega svetnega sija, torej kot sij njegove pobožnosti, se zdi precej bolj verjetno, da gre v resnici za platno v ozadju ateljeja.«⁴² Kronološko loči obe sliki časovni razpon dveh let.

Beer je protestant, natančneje rečeno luteran. Za protestantizem pa je značilno, da se enači z ikonoklazmom. Protestantskega ikonoklazma ne moremo zanikati, vendar pa obstajajo določene razlike med luteranskim in kalvinskim. Luteranski ikonoklazem ni boj proti sliki nasploh, ampak pomeni zanikanje božje navzočnosti (*parousia*) v podobi. Protestanti so namreč, razen biblije, v tch vprašanjih sledili tudi krščanskemu humanistu Erazmu Rotterdamskemu, ki je že v svoji satiri *Hvalnica norosti* pisal: »Molili so, toda v duhu in po besedah evangelija: 'Bog je duh in kateri ga molijo, ga morajo moliti v duhu in resnici.' Ni pa razvidno, da jim je bilo

takrat razodeto, da je treba z isto molitvijo kakor Kristusa samega moliti tudi podobo, narisano z ogljem na steno, samo če ima dva prsta iztegnjena, dolge lase in če ji sijejo trije žarki izza glave.«⁴³

Sam Luther je »skrbno razločeval med dvema vrstama podob, med kulturnimi, ki nadomeščajo Boga in jih je zato treba odstraniti, in drugimi, proti katerim v splošnem ni imel ničesar – menil je, da je treba uničiti le najbolj nepravilne (npr. tiste, ki kažejo, kako edino Marija preprečuje uničenje grešnikov), z izjemo takšnih primerov pa je zadoščala zamenjava funkcije.«⁴⁴ Tako da je bil Luther v bistvu proti čaščenju božjega v podobi v smislu starozaveznosti in Pavlovo prepovedjo čaščenja malikov oziroma rezljane podobe.

Izhajajoč iz tega izhodišča vidimo, da Beer ne slika Kristusa samega po sebi, ampak zgolj njegovo podobo, ki je po vsej verjetnosti Kristus s kakega goričkega pokopališča. Beerov Kristus je torej, kot pravi Lev Menase »zgolj podoba podobe«. Tako da gre tukaj za tisto Platonovo pojmovanje slike kot posnetek posnetka ali *mimesis mimeseos*, ki pomeni v Platonovi filozofiji tisto tretjo stopnjo oddaljenosti oz. pešanja navzočnosti resnice v spremenljivem in minljivem posnetku tega večno starajočega se sveta, ki se s sliko še enkrat posname. Na tuzemsko provenienco Beerovega Kristusa kaže tudi zabrisani napis, ki ga določa kot *Goričkega*.

Beerov Kristus je *Bog srda, Deus irae*, se pravi strašni sodnik ob dnevu poslednje sodbe. »Levo oko je pretresljivo oko umirajočega človeka; desno strašno Sodnikovo oko.«⁴⁵ Tako da Beer s svojim koncipiranjem in diferenciranjem obeh Kristusovih oči ponavlja držo Kristusovih rok z Michelangelove *Poslednje sodbe*, kjer Kristusova dvignjena desnica vodi izvoljene v nebesa, spuščena levica pa pogubljen brezpopojno obsoja na večni pekel.

Če se še enkrat vrnemo k Beerovemu avtoportretu, tudi tukaj najdemo vzporednico z Michelangelom. Umetnik nas gleda iz svoje naslikane resničnosti, s svojim čopičem se dotika nevidne opne, ki razmejuje pravi in imaginarni prostor. »Avtoportret torej govori o eni osnovnih stisk vsakega ustvarjalca, hkrati pa predstavlja tudi slavospev magiji slikarskega ustvarjanja, kajti trenutek, v katerem sta se s svojima čopičema dotaknila oba umetnika, naslikani in resnični, je trenutek, v katerem je bilo obema darovano življenje, naslikanemu minljivo človeško in resničnemu večno življenje umetnine.«⁴⁶ Skratka, gre za tisti dotik oziroma preskok iskre življenjskega diha, ki ga je upodobil Michelangelo na stropu sikstinske kapele na prizoru stvarjenje Adama.

Nekje v letu 1985 najde Beer ime svojemu strahu – *Saturn*. »Tudi v tem primeru je razvoj značilen: motiv se na Beerovi risbi, na osnutku iz leta 1985, namreč najprej pojavi kot *Saturn na Kukeču*, ne kot antični bog, ampak kot hotena vulgarizacija znamenite Goyeve upodobitve iz *Quinta del Sordo*, v bistvu žanrski lik, vaški Saturn, ki uteleša vse to, o čemer je Beer pripovedoval v svojih »temnih« krajinah.«⁴⁷

Slika iz leta 1986 je naslovljena z naslovom *Saturn*. Kaj sama slika sploh predstavlja, zaznamo šele po Leonardovem nasvetu dolgega strmenja v madeže. Sprva vidimo na sliki samo enegačrni spopad barvnih gmot – okra, rumene in cinobra. Po daljšem opazovanju slike se nam prikažejo Saturnov nos, osuplo, v nebo strmeče oko, Saturnova desnica, s katero se opira na cinobrazo zemljo, ter zgolj nakazano telo žrtve, ki je naslikana v rumenih in okraških tonih. »Takšna dela kažejo, da je eksorcizem uspel vsaj v tem smislu, da je slikar uspešno določil svojo docela osebno problematiko, v bistvu zadnje vprašanje, ki (si) ga doslej še ni razkril, in da je hkrati v spontanem izbruhu ob ustvarjanju Saturna določil tudi likovni jezik, ki je v ekstatični varianti v njegovem slikarstvu prevladoval vse do konca desetletja, v bolj umirjeni pa ga uporablja še danes.«⁴⁸

Pomemben je tudi Beerov cikel *Korpusov*. Na sliki *Kristus* iz leta 1988 vidimo ekspresionistično naslikanega *Križanega*, ki ga obdajajo nejasne forme, ki pa človeka še najbolj spominjajo na človeški prsni koš. Te forme se do kraja izkristalizirajo v takih slikah, kot je *Korpus - Goričko* iz leta 1988, ki je podnaslovljen s pripisom *Obešena zemlja*. Motiv zaklane in obešene živine sega daleč nazaj do Joachima Bueckelarja, ki je leta 1563 naslikal sliko *Zaklani prašič*. Ta motiv se nato ponavlja pri Rembrandtu, Chaimu Soutainu in nazadnje pri Beeru, ki pa da temu motivu posevno nov pomen. Če je bil motiv zaklanega prašiča pri Joachimu Bueckelarju zgolj žanrski prizor, se Beer pri svojih korpusih glede same dramatike nasloni na Rembrandta in Soutaina. Že na sliki *Kristus* smo videli, da Nikolaj Beer slika *Križanega* kot korpus, še močneje pa je bilo to poudarjeno s Kristusovim okoljem, ki je spominjalo na odrt prsni koš.

Na sliki *Korpus - Goričko* pa vidimo, kako čez korpus zaklanega in obešene prašiča potekajo barvne črte, ki označujejo ta korpus kot krvav in blaten, tako da se forme krvavega prašiča in blatne zemlje zlivajo v eno. Pomensko pa ima taka izvedba oziroma parafraza Bueckelarjevega zgolj žanr-

Nikolaj Beer: Kopalka s psom, 1978

dalec, v katerega se Beerova ženska prikazen zazira s svojimi ohromljajočimi očmi, le-temu prikazen ne bo pila krvi, ampak mu bo, kot prava Lilij, dala piti zastupljeno mleko sanj. V »svetli« skupini kopalcev pa najdemo tudi maske figure. To so debelusi, ponekod v baconovski konstruiran prostor postavljene figure brez obrazov. V nasprotju z demoničnimi »temnimi« kopalkami delujejo ti kopalci do brodušno, povsem lenobno se predajajo sončenju in hranjenju. Kompaktnost njihovih figur pa nas spominja na predzgodovinske *Venere*.³⁹

Tisti pravi aspekt *femme fatale* kot usodno pogubne zapeljivke pa se izraža na sliki *Marija Egiptovska* iz leta 1979. Ta ženska ni več predstavljena kot od lastne razbuzdanosti razjeden demon, agresivni demon, ki na neposredni način uničuje svojo žrtev, kot smo to videli na sliki *Kopalka*. Ta ženska je povsem materializirana, tuzemsko olepšana lepota, katere čari so diskretnejši, a prav tako, če ne še bolj pogubni. Ta demon je dobil lase, okrašene z rdečim cvetom, in oblacila, ki le še bolj poudarjajo njene zapeljive obline. Na tej sliki ostaja drža zapeljivke desnice enaka kot na sliki *Kopalka s psom*. Pes je izginil, vendar pa bosta njegovo žrtevno vlogo sprejela moža v ozadju. Zapeljivka ima koketno priprte oči, ki pa niso več hipnotično sijoče. Take so zdaj postale oči groteskniških moških figur, ki bosta v svoji zaslepljenosti tako kakor ruševce ob času parjenja kaj kmalu začela »voziti kočijo».

To niti ni prava *Marija Egiptovska*, ampak le v njo preoblečen in v njo olepšan demon s slike *Kopalka s psom*. Skratka gre za prevaro, kajti tisto, kar ostane od zapeljivke, če ji odmislimo lase, oblacila, in če hipnotiziran pogled vrnemo od hipnotiziranca rtkvi svetlega groba k spreobrnitvi. V primeru obeh z negativnim vidikom anime. V obeh slikah se tudi razreši razmerje med licem in naličjem.

Sintagma »biti grd kot smrtni greh« pomeni vedno le pravo lice demona, ki je sam po sebi grd. Vendar pa se kot tak ne prikazuje, kajti s svojim pravim licem ne more nikogar zva-bit v greh, zato mu je potrebno očarljivo naličje, neke vrste maska, ki jo uporablja v smislu prevare ali svojevrstnih limanic. Lahko se tudi vprašamo, kateri smrtni greh je v tej sintagmi mišljen, če

Nikolaj Beer: Marija Egiptovska, 1979

skega motiva poseben pomen. Če se zdaj spomnimo Beerove risbe Njiva na zatožni klopi iz leta 1985, vidimo, da gre pri Beeru za subjektivizacijo njive ali zemlje nasploh. Na tej risbi je zemlja postavljena na zatožno klop. »Pri tem si je poiskal značilno izhodišče in prizor utemeljil na biblijski pripovedi o Jezusovih zasliševalcih in sodnikih (torej z motiviko, ki je najbolj obširno predstavljena v Janezovem evangeliju 18, 12-40. Jezus pred Anom, Jezus pred Kajfom in Jezus pred Pilatom) ter tako njivo (oziroma posplošeno zemljo), nad katero dominirajo kolosalne glave

Nikolaj Beer: Kristus, 1988

sodnikov, izenačil s samim Jezusom kot tistim, ki je bil ponižan in ki je trpel in ki je s svojo žrtvijo človeštvu končno prinesel odrešenje.⁴⁹

Nikolaj Beer torej pojmuje Gorčko zemljo hkrati kot žrtev in kot odrešitelja; kot tisto telo, skozi katerega in iz katerega gorički človek živi. Hkrati je to tudi tista zemlja, ki na koncu tudi njegovo človeško telo sprejme vase. Kakor je bila risba Njiva na zatožni klopi mitično-anekdotska, pa je slika Korpus - Goričko pomensko skrajno boleča in rustikalna nadgradnja prejšnje risbe. Na tej sliki nam je zemlja kot odrešitev predstavljena v razgaljeni in drobovine izpraznjenega prašiča. Če pa se vprašamo, kdo je bil sodnik ali mesar, najdemo odgovor na sliki Saturn - stroj za predelavo zemlje iz leta 1995. Vendar se bomo k temi Saturna vrnili po predstavitvi Beerovega cikla borov.

Linije zemlje so vedno horizontalne, pri Beerovem ciklu Borov pa predstavljajo osnovo slike. V svojih borih najde Nikolaj Beer tisto trdnost, ki je zemlja, taka kot je, na metaforičnem polu nima. Torej je v Beerovi predstavitvi polj navzoča tista nežna krhkost, ki se ne more upirati vsesplošnemu delovanju in predelovanju Saturna. Ta manko Beer izpolni z uvedbo bora v svoje slikarstvo. V Saturnovem primežu minljivosti bi vertikalno trdnost Beerovih borov lahko razumeli kot likovno parafrazo luteranske himne Trdi grad. Toda Beer tudi svoje osebno sveto drevo - bor predstavi kot bitje, ki je samo na videz trdno ter kot tako ne more uiti zrele časa.

Če te Beerove slike borov obrnemo, ne le da se vertikalna bora spremeni v horizontalno njivo, ampak se tudi same barve bora dejansko spremenijo v barve zemlje. Lev Menaše piše: »Tu se torej njegova gorička mitologija spaja z romantično tradicijo: bor kot specifični simbol trdoživosti njegove pokrajine ter ljudi in predvsem njega samega in drevo kot simbol po nebu segajočega romantičnega heroja. Ta poudarek so slikarji, kakršen je bil Friedrich, radi stopnjevali tudi z dramatično gestikulacijo vej - rok, vendar pa Beer takšnih rok - vsaj na tej stopnji ni naslikal; zanimalo ga je samo deblo, telo drevesa, njegov korpus - zdaj monumentalno trden, zdaj trpinčen, zdaj spet prenagan, posekan in odvržen v blato in potem znova vstal, včasih celo obdan z mističnim sijem: celoten pasijon, vendar nikoli zaključčen, stalno pnavlajajoč se pasijon - predvsem pa pasijon, v katerem je tragični junak sam umetnik.⁵⁰

V prekmurskem okviru raste slikarstvo Nikolaja Beera iz tiste ledine, ki jo je zaoral Ludvik Vrečič, le da se Beerovo hotenje sedaj več ne krije z najsibo še tako poglobljenim psihološkim portretom prekmurske pokrajine, ampak se povsem svojevoljno in svobodno eksplicira v lastnem likovnem bese-

Nikolaj Beer: Saturn na Kūkeču, 1995

dnjaku, hkrati pa se tudi pri njem nakazuje naslon prekmurskega slikarstva na slikarstvo romantike severnega dela Evrope. Med drugim nam ta moment kaže tudi Beerov cikel borov s tem, ko je deblo bora posvečena tista pozornost, ki jo je John Constable posvetil debli angleškega bresta, ki ga je slikal, kot

»da bi bili posebne človeške podobe, kakor v primeru angleškega bresta, ki ga on slika, kot da bi dovrševal portret.«⁵¹

Nasploh ima človek občutek, da Nikolaj Beer slika svoje slike s samo Gorčko zemljo. Beer ekstrahira barve, kot so cinober, oker, zelena ali ultramarin, tako da uporabi tiste barve, ki v naravi nikoli niso tako jarke kot na njegovih slikah. Vendar pa jih Beer pojmuje kot take zaradi tega, ker jih ne postavlja same zase, ampak jih sopostavlja v odnose z drugimi barvami. Nasproti medlim barvam Karla Jakoba deluje barvni svet neverjetno snovno in čutno, prav tako kakor Vrečičev barvni svet, le da Beer uporablja pretežno svetlejša barvna tona. Se pravi, da imamo opravka s tistim čutnim karakterjem barve, za katero niti ne preseneča, da so jo v devetnajstem stoletju »smatrali kot nemoralno - morda s pravico, kajti barva je neposredni občutek, in njeno delovanje je neodvisno od usklajenih spominov, ki so osnova morala.«⁵²

Nikolaj Beer ne slika gradbišč, kot to vidimo pri Franku Auerbachu. Slika pa odlagališča smeti, invalidske vozičke in bagerje, ki pa prej spominjajo na zobovje zveri, ki se naturalistično zabada v zemljo. Zanimivo je, da se v zadnji konsekvenci strnejo vse stvari v isto - alegorijo življenja.

Dva osrednja motiva, ki sta v Beerovem slikarstvu navzoča od leta 1983 oziroma od slike Vas na Goričkem, sta motiva Saturna in požrešnosti. Sama požrešnost - gula kot eden od sedmih glavnih grehov je eksplicitno navzoča v takih docela žanrskih prizorih jedcev in pivcev, kot je recimo risba Goričanci se nalivamo, v parafrazah Goyeve slike Saturn žre svoje otroke, v portretih borov in implicitno tudi v takih slikah, kot sta bager in Saturn - stroj za predelavo zemlje. Tudi v Beerovih Korpusih je navzoča požrešnost (v smislu greha), le da se forme zaklane živine izgubljajo in čedalje bolj zadobivajo forme zemlje, ki sedaj nastopi namesto živine in je prav tako zaklana ter kot taka tudi zemlja postaja žrtev požrešnosti.

Na risbi Saturn na Kūkeču iz leta 1995 vidimo Saturna, kako ves obnemogel od žretja obrača oči proti nebu. Kakorkoli že je požrešnost Saturna nepotešljiva, se mu, kakor pravi tudi sam Beer, predaja »divje in ne z užitkom«.

Zanimivo paralelo motivu »grizljaja, ki se ustavi v ustih«, najdemo na enem od Dürerjevih grafičnih listov iz Apokalipse, v katerem Albrecht Dürer likovno dobesedno prevaja tisti del biblije, kjer Janez Evangelist pravi: »In glas, ki sem ga slišal iz nebes, je spet govoril z menoj in rekel: 'Stopi in vzemi odprto knjžico; ta je v roki angela, ki stoji na morju in na zemlji.' Stopil sem k angelu ter mu rekel, naj mi da knjžico. In rekel mi je: 'Vzemi jo in pojej! V trebuhu te bo grenilo, toda v ustih bo sladka ko med.' Tedaj sem vzel iz angelove roke knjžico in jo pojedel; v mojih ustih je bila sladka ko med. A ko sem jo pojedel, me je v trebuhu zagrenelo.« (Rz. 10-8,11)

Dürer je spregledal metaforo, prizor upodobil dobesedno ter še tukaj uporabil anahronizem, ko je upodobil v les ali v kovino vezano knjžico namesto rotolusa. Tako da se tudi Janezu Evangelistu na Dürerjevem lesorezu grizljaj ustavlja v grlu. Druge podobnosti, razen »motiva grizljaja, ki se ustavi v grlu«, pa med obema upodobitvama seveda ni.

V zgornjem sredinslem delu Beerove risbe Saturn na Kūkeču vidimo sovo, katere telo prehaja v deblo drevesa, ki ga brez prevelike domišljije lahko označimo kot bor. Brez dvoja izreka te besede sova in so namenjene Saturnu.

Sova je eden od izrazito ambivalentnih simbolov. Latinska beseda strix označuje tako sovo kot tudi čarovnico. Beer pravi, da je sova »njegova slaba stran«. Sovo kot glavni motiv naslika Beer na sliki Sova iz leta 1992. Vendar pa ta sova ne pomeni reminiscence ženskih demonov s slik kot sta Kopalka s psom in Marija Egiptovska. Slednje bi lahko sklepali tako po sorodnosti nočnih bitij, negativni konotaciji sove kot čarovnice ali mrtvaškega ptiča kot tudi sinonimu, ki ga izraža italijanski izraz civetta in ki pomeni lahkoživo zapeljivko ter bi ga kot takega lahko povezali z Beerovima slikama Kopalka s psom in Marija Egiptovska.

Vendar pa se Nikolaj Beer dobro zaveda ambivalentnosti sove kot simbola. Za sliko Sova bi lahko trdili skupaj z Beerom, da je slikar s podobo sove upodobil samega sebe oziroma svoje temne strani, ki se pa prej ali slej izkažejo kot lastna nemoč ob delovanju Saturna. Argument za trditev, da je Beer v podobi sove naslikal samega sebe, najdemo v Beerovi satirični risbi Krizevci, pijanca, pes in jaz iz leta 1987. Na tej risbi vidimo, da se slikarjev samironizirani obraz ozira v nas s podobnimi obraznimi potezami, kakršne so na sliki Sova.

Na risbi Saturn v Kūkeču vidimo podoben pomen. Sova kot izrazito večpomenski simbol je v enem od svojih pomenov prispodoba Kristusa, ki se je žrtvoval, da »razsvetli vse, ki sedijo v temi in smrtni senci, in naravna naše noge na pot miru«. (Lk. 1.79) Vendar pa brezumnega Saturna, ki se vleče skozi čas kot Möbiusov trak, ki ne le da skozi čas uporabi vse stvari, ampak uporablja tudi samega sebe (vidimo, da Beerov Saturn nima nog in da se tisto, kar naj bi bile njegove noge, ustavlja v njegovem žrelu), ni mogoče razsvetliti. Dejansko je tudi sam Saturn potisnjen na margino tistega dogajanja, ki ga je skozi čas povzročil sam, ter je v skladu s tem tudi sam predstavljen kot marginelec, se pravi

Nikolaj Beer: Sova, 1992

got gollard - pijanec in požrešneš, ki zadovoljuje svoje najnižje strasti. Razlika je le ta, da Beerov Saturn svojih strasti niti ne razume ter da je brezpravnež in marginelec tudi v svojem lastnem svetu.

V risbi Saturn na Kūkeču sledi prispodobitvi sove kot Kristusa kot senca neizključujoče Heglova prispodoba sove kot Minervine sove. V Heglovi prispodobitvi pa sova pomeni samo filozofijo, ki prav tako kot sova vzleti šele na predvečer. Torej, Beer nam predstavi sovo kot filozofijo, ki pride vedno prepozno, da bi lahko karkoli spremenila. Dejanje je že dovršeno, sova - filozofija to dejanje lahko samo spozna ter ga kot takega lahko le interpretira, spreminiti pa ne more ničesar več. Tudi na risbo napisan stavek Nikdar nede konca norec, ki ga brez dvoja izreka sova in je namenjen Saturnu, nima drugega pomena, kot da, povedano s Heglovimi besedami, s sivilom slika po sivem in tako sveta ne more pomladiti. Tako da tudi na tej sliki narisana sova predstavlja Beera samega kot filozofa, ki razume, kaj se dogaja, in to tudi interpretira, vendar prepozno. O tem nam slikar tudi pripoveduje, tudi s pripisanim stavkom, se pravi glasno, vendar je kljub vsemu to Kasandrin glas.

Tako Beer zoperstavi tisto iracionalno kot tisto grešno in hkrati vse, tudi samega sebe, uporabljajoče in tisto racionalno, katerega največji dosežek pa je zgolj samo spoznanje že dovršenega. Skozi tako optiko lahko vidimo tudi, kako grozljiv naboj je zajet že v naslovu ene Beerove slike - Pitanje Saturnusa.

Kot ostanki Saturnove požrtitve ostajajo odprtim korpusom podobne domačije, ki, razkazujoč svoje ogrodje, delujejo kot polomljene skrinjice z dragotinami, ki pa so prazne, kajti tista dragocenost, ki so jo varovale, je prešla. Glasovi in navade, nekoč v teh domačijah živečih in samemu slikarju dragih ljudi, ne obstajajo več drugače kot v megličasti formi spomina in privida ali kakor pravi Shakespeare v prvem prizoru četrtega dejanja svojega Viharja:

Zdaj je zabava v kraju. Naši igralci, kot sem dejal so vsi duhovi in so stajali se v zrak, prozoren zrak: in kakor rahla zgradba tega vida, kipeči stolpi, čarobne palače, slovesni templji, velika ta obla, da, vse kar jo uživa se razsuje in kot je zginil nični ta sijaj, vse mine brez sledu. Iz take snovi snovi kot sanje in drobno to življenje obkroženo je s spanjem.

Pokrajina je tista stalnica v Beerovem slikarstvu, ki je od slike Vas na Goričkem ne zapušča več. Vendar pa Beerova pokrajina ni dekorativna pokrajina, se pravi, ni tiste vrste interpretacija pokrajine, kateri bi si človek odpočil oči. Beer nam svojo pokrajino predstavi kot tisto vrsto pokrajine, ki nas napoti z neizprosno glasno gromovniko, ki pripada, prebudi tiste, ki spijo, ne pa da uspa va prebudi. Ta streznilni moment nam izraža tudi motiv, ki ga Beer uvede v svoje slikarstvo okrog leta 1993. To je motiv »pūtaša« (brentarja). Beerovega »pūtaša« lahko primerjamo s Popotnikom Hieronimom Boscha. Bosch je predstavil svojega popotnika na dveh slikah, na tondu Popotnik (Boymans van Beuningen) in na zunanji strani triptiha Seneni (Prado, Madrid). Na teh dveh slikah je Bosch postavil popotnika, ki s svojim nahrbtnikom potuje skozi pokrajino življenja, kjer prežijo nanj razne nevarnosti. Most na desni strani madrdskega topografskega predstavlja prehod na drugi (posmrtni) svet.

Enako razdelitev imamo pri Nikolaju Beeru. Njegov »pūtaš« potuje po poti med dvema vrstama vinogradov. Tukaj lahko razdelimo Beerovo sliko glede na dve vrsti vinogradov, kjer nam na sliki ravni, sorodno popotniku z Boschevega triptiha razdelitev predstavljajo bre in slabe strani življenja, med katerimi nosi obiljeni »pūtaš« (tovor) svoj križ skozi svet, v katerem je samo gost. V njegovi fazi so vse stvari, »pūtaš«, vsebina tovora vinograd združene v eno zemljo, iz katere so nastale varjene in v katero se minjajo.

Podobno nam govori tudi Beerova slika Večerna njiva iz leta 1993, ki je slikana čez osmrtnico sopsa Vestnik. Dejstvo je, da na tej strani časopisa stari ljudje najdejo svoj prijatelj in znanca, s katerimi se jim je nekoč usojeno ločiti, tukaj pa srečajo še enkrat, pomladni dnji. Tako da je celotna vsebinska problematika slikarstva Nikolaja Beera zajeta v dveh vprašanjih: Kaj torej ostane po Saturnu? Kaj ostane po nas samih?

Beerovo slikarstvo se v svojem dobrnem delu veže na severnoevropske slikarje romantike, kot so Caspar David Friedrich in John Constable, v njegovem slikarstvu pa je navzoč tudi duh romantike sodobnega filozofa Geroga Wilhelma Friedricha Hegla. Pri tem pa ne gre prezreti niti protestantske provenience, tako slikarja Beera kakor tudi filozofa Hegla, ter v skladu s tem tudi Luthrove teologije križa.

Tako nas Beerova slika Večerna njiva spominja na napis na starem mrliškem vozu v Goričkem Lončarovci, kjer piše O Bog k tebi iden, ar menar

Nikolaj Beer: Krizevci, pijanca, pes in jaz, 1987

etē stalnoga mesta, ter hkrati v likovnem smislu govori podobno kot Hegel; s preteklostjo nas veže spomin, s prihodnostjo pa upanje in strah.

Pod težo dejstva Sandi Červek

Po notranji logiki umetnostnega razvoja, ki stopa kot zgodovinska kontinuiteta, pripada Sandi Červek kakor zgoraj omenjeni slikarji nemu geografskemu delu Evrope. To geografsko dejstvo bi bilo zanemarljivo, če ne bi vsebina določenih duhovnih komponent in implikacij, ki so večini teh slikarjev skupne. Tako se tudi pri lotnem opusu Sandija Červeka najdejo paralele z različnimi severnjaškimi slikarji iz različnih stilskih obdobij. Ta niz bi lahko začeli kar s t. i. naturalističnim mojstrom Hugom van der Goesom, Godefridom newaldom, Casparjem Davidom Friedrichom, Vincentom van Goghom, Emilom Noldom in Markom Rothkom.

Slika Pod križem iz leta 1985 sodi v tisto skupino slik, ki nam po ekspresivni strani kažejo sorodnost z nemškim slikarstvom predve-

Nikolaj Beer: Večerna njiva, 1993

glede posredovanja rezultatov analize. Kajti tukaj se postavlja vprašanje, katero Sliko mislimo, če so vse slike naslovljene z istim naslovom. Letnice nam tukaj kaj prida ne pomagajo, kajti Červek ne naredi le ene slike na leto, tako da nam v bistvu ostane kot pripomoček zelo nepraktično navajanje mer formata Slike, o kateri govorimo v analizi.

V obdobju med leti 1987-1989 se človeška figura razbije na komaj zaznavne oblike, zgolj na slutnjo figure, ki vzvalovi površino slike. Tako naziranje figur smo videli že pri nekaterih Leonardovih slikarskih ali Michelangelovih kiparskih rezultatih, le da je šlo v primeru Leonarda in Michelangela za nenamerni opus non finito. Vendar pa Červekove slutnje figur ne prihajajo v bivanju, ampak iz njega odhajajo. To poslavljavanje figur se dogaja v obliki razlomljenih linij, ki so edini krčeviti kazalec teles, katerih volumen je vsrkala barvna površina. Proti koncu svojega drugega obdobja potopi Červek v barvno površino še zadnje slutnje teles.

Zdaj se razgibava barvna plast sama. Tako se začneja Červekove tretje slikarsko obdobje t. i. črnih slik, ki traja od leta 1990 pa vse do danes. Tukaj uspe Sandiju Červeku nekaj, kar se je zdelo nemogoče, narediti sliko s samo črno barvo. Taki poskusi so sicer znani. Ne preveč posrečeni poskusi v okviru slovenske umetnosti so bile črne slike Lojzeta Logarja, kjer je šlo za dokaj neproblematično sopostavljanje dveh različnih stopnjevanj črne barve, mat in glos. V svetovnem merilu pa so taki poskusi znani iz opusa Ada Reinhardta, ki je okrog leta 1953 začel svojo serijo »črnih slik«.

Vendar pa Červek ne prisega na Reinhardtovih dvanajst pravil za novo akademijo, ki se glasijo: No-

vseh dvanajst Reinhardtovih pravil. Červek s črno barvo minuciozno razbrzda platno in usmerja gibanje svetlobe v zelene smeri. Taktalna površina slik omogoča reflektiranje svetlobe na svoji lastni črnini. Brazde lovijo in kanalizirajo svetlobo po svoji izrisani formi. Slika se nam zdi vedno drugačna, odvisno od kota gledanja in intenzivnosti svetlobe.

Heraklit je trdil, da ni mogoče dvakrat stopiti v isto reko. Če pogledamo Sliko (repr. 29) iz leta 1996, vidimo, da Červek s svojim strukturiranjem slike likovno interpretira Heraklitovo misel in iz sočasnega dojetanja slik preide v zaporedje in tako da svojim slikam temporalni karakter sorodne umetnosti – glasbe, s to razliko, da primerjavo z glasbo lahko primerjamo le na formalni ravni zaporedja ali sukcesivnosti, na vsebinski ravni pa lahko govorimo ne o glasbi, pač pa o molku. Červekove črne slike imajo izrazito tendenco prehoda v prostor. Slike iz tega obdobja Červek še vedno naslavlja z naslovom Slika, čeprav hoče glede na težnjo osvobajanja od dvodimenzionalne ploskve in glede na komunikacijo s časom kot četrto dimenzijo povedati: To je še vedno (slika).

Črna barva je pomožna barva, ki je v komplementarnem odnosu do bele barve kot druge pomožne barve. Od bogatih simbolnih pomenov črne barve lahko pri Červekovih slikah poudarimo pomen črnega kot okrutnega in iracionalnega ter črno barvo kot barvo Saturna, ki skozi čas použije vse stvari. S tega stališča imajo Červekove slike podoben pomenski naboj kot Beerove. Črnina antene se je z zgodnjih Červekovih slik preselila na celotno platno. Figura (subjekt) v zadnji Červekovi fazi pomensko ni zapustila slike. Le da ji Červek sedaj diskretno odredi ne-navaden prostor v gledalcu, ki sedaj postane nujni del same slike. Na obeh ravneh, formalni in pomenski, je tako sklenjen krog človek-slika.

Tukaj se kaže tudi reminiscenca na Friderichovo sliko Moža, ki opazuje mesec (1819, Staatliche Kunstsammlungen, Dresden). Tisto, kar je bilo na Friedrichovi sliki pokrajina, je izginilo, izginila sta tudi oba moža oziroma, bolje rečeno, kot subjekta kontemplacije sta se preselila iz slike v dejanskega gledalca, medtem ko je objekt kontemplacije ostal na obeh slikah enak – svetloba. Človek je sedaj postavljen pred črno kozmično vzvalovano Heraklitisko reko, pod katere vzvalovano površino ždi

Lorelei ali Rusalka, ki ga mami v svoj rečni tok, s tem česar pravzaprav nima, s svetlobo, ki živi na črnini površine zgolj kot odsev. Tako da je Červekove slike vsaj v neposrednem smislu težko razumeti kot veselo oznanilo, prej gre v njegovem slikarstvu, če se izrazim s Turnerjevimi besedami, za varljivost upanja.

V bibliji beremo: »Bog je rekel: 'Bodi svetloba!' In nastala je svetloba. Bog je videl, da je svetloba dobra. Ločil je svetlobo od teme.« (1. Mz. 1. 3-5) Ravno to ločevanje svetlobe kot tistega dobrega od teme kot tistega slabega predstavlja pri Červeku turnerjevsko varljivost upanja, kajti na njegovih slikah ti dve stvari nista ločeni, ampak je ena odvisna od druge. To pa ne zmanjša sakralnega obsega Červekovih del. Kontemplacija njegovih slik je sakralna, ni pa konfesionalna. V tem smislu se kaže sorodnost Červekovih slik s t. i. Rothkovo kapelo (Rothko Chapel, Houston, Texas, 1971), ki je bila del filantropske organizacije The Institute of Religion and Human Development in predstavlja širok ekumenski razpon različnih vodilnih konfesij. Na posvetitveni slovesnosti 27. 2. 1971 so bili navzoči predsedujoči centralne konference rabinov, imam, ki je predstavljal islam, protestantski škof, škof grške pravoslavne cerkve in papežev osebni poslanik, rimskokatoliški kardinal.⁵⁴

Svetloba, ki jo reflektirajo Červekove slike, ni žareča svetloba. Prej je to hladna svetloba lune in kot taka spominja na obris avreole Vstalega Kristusa z Grünwaldovega Isenheimskega oltarja. Hkrati pa je to tudi zamolkel lesk caravaggijskega inkarnata. Se pravi slikarja, ki je med italijanskimi slikarji še najbolj »severnjaški« in niti ni čudno, da je Caravaggio navdihoval slikarje s severa, kot so to recimo, med silnim vplivom, ki ga je imel Caravaggio na italijanske in španske caravagiste, tudi utrechtski caravagisti, katerim je bil njegov chiaro-scuro bliže kot svetloba juga Rafaelovih, Renijevih ali Carracijevih slik. Druga stvar,

ki družji Červekova in Caravaggiova dela, je skrajna brezkompromisnost, nesamopomilovalnost in radikalnost.

Ekumenizem Červekovih slik torej izraža vero samo, ne pa posamezne veroizpovedi. Gre za kontemplacijo božjega v razmerju med bitjo in ničem, ki dokazuje, da je tisto, kar sem imenoval in poskušal upravičiti s terminom prekmursko slikarstvo (se pravi slikarstvo v smislu jezika, kajti za jezik štejem vsako obliko, ki poseduje smisel), tako kot je zgolj v svojem izhodišču, na prvi stopnji. Na

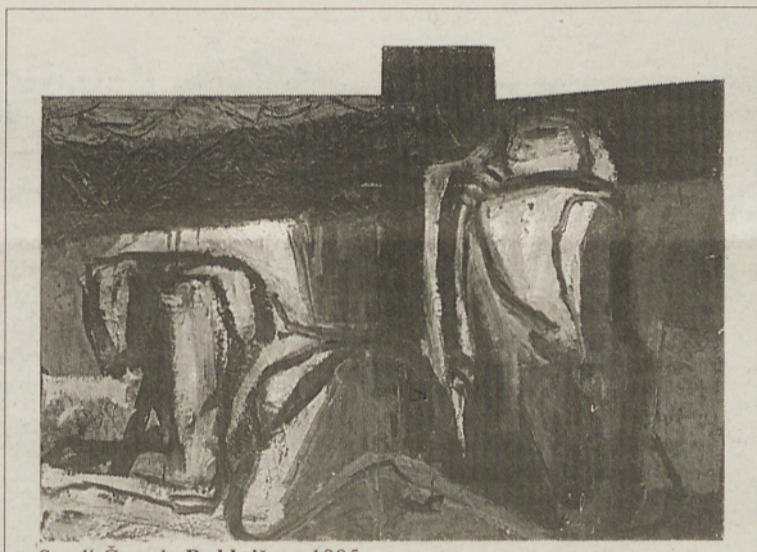
Sandi Červek: Slika, 1996

vseh drugih stopnjah, odvisno od tega, na kolikor stopenj pač hočemo v okviru zadanih razprav stvar deliti, pa je vsaka umetnina kozmopolitska ali transplanetarna. Dejansko se pri tej Červekovi transplanetarnosti pojavijo istočasno tudi koncepti, ki na določenih stopnjah stojijo med seboj v kontradiktornem razmerju. Tako se tudi v Červekovem slikarstvu pojavi moment, kjer se Červek s svojimi slikami po nekih parametrih dotakne tudi tistega, česar pa ne moremo imenovati niti prekmursko pa tudi evropsko ne. To je meditacija zen budizma.

V strogo zahodnoevropskih okvirih pa ta komplementacija ni neobremenjujoča. Gre namreč za katarzično kontemplacijo apokalipse. Janez Evangelist je v Razodetju zapisal: »Ko je Jagnje odrgalo šesti pečat, sem videl, da je nastal velik potres. Sonce je počrnelo kakor žimnata vrečevina, vsa luna je postala rdeča kakor kri in zvezde na nebu so popadale na zemljo, kakor smokva otrese nezrele sadeže, če jo premetava silovit veter.« (Rz. 6. 12-14)

Heraklitiska reka in Jagnjetov razlom šestega pečata sta tisti duhovni topos, iz katerega Červek zapisuje svoje razodetje zdaj v skorjasti površini platna, ki je sama po sebi nema, vendar pa v odnosu do prostora ni brez resonace ter kot taka spominja na odprto dlan, iz katere prerokuje kiro-mant. Zdaj je to zopet biserno svetlikanje ribje jate, ki jo povzroči refleks svetlobe na ribjih luska-h, v smislu Heraklitovega pantha rei, danes in nikoli več. Hkrati pa to reflektiranje rezultira z iluzijo prostora, ki še posebno pride do izraza, če Červekovo sliko nesemo. Červekove slike vse-kakor niso (kakor tudi druge ne) bile naslikane s tem namenom, vendar se takrat doseže tisti pravi trompe l'oeil v smislu iluzije prostora.

Červeku se je doslej izvirno uspelo izmikati čerem določenega lastnega »stila« in določenega lastnega »obdobja«. S tem je dokazal, da je problematika, ki si jo je zastavil, dosti širša, kakor se je zdelo ter, da je skupni imenovalac njegovih slik zgolj črna barva in da se slikar še predobro zaveda pasti lastne črnine. V tem smislu ne gre za multiplikacijo in slikar se ni zapadel lastni maniri, glede katere bi mu lahko očitali, kakor je očital Hegel Schelingovemu absolutu, namreč, da gre za noč, v kateri so vse krave črne.

Sandi Červek: Pod križem, 1985

bene teksture. Nobenih potez s čopičem ali kaligrafije. Nobenih skic ali risb. Nobenih form. Nobenega oblikovanja. Nobene svetlobe. Nobenega prostora. Nobenega časa. Nobenega formata in nobenih proporcij. Nobenega gibanja, nobenega predgovora, nobene teme. Ta Reinhardtova pravila so izvirna in za slikarja, če si jih že zastavi, nujna. Interpretira pa se ta pravila neposredno ne morejo tikati, kajti če bi jim bil zavezan, bi bil tisti edini stavek, ki ga ob teh slikah lahko izreče, afirmacija niča.

Pri hermenevtiku Chladeniusu se med drugim pojavlja tudi razlikovanje med (raz)umevanjem avtorja in (raz)umevanjem besedila ali govora: namreč norma za (raz)umevanje neke knjige v nobenem primeru ne more biti mnenje njenega avtorja, kajti ljudje ne morejo imeti pregleda nad vsem, in tako lahko njihove besede, govori in spisi pomenijo tudi marsikaj drugega kot tisto, kar so določeni avtorji hoteli povedati. Gre torej za postavljanje razlike med intendiranim smislom avtorja, med smislom, ki ga je avtor hotel realizirati v nekem tekstu, in smislom kot dejanskim rezultatom realiziranega teksta. Zato lahko zelo pogosto ali celo vedno odkrijemo pri analizi spisov stvari, sporočene intence smisla, ki jih avtor ni mogel predvideti.⁵⁴

Červek s svojimi črnimi slikami krši domala

formacije in reformacije ter slikarstva Emila Noldeja, ki pa se je prav tako skliceval na nemško umetnost omenjenega obdobja. Po drugi strani pa slika kaže motivne in formalne sorodnosti z deli Červekovega generacijskega kolega Mirka Rajnarja, katerega nadaljnji razvoj pa bo tako formalno kot tudi vsebinsko potekal prek severnjaških manieristov, kot so Hendrick Goltzius in kipar Adrien de Vries.

Formalno se to kaže s samimi močnimi obroba-mi, s katerimi oba slikarja zaznamujeta svoje figu-re. Motivno pa se to kaže skozi pričujočo erotiko. Tako križ na Červekovi sliki ne predstavlja nobe-nega sakralnega momenta, ampak je križ tisti po-menski označevalec, ki v razmerju med moško in žensko figuro na likovni ravni izraža sintagmo »ljubezen nam je vsem v pogobu«. Na sliki vidimo prečno gredo križa (antena), kako s svojo črnino in diagonalno postavitvijo grozeče pritiska k tlom pod njo naslikani figuri. Ženska figura je naslika-na deloma v drži odalisk, deloma pa je to drža prežeče zveri. Moška figura pa je naslikana kot nemočno viseča vreča, ki na križ vsaj stvarno ni pribita, je pa križ njen neločljivi del. Obe figuri pa izražata tisto psihično izpitost, kakršno poznamo prek pogledov figur t. i. naumberškega mojstra (predvsem njegove plastike iz naumberške korne pregraje) ali Huga van der Goesa.

Slika Pod težo dejstva iz leta 1986 lahko razde-limo po horizontali na dve polovici. Zgornja polo-vica nam kaže tako po formatu kot po motiviki so-rodnost s sliko Hansa Holbeina mlajšega Mrtvi Kristus (1522, Kunstmuseum, Basel). Če Holbei-nov Kristus na pol odprtih oči in ust z naturalistič-no naslikanimi ranami čaka, da ga namazilijo, je Červekova figura že zapadla razpadu. Če zdaj zo-pet pogledamo Červekovo sliko v celoti, vidimo, da zgornjo ležečo in spodnjo sključeno figuro po-vezuje prava na sliko nalepljena deska. Brez preti-rane domišljije jo lahko razumemo kot anteno, ki gospodari na sliki Pod križem. Skrajni levi del an-tene se dotika črnega žalnega prta, medtem ko njen skrajni desni del pritiska sključeno figuro k tlom, ter jo, kot je videti, sili v neprostovoljno pro-skinezo.

V pogovornem jeziku obstaja frazeologem, ki pravi »nakopati si nekaj na vrat«. Kaj si je nakopa-la na vrat Červekova figura? Kristusovo smrt, in to z delom orodja, s katerim je bil trpinčen? Ali lahko to razumemo kot smrt boga kot absolutne vrednote, se pravi smrti, ko jo je zakrivilo prav smrtno bitje.

Dejansko gre na tej sliki za ironijo tiste vrste, ki nas kaj kmalu zagreni. Tej sliki ustrežata napisa, ki sta se pojavila na pariški Sorboni. Prvi stavek se je glasil »Bog je mrtev«, podpis »Nietzsche«, drugi pa »Nietzsche je mrtev«, podpis »Bog«.

Če smo govorili o Červekovi sliki Pod križem kot o sliki, ki vsebuje erotični moment, je le-ta na sliki Pod težo dejstva povsem odsoten. S to sliko so v Červekovem opusu vzpostavili sakralnost, ki bo dosegla svojo kulminacijo v t. i. črnih slikah. Če vzamemo prvo besedo naslovov Červekovih slik Pod križem in Pod težo dejstva, torej besedo pod (sub), ki jo lahko razvijemo v podstati (sub-stantia), lahko sklepamo, da Červek tukaj, verjet-no nevede, že z deloma obema naslovoma nakaže na sliki Pod križem in Pod težo dejstva kot na duhovno podstati vsega svojega nadaljnjega ust-varjanja.

Červekovo drugo obdobje sodi v leta med 1987-1989. Červek v tem času spremeni oziroma poenoti naslove svojih slik s ponavljanjem enega in istega naslova Slika. Po eni strani se s tem izraža prepričanje, da je dajanje naslovov slikam varljivo ter da lahko interpretira in gledalca samo zavaja. To je nemara res, vendar s tem ne mislim, da bi bila zgornja inter-pretacija naslovov slik Pod križem in Pod težo dejstva prenapeta. Na-mreč tudi po samem na-slovu si lahko razložimo marsikaj, vendar le, če je naslov enostaven, ali, če naj rečem tako, mimeti-čen, ne pa dolg in des-krptiven konstrukt v smi-slu Dalijevih polpesmi ali polaforizmov. Nepraktič-no je tako poenotenje le

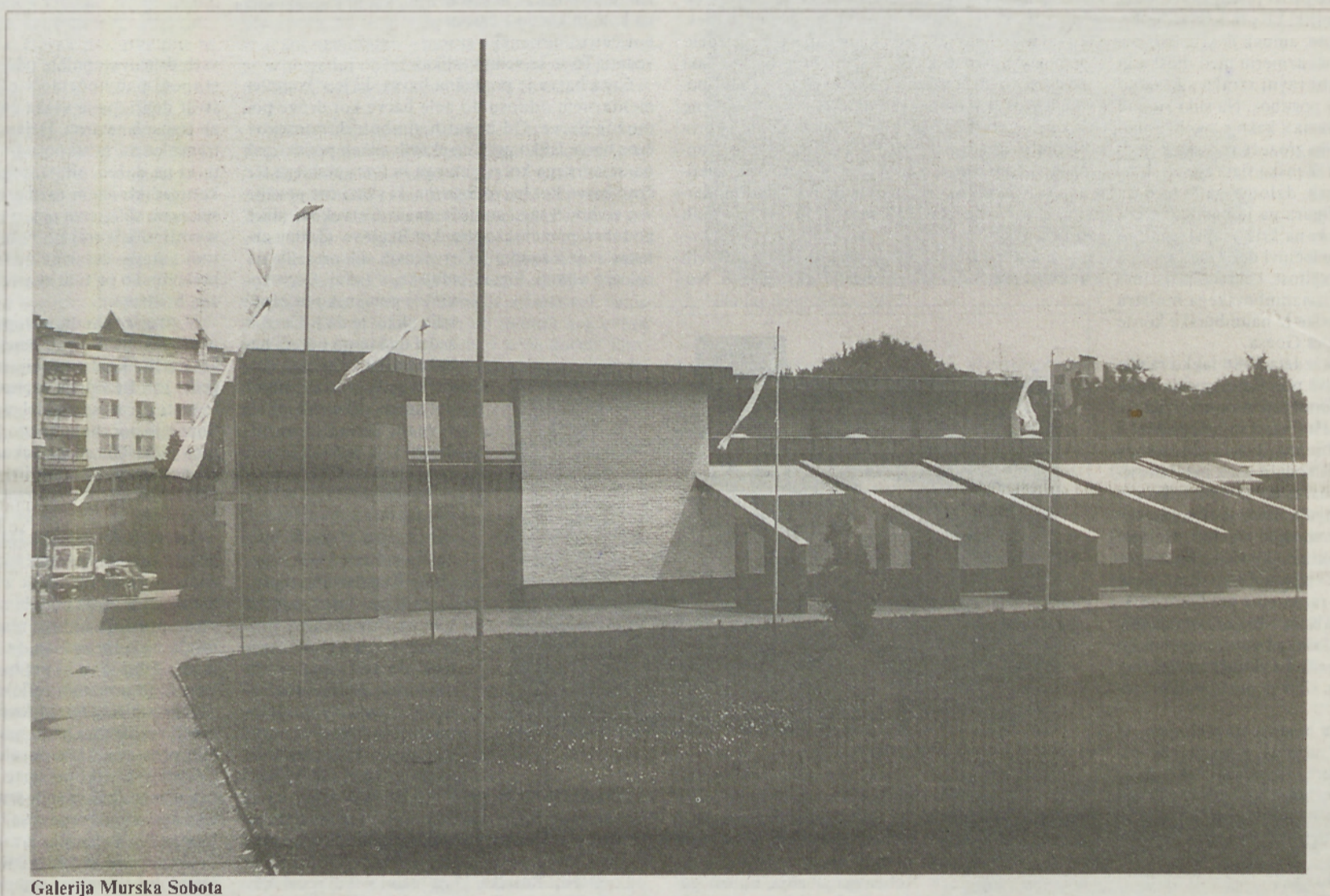
Sandi Červek: Pod težo dejstva, 1986

Opombe

1. Janez Balažič: *Iskanje čarovnila, Katalog DLUP 1992, Galerija Murska Sobota 1992, p. 28.*
2. Cf. *ibid.*, p. 28.
3. Emilijan Cevc: *Slovenska umetnost, Prešernova družba, Ljubljana 1966, p. 115.*
4. Janez Balažič: *op. cit.*, p. 29.
5. Janez Balažič: *Alojz Eberl, Katalog razstave, Pokrajinski muzej Murska Sobota, Murska Sobota 1994, p. 14.*
6. Tomaž Brejc: *Temni modernizem, Cankarjeva založba, Ljubljana 1991, p. 6.*
7. Fran Šijanec: *Sodobna slovenska likovna umetnost, Založba Obzorja, Maribor 1961, p. 246.*
8. *Idem.*, *ibid.*, p. 246.
9. Lev Menaše: *Okoliščine razvoja sodobne prekmurske umetnosti, Separatio, Murska Sobota, Jesen 1993, p. 31.*
10. Franc Obal: *Panonska motivika v likovnih delih Ludvika Vrečiča, Karla Jakoba, Lajčija Pandurja in Franca Kuharja, Galerija Murska Sobota, Murska Sobota 1987, p. 23.*
11. *Idem.*, *ibid.*, p. 23.
12. *Idem.*, *ibid.*, p. 23.
13. Mitja Visočnik: *Klaustrofobija odprtega prostora, Separatio, Murska Sobota, Jesen 1993, p. 37.*
14. Ludwig Wittgenstein: *Logično-filozofski traktat, Mladinska knjiga, Ljubljana 1976, 3.221, p. 43.*
15. Vlado Sagadin: *Prekmurska likovna četverica, Panonski zbornik, Pomurska založba, Murska Sobota 1966, p. 257.*
16. Dini Titan: *Dobronameren opomin, Vestnik, 1970.*
17. Franc Šebjanič: *Pri prekmurskem umetniku v Budimpešti Ludviku Vrečiču, Mariborski večernik Jutra, 1941/XV, 3. 2. 27/3.*
18. Vlado Sagadin: *op. cit.*, p. 257.
19. Rajko Ložar: *Kolektivna umetniška razstava L. Vrečiča, Dom in svet, XXXI, 1928 p. 320.*
20. *Idem.*, *ibid.*, p. 320.
21. *Idem.*, *ibid.*, p. 320.
22. *Idem.*, *ibid.*, p. 320.
23. Franc Obal: *op. cit.*, p. 39.
24. Vlado Sagadin: *op. cit.*, p. 264.
25. Aleksander Bassin: *Stane Kregar, Založba Obzorja, Maribor 1972, p. 21.*
26. Max Ernst: *Onkraj slikarstva, Slikarji o slikarstvu (od Cezanna do Picassa), Kondor 219, Ljubljana 1984, p. 197.*
27. Luc Menaše: *Ob Kregarjevi retrospektivi, Slovenski poročevalec, 14. 10. 1950.*
28. Meta Gabršek Prosenč: *Franc Mesarič, pregledna razstava slik 1970-1985, Galerija Murska Sobota, Murska Sobota 1985, p. 1.*
29. Tomaž Brejc: *VIDETI pregledno razstavo Franca Mesariča, Telex, št. 10, 7. 3. 1980.*
30. Mitja Visočnik: *Druga podoba narave - pogovor z Francem Mesaričem, Dialogi, št. 7-8, Maribor 1995, p. 10.*
31. Tomaž Brejc: *VIDETI pregledno razstavo Franca Mesariča, Telex, št. 10, 7. 3. 1980.*
32. Breda Ilich Klančnik: *Franc Mesarič, Katalog razstave, Umetnostna galerija Maribor, Maribor 1970.*
33. Franc Zalar: *Nekateri aspekti »novega realizma« v slovenskem mlajšem slikarstvu, Sinteza 38, 39, 40, Ljubljana 1977, p. 28.*
34. Vinsent van Gog: *Pisma bratu, Biblioteka »Prevodi«, Banja Luka 1985, p. 131.*
35. Cf. Meyer Schapiro: *Umetnostnozgodovinski spisi, Studia Humanitatis, Ljubljana 1989, pp. 9-91.*
36. Lev Menaše: *Nikolaj Beer, Arkade, Ljubljana 1993, p. 20.*
37. *Idem.*, *ibid.*, pp. 20-22.
38. Cf. *idem*, *ibid.*, p. 26.
39. *Idem.*, *ibid.*, p. 26.
40. *Idem.*, *ibid.*, p. 35.
41. *Idem.*, *ibid.*, pp. 46-47.
42. *Idem.*, *ibid.*, p. 10.
43. Erazem Rotterdamski: *Hvalnica norosti, Založba Mihelač, Ljubljana 1991, p. 76.*
44. Lev Menaše: *Marija v slovenski umetnosti, Mohorjeva družba, Celje 1994, p. 37.*
45. Lev Menaše: *Nikolaj Beer, Arkade, Ljubljana 1993, p. 10.*
46. *Idem.*, *ibid.*, p. 12.
47. *Idem.*, *ibid.*, p. 50.
48. *Idem.*, *ibid.*, p. 52.
49. *Idem.*, *ibid.*, p. 46.
50. *Idem.*, *ibid.*, pp. 70-76.
51. Robert Rosenblum: *Modern Painting and the Northern Romantic Tradition (Friedrich to Rothko), Thames and Hudson, London, s. 2, p. 37.*
52. Kenneth Clark: *Civilizacija, Mladost, Zagreb 1969, p. 276.*
53. G. W. F. Hegel: *Osnovne crte filozofije prava, Veselin Masleša, Sarajevo 1989³, p. 12.*
54. Borut Pihler: *Problemi hermenevtike I, Filozofska fakulteta, Ljubljana 1991, p. 8.*
55. Cf. Robert Rosenblum: *op. cit.*, p. 216.

Avtorjevo pojasnilo

Pričujoči esej je rezultat nadgradnje avtorjevih priložnostnih člankov, objavljenih v časopisu Vestnik, hkrati pa je pričujoči esej tudi bistveno spremenjena različica avtorjeve diplomske naloge iz umetnostne zgodovine z naslovom *Prekmursko slikarstvo od Ludvika Vrečiča do Zdenka Huzjana*. V pričujočem eseju manjka poglavje o slikarstvu Zdenka Huzjana, ki po avtorjevem mnenju vsekakor sodi v okvir te razprave, v to razpravo ni vključeno, ker je bilo objavljeno v reviji *Likovne besede št. 38, dec. 1996* pod naslovom *Huzjanov homunkulus*, tako njeno objavljanje na tem mestu ne bi pomnilo nadgradnje, ampak zgolj prepis oziroma ponatis. Citati iz svetega pisma so povzeti po slovenskem standardnem prevodu.

Galerija Murska Sobota

Pomurska založba

Založništvo
in knjigotrštvo,
Lendavska 1,
Murska Sobota,
telefon: 069 23 420, 23 491, 31 395,
telefaks: 069 31 086

KREKOVA BANKA

Da bo denar v službi človeka

Mestna občina

Murska Sobota

Po umorih vodimo

Na območju Pomurja (upravne enote Gornja Radgona, Lendava, Ljutomer in Murska Sobota) živi 6,5 odstotka slovenskega prebivalstva, zato bi »morali« biti približno toliko odstotni naš delež v tako imenovani slovenski kriminaliteti. Tudi v svetu od Muri nismo namreč povsem nedolžne ovčke. Saj se strinjate, da je tako?

Iz primerjalnega pregleda, ki so ga pripravili na UNZ Murska Sobota, pa izhaja, da – povedamo v slogu Miška Kranjca – tod živimo bolj *dobri* kot zli ljudje. Na to kažejo določeni odstotki, ki so nižji od »magičnega« 6,5 odstotka.

Bodimo konkretni! Lani je bilo v Pomurju evidentiranih in raziskovanih 231 gospodarskih kaznivih dejanj, kar je 4,6 odstotka. »Splošnih« kaznivih dejanj je bilo sicer 1.538, a jih je veliko tudi na drugih območjih, zato je pomurski delež še vedno nizek: 4,9 odstotka. Mladoletniki v Pomurju so storili 171 kaznivih dejanj, to pa je 4,1 odstotka. Ropov je bilo lani 24 in predstavljajo 4,7 odstotka. Velikih tatvin so evidentirali 247, to je 2,9 odstotka. Kaznivih dejanj v zvezi z mamili so v naših krajih ugotovili 33, kar je 4,9 odstotka.

Nekaj pa žal to podoba močno kazni: več kot bi smelo biti (če vzamemo za izhodišče 6,5 odstotka) je bilo umorov in poskusov umorov. Tu pomurski odstotek negativno izstopa: znaša 8,1. V Sloveniji je bilo lani 99 umorov ali poskusov umora, v Pomurju pa 8 umorov oziroma poskusov umorov, kar je štirikrat več kot leta 1995, ko sta se zgodila le 2 umora oziroma poskusa.

Na tiskovni konferenci je načelnik urada za kriminaliteto povedal, da so v preteklem letu občutno povečali odstotek raziskanosti kaznivih dejanj. Tudi nekaterih novih, kot je denimo (prvi) bančni rop: uspešni so bili pri odkrivanju trgovine z orožjem, odkrivanju velikih vlomov, morilcev in tako naprej. O tem smo sicer sproti poročali. Kriminalistična služba in policija sta po raziskanosti kaznivih dejanj dosegli optimum dela, ena od primarnih nalog v tem in prihodnjih letih pa bo preprečevanje in odkrivanje težjih kaznivih dejanj. Omenili smo že nagel porast umorov in poskusov umorov: z 8 umori oziroma poskusi v letu 1996 ne le da krepko presegamo predlanski pomurski odstotek (2,2), ampak glede na število prebivalstva v Priekiji in Prekmurju – krepko vodimo.

Š. S.

Varnost v občini Rogoševci

Avstrijci ne upoštevajo hitrosti

Na seji občinskega sveta je Leopold Horvat iz policijskega oddelka v Gornjih Petrovcih podal oceno o varnostnih razmerah v tej občini. Povedal je, da je bilo v lanskem letu trindvajset kaznivih dejanj. Kljub temu pa je varnostno stanje lahko zadovoljivo, saj v enaindesemdesetih prometnih nesrečah v prejšnjem letu nobena oseba ni izgubila življenja, ena pa je bil huje poškodovan. V lanskem letu pa se je nasilje iz gostiln in ulic preselilo v dom in družino, saj je bilo skupaj šestintrideset kršitev javnega reda in miru, bil je tudi večji pretep, od tega pa so morali v domaćih prostorih posredovati kar dvaindvajsetkrat.

Zanimiv je tudi podatek, da so na tem območju ujeli 479 voznikov, ki niso upoštevali hitrosti, in da je bilo od tega kar 80 odstotkov Avstrijcev. Podatkov o tem, koliko od tega jih je kazni plačalo, nimajo. Saj tudi za Avstrijce, prav tako kot za naše državljane velja isti zakon, da če kdo nima pri sebi dovolj denarja, mu napišejo položnico, ki jo je potrebno plačati v osmih dneh. Položnica pa kaj kmalu roma v kos. Tu je pa luknja v zakonu, saj lahko naše državljane kontrolira davčna služba, Avstrijcev pa ne more. Če je tuji državljan storil kakšno večje kaznivo dejanje, ga lahko edino takoj privedejo k sodniku za prekrške.

Povsem drugače je, če nasi državljani naredijo prekršek v Avstriji. Tamkajšnji policisti jim takoj odvzamejo potne liste, ki jim jih vrnejo šele, ko plačajo kazni. Po neuradnih podatkih smo tudi izvedeli, da lahko, če le-ti nimajo dovolj denarja, vzamejo avtoradio ali pa voznika privedejo na policisko postajo, kjer mora počakati, da mu kdo prinese potrebno vsoto denarja.

Tudi kazni so v Avstriji neprimerno višje, pri nas pa je za prekorčaitve hitrosti v naselju najmanjša kazni 2250 tolarjev, zunaj naselja pa je nekoliko manjša, saj je potrebno zanjo odšteti 1500 tolarjev.

ANR

V treznilnici 211 kršiteljev

Pomurski policisti so v letu 1996 obravnavali 2.162 kršitev javnega reda in miru (JRM), kar je za deset odstotkov manj kot leto prej, vendar se je povečalo število najhujših posledic. Več kršitev JRM je celo prerazloženja pooblaščenih uradnih oseb, ko vodijo postopke. Med nasilnimi se posebej pojavljajo mladoletniki in mlajši polnoletniki, ki se pri kršitvah celo združujejo v sotoristke.

Na nasilje v Pomurju opozarjajo tudi izsiljevanje, poškodovanje tujih stvari, zvodništvo ter nedovoljena trgovina z orožjem. Pri kršitvah na javnih in športnih prireditvah so bile posamezne provokacije že znanih kršiteljev JRM, vendar so bile s posredovanjem policije preprečene kršitve širšega obsega, beremo v poročilu UNZ, ki ga je podpisal načelnik inšpektorata policije Milan Horvat. Iz omenjene informacije tudi izhaja, da je pomurjskih »deležev« vseslovenskih kršiteljev JRM 6,6 odstotka.

Na tiskovni konferenci UNZ so povedali, da »struktura kršitev

javnega reda in miru opozarja na splošno izražanje nerazpoloženja in vznemirjenosti. Potrjujejo se določene oblike asocijalnega obnašanja in napadalov na osebno integriteto občanov. Tako se je povečalo število primerov drznega vedenja, pretepanja, omalovaževanja pooblaščenih uradnih oseb pri postopkih, pripravljanju in drugih prekrških. Povečalo se je tudi število nezaposlenih kršiteljev.«

Največ kršitev JRM je bilo na cestah, trgih, v gostinskih lokalih in v njihovi bližini ter v zasebnih stanovanjih. Pod učinkom alkohola je bilo storjenih 1.421 kršitev JRM, kar je 58 odstotkov

Manjkrat na Madžarsko

Na vseh pomurskih mejnih prehodih so lani našli 20.623.291 potnikov, kar je za odstotek več kot leto prej.

In potniški promet s posameznimi državami? Za dva odstotka več je bilo potnikov, ki so potovali čez slovensko-avstrijske prehode: 12.141.719. Za en odstotek več je bilo potnikov tudi na slovensko-hrvaških prehodih: 3.417.996 prehodov v obeh smereh. Na mejnih prehodih z Madžarsko pa je promet upadel za dva odstotka. Čeznje je namreč potovalo »le« 5.063.576 potnikov.

Kdo pa so bili predvsem potniki? Prevladovali so tuji – 65 odstotkov, državljanov Slovenije pa je bilo potemtakem 35 odstotkov. Številke torej dokazujejo, da le ni res splošno mnenje, da z vsakim zaslužnim tolarjem »letimo« čez mejo in ga tam še toplega porabimo.

Ceprav je bil lani potniški promet z Madžarsko manjši, pa je »slika« povsem drugačna, kar zadeva tovarni promet. Ta se je lani povečal za 12 odstotkov; našli so 249.872 tovarnjakov. Vsa ta vozila so peljala skozi Lendavo in dalje po magistralni cesti, ki vodi proti Mariboru in v notranjost Slovenije in narobe. Posledice: gneče na cestah, nevarnost nesreč, dolge čakalne dobe na prehodih ... To pa še ni vse! Sem je treba prišteti še 48.155 tovornih vozil, ki so peljala čez slovensko-avstrijske prehode, in 23.637 vozil, ki so »šla« čez slovensko-hrvaške prehode. Skupaj torej 276.758 tovornih vozil, kar je 16 odstotkov več kot predlani. Za 20 odstotkov pa je bilo na vseh pomurskih prehodih manj avtobusov, pa še vedno veliko: 40.833. Čez slovensko-avstrijske, slovensko-madžarske in slovensko-hrvaške prehode, ki so na

območju Pomurja, pa je lani zapeljalo v obeh smereh 5.563.986 osebnih vozil, največ seveda čez tiste, ki vodijo v Avstrijo: 3.138.754.

Pa drugi dogodki na mejnih prehodih? Policisti so izdali 36.556 vstopnih vizumov, 7.781 tujcev so zavrnil, saj niso izpolnjevali pogojev za vstop v Slovenijo, posebej so preverjali 7.668 oseb, ki so bile »sumljive«; takih je bilo tudi 4.614 vozil. Okrili so 1.454 neveljavnih potnih listin, deportirali so 773 tujcev, pri 13 potnikih so zasegli orožje, odkrili

so 78 ponarejenih dokumentov ... Vsega je bilo več kot leto prej (ponarejenih dokumentov celo petkrat več), le nekaj manj ljudi je bilo zavrženih na mejnih prehodih ali vrnjenih (ki so prešli mejo ilegalno) in tudi nekaj manj je bilo zaseženega streliva.

Na mejah nimamo vojakov kot za časa Jugoslavije, ampak jih kontrolira policija. Ta je zlasti budna na slovensko-madžarski meji, kajti čeznje prihajajo k nam ilegalci. Lani so odkrili 894 ilegalcev iz raznih držav, pretežno iz Romunije, večje število pa jih je bilo tudi iz ZR Jugoslavije, Makedonije, Egipta, Turčije ... Mnogim tujcem je Slovenija prehodna, mnogim večim pa tudi ciljna država. Pri nas nameravajo ostati zlasti državljani ZRJ.

Kako ilegalno čez mejo? Nekateri pridejo čez zeleno mejo (zunaj prehodov) sami, vedno več pa je tudi organiziranega »sprovajanja«. Na madžarsko-slovenski meji so lani odkrili 13 kanalov (mest), čez katere so skrivaj vo-

dili tujce (seveda za visoko plačilo) čez mejo. Prijavili so jih 26. Med osumljenci je celo nekaj tujcev, ki imajo prepoved vstopa v Slovenijo. Le-ti imajo sodelavce za vodenje ljudi čez mejo, sami pa skrbijo za organizacijo, pridobivanje novih žrtev.

Da, žrtev, kajti ljudi, ki pridejo ilegalno čez mejo, praviloma vrnejo nazaj na Madžarsko, le redkokdaj pa ostane v prehodnem domu za tujce in dobi vizum za bivanje v naši ali kakšni tuji državi. Lani je pomurska policija vrnila na Madžarsko 627 oseb in na Hrvaško 53 ilegalcev. Nekaj malega ilegalcev pa smo dobili tudi sami: iz Avstrije 50, z Madžarskega 6 in s Hrvaškega 1.

Š. S.

Zgodilo se je ...

Črenšovci: vlom v hranilnico

V noči z 29. na 30. januar je nekdo vlomil v prostore Splošne kmetijske zadruge Črenšovci. Ustavil se je v njeni hranilno-kreditni službi, vlomil v veliko železno blagajno in iz nje ukradel 1.560.000 tolarjev. Policisti in kriminalisti za storilcem še poizvedujejo.

Radenci: ukradel motorne žage

Neznavec, ki je ob koncu prejšnjega tedna vlomil v trgovino KZ Gornja Radgona v Radencih, je odnesel štiri motorne žage, dve pretočni črpalki, tri mesoreznice, dvajset škarij in petnajst železnih spon. Škoda je precejšnja, o imenu storilca pa še ni informacije.

Coetinci: ukradel Marijo

Z marsikaterega občestnega križa so izginila razpela in druge nabožne podobe. Nazadnje se je to zgodilo v Coetincih, kjer je neznanec ukradel s križa, ki stoji ob stanovanjski hiši M. S., 70-centimetrov visok Marijin kipec.

Spodnji Ivanjci: Ukrajinki in Jugoslovanka

V sredo, 29. januarja, ob 15.40 so policisti ustavili v Spodnjih Ivanjcih osebnih avto, ki ga je vozil državljan Slovenije Marko K. iz Maribora. V vozilu so bile tri sopotnice: dve Ukrajinki in ena Jugoslovanka. Med legitimiranjem so ugotovili, da so dekleta prišla čez mejo ilegalno.

Strehovci: trije Romuni in Madžar

Prav tako predzadnje sredo, a nekoliko pozneje (ob 19.30), so policisti našli na ilegalce v Strehovcih. Gre za tri Romune in enega Madžara, vse pa je vozil madžarski avtomobilist. Po postopku so jih vrnil na Madžarsko.

Beznovci: trčil v peško

V sredo, 29. januarja, ob 18.40 je voznik osebne avta Ludvik B. zaradi domnevne alkoholiziranosti in tesnega prehitavanja v Beznovcih trčil v peško Tadeja B. in jo zbil po vozišču. Zaradi hudih poškodb so jo prepeljali v soboško bolnišnico.

Š. S.

Ceste terjale 29 življenj

Lani se je zgodilo v naših krajih 2.162 prometnih nesreč. V 1.765 nesrečah je nastala le gmotna škoda (razbiti avti in drugo), v 372 nesrečah so bile težje ali lažje telesne poškodbe, v 25 nesrečah pa so ugasnila življenja.

Ne mine dan, da se v Pomurju ne bi zgodila prometna nesreča, a vseeno tli upanje, da se vse bolj zavedamo, da z neustrezno hitrostjo, vožnjo pod učinkom alkohola, neprivezovanjem z varnostnimi pasovi ... ne ogrožamo le drugih, ampak predvsem sebe, zato skušamo kaj več storiti za izboljšanje prometne varnosti. Na to kažejo tudi statistični podatki soboške UNZ. Indeks je pod sto!

Ker je v eni nesreči lahko udeleženih več ljudi, so zato take ali drugačne posledice. Poglejmo zadevo natančneje! Lani so ceste v Pomurju terjale 29 življenj (leto prej 37), hudo se je poškodovalo 136 ljudi (leto prej 140),

lahke telesne poškodbe je utrpelo 345 ljudi (leto 1995 pa 348), brez telesnih poškodb pa jo je odneslo 3.456 udeležencev v prometnih nesrečah (leto prej 3.486).

Od skupnega števila (29) lani umrlih na pomurskih cestah je bilo 11 voznikov osebnih avtov, 6 sopotnikov, 4 kolesarji, 3 pešci, 2 voznika koles z motorji, 2 voznika tovornih avtomobilov in 1 voznik motornega kolesa.

Največ smrtnih nesreč je bilo na območju policijske postaje Murska Sobota (14), nato pa PP Gornja Radgona (6), PP Ljutomer (5) in PP Lendava (4). Hudo pa se je poškodovalo največ voznikov osebnih avtov, potem potnikov, kolesarjev, pešcev, voznikov koles z motorji, voznikov motorjev in traktorjev.

Od skupnega lanskega števila prometnih nesreč (2.162) se jih je zgodilo največ v naseljih (1.646 nesreč), zunaj njih pa 516. Lani so spet največ nesreč povzročili vozniki avtomobilov: 1.894 jih je bilo odkritih. Kot povzročitelji nesreč so na drugem mestu vozniki tovornih avtomobilov (210), potem vozniki traktorjev (53), vozniki koles z motorji (38), vozniki avtobusov (30), kolesarji (27), vozniki motornih koles (14), pešci (9) in vozniki delovnih strojev (5).

Največ nesreč se je lani zgodilo zaradi neprimerne hitrosti,

potem pri premikih vozil, izsiljevanju prednosti, spreminjanju smeri vožnje, neustrezne varnostne razdalje, nepravilnega prehitavanja. Največ nesreč je bilo v lanskem oktobru, najmanj pa marca in junija; največ smrtnih žrtev so ceste terjale aprila; nesreče so bile najpogostejše ob petkih med 14. in 15. uro, življenja pa so v prometu najpogostejše ugašala med 4. in 6. uro.

Stanje prometne varnosti je predvsem odvisno od prometne kulture udeležencev v prometu, a je stanje slabo, kajti lani je bilo 152 pobegov s kraja nesreče, dva od tam, kjer se je zgodila smrtna nesreča, a sta bila odkrita.

Pa policijski ukrepi? Lani so obravnavali kar 33.335 udeležencev v prometu. Torej so jih opomnili, takoj kaznovali, predlagali sodnikom za prekrške in tožilstvu.

S tolikšnim številom ukrepov so dosegli maksimum, ki ga ne kaže prekoračiti, bodo pa policisti skušali biti učinkovitejši. Tudi pri preventivi!

ŠTEFAN SOBOČAN

Zahvala za pomoč ob požaru

V noči z 10. na 11. januar so krajane Kuzme, Dolica in okoliških vasi zbudile vaše sirene. Prizadela nas je huda tragedija. Ognjeni zublji so nam pobrali veliko vsega, kar smo dolga leta s trudom pridobili mi in naši starši.

Na kraj nesreče so kmalu prihiteli dobri ljudje, ki jim pomoč drugemu v nesreči ni tuja, in rešili, kar se je rešiti dalo.

Za vso pomoč, ki smo jo prejeli, se vsakemu posebej in vsem skupaj iskreno zahvaljujemo.

HVALEŽNI DRUŽINI NAVOTNIK - KLEMENT, Dolci 119.

Nogometne tekme

Beltinci : Maribor 1 : 2

V otvoritveni tekmi so Beltinčani prikazali lepo igro in se uspešno zoperstavili Mariboru Braniku, ki je tokrat igral že šesto tekmo. Tokrat so se prvič predstavili domačim gledalcem novinci: Franko, Novak, Prekazi, Neuvirt, Judež in Hadžić ter prikazali zadovoljivo igro. Beltinskega prvotigaša pa so zapustili Franc, Gabor, Krapec, Brunec in Buzeti, ki so nekaj časa že trenirali. Zadelek za Beltince je dosegel Prekazi. Po tekmi so Beltinčani odšli na priprave v Ankaran.

Otvoritveno nogometno srečanje med prvotigašema Beltinci in Mariborom Branikom v Beltincih. Fotografija: Jure Zaumeker

Orijent : Mura 0 : 0

Nogometiški Mure so na pripravah v Poreču odigrali prvo prijateljsko tekmo z Orijentom v Varsarju. Tekma se je končala brez zadetka. Sobočani so si ustvarili nekaj lepih priložnosti za gol, ki pa jih Škaper in Dominko nista izkoristila. Za Muro so igrali tudi novinci Tupajič, Lalič, Lukič, Vidovič, Štampfer (ponovno trenira), Oslaj in Gabor (mladinca).

Nafta : Aluminij 1 : 1

Prvo prijateljsko nogometno tekmo so odigrali tudi nogometiški Nafta iz Lendave. Gostili so vodeče moštvo tretje lige vzhod Aluminij iz Kidričevega in igrali neodločeno. Gol za Nafto je dosegel Pal.

Judo

Maja Uršič in Robi Hajdu prvaka

V Pradah pri Kopru je bilo državno prvenstvo osnovnih šol v judu za dečke in deklice. Med 289 tekmovalci iz 76 osnovnih šol so sodelovali tudi pomurski učenci in dosegli lep uspeh. Najbolje sta se odrezala Maja Uršič (OŠ III MS), ki je zmagala v kat. do 36 kg, in Robi Hajdu (DOŠ Lendava), ki je bil prvi v kat. do 30 kg. Druga sta bila Tadeja Rojko (OŠ III MS) in Adriana Zver (Turnišče). Tretja mesta pa so v svojih kategorijah zasedli: Ana Legčević, Lea Benko, Rene Žunič (vsi DOŠ Lendava), Alenka Premoša (Turnišče), Štefan Mertuk (V. Polana), Aljoša Cipot

(OŠ I MS) in Marko Zlatar (OŠ III MS). Peta mesta so zasedli: Katarina Korošak (OŠ I MS), Štefka Horvat in Beno Fotivec (oba Turnišče) ter Iztok Samec (OŠ III MS). V ekipni konkurenci je pri deklicah zmagala OŠ III Murska Sobota, OŠ Turnišče je bila peta, DOŠ Lendava pa sedma. Pri dečkih je DOŠ Lendava zasedla četrto, v skupni uvrstitvi pa tretje mesto. (D. L.)

Košarka - B-liga

Radenska	18	12	6	1470:1422	30
Rogla Artas	18	11	7	1526:1455	29
Hrastnik	18	11	7	1517:1458	29
Plima Prebold	18	10	8	1389:1367	28
ŽKK Maribor	18	10	8	1395:1359	28
Bistrica	18	9	9	1499:1547	27
Ekipa Janče	18	8	10	1270:1290	26
Kamnik	18	7	11	1515:1477	25
Elektra	18	6	12	1293:1380	24
Celje	18	6	12	1359:1478	24

Rokomet - 1. B-liga

Škofljica	12	9	1	2	278:250	19
Besnica	12	8	1	3	300:270	17
Šešir	12	8	1	3	278:256	17
Inles	12	6	3	3	313:284	15
Grosuplje	12	5	2	5	277:267	12
Drava	12	5	2	5	285:317	12
Radeče	12	5	1	6	285:285	11
Šmartno	12	4	1	7	295:3019	

Priznanja ob 30-letnici obmejnega sodelovanja

Pred nedavnim so v Zalaegerszegu na Madžarskem proslavili 30-letnico obmejnega športnega sodelovanja med športnima zvezama v Lendavi in Zalaegerszegu. Ob tej priložnosti so zaslužnim športnim delavcem podelili priznanja. Ker pa se nekateri njih niso mogli udeležiti slovesnosti na Madžarskem, je predsednik komisije za mednarodni šport pri Športni zvezi Lendava Lajoš Horvath zamudnikom podelil priznanja ob razglasitvi najboljših športnikov in športnic ter športnih ekip Lendave.

Šah - V Budimpešti bo od 13. do 21. marca mednarodni odprti šahovski turnir »Spomladanski festival«. Podoben šahovski turnir bo tudi v Pecu od 5. do 13. aprila. Interesenti iz Slovenije dobijo podrobnejše informacije pri Jožetu Gerenčeru v Lendavi (tel. 78 212). (F. Bobovec)

Košarka - V Murski Soboti je bil polfinalni košarkarski turnir srednješolskih ekip. Med 6 ekipami je zmagala Gimnazija Murska Sobota, ki je v finalu premagala Gimnazijo Celje kar s 65 : 16 in se uvrstila v finale. Za najboljšo igralko so razglasili Alenko Ori (MS).

Vrstni red ekip: 1. G. Murska Sobota, 2. G. Celje, 3. G. Maribor II, 4. G. Maribor III, 5. G. Celje II in 6. G. Ptuj. (K. Glažar)

Priznanje je dobilo 21 športnih delavcev iz območne Športne zveze Lendava. To so: Franc Kontrec, Silvo Šovežec, Franc Čeke, Franc Horvat, Velimir Horvatič, Marjan Dominko, Mirko Horvat, Viljem Sekereš, Tere-

zija Donko, Lajos Horvath, Ladislav Šinko, Ivan Kamberger, Jože Kovač, Jože Gerenčer, Jožef Koccon, Bojan Hojnik, Ludvik Lebar, Štefan Utroša, Jože Pal, Franjo Bobovec in Ladislav Kovač.

Strelstvo

Pomurski derbi dobil Ljutomer

V tekmovalcu prve državne strelske lige je SD Ljutomer na Tišini v pomurskem derbiju premagala SD Kolomana Flisarja Tišina s 1743 : 1726 krogov. SD Kolomana Flisarja Tišina: Drago Pertoci 585, Branko Bukovec 575, Dušan Žiško 566 krogov; SD Ljutomer: Rajko Robnik 585, Manuela Rudolf 581, Darko Horvat 577 krogov. SD Prvega pohorskega bataljona Ruše je premagala SD Štefana Kovača Turnišče s 1737 : 1716 krogov. SD Štefana Kovača Turnišče: Robi Markoja 578, Božidar Draškovič 578, Danijel Režonja 560 krogov.

V sedmem kolu tekmovalca v drugi državni strelski ligi je Kanja Leskovec premagala MI Pomurko s 1728 : 1680 krogov. MI Pomurka: Milan Kreft 571, Martin Žigo 557 in Janez Gomboc 552 krogov. V tretji slovenski strelski ligi je Sl. Bistrica premagala Varstroj iz Lendave s 1650 : 1610 krogov.

Šah

Pomursko tekmovanje OŠ

Na soboški tretji osnovni šoli je bilo pomursko tekmovanje posameznikov in posameznice osnovnih šol v šahu. Sodelovalo je 75 šahistov in šahistk. Rezultati - dečki do 9 let: 1. Renato Müller (GR) 6,5, 2. Nerađ Lukač (Lendava) 6, 3. Jože Kavčič (Negova) 5,5 točke; do 11 let: 1. Boštjan Hočvar (OŠ III MS) 8,5, 2. De-

nis Gjuran (Bakovci) 8, 3. Blaž Fras (Bakovci) 6 točk; do 13 let: 1. Aleš Lazar (Lendava) 8,5, 2. Simon Kolar (Puconci) 7, 3. Borut Kociper (OŠ III MS) 7 točk; do 15 let: 1. Mitja Kovač (Bakovci) 8,5, 2. Miha Gomboc (OŠ I MS) 7,5, 3. Kristijan Dani (GR) 7 točk. Deklice do 9 let: 1. Mateja Zver (Bistrica) 6, 2. Maja

Šport od tod in tam

Smučarski skoki - ŠD Srebrni breg v Martinju je pripravilo peto tekmovalno v smučarskih skokih. Med 37 tekmovalci je zmagal Kristjan Slamar (G. Slaveči) z 20,5 metra pred Boštjanom Šinkom (Sv. Jurij) in Danijelom Strahanom (G. Slaveči). Med mladinci je bil prvi Boštjan Gjergjek (Vidonci), 17,5 m, pred Danesom Kerecem (Kuzma). Med veterani je bil najboljši Ivan Andrejek (Martinje). Prireditev si je ogledalo okrog 500 gledalcev. (T. G.)

Nogomet - Lendavsko društvo nogometnih sodnikov organizira v nedeljo, 9. februarja 1997, ob 10. uri v prostorih

Hrastnik	12	4	1	7	286:2989
Ajdovščina	12	4	1	7	268:2979
Gorenje B	12	4	0	8	286:3128
Pomurka	12	3	0	9	271:2856

Namizni tenis - 1. liga

Olimpija	11	10	1	60:17	20
Maribor	11	10	1	53:24	20
Arcont	11	8	3	56:21	16
Krka	11	8	3	53:24	16
MT Sobota	11	6	5	43:34	12
Vesna	11	4	7	33:44	8
Radlje	11	4	7	31:46	8
Preseje	11	3	8	33:44	6
Križe (-1)	11	2	9	23:54	3
Melamin	11	0	11	0:77	0

VESTNIK

Lendavski nogometni sodniki so zborovali

Večja skrb strokovnosti sojenja

V Občinskem društvu nogometnih sodnikov Lendava si zelo prizadevajo, da bi v svoje vrste pritegnili čim več mladih sodnikov ter da bi dvignili strokovno raven sojenja. To je bila osnovna misel udeležencev letne skupščine društva, ki sta se je med drugimi udeležila tudi predsednik ZNS Slovenije Vilibald Pavc in strokovni sodelavec Marjan Uran. V lendavskem društvu nogometnih sodnikov imajo 43 članov. V zadnjem letu se je število poveča-

lo za 10 sodnikov. Tako je bilo v poročilu predsednika društva Jožeta Lebarja, ki uspešno vodi sodniško organizacijo, kakor tudi v razpravi poudarjeno, da je v prihodnje potrebno še več storiti za usposabljanje sodniškega kadra, večjo skrb nameniti kontrolam sodnikov ter jih opozarjati na dobre in slabe strani. Zavzeli so se tudi za nadaljnjo izmenjavo sodnikov med društvi, ki vodijo posamezna srečanja. Sicer pa so na skupščini sprejeli pester

program strokovnega izobraževanja sodnikov. Z doslednim uresničevanjem programa strokovnega izobraževanja je mogoče pričakovati, da bo tudi Prekmurje, ki se ponaša z množičnim razvojem nogometa, dobilo sodnika, ki bo lahko vodil tekme najvišjega razreda. Tudi v prihodnje bo društvo organiziralo in sodelovalo na srečanjih s sosednjimi sodniški društvi. Ob tej priložnosti so trem prizadevnim članom društva podelili priznanja za dolgoletno uspešno delo. Ta so dobili: Jože Lebar, Martin Bukovec in Avgust Hozjan. (F. M.)

Košarka

Prvi poraz Sobočank

V petem krogu prvenstva slovenski ženski košarkarski klub za razvrstitev od 7. do 12. mesta je Comet v Slovenskih Konjicah premagal Pomurje Skiny iz Murske Sobotice s 85 : 79 (41 : 38). Kar je bil prvi poraz Sobočank na drugem delu tekmovalca. Sobočanke so dobro igrale v napadu, slabše pa v obrambi, saj niso uspeli ustaviti zunanjih igralrk Comet. Domačinkam pa sta bila dovoljena tudi sodnika, saj sta dosodila le devet osebnih napadov, kar je neverjetno. Strelke za Pomurje Skiny: Drožinova 19, Črtinova 18, Kazminova 16, Črtinova 13, Pušenjakova 6, Horvatičeva 5 in Jocičeva 2. Kljub porazu pa so Sobočanke obdržale vodstvo na lestvici. (bg)

Stamfelser (GR) 4, 3. Vesna Horvat (Tišina) 3,5 točke; do 11 let: 1. Martina Horvat (Beltinci) 6, Sara Kramar (OŠ III MS) 6, Alenka Kovačič (Negova) 5,5 točk; do 13 let: 1. Maja Hočvar (OŠ III MS) 9, 2. Maja Vesel (Beltinci) 8, 3. Klementina Pušenjak (Razkrižje) 6 točk; do 15 let: 1. Neda Tompa (Odranci) 3,5 točk, Sanja Smrekar (M. Nedelja) 3, Petra Hamler (Negova) 2,5 točk. (AM)

483 krogi pred Turniščem, 435, in Cankovo, 284 krogov, med posameznicami pa Balaškova (Škorpiljon), 171, pred Cukovo (Varstroj), 168, in Žerdinovo (Turnišče), 163 krogov.

Nogomet - Nogometni veterani Nafta iz Lendave so gostovali v Györu na Madžarskem in v prijateljski nogometni tekmi igrali z domačo ekipo Raba Eto neodločeno 4 : 4. Strelci za Nafto so bili: Dominko, Vidak, Amrus in Oberstar. Povratna tekma bo v Lendavi. (F. B.)

Košarka - V nadaljevanju tekmovalca za razvrstitev od 1. do 6. mesta v slovenski košarkarski ligi za st. deklice je Slovan v Ljubljani premagal Pomurje Skiny s 63 : 45. Strelke za Pomurje Skiny: Matejeva 21, Svetinova 18, Pušenjakova 5 in Kerečeva 2. (Z. T.)

Kegljanje - V 9. kolu tretje slovenske ženske kegljaške lige je Komel iz Celja premagal Nafto s 6 : 2 (2241 : 2158). Za Nafto sta zmagali: Novakova, 375, in Vargova, 400, tekmovala pa so še: Žalnikova, 364, Sapačeva, 346, Staničeva, 351, in Utroševa, 322 podrtih kegljev. V 11. kolu tretje slovenske moške kegljaške lige se je srečanje med Nafto in Sl. Gradcem končalo 4 : 4 (5030 : 4982). Zmagala sta Peric, 912, in Felšo, 866, tekmovali so še: Levačič, 834, Žalik, 832, Matko, 802, in Radikovič, 784 podrtih kegljev. (M. Žalik)

Nogomet - Na občnem zboru NK Dobrovnik so ugotovili, da so z osvojenim tretjim mestom v prvi medobčinski nogometni ligi Lendava po jesenskem delu prvenstva dosegli več, kot so pričakovali. Klub bosta še naprej vodila predsednik Janez Horvat in trener Štefan Laszlo. Tudi v nadaljevanju tekmovalca pričakujejo dobre rezultate, najmanj pa uvrstitev med prvih osem ekip, ki zagotavljajo sodelovanje

Nogomet - Na občnem zboru NK Dobrovnik so ugotovili, da so z osvojenim tretjim mestom v prvi medobčinski nogometni ligi Lendava po jesenskem delu prvenstva dosegli več, kot so pričakovali. Klub bosta še naprej vodila predsednik Janez Horvat in trener Štefan Laszlo. Tudi v nadaljevanju tekmovalca pričakujejo dobre rezultate, najmanj pa uvrstitev med prvih osem ekip, ki zagotavljajo sodelovanje

Nogomet

Beltinci : SCT Olimpija 1 : 1

Na pripravah v Ankaranu sta se v prijateljski tekmi slovenska prvotigaša Beltinci in SCT Olimpija razšla z neodločenim izidom. Gol za Beltince je dal Vickovič.

Zmagala Mura

V telovadnici Mure v Murski Soboti je bil nogometni turnir za mlade deklice. Med šestimi moštvi je zmagala prva ekipa soboške Mure pred tretjo ekipo Mure in prvo ekipo Nafta iz Lendave.

Športniki Lendave 1996

Marika Kardinar in Robi Markoja športnika leta

V hotelu Lipa v Lendavi je bila sedma tradicionalna razglasitev najboljših športnikov, športnic, športnih ekip in perspektivnih športnikov občin Črenšovci, Kobilje, Lendava, Odranci in Turnišče, ki jo je pripravila Športna zveza Lendava za leto 1996. V anketi je sodelovalo 75 športnih delavcev. Pozdravni nagovor je imel predsednik Športne zveze Lendava Vili Sekeres in pri tem poudaril zavdanja vredne uspehe, ki so jih dosegli športniki in športnice v lanskem letu. Hkrati se je zahvalil številnim pokroviteljem ter staršem za njihovo podporo in razumevanje.

Za najboljšega športnika so izbrali strelca Robija Markoja, člana Strelske družine Štefana Kovača Turnišče, kar je njegov že peti tovrstni naslov. V minulem letu je Robi Markoja na državnem članskem prvenstvu z MK-puško leže zasedel prvo mesto, v trojnem položaju pa je bil drugi. Veliko zaslug ima tudi, da je ekipa SD Štefana Kovača Turnišče zasedla drugo mesto v prvi državni ligi. Izkazal pa se je tudi na drugih pomembnih tekmovanjih. Drugo mesto je zasedel Tomaž Gajser, član društva zmarjarjev Mavrica, državni prvak v disciplini natančnega pristajanja in navigaciji. Tretje mesto je pripadlo Gorazdu Horvatu, članu TKD kluba Meteor Črenšovci, državnemu članskemu prvaku in nosilcu naslova mojster 2. dan. Izkazal se je tudi na drugih tekmovanjih doma in v tujini.

Za najboljšo športnico je bila izbrana kegljarka Marika Kardinar, članica KK Miroteksa iz Celja, državna članska prvakinja ter dobitnica zlate in dveh bronastih medalj na svetovnem kegljaškem prvenstvu v Pragi. Veliko zaslug

Marika Kardinar in Robi Markoja – najboljša športnika Lendave za leto 1996. Fotografija: Jure Zauneker

ima tudi, da je ekipa Miroteksa zasedla drugo mesto na svetovnem klubskem pokalu. Zmagala je tudi na številnih drugih tekmovanjih doma in v tujini. To je njen že sedmi tovrstni naslov. Drugo mesto je zasedla atletinja Mateja Dražnik, članica AD Cetis iz Celja, državna prvakinja v suvanju krogle in metu diska za mlajše mladinke ter državna prvakinja v suvanju krogle za sta-

rejše mladinke, med članicami pa je bila druga. Sodelovala je tudi na evropskem atletskem B-finalu. Tretje mesto je pripadlo šahisti Tanji Štumberger, članici Šahovskega društva Rokada iz Lendave, državni prvakinji za dekleta do 18 let in udeleženki svetovnega šahovskega prvenstva za dekleta do 18 let.

Za najboljšo športno ekipo so izbrali Strelsko družino Štefana

Kovača iz Turnišča, drugouvrščno ekipo v prvi državni ligi ter tretjeouvrščno ekipo na državnem prvenstvu s standardno zračno puško. Na drugo mesto so uvrstili šahovsko društvo Rokada iz Lendave, ki je drugouvrščena ekipa v prvi državni ligi vzhod ter tretjeouvrščena ekipa na mednarodnem tekmovanju v Kaposvaru. Tretje mesto pa je pripadlo članskemu moštvu nogometnega kluba Nafta iz Lendave, četrtoouvrščeni ekipi v drugi državni ligi, ki je igrala tudi kvalifikacije za prvo državno ligo.

Za najboljše perspektivne športnike so izbrali: Miho Horvata, člana badmintonskega kluba Mladost iz Lendave, Aleša Nedelka, člana judo kluba Lendava in Simono Koncut, članico badmintonskega kluba Mladost iz Lendave. Najboljše perspektivne ekipe pa so: badmintonski klub Mladost iz Lendave, ženski rokometni klub Mobix iz Črenšovca in šolsko športno društvo Elan iz Odranca.

Feri Maučec

Namizni tenis

Zmaga Moravskih Toplic in poraz Arconta

V enajstem krogu prvenstva v prvi državni namiznoteniški ligi sta pomurski ekipi dosegli polovičen uspeh. Moravske Toplice Sobota so doma premagale neugodno Radlje po zaslugi odlične igre Mirka Ungerja in Mitje Horvata. Najpomembnejše so bile zmage Horvata nad Slatinškom, Ungerja nad Kusom ter dvojice Unger - Horvat nad dvojico Kus - Slatinšek. Arcont Radgona pa je tokrat razočaral številne gledalce, saj jih toliko še ni bilo na prvoličnem srečanju. Kovač je dobil po dobri igri dve partiji, to pa ni bilo dovolj, saj sta Benko in Rihtarič ostala brez zmage. Zlasti je bil boleč poraz Rihtariča s Tancerjem, tretjim igralcem Maribora. Tudi Benko je zapravil lepo priložnost za zmago, saj je gladko dobil prvi niz in v drugem vodil z 11 : 0. Mladi igralci Moravskih Toplic Sobote so v tretji

Odbojka

Ljutomerčanke zmagujejo

V nadaljevanju prvenstva v državni moški odbojarski 1. A-ligi je Gradis v Mariboru premagal Pomgrad iz Murske Sobotice s 3 : 1 (15 : 7, 15 : 8, 9 : 15, 15 : 8). Pomgrad: Berdon, Janža, Kerec, Bačvič, Bo. Marič, Novak, Topovšek, Poredoš, Bakovič.

V tekmovanju državne ženske odbojarske 1. A-lige je ekipa Ljutomer Zavarovalnice Maribor v Ljubljani premagala študentsko ekipo Kaepa ŠOU Vitalfrupi s 3 : 0 (15 : 10, 15 : 12, 15 : 11). Doma pa so Ljutomerčanke premagale Špecerijo Bled s 3 : 2 (13 : 15, 6 : 15, 15 : 13, 15 : 4, 15 : 10). Z enakim rezultatom 3 : 2 (10 : 15, 17 : 16, 14 : 16, 15 : 5, 15 : 13) so Ljutomerčanke premagale Špecerijo Bled v prvi četrtfinalni pokalni tekmi. Ljutomer Zavarovalnica Maribor: Kodila, Ljubec, Kosi, Šostarič, Vrtnjak, Adamina, Vrečko, Lukienko, Kolar, Piher. Odbojkarice Infonda Branika so v državni ženski odbojarski 1. A-ligi premagale Soboto s 3 : 0 (15 :

8, 15 : 10, 15 : 11). Sobota: Osipčnik, Drevenšek, Zver, Resanovič, Šlebingar, Kuhar, Mörec, Draš, Casar, Cipot. V tekmovanju državne moške odbojarske 1. B-lige je Minolta Bled premagala Ljutomer s 3 : 1 (13 : 15, 15 : 7, 15 : 6, 15 : 13). Ljutomer: Primec, Šmauc, Babič, Dobosič, Onišak, Grut, Zidar, Piher. (NŠ, FM)

Kegljanje

Dadas Rudar premagal Radensko

V enajstem kolu prvenstva v drugi državni moški kegljaški ligi je Dadas Rudar iz Trbovelj premagal Radensko s 6 : 2 (5048 : 4985). Za Radensko sta zmagala: Drvarič, 859, in Steržaj, 898 podrtih kegljev. Tekmovali so še: Kučan, 360, Salamon, 399, Lešnik, 852, Mausar, 797, in Šebjanič, 820 podrtih kegljev.

Košarka

Radenska prvak

V zadnjem kolu prvega dela prvenstva v državni moški košarkarski B-ligi je Radenska premagala ekipo Janče s 63 : 55 (32 : 28) in tako postala prvak vzhodne skupine. Poleg Radenske so se v sklepi del tekmovanja uvrstile še ekipe iz vzhodne skupine: Hrastnik, Rogla, Prebold in Maribor, iz zahodne skupine pa: Smelt mladi, Cerknica, Nova Gorica, Proton Medvode in Ljubljana. Rezultati medsebojnih srečanj se prenesejo v drugi del tekmovanja, torej Radenci prenašajo pet zmag in tri poraze. Radenci imajo tako lepe možnosti za uvrstitev v državno ligo A-2. Strelci za Radensko: Ojsteršek 17, Banič 15, Bratkovič 13, Pavlin 13, Želj 3, Ulaga 1 in Šebjan 1. (BG)

Dvoranska atletika

Sonja Roman prva na Dunaju

Na mednarodnem dvoranskem atletskem mitingu na Dunaju, ki je sodelovali iz Avstrije, Madžarske, Češke, Slovaške in Hrvaške, udeležili tudi atleti in atletinje iz Pomurja iz Murske Sobotice in dosegli nekaj dobrih uvrstitev. To se posebno velja za mladinico Sonjo Roman, saj je v svojem prvem dvoranskem nastopu zmagala v teku na 1.500 metrov s časom 4:37,27, ter za člana Damjana Spura, ki je v teku na 60 metrov zasedel tretje mesto s časom 7,12. V teku na 200 m pa je bil petnajsti. V kvalifikacijah sta izpadla Cvetko in Cvetko v teku na 60 metrov in Denis Šparaš v teku na 400 metrov. Marija Števanec je tekla na 400 metrov in s časom 58,73 in zasedla peto mesto. Mladi Samo Pelec je tekla na 1.500 metrov in pristal na šestnajstem mestu.

vorin Čeleš, ki je zmagal v skoku v višino z rezultatom 191 cm. Nina Jakopc in Cveto Cvetko sta tekla na 60 metrov.

Na mednarodnem dvoranskem mitingu v Budimpešti, kjer je sodelovalo okrog 500 tekmovalcev iz šestih držav, je od članov AK Pomurje bila najuspešnejša Sonja Roman, saj je v teku na 1.500 m zasedla tretje mesto z novim rekordom za mladinke 4:21,65. Marija Števanec

je v teku na 400 m z osebnim rekordom 57,64 zasedla tretje mesto. Uspešno so nastopili tudi Damjan Špur, Tomaž Horvat, Denis Šparaš, Cveto Cvetko in Damir Čaleš.

Na četrtem in hkrati predzadnjem krosu za pokal Toyote v Brucku so se zopet izkazali pomurski atleti. Polonca Horvat in Geza Grabar sta v svoji disciplini zasedla drugi mesti, Mojca Horvat je bila tretja (vsi Pomurje), Aleš Žalig (Lendava) pa četrti. (G. G.)

Rokomet

Po dve zmagi Kroga in Poleta

V zadnjem kolu prvega dela prvenstva v drugi državni moški rokometni ligi je Krog v pomurskem derbiju v gosteh premagal Radgono z 32 : 28 (18 : 10).

Zmago so si Krožani zagotovili v prvem polčasu, ko so povedli z osmimi goli prednosti. Strelci: Smolko 7, Ravš 6, Klun 5, Strah 5, Trbuc 3 in Kepe 2 za Radgono ter Kovačič 8, Hegeduš 8, Kolmanko 7, Lukač 4, Meolic 3, Kreft in Sapač po enega za Krog. Rokometaši

Poleta so v Murski Soboti premagali Pyramido s 36 : 23 (19 : 12). Strelci za Polet: Lovenjak 9, Merica 9, Škraban 7, Žugelj 6, Slamar 2, Černela, Horvat in Murgelj po enega.

V dvanajstem kolu prvenstva je Krog v Slovenj Gradcu premagal Prevent B z 31 : 26 (14 : 12). Strelci za Krog: Meolic 7, A. Kolmanko 5, A. Sapač 5, Kovačič 5, Hegeduš 3, Lukač 3, L. Sapač 2, Babič J. Polet je v Murski Soboti premagal Ormož s 24 : 22 (11 : 8). Strelci za Polet: Škraban 5, Lovenjak 4, Merica 4, Žugelj 4, Černela 3, Slamar 2, Fefer 1 in Horvat 1.

Veleva Nedelja je premagala Radgono s 34 : 19 (19 : 8). Strelci za Radgono: Klun 6, Ravš 4, Baum 2, Smolko 2, Žinkovič 2, Trbic 1, Strah 1, Partek 1.

Rokomet

Dober start Pomurke

V spomladanskem delu prvenstva so štartali rokometaši v drugi državni prvi B-ligi. Rokometaši Pomurke iz Bakovca so pripravili prijetno presenečenje, saj so prepričljivo premagali Ajdovščino s 26 : 15 (10 : 6) in tretjič zmagali. Bakovčani so na začetku prevzeli pobudo in si že v prvem polčasu zagotovili prednost starih golov. V nadaljevanju pa so zaigrali še učinkoviteje in dosegli visoko zmago. Pomurka: B. Buzeti, P. Halošan, A. Vereš 3, B. Kavaš 6, S. Husar 2, M. Kavaš, J. Husar, S. Buzeti 5, Okreša 6, Javernik 1, Lovenjak 3, B. Vereš. Pred okrog 150 gledalci sta sodila Babič in Ček.

Kajak kanu rafting klub Most Petanjci

Na Petanjcih zelo delavni

Kajak kanu rafting klub Most Petanjci, ki je bil ustanovljen pred štirimi leti in šteje danes okrog 120 članov, se je v tem času uveljavil na organizacijskem in tekmovalnem področju. V lanskem letu so se udeležili državnega prvenstva, kjer so se njihovi tekmovalci uvrstili med prvih deset. Sodelovali so tudi na drugih raznih tekmovanjih v Hrastniku, Solkanu, Tacnu, Bistrici in Krogu, kjer so dosegli zadovoljive rezultate. Poleg tega so sodelovali na veslaški tekmi osmercev v Bakovcih, kjer so prepričljivo zasedli prvo mesto in se aktivno vključili v vseslovensko akcijo ob mesecu športa. Lani je klub že tretjič organiziral pomursko prvenstvo v kajaku in kanuju, na katerem so dosegli odlične rezultate, saj so ekipno zasedli drugo mesto in le za točko zaostali za tekmovalci BD Mura iz Kroga. Organizirali so tudi turnir v odbojki na pesku, tradicionalni spust in piknik ter piknik ob kostonjih in moštu. Sicer pa se aktivno vključujejo tudi v razne druge akcije, med katerimi velja posebej omeniti ekološko očiševalno akcijo Lani so nadaljevali

gradnjo klubskih prostorov, kupili nekaj opreme, urejali okolico, organizirali izlete in v sodelovanju z zdraviliščema Radenci in Moravske Toplice organizirali turistične spuste po reki Muri. Dobro sodelujejo tudi s sosednjimi društvi. To je nekaj osnovnih ugotovitev z občnega zbora kluba, kjer so tudi sprejeli bogat program dela za leto. Med pomembnejšimi letošnjimi nalogami društva velja omeniti nadaljevanje gradnje klubske čolnarne, nakup potrebne opreme, tečaj

Predstavljamo vam

Damjan Šebjan na SP

Triindvajsetletni Damjan Šebjan iz Murske Sobotice se je že v rani mladosti začel ukvarjati z različnimi športi, najljubša pa mu je košarka. Kot talentirani košarkar je kmalu našel mesto v slovenski reprezentanci gluhih in naglušnih Slovenije. Že leta 1992 je s slovensko reprezentanco sodeloval na evropskem košarkarskem prvenstvu gluhih in naglušnih v Izraelu, kjer je Slovenija zasedla četrto mesto. Leto kasneje se je s slovensko košarkarsko reprezentanco udeležil svetovnega prvenstva gluhih in naglušnih v Bolgariji, kjer je Slovenija zasedla četrto mesto. Po uspešnih kvalifikacijah v Ukrajini je slovenska košarkarska reprezentanca gluhih in naglušnih lani sodelovala na evropskem prvenstvu na Poljskem in se odlično odrezala, saj je med 16 ekipami zasedla tretje mesto in dobila bronasto medaljo. K temu uspehu je prispeval pomemben delež tudi Dam-

jan Šebjan. Sedaj pa se vneto pripravlja na svetovno košarkarsko prvenstvo gluhih in naglušnih, ki bo letos na Danskem. Čeprav ima pri tem veliko težav, saj v Murski Soboti nima takšnih možnosti za vadbo, kot jih imajo njegovi kolegi v Ljubljani in ponekod drugod, si zelo želi, da se bi s tekmovanjem vrnil z medaljo. Sicer pa Damjan Šebjan že drugo sezono igra v slovenski košarkarski ligi za košarkarski klub Radenska iz Radence. (FM)

Nekateri člani AK Pomurje iz Murske Sobotice so se udeležili dvoranskega atletskega mitinga v Celju. Najbolje se je odrezal Dado Belčič, ki uspešno tekmuje v tretji državni ligi. Stojijo od leve: Lukač, Gobec, Horvat, Čenar, Gumilar, Vnuk, Gruškovnjak (pom. trenerja); čepijo: Janža, Hochstätter, Gider, Balazic, Žalik in Tot; manjka Prelog.

PETEK 7. FEBRUARJA

TV SLOVENIJA 1

- 11.10 Aerobika
11.25 Učimo se ročnih ustvarjalnosti
11.40 Denver, poslednji dinosaer, ameriška serija
12.05 Podeželski utrip, angleška nanizanka
13.00 Poročila
13.05 Kolo sreče
13.35 Omizje
15.05 Mladi virtuozji
15.30 Povečava
16.20 Tv-prodaja
17.00 Obzornik
17.10 Lahkih nog nadvok
18.00 Po Sloveniji
18.30 Aerobika
18.50 Podarim-dobim
19.10 Risanka
19.30 Dnevnik
20.00 Podelitev Prešernovih nagrad
21.35 Raziskovalec, ameriška serija
22.30 Odmevi, vreme, šport
23.05 Murphy Brown, ameriška nanizanka
23.30 Sama v temi, ameriški film
1.15 Oddaja o računalništvu

TV SLOVENIJA 2

- 11.50 Mostovi
12.20 Oddaja o računalništvu
12.50 Alica, evropski kulturni magazin
13.20 Podoba podobe
13.50 Forum
14.00 Zgodbe iz školjke
14.30 Grof Monte Christo, ameriški film
16.10 Pokončni policaji, angleška nanizanka
16.40 V slogi je moč, avstralska nanizanka
17.10 Italijanska restavracija, italijanska nadaljevanka, 5/8
18.05 SP v biatlonu
18.50 Humanistika
19.25 V slogi je moč, avstralska nanizanka
20.00 Sestriere '97
20.30 Kdo se boji Virginije Wolf, ameriški film (čb)
22.45 Parada plesa
23.45 Gostilna, dokumentarna oddaja
0.30 Big band v studiu 14

POP TV

- 10.00 Santa Barbara - 11.00 Gasilci, nanizanka - 12.00 POP-kviz - 12.30 M.A.S.H. - 13.00 Roseanne, nanizanka - 13.30 Deset sekund do pekla, ameriški film - 15.00 Argument - 15.30 POP 30 - 16.00 Mulci, nanizanka - 16.30 Santa Barbara - 17.30 Na zdravje!, nanizanka - 18.00 POP-kviz - 18.30 Obalna straža, nanizanka - 19.30 24 ur - 20.00 Na prvi strani, nanizanka - 21.00 Dosjeji X, nanizanka - 22.00 Srce angela, ameriški film - 0.00 Lovca na glave, nanizanka - 1.00 24 ur, ponovitev - 1.30 POP 30, ponovitev

TV HRVAŠKA 1

- 7.55 Poročila - 8.00 Dobro jutro - 10.00 Poročila - 10.05 Izobraževalni program - 11.30 Za otroke - 12.00 Dnevnik - 12.20 Marisol, serija - 13.05 Santa Barbara - 13.50 Risanka - 14.10 Poročila - 14.15 Izobraževalni program - 15.15 Za otroke - 16.15 Ponovitev - 16.45 Oddaja o računalništvu - 17.15 Hrvatska danes - 18.10 Kolo sreče - 18.40 Govorimo o zdravju - 19.30 Dnevnik - 20.15 Po naši lepi, šov program - 21.30 Usode, dokumentarna oddaja - 22.00 Pol ure kulture - 22.30 Opazovanja - 23.00 Klub, d. d. - 23.20 Dokumentarni film - 0.10 Poročila

TV HRVAŠKA 2

- 12.45 Koledar - 12.55 Seinfeld, nanizanka - 13.20 Nove prilikožnosti, nanizanka - 14.05 Grozljivka - 15.05 Mala Nelly Kelly, ameriški film - 16.45 Novice iz sveta mode - 17.15 Hugo - 17.40 Zvezdne steze, nanizanka - 18.25 Risanka - 18.35 Divje srce, nadaljevanka - 19.00 Županijska panorama - 19.30 Dnevnik - 20.15 Zakon v Los Angelesu, nanizanka - 21.05 Kdo je šef, nanizanka - 21.35 Policaji in tatovi, ameriški film - 23.15 Rik Mayall, serija - 0.10 Dediščina zla, ameriški film

TV MADŽARSKA 1

- 5.40 Vaška TV - 6.00 Sončni vzhod - 9.00 Dopolndne - 9.05 Športna akademija - 11.05 Dallas - 12.00 Poročila - 12.05 Posel - 12.25 Telepakk - 14.00 Poročila - 14.10 Narodne oddaje - 15.00 Madžarska danes - 16.00 Posel, tedenski gospodarski pregled - 16.25 Skrivnosti peska - 17.00 Za upokojenje - 17.30 Teka - 17.40 15 minut - 18.00 Okno - 18.55 Pravljica - 19.15 Kultura - 19.30 Dnevnik, šport - 20.05 MC - 20.15 Dallas - 21.05 Nemogoče? - 21.55 Ekskluzivno - 22.20 Čarobni lovec, film - 0.00 Dnevnik

TV MADŽARSKA 2

- 12.00 Siesta - 15.05 Robin Hood - 15.30 Drobne laži, ameriški film - 17.00 Mali svet - 17.30 Regionalni dnevniki - 18.00 Nekje in nekoč - 18.30 Vesoljske igre - 19.05 Strasti, serija - 20.00 La Corbusier, 1. del - 21.00 Policijska poročila - 21.05 Glasbena zakladnica - 21.20 Telesport - 22.00 Dnevnik - 22.15 Aktualno - 22.40 Koktejl bar - 0.40 MC

TV AVSTRILIJA 1

- 8.05 Confetti program - 9.45 Ekipa A - 10.30 Šport - 11.55 Confetti program - 13.00 Otroški program - 13.30 Risanke - 14.15 Arlefin - 14.50 Mini Zib - 14.55 Naša mala farma - 15.45 Vesoljska ladja Voyager - 17.15 Vsi pod eno streho - 18.05 Poslušaj, kako razbija - 18.30 Grozono prijazna družina - 19.00 Šport -

- 19.30 Čas v sliki - 20.00 Šport - 20.15 V imenu časti - 21.10 Lethal weapon, 2. del, akcijski film - 22.55 Čas v sliki - 23.05 Ljubezen je orožje - 0.45 Angel smrti, kriminalka

TV AVSTRILIJA 2

- 9.00 Čas v sliki - 9.05 Dunajski operetni bal - 11.20 Zvezna država danes - 12.00 Čas v sliki - 12.10 Valček - 13.00 Čas v sliki - 13.10 Ljuba družina - 13.55 Divji potok - 14.45 Lipova ulica - 15.15 Bogati in lepi - 16.00 Schiejoek vsak dan - 17.00 Čas v sliki - 17.05 Dobrodošli v Avstriji - 19.00 Avstrija danes - 19.30 Čas v sliki - 20.02 Nepripranski pogledi - 20.15 Primer za dva - 21.20 Svetloba v temi - 22.40 Čas v sliki - 23.10 Moderni časi - 23.40 Evropski dnevi - 3.50 Trafic, film

RTL

- 6.00 Poročila - 6.05 Paradise Beach - 7.00 Točno ob sedmih - 7.30 Poročila - 8.05 Dobri časi, slabi časi - 8.35 Poročila - 9.35 Kalifornijski klan - 10.30 Bogati in lepi - 11.00 Vroča nagrada - 11.30 Družinski dvoboj - 12.00 Opoldanski magazin - 12.30 Glej, kako razbija! - 13.00 Magnum - 14.00 Bärbel Schäfer - 15.00 Ilona Christen - 16.00 Hans Meiser - 17.00 Jeopardy! - 17.30 Med nami - 18.45 Poročila - 19.10 Eksplozivno - 19.40 Dobri časi, slabi časi - 20.15 Troublemaker, komedija - 22.15 Life! - 23.15 Happiness - 0.00 Dnevnik - 0.30 Ulični akti - 1.55 Magnum

SOBOTA 8. FEBRUARJA

TV SLOVENIJA 1

- 7.45 Radovedni Taček: Dimnik
8.05 Male sive ocelce, kvz
8.50 Zgodbe iz školjke
9.20 Evromuzika '96
9.50 Italijanska restavracija, italijanska nadaljevanka, 5/8
10.40 Hugo
11.05 Tednik
12.00 Parada plesa
13.00 Poročila
13.05 Karaoke
14.05 Policisti s srcem, avstralska nanizanka
15.05 Sprehod v naravo
15.20 Vesna, slovenski film (čb)
17.00 Obzornik
17.10 V divjini, angleška serija
18.00 Na vrtu
18.30 Tv-prodaja
18.40 Hugo
19.15 Risanka
19.30 Dnevnik
19.50 Utrip
20.10 Teater Paradiznik
21.10 Za tv-kamero
21.25 Portreti Prešernovih nagradiencev
22.20 Poročila, vreme, šport
22.50 Mali oglasi, tv-igra
23.30 Upravnica, angleška nadaljevanka, 4/6

TV SLOVENIJA 2

- 8.50 Roka rocka
9.50 V slogi je moč, avstralska nanizanka
10.15 Zmjenje v računalniški dobi, ameriška nadaljevanka
10.40 SP v smučarskih poletih
12.40 SP v alpskem smučanju, smuk (m)
14.15 SP v biatlonu
15.00 Košarka NEA
15.30 Podarim-dobim
15.50 All Stars košarka
18.30 Rokomet, Winterhur: Pivovarna Laško
20.00 Sestriere '97
20.30 Made in America, ameriški film
22.15 Cousteau ponovno odkriva svet, francoska serija
23.05 Zlata šestdeseta slovenske popevke
0.05 Vrtincu
0.35 Sobotna noč

POP TV

- 8.00 Dogodivščine medvedka Ruxpina, risana serija - 8.30 Junak akcije, mladinska serija - 9.00 Dogodivščine brendčeče čebelice, risana serija - 9.30 Maska, risana serija - 10.00 Max Glick, mladinska serija - 10.15 Flipper, mladinska serija - 11.00 Vesoljski bojevnik, nanizanka - 12.00 Supermanove dogodivščine, nanizanka - 13.00 Nikogaršnja dežela, ameriški film - 15.00 Obraz tedna - 15.30 Hokej - 16.00 Letališče '77, ameriški film - 18.00 Prijatelji, nanizanka - 18.30 Varuška, nanizanka - 19.00 Računalniški gurui, nanizanka - 19.30 24 ur - 20.00 Rambo 2, ameriški film - 22.00 Teksaski mož postave, nanizanka - 23.00 Betsy, ameriški film - 1.00 24 ur, ponovitev

TV HRVAŠKA 1

- 8.15 Poročila - 8.20 Risanka - 8.45 Klub, d. d. - 9.00 Dobro jutro - 11.00 Prizma - 12.00 Dnevnik - 12.20 Heidi, švicarski film - 14.05 Filipovi otroci - 14.35 Briljantina, oddaja za mlade - 15.20 Smerokaz - 15.50 Dokumentarna oddaja - 16.35 Televizija o televiziji - 17.05 Poročila - 17.15 Zakaj bi bilo to nenavadno? - 17.30 Parlaonica - 18.15 Potujemo po Hrvatski - 19.30 Dnevnik - 20.15 J. F. K., ameriški film - 23.30 Opazovanja - 0.00 Polnočna premiera: Borba proti mafiji

TV HRVAŠKA 2

- 13.55 Koledar - 14.05 S knjigo v glavo - 14.50 Divje srce, nadaljevanka - 16.40 Zakon v Los Angelesu, nanizanka - 17.25 Skrita kamera - 17.50 Alpe-Donava-Jadran - 18.20 Dokumentarna serija - 19.30 Dnevnik - 20.15 Grozljivka - 21.20 Neskončno potovanje, serija - 22.25 Zlati gong, glasbena oddaja - 23.30 Nove prilikožnosti, nanizanka

TV MADŽARSKA 1

- 5.40 Vaška TV - 6.00 Sončni vzhod - 8.00 Otroški program - 11.05 Nepričakovano potovanje - 12.00 Poročila - 12.05 Stara Evropa - 12.25 Ponovitve - 13.45 Odgovarjamo na telefonske klice - 13.55 Arhitekturna dediščina - 14.30 Živo morje - 15.00 Dekleta, ameriški film - 17.00 Štorije - 17.10 Napisne table - 17.45 Za boljši jezik - 17.55 Televideo - 18.00 Panorama - 18.35 Kolo sreče - 19.00 Pravljica - 19.15 Deklamacija - 19.30 Dnevnik, šport - 20.05 MC - 20.15 Samba, madžarski film - 22.00 Silvester - 22.20 Dvojnja prevara, ameriški film

TV MADŽARSKA 2

- 7.30 Welcome to Hungary - 8.00 Za kmetovalce - 8.30 Narodnostne oddaje - 11.00 Šport - 11.30 Ekspedicija Papilio - 12.00 Tisa, serija o reki - 12.35 Evropski popotnik v Moskvi - 13.05 Sove - 15.00 SP v alpskem smučanju - 15.55 Kratki filmi - 17.00 Šport - 19.05 Familija, zabavna serija - 19.40 Brez dima, serija - 20.15 Klip mix - 20.25 Nobelova nagrada za literaturo 1996 - 20.55 Domači portreti - 21.20 Hitler - obračun, serija - 22.15 Utrius, madžarski film - 23.45 MC

TV AVSTRILIJA 1

- 6.00 Confetti TV - 9.35 Disneyev festival - 11.00 Sobotna igra - 12.15 Kalifornijski klic v sliki - 13.10 Življenje in jaz - 13.35 Čudovita lepa - 14.00 Princ iz Bel-Aira - 14.25 Blossom - 14.50 Superman - 15.40 Beverly Hills - 16.25 Melrose Place - 17.10 Savannah - 18.00 Šport - 19.30 Čas v sliki - 20.02 Šport - 20.15 Satira - 22.05 Dead instinct, kriminalka - 23.30 Marbles - 1.20 Dead instinct, kriminalka - 2.45 Savannah - 3.30 Melrose Place

TV AVSTRILIJA 2

- 9.00 Čas v sliki - 9.30 Očka, ne zapusti me - 13.00 Čas v sliki - 13.10 Gospodična iz Barthelma, film - 14.45 Stari Heidelberg - 16.30 Dežela in ljudje - 17.00 Čas v sliki - 17.05 Pogled v deželo - 17.35 Kdo me hoče - 17.53 Religije sveta - 18.25 Konflikti - 19.00 Avstrija danes - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Pust - 21.45 Čas v sliki - 23.05 Lido - 0.05 Šolska vožnja brez vrnitve, grozljivka - 1.35 Pogledi s strani - 2.10 Schiejoek vsak dan - 4.40 Umor v New Yorku cityju

RTL

- 5.30 Otroški program - 8.30 Disneyev team - 11.10 Power Rangers - 12.30 Salty, morsk ievček - 12.55 Polna hiša - 13.55 Princ iz Bel-Aira - 14.20 Nanny - 14.50 Grozno prijazna družina - 16.50 Melrose Place - 17.45 Central Park West - 18.45 Poročila - 19.10 Eksplozivno - 20.15 Srečni jezdec - 22.00 Kölnski karnevalski toni - 1.50 Grozno prijazna družina - 2.40 Melrose Place - 3.25 Beverly Hills - 4.10 Central Park West

NEDELJA 9. FEBRUARJA

TV SLOVENIJA 1

- 8.20 Skrivnost sedme poti, nizozemska nadaljevanka
8.45 Živžav
9.40 Na vrtu
10.05 Koncerti za mlade
11.05 Podobe narave, kanadska serija
11.30 Obzorja duha
12.00 Pomagamo si
12.30 Nedeljska reportaža
13.00 Poročila
13.05 Ljudje in zemlja
15.20 Reka brez povratka, ameriški film
17.00 Obzornik
17.10 Popolna tuja, ameriška nanizanka
17.35 Po domače
18.30 Naravni parki Slovenije
19.05 Risanka
19.20 Zrebanje kota
19.30 Dnevnik
19.50 Zrcalo tedna
20.10 ZOOM
21.20 Rondo kviz
21.40 Intervju
22.30 Poročila, vreme
22.30 V srcu led, nemški film

TV SLOVENIJA 2

- 9.00 Mali oglasi, tv-igra
9.40 SP v alpskem smučanju, veseljalom (ž), 1. tek
10.55 SP v smučarskih poletih
12.40 Veleslalom (ž), 2. tek
14.00 SP v biatlonu
15.00 Lahkih nog nadvok
15.45 Zlata šestdeseta slovenske popevke
16.45 V slogi je moč, avstralska nanizanka
17.10 Glasbena oddaja
17.55 Evropska liga v rokometu (ž), Krim Electa: Hypobank
19.30 Echo Point, avstralska nanizanka
20.00 Sestriere '97
20.30 Ljubezen na stranskem tiru, angleška nadaljevanka, zadnji del
21.20 Slovenski magazin
21.50 Žive legende iz daljnih dežel, francoska serija
22.15 Šport v nedeljo
23.00 Koncert revije Manager
23.50 Slovenski magazin

POP TV

- 8.00 Pink panter, risanka - 8.30 Peter Pan, risana serija - 9.00 Kapitan Zed, risana serija - 9.30 Kasper in prijatelji, risana serija - 10.00 Maček Felix, risana serija - 10.30 Dogodivščine Ani in Nejkca Krpice, risana se-

- rija - 11.00 Srečni Luka, nanizanka - 12.00 Argument - 12.30 Poslednja meja, nanizanka - 13.00 Varuška, nanizanka - 13.30 Preko proge, ameriški film - 15.30 Glavni kuhar, nanizanka - 16.00 Gorski zdravnik, nadaljevanka - 17.00 Družinski album, nadaljevanka - 18.00 Črni dvojnik, ameriški film - 19.30 24 ur - 20.00 Športni krog - 20.30 Zeb za zob, nemški film - 22.30 Hokej - 0.30 24 ur, ponovitev

TV HRVAŠKA 1

- 9.00 Poročila - 9.05 Risanka - 9.30 Skrivnostni svet A. Clarka, serija - 10.00 Operacija Barbarosa - 10.25 Ekološki kviz - 11.15 Glasbena duša Hrvatov - 12.00 Dnevnik - 12.20 Kmetijska oddaja - 13.10 Folklorna oddaja - 13.40 Mir in dobrota - 14.15 Opera Box - 14.55 Oprah Show - 15.45 T Bone in Weasel, ameriški film - 17.15 Poročila - 17.25 Pustolovščine Neda Blesinga, nadaljevanka - 19.30 Dnevnik - 20.15 Smogovci, nanizanka - 20.50 Lepa stvarica, ameriški film - 22.30 Opazovanja - 23.00 Divja romanca, dokumentarni film - 23.35 Krizarjenje, ameriški film - 1.10 Poročila

TV MADŽARSKA 1

- 7.30 Otroški program - 9.00 Črno mesto, serija - 10.00 Kamil Feleki - 11.00 Glasbeni pogovor - 12.00 Poročila - 12.05 Minute za srečo - 12.30 Skrivnosti peska - 15.00 Znanstveni poročevalec - 15.30 Reformatorski verski program - 16.00 Disneyjeve risanke - 17.00 Odločate vi! - 18.00 Štiristo tisoč dni - 18.30 Kolo sreče - 19.00 Teden, vmes Dnevnik - 20.05 MC - 20.15 Ženska, ki jo je ljubil, ameriški film - 21.55 Varstvo mest - 22.35 Ko zrastem, serija - 23.00 Mojstrovine, Brahmsove skladbe

TV MADŽARSKA 2

- 7.35 Vaška TV - 8.00 Julija in nedeljski kuhar - 8.30 Kje, kaj? - 9.00 Vesoljske igre - 9.30 Družinski magazin - 10.00 Tv-magister - 11.00 Šport - 13.00 Poje Šari Vörös - 13.30 Angleško podeželje - 14.00 Carstvo žuželk - 14.30 Novi reflektor - 15.05 McKenna, serija - 16.00 SP v alpskem smučanju - 17.05 Gimnazija strnih src - 17.55 V imenu zakona - 18.30 Tranzit - 19.00 Pravljica - 19.15 Turandot, opera - 21.15 Govori se - 22.10 Telesport - 23.10 Nočno zatočišče - 0.10 MC

TV HRVAŠKA 2

- 12.20 Koledar - 12.30 Dosjeji X, nanizanka - 13.15 Polnočna premiera, ponovitev - 15.25 Zlati gong - 16.25 Neskončno potovanje, serija - 17.25 Komorni orkester Salzburg - 18.05 National Geographic, serija - 19.05 Popaj - 19.30 Dnevnik - 20.15 Aplavz, prosim - 21.15 Športna oddaja - 22.30 Zakonski pristan, nanizanka - 22.55 Glasbena oddaja

TV AVSTRILIJA 1

- 6.30 Confetti TV - 7.20 Disneyev festival - 12.05 Midnight Madness, komedija - 14.25 Srečna skupaj - 16.05 Dakota Harris, film - 17.30 Mr. Bean - 18.00 Srček - 18.30 Šport v nedeljo - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Rama Dama, film - 22.00 Šport - 22.10 Sence moči - 23.40 Čas v sliki - 23.50 Nora krava, komedija - 1.30 Čebelice, film

TV AVSTRILIJA 2

- 9.00 Čas v sliki - 9.05 Gnuš, komedija - 10.20 Smešnice - 11.00 Tiskovna konferenca - 12.00 Visoka hiša, iz parlamenta - 12.30 Orientacija - 13.00 Čas v sliki - 13.30 Domovina, tuja mati - 14.00 Mini lei, lei - 14.50 Caesarin sel - 17.00 Čas v sliki - 17.05 Klub za seniorje - 17.55 Lipova ulica - 18.25 Kristus skozi čas - 18.30 Avstrija v sliki - 18.55 Kuharske mojstrovine - 19.00 Avstrija danes - 19.30 Čas v sliki - 20.00 Pogled s strani - 20.15 Kot v večini - 21.05 Sosedje - 21.15 Ginekolog dr. Markus Merthin - 22.00 Čas v sliki - 22.10 K stvari - 23.25 Vizije

RTL

- 5.40 Otroški spored - 10.15 Maskirani jezdec - 11.25 Vojna zvezd, Galaktika - 12.15 Disneyjeva filmska parada - 14.05 Ekipa A - 16.00 Hercules - 16.55 Xena - 18.45 Poročila - 19.10 Klic v sili - 20.15 Sam s stricem Buckom - 22.10 Spiegel TV - 22.50 V navzkrižnem ognju - 23.50 Prime Time - 0.10 Publicistično tveganje - 1.20 Aljaska - 2.05 Ponoreli policijski revir - 3.25 Hans Meiser

PONEDELJEK 10. FEBRUARJA

TV SLOVENIJA 1

- 10.05 Popolna tuja, ameriška nanizanka
10.30 V srcu led, nemški film
12.00 Za tv-kamero
12.10 Utrip
12.25 Zrcalo tedna
12.40 Rondo kviz
13.00 Poročila
13.05 Hugo
14.05 ZOOM
15.05 Ljudje in zemlja
15.35 Intervju
16.20 Dober dan, Koroška
17.00 Obzornik
17.10 Radovedni Taček: Trak
17.30 Škrb za zemljo, angleški magazin
18.00 Po Sloveniji
18.30 O naravi in okolju tokrat nekoliko drugače
18.40 Lingo
19.15 Risanka
19.23 Zrebanje 3x3
19.30 Dnevnik
20.05 Tv-konferenca
21.00 Turistična oddaja

- 21.20 Osmi dan
22.00 Odmevi, vreme, šport
22.35 Visoka družba, ameriška nanizanka
23.00 Čas služabnikov, češka film
0.50 Osmi dan, ponovitev

TV SLOVENIJA 2

- 11.10 Iz arhiva otroškega in mladinskega programa
12.10 Humanistika
12.40 Šport v nedeljo
13.25 Evromuzika
13.55 Raziskovalec, ameriška serija
14.45 Obzorja duha
15.15 Koncert revije Manager
16.05 Ljubezen na stranskem tiru, angleška nadaljevanka, 4/4
16.55 Echo Point, avstralska nanizanka
17.20 Viper, ameriška nanizanka
18.05 Sedma steza
18.50 Recept za zdravo življenje
19.25 Simpsonovi, ameriška nanizanka
19.25 Sestriere '97
20.30 Angel, varuh moj, ameriška nanizanka
21.20 Stolete ljudstva, angleška serija
22.20 Roka rocka
23.20 Brane Rončel izza odra

POP TV

- 10.00 - Santa Barbara - 11.00 Gorski zoološki muzej - 12.00 POP-kviz - 12.30 Veterinarska znanost - 13.30 Družinski album, nadaljevanka - 14.30 Flipper - 15.00 Športni krog - 15.30 24 ur - 16.00 Mulci, nanizanka - 16.30 Santa Barbara - 17.30 Na zdravje!, nanizanka - 18.00 POP-kviz - 18.30 Obalna straža, nanizanka - 19.30 24 ur - 20.00 Aljaska v poročilih, ameriški film - 22.00 Športna serija - 23.00 Gasilci, nanizanka - 0.00 Obalna straža, ponovitev - 1.00 24 ur, ponovitev - 1.30 POP 30

TV HRVAŠKA 1

- 7.55 Poročila - 8.00 Dobro jutro - 10.00 Poročila - 10.05 Izobraževalni program - 11.30 Za otroke - 12.00 Dnevnik - 12.20 Marisol, serija - 13.05 Santa Barbara - 13.50 Risanka - 14.10 Poročila - 14.15 Izobraževalni program - 15.15 Za otroke - 16.15 Zgodovina z ženskim pisom - 16.45 Glas domovine - 17.15 Hrvatska danes - 18.05 Kolo sreče - 18.40 Hrvatska Federacija BiH - 19.30 Dnevnik - 20.15 Hrvatsko staro streho, drama - 21.45 Hrvatska in svet - 22.30 Opazovanja - 23.05 Zunaj zakona, ameriški film

TV HRVAŠKA 2

- 13.30 Koledar - 13.40 Za ljubezen in sram, ameriški film - 15.10 Aplavz, prosim - 16.15 Mestece Peyton, nadaljevanka - 16.55 Divje srce, nadaljevanka - 17.20 Obalna straža, nanizanka - 18.05 Pol ure kulture - 18.35 Hugo - 19.00 Županijska panorama - 19.30 Dnevnik - 20.15 Prijatelji, nanizanka - 21.55 Poročila - 22.50 Dokumentarni film

TV MADŽARSKA 1

- 5.40 Vaška TV - 6.00 Sončni vzhod - 9.00 Dopolndne, magazin in vmes ob 9.05 Športna akademija - 11.00 Disneyjeve risanke - 12.00 Poročila - 12.05 Poročila - 12.05 Posel - 12.25 Telepakk - 14.00 Poročila - 14.10 Narodne oddaje - 5.00 Repeta, matematika za otroke - 16.30 Skrivnosti peska - 17.05 Narodna glasba - 17.30 Vklopi - 18.00 O veni - 18.15 Bepi - 18.30 Kolo sreče - 19.00 Pravljica - 19.15 Kultura - 19.30 Dnevnik, šport - 20.00 20.15 Halo, doktor, serija - 21.05 Laszlo Mensaros - 21.55 Deklamacija - 22.00 Domovina, serija - 23.05 Spored - 23.45 Dnevnik

TV MADŽAR

TOREK 11. FEBRUARJA

TV SLOVENIJA 1
 9.35 Solza polna srmeha, gledališka predstava
 10.20 Viper, ameriška nanizanka
 11.05 Speci tiger, angleški film (čb)
 12.30 Naravnih parki Slovenije
 13.00 Poročila
 13.05 Linga
 14.20 Po domače
 15.15 Tv-konferenca
 16.05 Turistična oddaja
 16.20 Mostovi
 17.00 Obzornik
 17.10 Taborniki in skavi
 17.25 Skrivnosti sedme poti, nizozemska nadaljevanka
 18.00 Po Sloveniji
 18.30 Tv-prodaja
 18.40 Kolo sreče
 19.15 Risanka
 19.30 Dnevnik
 20.05 Pakete: Velikani sikarstva, francoska serija
 21.10 Studio City
 22.00 Odmevi, vreme, šport
 22.35 Umor 1. stopnje, ameriška nadaljevanka, 17/23
 23.20 Svet poročja
 23.55 Studio City

TV SLOVENIJA 2
 8.15 Sobotna noč
 10.15 Pomagajmo
 10.45 Recept za zdravo življenje
 11.15 Nedeljska reportaža
 11.45 Murphy Brown, ameriška nanizanka
 12.10 Osmi dan
 12.40 SP v alpskem smučanju, superveleslalom (ž)
 14.15 Stoletje ljudstva, angleška serija
 15.05 Slovenski magazin
 16.35 Potrošnikov kazipot
 15.50 Simpsonovi, ameriška nanizanka
 16.15 Vesoljska policija, ameriška nanizanka
 17.00 SP v alpskem smučanju, superveleslalom (m)
 18.00 Angel, varuh moj, ameriška nanizanka
 18.45 Prslušenim tišini
 19.20 Echo Point, avstralska nanizanka
 20.00 Sestriere '97
 20.30 Ariel, finski film
 21.50 (Ne)znani oder
 22.20 Dogodek v mestu Gogi, gledališka predstava
 23.25 (Ne)znani oder, ponovitev

POP TV
 10.00 Santa Barbara - 11.00 Gasilci - 12.00 POP-kviz - 12.30 Kritik, risanka - 13.00 Dogodine brendče občelice, risanka - 13.30 Športna scena - 14.30 Zaznamovani, nanizanka - 15.30 POP 30 - 16.00 Mulci, nanizanka - 16.30 Santa Barbara - 17.30 Na zdravlje, nanizanka - 18.00 POP-kviz - 18.30 Obalna straža, nanizanka - 19.30 24 ur - 20.00 Ograje našega mesta, nanizanka - 21.00 Newyorsk policija, nanizanka - 22.00 M. A. S. H. - 22.30 Gasilci - 23.30 Obalna straža - 0.30 24 ur, ponovitev - 1.00 POP 30

TV HRVAŠKA 1
 7.55 Poročila - 8.00 Dobro jutro - 10.00 Poročila - 10.05 Izobraževalni program - 11.30 Za otroke - 12.00 Dnevnik - 12.20 Marisol, serija - 13.05 Santa Barbara - 13.50 Risanka - 14.10 Poročila - 14.15 Izobraževalni program - 15.15 Za otroke - 16.45 Pazi, steklo - 17.15 Hrvaska danes - 18.05 Kolo sreče - 18.40 Turistični magazin - 19.30 Dnevnik - 19.35 Zagreb za Hrvasko, dokumentarna oddaja - 20.50 Tv-parlament - 22.15 Opazovanja - 22.45 Moč denarja - 23.05 Neobčutili na naboje, ameriški film

TV HRVAŠKA 2
 14.25 Koledar - 14.35 Pod staro streho, drama - 16.05 Z namenom in razlogom - 17.00 Divje srce, nadaljevanka - 17.25 Obalna straža, nanizanka - 18.10 Steklo in umetna obrt - 18.35 Hugo - 19.00 Županijska panorama - 19.30 Dnevnik - 20.15 Stranski učinki, nanizanka - 21.00 Črno belo v barvah: Polnoč, ameriški film

TV MADŽARSKA 1
 5.40 Vaška TV - 6.00 Sončni vzhod - 9.00 Dopoldne, magazin, vmes ob 9.05 Marienhof, serija - 11.10 Happy Holiday - 12.00 Poročila - 12.05 Posel - 12.25 Telepakk - 14.00 Poročila - 14.10 Gimnazija stritih src - 15.00 Repeta, zgodovina za šolarje - 16.30 Skrivnosti peska - 17.05 Nahrbtnik, poln pustolovščin - 17.30 Vklapl - 17.55 Katoliška pravica - 18.15 Posel - 18.30 Kviz - 19.00 Sport - 20.05 MC - 20.15 Kristična situacija, serija - 51.05 Studio '97 - 21.55 Tokijska zgodba, dokumentarni film - 23.20 Dnevnik

TV MADŽARSKA 2
 8.30 Zasedanje Parlamenta - 16.30 Euroclick Regionalni dnevniki in magazini - 19.05 Magnum, kriminalna - 19.55 Pratika - 20.00 Mojstrovine - 20.10 Trend - 21.00 Kriminalistični magazin - 21.30 Vse ali nič, kviz - no - 22.35 Keno - 22.40 Goreča strast, ameriški tv-film - 0.10 MC

TV AVSTRIJA 1
 6.00 Confetti - 10.30 Dakota Harris, film - 11.55 Confetti - 14.55 Naša mala farma - 15.45 Vesoljska ladja Voyager - 16.30 Ekipa A - 17.15 Vsi pod eno streho - 17.40 Harrijev gnezdo - 18.10 Glej, glej, kdo razbija

- 18.30 Grozno prijazna družina - 19.00 Sport - 19.30 Čas v sliki - 20.00 Sport - 20.15 Pust v Beljaku - 22.25 Casanova, film - 0.05 Čas v sliki - 0.10 Nora poroka, film - 1.45 Sam Whiskey - 3.15 Casanova, film

TV AVSTRIJA 2
 9.00 Čas v sliki - 9.05 Končo brez skrbi, komedija - 10.35 Bogati in lepi - 11.20 Avstrija danes - 12.00 Čas v sliki - 12.10 Tema - 13.00 Čas v sliki - 13.10 Ljuba družina - 13.55 Pustna oblačila - 15.15 Bogati in lepi - 16.00 Schiejok vsak dan - 17.00 Čas v sliki - 17.05 Dobrodošli v Avstriji - 19.00 Avstrija danes - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Same težave, komedija - 22.00 Čas v sliki - 22.30 Na kraju dogodka - 23.05 Kulturni drobci - 23.15 Iskranje mozga Alberta Einsteina - 0.15 Vprašanje okusa - 1.10 Haisweh - 1.20 Pogledi s strani

RTL
 6.05 Poročila - 6.05 Sanjska plaža - 6.30 Poročila - 7.00 Točno ob sedmih - 8.05 Dobri časi, slabi časi - 8.40 Springfieldska zgodba - 9.35 Kalifornijski klan - 10.30 Bogati in lepi - 11.30 Družinski dvoboj - 12.00 Točno ob dvanajstih - 13.00 Magnum - 14.00 Bärbel Schäfer - 15.00 Ilona Christen - 16.00 Hans Meiser - 17.00 Jeopardy! - 17.30 Med nami - 18.00 Dober večer - 18.30 Ekskluzivno - 18.45 Poročila - 19.40 Dobri časi, slabi časi - 20.15 Dvojna vloga - 23.15 Miami Vice - 0.00 Poročila - 0.30 Cheers

SREDA 12. FEBRUARJA

TV SLOVENIJA 1
 10.15 Oglejmo si, angleška serija
 10.40 Vesoljska policija, ameriška nanizanka
 11.25 Ariel, finski film
 12.35 Žive legende iz daljnih dežel, francoska serija
 13.00 Poročila
 13.05 Kolo sreče
 14.25 Teater Paradžnik
 15.30 V divjini, angleška serija
 16.20 Slovenski utrinki, oddaja madžarske TV
 17.00 Obzornik
 17.10 Pod klobukom
 18.00 Po Sloveniji
 18.30 Tv-prodaja
 18.40 Kolo sreče
 19.15 Risanka
 19.30 Dnevnik
 20.05 Dosje J.K., 1. del
 20.55 Kurentovanje
 22.00 Odmevi, vreme, šport
 22.35 Vikarka iz Dibleja, angleška nanizanka
 23.05 Oporoka doktorja Mabusea, nemški film (čb)

TV SLOVENIJA 2
 8.10 Svet poročja
 8.40 Prslušenim tišini
 9.10 (Ne)znani oder
 9.40 SP v alpskem smučanju, veleslalom (m), 1. tek
 11.15 Dogodek v mestu Gogi, gledališka predstava
 12.20 Visoka družba, ameriška nanizanka
 12.45 Veleslalom (m), 2. tek
 14.15 Cousteau ponovno odkriva svet, francoska nanizanka
 15.05 Studio City
 15.50 Umor 1. stopnje, ameriška nadaljevanka, 17/23
 16.35 Caroline v velemestu, ameriška nanizanka
 17.00 Posnetek veleslalom
 18.00 Koncerti za mlade
 19.05 List in cvet: Hortenzije
 19.35 Echo Point, avstralska nanizanka
 20.00 Sestriere '97
 20.30 Evropska liga v košarki, Orthez: Smelt Olimpija, prenos
 22.05 Zavrtimo stare kolote
 22.35 Simfoniki RTV

POP TV
 10.00 Santa Barbara - 11.00 Gasilci - 12.00 POP-kviz - 12.30 M. A. S. H. - 13.00 Maček Felix, risanka - 13.30 Newyorsk policija - 14.30 Ograje našega mesta - 15.30 POP 30 - 16.00 Mulci, nanizanka - 16.30 Santa Barbara - 17.30 Na zdravlje, nanizanka - 18.00 POP-kviz - 18.30 Obalna straža, nanizanka - 19.30 24 ur - 20.00 Ali je pilot v letalu 2, ameriški film - 21.30 M. A. S. H. - 22.00 Obraz tedna - 22.30 Gasilci, nanizanka - 23.30 Obalna straža - 0.30 24 ur, ponovitev - 1.00 POP 30

TV HRVAŠKA 1
 7.55 Poročila - 8.00 Dobro jutro - 10.00 Poročila - 10.05 Izobraževalni program - 11.30 Za otroke - 12.00 Dnevnik - 12.20 Marisol, serija - 13.05 Santa Barbara - 13.50 Risanka - 14.10 Poročila - 14.15 Izobraževalni program - 15.15 Za otroke - 16.25 Moč denarja - 16.40 Naravna dediščina - 17.10 Hrvaska danes - 18.05 Kolo sreče - 18.35 Oddaja o solstvu - 19.30 Dnevnik - 20.15 Živa resnica - 20.50 Družinski glasbeni kviz - 21.55 Poslovni klub - 22.25 Opazovanja - 22.55 Z namenom in razlogom - 23.50 Območje somraka, nanizanka - 0.15 Poročila

TV HRVAŠKA 2
 13.00 Koledar - 13.10 Stranski učinki - 13.55 Črno belo v barvah, ponovitev - 16.55 Divje srce - 17.20 Obalna straža, nanizanka - 18.05 Planet živali - 18.35 Hugo - 19.00 Županijska panorama - 19.30 Dnevnik - 20.15 Kako preživeti kot ženska, ameriški film - 21.45 Modra kri, nanizanka - 22.40 Glasbena oddaja

TV MADŽARSKA 1
 9.00 Dopoldne, magazin, vmes ob 9.05 Športna akademija - 12.00 Poročila - 12.05 Posel - 12.25 Welcome to Hungary - 12.55 Telepakk - 14.00 Poročila - 14.10 Narodnostne oddaje - 15.00 Repeta, fizika in šolarje - 16.30 Skrivnosti peska - 17.05 Izobraževanje rabinov - 17.35 Vklapl - 18.00 Nužna pomoč - 18.10 Iščejo izgubljene odrasle - 18.15 Posel - 18.30 Kviz - 19.00 Pravilica - 19.15 Kultura - 19.30 Dnevnik, šport - 20.05 MC - 20.15 Pobalin iz Cincinnatija, amer. film - 22.00 Izmislimo si Madžarsko! - 22.40 Deklamacija - 22.50 S festivala madžarskega filma: Srečni konji, madž. film - 0.05 Dnevnik

TV MADŽARSKA 2
 15.00 Zamejski Madžari - 15.30 Malo Juga - 16.00 SP v alpskem smučanju - 17.15 Za trnkarije - 17.25 Ekologija - 18.00 Regionalni dnevniki - 18.15 Madžarska danes - 19.05 Janika, veseliga v treh dejanjih - 21.15 Pratika - 21.20 Policijska poročila - 21.30 Vse ali nič, kviz - 22.00 Dnevnik - 22.10 Vreme - 22.15 Aktualno - 22.35 Keno - 22.40 Lola Monters, francoski film - 0.25 MC

TV AVSTRIJA 1
 6.00 Confetti - 11.05 Ekipa A - 10.25 Columbo - 11.55 Confetti - 14.55 Naša mala farma - 15.50 Vesoljska ladja Voyager - 16.35 Ekipa A - 17.20 Vsi pod eno streho - 17.45 Harrijev gnezdo - 18.10 Glej, kdo razbija - 18.35 Grozno prijazna družina - 19.00 Sport - 19.30 Čas v sliki - 20.00 Sport - 20.15 V imenu očeta - 22.15 Alpska saga - 0.00 Čas v sliki - 0.05 Peter Strohm

TV AVSTRIJA 2
 9.00 Čas v sliki - 9.05 Pust v Beljaku - 11.05 Bogati in lepi - 12.00 Čas v sliki - 12.10 Tema - 13.00 Čas v sliki - 13.55 Divji potok - 14.45 Lipova cesta - 15.15 Bogati in lepi - 16.00 Schiejok vsak dan - 17.00 Čas v sliki - 17.05 Dobrodošli v Avstriji - 19.00 Avstrija danes - 19.30 Čas v sliki - 20.00 Pogledi s strani - 20.15 Tv-pomoč - 22.00 Čas v sliki - 22.30 Poprek in počez - 2.00 Pogledi s strani

RTL
 8.00 Poročila - 8.05 Dobri časi, slabi časi - 8.40 Springfieldska zgodba - 9.35 Kalifornijski klan - 10.30 Bogati in lepi - 11.00 Vročna nagrada - 11.30 Družinski dvoboj - 12.00 Točno ob dvanajstih - 12.30 Poslušaj, kako razbija - 13.00 Magnum - 14.00 Bärbel Schäfer - 15.00 Ilona Christen - 16.00 Hans Meiser - 17.00 Jeopardy! - 17.30 Med nami - 18.00 Dober večer - 18.30 Ekskluzivno - 18.45 Poročila - 19.10 Eksplozivno - 19.40 Dobri časi, slabi časi - 20.15 Ti si moj otrok, 1. del - 22.15 Sternova TV - 0.00 Poročila

ČETRTEK 13. FEBRUARJA

TV SLOVENIJA 1
 10.15 Caroline v velemestu, ameriška nanizanka
 10.40 Oporoka doktorja Mabusea, nemški film (čb)
 12.35 Podobe narave, kanadska serija
 13.00 Poročila
 13.05 Kolo sreče
 15.10 Novice iz sveta razvednila
 15.35 Vrtincu
 16.05 Dosje J.K., 1. del
 17.00 Obzornik
 17.10 Santo Žuzkito, risana serija
 17.35 Hugo
 18.00 Po Sloveniji
 18.30 Tv-prodaja
 18.35 Kolo sreče
 19.10 Risanka
 19.20 Majhne skrivnosti velikih kuharskih mojstrov
 19.30 Dnevnik
 20.05 Tehnik
 21.05 Forum
 21.20 Pokončni policaji, angleška nanizanka
 22.00 Odmevi, vreme, šport
 22.35 Omizje
 0.10 Tehnik, ponovitev

TV SLOVENIJA 2
 9.10 Karaoke
 10.10 Koncert simfonikov RTV
 11.40 SP v alpskem smučanju, kombinacijski smuk (ž), 1. tek
 13.15 List in cvet: Hortenzije
 13.45 Vikarka iz Dibleja, angleška nanizanka
 14.15 Gostina, dokumentarna oddaja
 15.05 Ellen Cleghome, ameriška nanizanka
 15.35 Echo Point, avstralska nanizanka
 16.05 Podeželski utrip, angleška nanizanka
 17.00 Posnetek kombinacijskega smuka
 17.40 SP v alpskem smučanju, kombinacijski slalom (ž), 1. tek
 19.00 Oddaja o računalništvu
 19.30 Echo Point, avstralska nanizanka
 20.00 Elvis, dokumentarni film
 20.30 Sestriere '97
 20.50 Kombinacijski slalom (ž), 2. tek
 22.00 Lov na zajce, avstrijski film
 23.40 Romeo in Julija, balet
 0.30 Pokal evropskih vrstakov v odbojki (m), Salonit: Vojvodina

POP TV
 10.00 Santa Barbara - 11.00 Gasilci - 12.00 POP-kviz - 12.30 M. A. S. H. - 13.00 Obraz tedna - 13.30 Ekstremisti - 14.00 Ali je pilot v letalu 2, ameriški film - 15.30 POP 30 - 16.00 Mulci, nanizanka - 16.30 Santa Barbara - 17.30 Na zdravlje, nanizanka - 18.00 POP-kviz - 18.30 Obalna straža, nanizanka - 19.30 24 ur - 20.00 Robin Hood, princ tatov, ame-

riški film - 22.30 M. A. S. H. - 23.00 Argument - 23.30 Gasilci - 0.30 Obalna straža - 1.30 24 ur, ponovitev - 2.00 POP 30

TV HRVAŠKA 1
 7.55 Poročila - 8.00 Dobro jutro - 10.00 Poročila - 10.05 Izobraževalni program - 11.30 Za otroke - 12.00 Dnevnik - 12.20 Marisol, serija - 13.05 Santa Barbara - 13.50 Risanka - 14.10 Poročila - 14.15 Izobraževalni program - 15.15 Za otroke - 16.15 Alpe-Donava-Jadrán - 16.45 Književna dediščina - 17.15 Hrvaska danes - 18.05 Kolo sreče - 18.40 Obnova Hrvške - 19.30 Dnevnik - 20.10 Policijske zgodbe, dokumentarna oddaja - 21.15 Tudi to sem jaz, šov program - 22.15 Opazovanja - 22.45 Klub, d. d. - 23.05 Obseadenost, ameriški film - 0.45 Poročila

TV HRVAŠKA 2
 14.45 Koledar - 14.55 Vojni knez, ameriški film - 16.55 Divje srce - 17.20 Obalna straža - 18.05 Glasbena oddaja - 18.35 Hugo - 19.00 Županijska panorama - 19.30 Dnevnik - 20.15 Dosjeji X, nanizanka - 21.05 Hiša, hrvaški film - 22.40 Filmska gibanja - 23.20 Seinfeld, nanizanka

TV MADŽARSKA 1
 5.40 Vaška TV - 6.00 Sončni vzhod - 9.00 Dopoldne, magazin, vmes ob 9.05 Marienhof in ob 11.10 Dvorec Frankenberg - 12.00 Poročila - 16.00 Repeta, književnost za šolarje - 16.30 Skrivnosti peska, serija - 17.05 Čakajoč na vlado - 17.30 Vklapl - 17.55 Razlaga biblije - 18.15 Posel - 18.30 Kviz - 19.00 Pravilica - 19.15 Kultura - 19.30 Dnevnik, šport - 20.05 MC - 20.15 Sosedje, 256. del - 20.50 Friderikusov šov - 22.55 Končna postaja Komio, dokumentarni film - 23.55 Leningrad Dixieland band - 0.35 Dnevnik

TV MADŽARSKA 2
 16.00 Prirodno zdravilstvo - 16.20 Mentalna higiena - 16.30 Rastline in ljudje - 17.00

RADIO MURSKI VAL UKV 94,6 MHZ (DOPOLDAN TUDI SV 648 KHZ)

PETERK: 05.45 Jutro na Murškem valu - 06.10 Vreme, ceste - 06.25 Obvestila - 06.30 Horoskop - 06.50 Dnevni časopisi - 07.00 Druga jutranja kronika - 07.20 Kronika UNZ - 07.30 Informacije v treh jezikih - 07.45 Mariborsko zvočno pismo - 08.00 Dopoldne na Murškem valu - 08.00 Poročila - 08.05 Obvestila - 08.30 Mali oglasi - 09.00 Menjalniški tečaj bank - 09.15 Zamurjenci - 10.00 Poročila - 10.05 Obvestila - 10.10 Menjalniški tečajji agencij - 10.30 Kinoventilator - 11.15 Od petka do petka - 12.00 Poročila BBC - 12.05 Obvestila - 12.30 Dežurni novinar v 1. osebi ednine - 13.30 Popoldne na Murškem valu - 13.30 Poročila - 13.35 Obvestila - 14.30 Romskih 60 - 15.30 Dogodki in odmevi - 17.00 Osrednja poročila na Murškem valu - 17.20 Obvestila - 17.30 Kultura in šport ob koncu tedna - 18.00 MV-dur - 19.00 Dnevnik RaSlo - 19.30 Miadi val - 21.00 Poročila - 21.10 Sipli mi - 24.00 Želimo vam lahko noč.

SOBOTA: 05.45 Jutro na Murškem valu - 06.10 Vreme, ceste - 06.25 Obvestila - 06.30 Horoskop - 06.50 Dnevni časopisi - 07.00 Druga jutranja kronika - 07.20 Kronika UNZ - 07.30 Informacije v treh jezikih - 08.00 Dopoldne na Murškem valu - 08.00 Poročila - 08.05 Obvestila - 08.30 Mali oglasi - 09.15 Predstavljamo vam - 10.00 Poročila - 10.05 Obvestila - 10.10 Menjalniški tečajji agencij - 10.30 Potečajte se z nami - 11.10 Sobotni gost - 12.00 Poročila BBC - 12.05 Obvestila - 12.30 Dežurni novinar v 1. osebi ednine - 13.30 Popoldne na Murškem valu - 13.30 Poročila - 13.35 Obvestila - 14.45 Evropa v enem tednu - 15.30 Dogodki in odmevi - 17.00 Osrednja poročila na Murškem valu - 17.20 Obvestila - 17.30 Kulturni koledar - 17.35 Radijski knjižni sej - 18.15 Mali oglasi - 19.00 Dnevnik RaSlo - 19.30 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi - 21.00 Poročila - 21.10 Ugasi TV! - 24.00 Želimo vam lahko noč.

NEDELJA: 08.00 Začenjamo nov dan - 08.05 Horoskop - 08.15 Panonski odmevi - 08.50 Zamurjenci - 09.15 Misel in čas - 09.30 Srečanje na Murškem valu - 10.25 Obvestila - 10.30 Nedeljska kuhinja - 12.00 Poročila - 12.05 Obvestila - 12.30 Minute za kmetovalce - 13.00 Popoldne na Murškem valu - 13.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi (vmes javljanja s športnih igrišč) - 19.00 Dnevnik RaSlo.

PONEDELJEK: 05.45 Jutro na Murškem valu - 06.10 Vreme, ceste - 06.25 Obvestila - 06.30 Horoskop - 06.40 Šport - 06.50 Dnevni časopisi - 7.00 Druga jutranja kronika - 07.20 Kronika UNZ - 07.30 Informacije v treh jezikih - 07.45 Porabsko/nemško zvočno pismo - 08.00 Dopoldne na Murškem valu - 08.00 Poročila - 08.05 Obvestila - 08.30 Mali oglasi - 09.00 Menjalniški tečajji bank - 09.05 Občine - 10.00 Poročila - 10.05 Obvestila - 10.10 Menjalniški tečajji agencij - 12.00 Poročila BBC - 12.05 Obvestila - 12.30 Dežurni novinar v 1. osebi ednine - 13.30 Popoldne na Murškem valu - 13.30 Poročila - 13.35 Obvestila - 14.00 Za zdravje - 15.30 Dogodki in odmevi -

Tajno poslanstvo, serija - 17.40 TOP 40, lestvica popevk - 17.55 Vreme - 18.00 Regionalni dnevniki in magazini - 19.05 Charlie Grace, serija - 19.55 1100 let v središču Evrope - 20.10 Horizonst - 20.40 Prosta ura, oddaja o poeziji - 21.25 Pratika - 21.300 Vse ali nič, kviz - 22.00 Dnevnik - 22.10 Vreme - 22.15 Aktualno - 22.35 Keno - 22.40 Kje je daljni sever, finko-švedski film - 22.55 MC

TV AVSTRIJA 1
 6.00 Confetti - 8.55 Vsi pod eno streho - 11.55 Confetti - 14.25 Naša mala farma - 15.45 Vesoljska ladja Voyager - 16.30 Ekipa A - 17.15 Vsi pod eno streho - 17.40 Smučanje - 18.00 Glej, glej, kdo razbija - 18.30 Grozno prijazna družina - 19.00 Hope & Gloria - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Sport - 21.05 Texas Ranger - 21.50 Smrtonosne želje, film - 23.20 Čas v sliki - 4.10 V nasilju, film

TV AVSTRIJA 2
 9.00 Čas v sliki - 9.05 Fantom iz opere, film - 13.00 Čas v sliki - 13.10 Ljuba družina - 13.55 Divja reka - 14.45 Lipova ulica - 15.15 Bogati in lepi - 16.00 Schiejok vsak dan - 17.00 Čas v sliki - 18.50 Kuharske mojstrovine - 19.00 Avstrija danes - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Ko Musi igra - 21.05 Vera - 22.00 Čas v sliki - 22.30 Schilling - 23.05 Nighzwatch - 23.55 Techno logika - 1.30 Sport

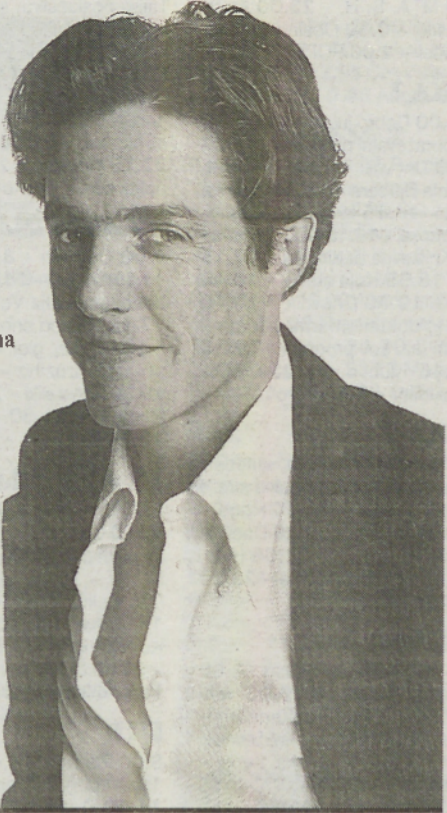
RTL
 8.00 Poročila - 8.40 Springfieldska zgodba - 10.30 Bogati in lepi - 11.00 Vročna nagrada - 11.30 Družinski dvoboj - 12.00 Točno ob dvanajstih - 13.00 Magnum - 14.00 Bärbel Schäfer - 15.00 Ilona Christen - 16.00 Hans Meiser - 17.00 Jeopardy! - 18.45 Poročila - 19.10 Eksplozivno - 19.40 Dobri časi, slabi časi - 20.15 Operacijski blok ključ dr. Brücknerja - 21.15 Schreinemakers - 0.00 Poročila

17.00 Osrednja poročila na Murškem valu - 17.20 Obvestila - 18.00 Sport - 19.00 Dnevnik RaSlo - 19.30 Večernice - 21.00 Poročila - 21.10 Moja mala nočna glasba - 24.00 Želimo vam lahko noč.

TOREK: 05.45 Jutro na Murškem valu - 06.10 Vreme, ceste - 06.25 Obvestila - 06.30 Horoskop - 06.50 Dnevni časopisi - 07.00 Druga jutranja kronika - 07.20 Kronika UNZ - 07.30 Informacije v treh jezikih - 07.45 Ljubljansko zvočno pismo - 08.00 Dopoldne na Murškem valu - 08.00 Poročila - 08.05 Obvestila - 8.30 X Country - 09.00 Menjalniški tečajji bank - 10.00 Poročila - 10.05 Obvestila - 10.10 Menjalniški tečajji agencij - 10.30 Kratkiz - 11.15 Mali oglasi - 12.00 Poročila BBC - 12.05 Obvestila - 12.30 Dežurni novinar v 1. osebi ednine - 13.30 Popoldne na Murškem valu - 13.30 Poročila - 13.35 Obvestila - 14.00 Voni po bencinu - oddaja o avtomobilizmu - 15.30 Dogodki in odmevi - 17.00 Osrednja poročila na Murškem valu - 17.20 Obvestila - 17.45 Mali oglasi - 18.15 Poslušamo vas - 19.00 Dnevnik RaSlo - 19.30 Na narodni farmi - 21.00 Poročila - 21.10 DA in NE - 24.00 Želimo vam lahko noč.

SREDA: 05.45 Jutro na Murškem valu - 06.10 Vreme, ceste - 06.25 Obvestila - 06.30 Horoskop - 06.40 Džouzi na obisku - 06.50 Dnevni časopisi - 07.00 Druga jutranja kronika - 07.20 Kronika UNZ - 07.30 Informacije v treh jezikih - 07.45 Zagrebško zvočno pismo - 08.00 Dopoldne na Murškem valu - 08.00 Poročila - 08.05 Obvestila - 08.30 Mali oglasi - 09.00 Menjalniški tečajji bank - 09.30 Poročila - 10.05 Obvestila - 10.10 Menjalniški tečajji agencij - 10.15 Nstnsnmv - 12.00 Poročila BBC - 12.05 Obvestila - 12.30 Dežurni novinar v 1. osebi ednine - 13.30 Popoldne na Murškem valu - 13.30 Poročila - 13.35 Obvestila

Hugh Grant se lahko v miru smejlja. Zgodba s prostitutko Divine Brown mu je končno odpuščena. Z najnovejšo grozljivko Za vsako ceno je zopet postal zlati deček. Vsi njegovi problemi pa niso izginiti. Si lahko predstavljate, da je Hugh strah stati pred kamero? Sam je izdal: »Pred kamero sem čisto blokiran.« Ko je to izdaval, je krepko srknil pivo, zaradi česar je njegova agentka Karin Smith zopet morala zajeti sapo in kar nekajkrat vdihniti, kajti Hugh se je mimogrede še pohvalil: »Pijan sem boljši.«

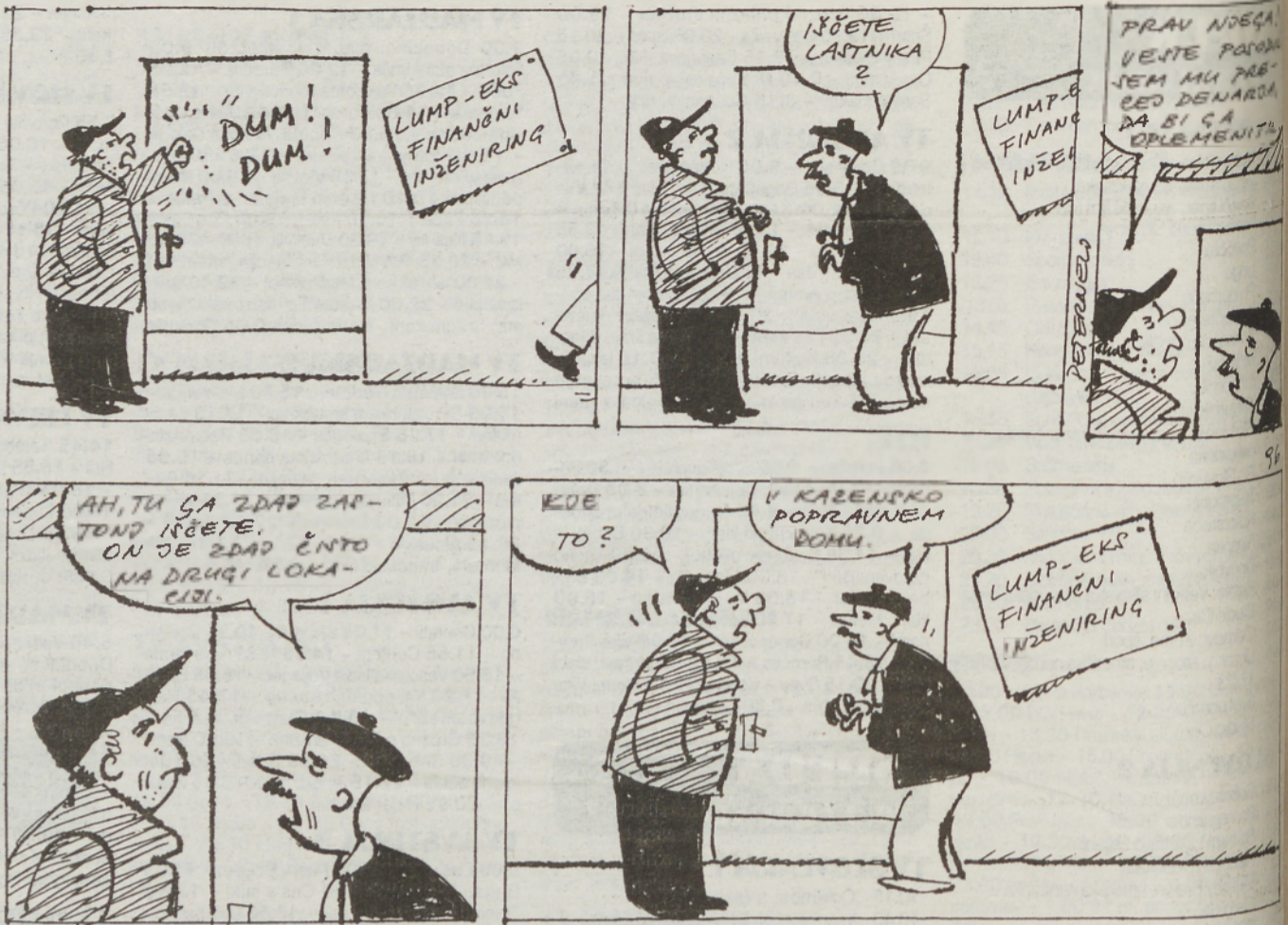

Hladnokrvno

Kaznivo dejanje, škandal ali pomota? Karl von Habsburg, vnuk zadnjega avstrijskega cesarja, je na nekem letališču poskušal prehitopiti briljantni diadem svoje žene, vreden okrog 200.000 nemških mark. Uradniki so mu diadem odvzeli, za kazen pa hočejo od njegove milosti še 90.000 nemških mark. Najprej je prijavil samo otroško hrano, nato pa se je visokost spomnila, da otroci ne jedo diademov. Cariniku je dejal: »Tukaj zadaj še tiči nekaj.« Če bi avstrijski pisec Thomas Bernhard še živel, bi iz dogodka zagotovo naredil gledališko uprizoritev.

Zakonski par Habsburg

Koliko bo dobil Jezus?

Uitelj Ernest Digweed iz Portsmoutha je skorajda svetnik: nedavno preminuli mož je svoje bogastvo v višini 26.107 funtov (okrog 72.000 nemških mark) zapustil božjemu sinu, seveda za čase, ko se bo ponovno vrnil na zemljo. Nekateri Jezusi so se že oglasili, toda kaj, ko je denar pospravil eden od sorodnikov, pod pogojem seveda, da denar preda pravemu odrešeniku.

Od športa do filmske zvezde

Michael Steinbrecher je bil znan po svojih športnih oddajah na nemški televiziji. Toda očitno je, da zna več kot zgolj komentirati gole. V novih oddajah bo nastopal skupaj z Jane Fonda, Gino Lollobrigido, Anthonyjem Quinnom in drugimi zvezdami. Jah, če že sam po sebi nisi zvezda, pa to postaneš, če se toliko sprehajaš nad oblaki.

Lepotec, ki se je iz športnega komentatorja prelevil v velikega sogovornika.

med zvezdami

OVE: Ona: Ljubezenska avantura te bo dobesedno vrgla iz ustaljenega življenja, po drugi strani pa ti bo prinesla neverjetno srečo. Mogoče je ravno to tisto pravo, zato se ti na vsak način splača potruditi. On: V družini se ti bodo stvari počasi uredile pa tudi težavam bo prišel konec. Dobro bi bilo, če bi tu in tam pomislil tudi na svoje prijatelje, saj se ti lahko v nasprotnem primeru vse skupaj precej čudno obrne.

BIK: Ona: Nad komo boš presneto razočarana, vendar ne tako, da mu tega ne bi pozabila. Opravičilo bo prišlo na povsem nepričakovan način, ki ti bo dobesedno izpodnesel tla pod nogami... On: Zaradi nerodnosti boš izgubil priložnost, ki se zlepa ne bo več ponovila. Predvsem pa bo veliko bolje, če se za nekaj časa potuhneš in si nabereš novih moči. Opozorilo bo prišlo za hip prepozno.

DVOJČKA: Ona: Zmagoslavje, ki ga boš uprizorila, bo šlo tvojim prijateljem močno v nos. In čeprav še vedno ne boš mogla razumeti, da ti je uspelo, bodo rezultati govorili kar sami zase. Seveda pa ti previdnost ne bo škodila. On: Zdelo se ti bo, da si nekaj zamudil, v resnici pa pošteno prehitevaš dogodke. Ob koncu tedna se ti obeta prijetno presenečenje, najverjetneje povezano z obiski. Pogovor z zancem ti bo dal dobro idejo.

RAK: Ona: Izlet v neznano ti bo odprl neslutene možnosti v ljubezenskem življenju. Obeta se ti teden, poln neobičajnih, toda prijetnih presenečenj. Nasploh bo vse skupaj na prvi pogled povsem nora zadeva, toda glavno je uživati. On: Začel se boš spraševati, ali je določen dogodek le golo naključje ali preiščeno delo nekoga, ki se ti že dolgo mota pod nogami. Nikar se ne zanašaj na svojo srečno zvezdo, ampak stori kaj konkretnega!

LEV: Ona: Še vedno te bo spremljala neverjetna sreča. Vseeno pa ti bilo dobro, če bi se začela počasi zavediti, da lahko to tudi mine. S prijateljem se boš zapletla v nekaj lepega, ki bo žal le prehodne narave. On: Nastopil boš s povsem novimi argumenti, kar bo dokaj povečalo tvoj poslovni ugled. Z novo prijateljico pa nikar ne delaj preveč dolgoročnih načrtov, saj jo za kaj takega pre malo poznaš.

DEVICA: Ona: Tvoji nasprotniki bodo ob tvojih uspehih popolnoma obupani in zgubljeni, prijatelji pa te bodo poskušali posnemati. Sploh pa si na najboljši poti, da si za dalj časa zagotoviš mirno spanje in veliko lepih trenutkov. On: Doživel boš izreden konec tedna, saj boš končno našel kompromis med svojimi željami in možnostmi. Nikar pa ne poskušaj do konca vztrajati pri svojih načelih, kajti posli se lahko tudi prav hitro izjalovijo.

TEHTNICA: Ona: Kje so že tisti časi, ko si z ljubeznijo nisi delala nikakršnih težav? Vendar bo dosežen cilj toliko slajši, kolikor težja bo pot do njega. Pa tudi na zdravje bi lahko malo bolj popazila.

On: Potrebno bo pogledati realnosti v oči in se sprijazniti z nastalo anarhijo, ki je zavladovala v tvojem poslovnem življenju. Je že res, da ni nikoli prepozno, toda samo besede ne bodo kdo ve kaj pomagale.

ŠKORPIJON: Ona: Hitiš na poti v službo, na poti domov, na poti v trgovino, na koncu pa vendarle ne postoriš vsega. Umiri se in naredi nekaj zase in za svojega partnerja, na katerega si v zadnjem času kar nekoliko pozabila.

On: Ni dovolj samo imeti zdravo pamet - potrebno jo je tudi znati uporabljati. Vsi okoli tebe so že zdavnaj obupali, ti pa še vedno vztrajno rineš z glavo skozi zid. Rajse se poskusi zbrati in pogledati stvari bolj realno.

STRELEC: Ona: Stvari se bodo začele obračati na bolje, kar bo predvsem naključje in ne tvoj delo. Toda tudi ključja je treba znati izkoristiti. Boš videla, dogodki bodo potekali hitro in predvsem nepredvidljivo.

On: Nekomu ne bo čisto prav, ko bo zvedel, kako ugodno si prodal svojo, vendar prvotno njegovo zmisel. Še najbolje, kar lahko storiš, je, da pohitiš in čimprej pobereš vsaj svoj del zaslужka ali pa še kaj več.

KOZOROG: Ona: Okoli tebe vlada nepopisna zmeda in le še vprašanje časa je, kdaj ti bo vsega enostavno dovolj. Toda nikar se ne prenašli, saj se ti lahko napačna poteza še kako maščuje. Poskusi rajse s kakšno ukano... On: Partner bo naredil precejšnjo zmedo v tvojih poslovnih načrtih, kar se ti lahko zelo maščuje. Nekdo te bo poskušal prepričati, da je prav on najboljša izbira, vendar se boš prepričal predvsem o nasprotnem.

VODNAR: Ona: Čeprav bo vse skupaj videti še tako nedolžno, si bo nekdo to razlagal popolnoma napačno. In še tako majhen namig si bo predstavljal kot odkrito ponudbo. Seveda pa je morebitna zveza odvisna predvsem od tebe.

On: Kljub superiornemu počutju se ti ne piše prav nič dobrega. V poslovnem življenju se ti bo pripetila nerodna nezgoda, ki pa te bo stala veliko več, kot si sposoben prenesti. Pohiti in reši, kar se še da rešiti.

RIBI: Ona: Najprej se boš smejala, pozneje pa se boš še tepla po glavi. Ne izmikaj se srečanju, ki ti je usojeno, saj ni nikjer rečeno, da se boš morala tudi odločiti. Nekdo te bo prav pošteno prestrašil.

On: Vse predloži si se zanašal na svojo srečo, sedaj pa boš okusil tudi malo grenkejšo stran življenja. Nekdo se ti bo prav prizanesljivo smejal, a ti bo na koncu vendarle pomagal. Pazi na neprijetna presenečenja.

Mamice vedno oblačijo svoje sinke

»Za smejati«. Inspiracijo za svoje kreacije je Vivienne Westwood našla v renesansi.

Na modni reviji v Milanu tri ženske kreirale moško modno hišo Miuccia Prada, Jil Sander in scenotrična Vivienne Westwood. Toda med vsemi predstavljanimi modeli je vse presegla in postala slavna predvsem po rabi modnih dodatkov, kot so vica za WC, tamponi, bravičice. Modele na milanski modni reviji je potisnila v renesančne oblačila Njena rešitev: »Fuck fashion! bi bili elegantni, je potrebno videti veda do smeha.« Na modni razburjanje, da zadnje čase oblikovale modno zanje predvsem ženske, ima odgovor ameriška oblikovalka Donna Karan: »Čemu se razburjate? Matere od nekdanj oblačijo svoje sinke«

V i v a

Glasbeni program Viva dva bo od osmega februarja naprej vsak dan eno uro namenil Love-Clips. In kdo bi bil za ljubezenske videospote primernejši kot dekle, ki je že stalo na naslovnicih ameriškega Playboya? Nadine Tschanz, 24. ima tudi reference, kot so najrazličnejši TV-nastopi, 1993. je bila missica Hannovera... Pravkar se je Nadine vrnila iz Los Angelesa, s sabo pa je tovorila več kot 100 kilogramov prtljage, pretežno sestavljene iz revij Playboy in ženitnih ponudb, ki jih seveda mora natančno proučiti. Nadine Tschanz, lepota, ob kateri ti zastane dih.

Bolečine v križu in vratu

Bolečine v križu so pri ljudeh tako pogost pojav kot glavobol. Statistika kaže, da ima kar 80 % populacije industrijsko razvitih dežel bolečine v križu in vratu najmanj enkrat v življenju. 30-35 % ljudi pa trpi zaradi stalnih - ponavljajočih se bolečin križu in vratu. Bolečina v hrbtenici velja za bolezen, ki je vzrok obiska pri zdravniku na drugem mestu, takoj za boleznimi dihal.

Bolečino res lahko povzročimo tudi z enostavnim, običajnim gibom, toda boljše v delovanju hrbtenice so največkrat akumulacije mesece ali leta trajajoče slabe drža, nepravilne mehanike telesa, stresnega življenjskega in delovnega okolja, izgube telesne gibljivosti in splošne telesne kondicije. Moški pogosteje obolavajo zaradi bolečin v križu ali prsem delu hrbtenice, ženske pa zaradi bolečin v vratu. Več težav imajo osebe s povečano telesno težo in višje osebe ter ljudje z nižjim socialno-ekonomskim statusom ter nižjo izobrazbo. Visoka stopnja telesne kondicije zmanjša obolenje do 10-krat.

Nekaj nasvetov v boju proti bolečinam v hrbtenici

1. Razbremenimo hrbtenico. Večina ljudi se ne zaveda, da nalaga hrbtenici ogromno breme že v vsakdanjih življenjskih situacijah. Pritisniti v ledvenem delu hrbtenice je večji, če sedimo kot če stojimo. Z majhnimi spremembami navad, kot je npr. lepa drža ali dvig predmeta s skrčenimi nogami in ravno hrbtenico, lahko močno razbremenimo pritisk na hrbtenico.

2. V primeru hudih bolečin so potrebni obisk zdravnika in terapija z zdravili ter počitek v terapevtskem položaju. Priporoča se, da ne počivate v postelji več kot dva dni, ker preveč pasivnosti hrbtenici škoduje.

Posvetujte se z fizioterapevtom o primernosti terapevtske gimnastike ter se naučite izvajati pravilne, zdrave neškodljive gibe.

3. Skrbite za dobro vsesplošno telesno kondicijo. Brez dvoma je dobra telesna kondicija, ki si jo pridobimo z redno vadbo dihalnega in krvnega sistema ter vajami za gibljivost in moč telesa, edina uspešna proti bolečinam v križu. Ker pa je pot do dobre telesne kondicije dolga, moramo začeti počasi in s trdno voljo ter s pomočjo strokovnjakov, ki nas bodo vodili, učili, nam svetovali, nas kontrolirali ter spodbujali.

Tek, hoja, kolesarjenje, plavanje, ples in druge podobne aktivnosti vplivajo na vzdržljivost dihalnega in krvnega sistema. Za gibčnost in telesno moč pa imamo posebno izbrane vaje, ki jih delamo takrat, ko nimamo bolečin.

4. Ne izolirajte se preveč. Socialni in intimni stiki bodo pomagali, da bolečine v hrbtenici ne bodo postale kronične.

Rezultat uspešne nege hrbtenice pa je veselje do dela, mirno spanje, življenje brez bolečin v križu in ne nazadnje lahkotnost in usklajenost gibov, kar je sestavni del estetskega, prikupnega videza slehernega človeka.

Mihaela Lovrenčič

Uživajte v vonjih!

Ste človek, na katerega vplivajo vonji? NE? No, pa si predstavljajte duh po sveže zmleti kavi, opojno dišeč parfum ali trpek vonj gorečih polen v kaminu. In potem si predstavljajte, kaj občutite ob vdihavanju izpušnih plinov, ali vonje v bližini smetišča ... Vonj vpliva na naše razpoloženje, to so vedeli vrači, ljudski zdravniki in duhovniki že od nekdaj, bodisi ko so zdravili, širili sposobnost zaznavanja ali prihajali v trans. Eterična olja sproščajo dihalne poti, izboljšujejo prekrvavljenost, spodbujajo delovanje žlez in možganskih celic ter poskrbijo za splošno osvežitev in sprostitvev.

Izkoristite prijetne vonje:

Prizgemo dimne palčke z vonjem po sandalovini.

Na majhnem plamenu segrejemo posušena zelišča in začimbe, kot so npr. cimet, muškati ali žajbelj. Ponekod prodajajo tudi posebne majhne svetilke, v katerih izparevajo aromatične esence nad svečo ali električno žarnico.

V lekarni kupimo kapljice baldrijana, hmelja, melise, šentjanževke ali jasmína. Na žličko nakapamo po deset kapljic in jih zaužijemo čiste ali razredčene v vodi. Tako učinkujejo prek nosne in želodčne sluznice.

Vodo za kopanje odisavamo z dišečimi zeliščnimi ali rožnimi izvlečki, s poprovo meto, rožmarinom, sivko ali rožnim vonjem.

Enodnevni post

Enkrat na teden si privoščite post in razbremenite prebavne organe. Ob tem boste shujšali za približno pol kilograma, vendar bo izpuhtela predvsem voda in zelo malo maščobe. Postni dan je koristen zlasti po dnevi, ko vase »zbašete« preveč dobrot, preveč popijete ali celo pokadite. Enodnevno stradnje vas bo spravilo v normalne tirnice. Zdravilno pa učinkuje tak postni dan tudi, ko imate težave z želodcem, drisko, gripo ali vročino. In kaj naj na postni dan sploh spravite po glju? Izberite lahko med sadnim, zelenjavnim, riževim, jogurtnim dnevom ...

Sadni dan: čez dan pojejte pol-drog kilogram sadja. Izberete lahko različne vrste sadja. Dobro prežvečite!

Rižev dan: skuhajte 150 gramov naravnega riža. Zjutraj in zvečer ga pojedite po 50 gramov, dodajte dušena jabolka ali jabolčno čežano, opoldne pa pojedite 50 gramov riža in dva dušena paradižnika.

Dan kislega zelja: zjutraj zmešajte jogurt iz posnetega mleka z ovsenimi kosmiči ali lanenimi semeni. Opoldne si pripravite četrt kilograma kislega zelja v solati in mu dodajte še zdušeno čebulo ter sveža zelišča. Zvečer si skuhajte četrt kilograma kislega zelja (deset minut naj počasi vre v zelenjavni juhi iz kocke).

Jogurtni dan: Za ves dan zadostuje pet kozarčkov jogurta iz posnetega mleka, ki ga lahko po okusu osladkate s svežim sadjem ali krepko začinite z zelišči, česnom, čilijem, muškatinom oreščkom in kuminom.

Zelenjavni dan: zjutraj si privoščite sadno solato ali muesli z veliko svežega sadja, opoldne in zvečer zelenjavni krožnik z različnimi solatami in nastrganim korenjem. Solate prelomite s prelivom, ki ga pripravite iz malo olja, limone in zelišč.

Začimbe pospešujejo prebavo, vendar pa se ob postnih dnevih povsem odpovejte soli!

Dihalne vaje - sprostitvev v petih minutah!

Se vam kdaj zazdi, da s sabo tvorite težo človeštva? Da vam za vratom visijo služba, sorodniki, znanci? Ste prenapeti in siti? Ali morda ne najdete miru zase? Vzemite si svojih pet minut. Naslednje dihalne vaje lahko naredite popolnoma mirno tudi sede. Pri tem vam ni treba ničesar »znati«, celo premikati se vam ni treba. Z zaprtimi očmi globoko vdihnite in izdihnite. Če ste zelo natančen človek, potem si v bližini nastavite budilko. Po petih minutah pa si vzemite še dve minuti časa in ugotovite, kako je vaja vplivala na vas. Med desetimi predlogi se odločite za tistega, ki vam je najbolj všeč. Začnite kar takoj!

Okrogel trebušček: položite obe roki na trebuh in zasledujete, kako se med dihanjem dviga in spušta. Trebušne mišice sprosti-

te. Če vam medtem ramena zdrsnijo preveč naprej, se od časa do časa spet malo zravnjajte.

Dihalni val: predstavljajte si, da dihate v skladu z gibanjem vala na obali: vdihnite, ko se približa, in izdihnite, ko spet odvalovi proč.

Štejte od zadaj naprej: začnite s 100 in štejte po tistem nazaj do 0. Nato začnite spet pri 100. Pri vsaki številki izdihnite.

Dihanje šest tri šest: vdihnite in štejte počasi do šest. Zadržite dih in štejte do tri. Izdihnite in štejte pri tem do šest. Zadržite dih, štejte do tri. In tako naprej.

Sprehod po telesu: sprehodite se v mislih po vsem telesu, začeni od prstov na nogi do vrha glave. Predstavljajte si, da v vsak del telesa dahnete. Pri tistem delu, kjer začutite napetost, se pomudite malo dlje.

Odvalite kamen: predstavljajte si, da ima bolečina obliko velikega, okroglega kamna. Poskusite ga valiti v vse smeri ob vdihu naprej, ob izdihu nazaj. Čutite, kako postaja bolečina - kamen, vse manjša ...

Veliki nos: zavestno vdihnite globoko skozi nos, da začutite prostranost za njim. Zazdelo se vam bo, da lažje dihate.

Upihnite svečo: kar najbolj počasi in najdlje pihajte zrak skozi usta kot bi previdno hoteli upihnti gorečo svečo. Vdih naj pride sam po sebi.

Vonj po cvetju: pomislite na svojo najljubšo rožo in si predstavljajte njen vonj. Ta vonj ob vdihu globoko potegnite vase.

Poletni travnik: sprehodite se v mislih po čudovitem cvetočem travniku. Natanko si ogledajte vse rože, vse trave in barve. Globoko vdihnite vonj po travi in cvetlicah.

Naj bo vaša utrujena koža spet sveža

Maska na obrazu vas bo polepšala, pomirila in sprostila. Naredite torej nekaj »samo zase«, ne glede na to, ali ste moški ali ženska. Vendarle pa morate premisliti, katera od mask je za vas najprimernejša.

Nekatere se na obrazu posušijo in strdijo, kožo prekrijejo kot skorja, pod katero se akumulira toplota, koža pa se močneje prekrvavi in napne. Maske, ki se ne posušijo, vsebujejo veliko vode, kožo napnejo, zato ta postane rožnata in lepo napeta.

Lepotilni učinek mask traja nekaj ur, zato si jih privoščite, kadar želite biti še posebej lepi, vendar ne prepogosto.

Maske si lahko pripravite sami:

Osvežilne maske: na obraz nanesite čisti jogurt brez vseh doda-

Pustni krofi

Testo: 1 kg gladke bele moke, 5 dag kvasa, 5 rumenjakov, 6 dag masla, 2 veliki žlici ruma, lupino ene limone, 6 dag sladkorja, približno 10 žlic marelične ali kakšne druge gostejše dobre marmelade, sladkor v prahu za potresanje, maščobo (olje) za cvrenje, 2 zavitka vanilija. Mleko po potrebi.

Vse sestavine za pripravo krofov naj bodo tople, moka gladka, ker vsebuje več lepka. Maslo spenimo, dodajamo sladkor in rumenjake ter še mešamo, da močno naraste. Skupaj z moko zamesimo vse sestavine.

Po potrebi prilijemo toplo mleko. Urno stepamo testo ali ga mesimo z roko toliko časa, da se loči od roke in posode ter se v njem delajo mehurji. Med stepanjem ali mešanjem ne dvigajmo testa preveč visoko, ker se v njem naredijo veliki zračni mehurji, kar spet ni zaželjeno. Testo mora biti mehkejšo. Kakovost testa je zelo odvisna od sorte sodobne pšenice. Visoka rodnost pšenice še ne zagotavlja kakovosti.

Zamešano testo pokrijemo v skledi, kjer smo ga zamesili, postavimo na zmerno topel prostor in počakamo, da vzhaja. Testo zvrnemo na z ostro moko potreseno desko, ga z rokami rahlo raztegnemo za v palec debelo ploskev in s srednje velikim obodcem izrežemo krofe. Zložimo jih na prt in pokrijemo. Ko so nekoliko vzhajali, jih rahlo obrnemo. Med tem že grejemo olje za cvrenje.

Temperatura mora biti pravšnja. V prevročem olju se krofi od zunaj prehitro zapečejo, v notranjosti ostanejo surovi. Pri prenižki temperaturi se razlezejo in napijejo maščobe. Pri cvrenju položimo na maščobo tisto stran krofa, ki je bila pri vzhajanju zgoraj. Kozico pokrijemo. Ko so na spodnji strani primerno ocrti, jih obrnemo, a kozice več ne pokrivamo. Ocvrte pobere mo in zlagamo na vpojni papir, ki pobere odvečno maščobo. Sladkamo ohlajene potem, ko smo jim vbrizgali marmelado.

Cene sadja in zelenjave

	Tržnica		
	M	Sobota	G. Radgona
Jabolka	90	120	80
pomašana	150	200	220
banana	197	199	169
hruške	220		220
grozdje	500	450	560
limona	270	300	220
umazani jadrski paradižnik	960	700	880
paradižnik	360	350	300
popriča	460	500	399
krumpir	28	30	30
solata	300	320	280
koruzna	100	280	200
čebula	66	100	90
lilji in zrnja	321	300	299
lijca	20	20	22
casan	500	500	399
prazilica	100		150
cvetula	350		330
brokoli	300	200	250
špenat	780	800	640
šuharjivo	800		599
mandarina	240	250	250
oranžina	320	500	400
melona	154		150

Zmernost v kadi, polni vroče vode

Se po celodnevni naporih najraje skrijete v kadi, polni vode? Nikar ne pretiravajte, saj vaša koža ne bo prenašala vsakodnevnega namakanja. V topli vodi se koža namreč napne in izgubi veliko maščobe. In če se boste kopali vsak dan, maščobe ne boste mogli več nadomestiti. Najpomembnejše pri kopanju v kadi pa je:

V kopalni kadi nikoli ne bodite dlje kot 15 oziroma največ 20 mi-

nut. Daljše kopanje obremenjuje srce in krvni obtok. Koža izgubi svojo kislinsko varovalno oblogo in se neprijetno izluži. Ko se začne blazinice na konicah prstov grbančiti, se takoj spravite iz vode!

Temperatura vode naj ne bo višja od 37 stopinj. Toplejša voda vas bo le bolj utrudila. Kupite si termometer za kontrolo temperature vode.

Peneče se kopeli in druge dodatke za kopanje vedno najprej raztopite v vodi, saj je bolje, če ne pridejo neposredno v stik s kožo. Ne zlivajte v vodo večje količine, kot je navedeno na zavitku, ker boste s tem kožo samo razdražili. Za kopanje lahko uporabljate tudi različna sredstva, ki so namenjena za prhanje. V tem primeru stresite v kadi približno tretjino več kot porabite za prhanje. Nasprotno pa sredstva za kopanje ne uporabljajte tudi za prhanje, saj so preveč koncentrirana in preračunana na razredčenje s 150 litri vode.

Po kopanju se počistite oprhajte, da odstranite vse ostanke mila in pene ter zmečkane roževinaste luske. Na koncu se oprhajte z mlačnim ali hladnim curkom vode, da se bodo pore znova zaprle.

Če koža po kopanju »veže« ali se lušči, uporabite naslednjič penečo se kopel, ki vsebuje več maščobe. Kožo dobro natrite s kremo in se za nekaj dni odpovejte kopanju.

Cene rabljenih avtomobilov

Minuti nedeljo so na sejm rabljenih avtomobilov v Murški Soboti prodajali 36 avtomobilov, prodali pa so tri.

Znamka	Letnik	prev.km.	Cena
Golf 1,3 JX	1988	91.000	7.700 DEM
Renault 19 Charade	1992	39.000	10.500 DEM
Jugo Koral 60	1990	85.000	2.700 DEM
Renault 19 RL 1.4	1993	52.000	14.000 DEM
Renault 5 Campus	1991	34.000	8.800 DEM
Škoda Felicitas LX 1,9 D	1996	1.080	16.000 DEM
Opel Astra 1,4i	1992	62.000	15.500 DEM
Citroen Ax TREM	1994	38.000	10.800 DEM
Opel Frontera 20i	1994	90.000	29.000 DEM
Peugeot 309 Profil	1988	92.000	6.900 DEM

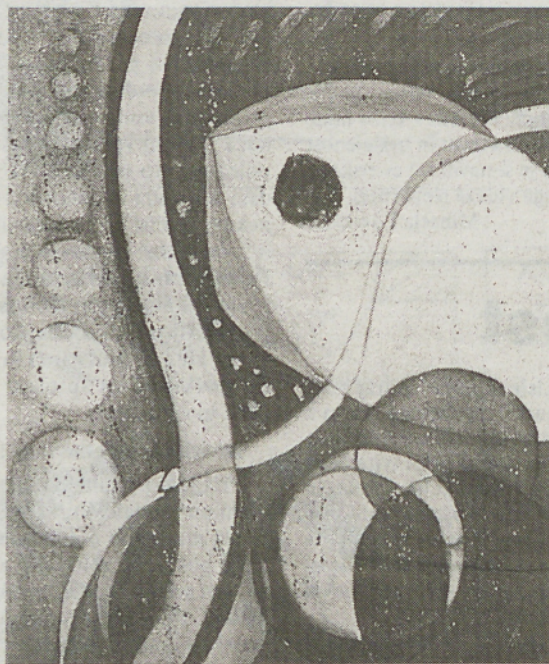
SESTAVLJENIK	BENEŠKI	DRŽAVA	NEŠKO	MAJHNI	JAPANSKI	DELAN	LIUDSKO
MARKO	SUKAR	BREZ	PIŠATELI	GRICI	OROBIZ	NOST	IZRAZ
NAPAST	TREPOLI	IZHODA	(KARL			MARLI-	ZA PIVO
		NA	1893-1903)			VOST	
ZEMLJE-							
PISEC							
SPLETKA							
KEMIČNA							
PRVINA							
(ZNAK AC)							
RASTLINA							
Z BEUM							
MLEČKOM							
V STEBLU							
UTRUJENI							
PAS							
OB CESTI							
ANTON							
VODNIK							
TUJE IME							
ZA TAJSKO							
ZNAK ZA							
SAHOVSKO							
TRDNJAVO							
HRVAŠKA							
IGRALKA							
PETRI							
ČLAN							
SENATA							
V ZDA							
TEKSTILNI							
IZDELEK							
ANDRE							
AGASSI							

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE - avtogoji, barvilo, rutenij, avar, VE. He, Irec, Anita, marena, oral, en, LG, Jaro, AUS, ter, nervoza, oskalek.

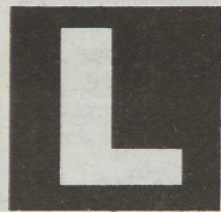
Dobrodelni akciji Društva likovnih umetnikov Prekmurja in Prlekije se s svojimi deli pridružujeta tudi Marika Danč - Roth in Suzanne Kiraly - Moss (nakup mamografa za rakičansko bolnišnico)

MARIKA DANČ-ROTH, Sprehod v megli

SUZANNE KIRALY-MOSS,
Mehurčki, olje na platnu, 71 x 60

AMD-ASTA

Murska Sobota d.o.o.

Noršinska 2
9000 M. Sobota
Tel.: 069/21 172

Organiziramo TEČAJ cestnoprometnih predpisov za VOZNIŠKE IZPITE vseh kategorij.

Potekal bo v ŠOLSkih POČITNICAH.

- začetek v ponedeljek, 17. 2. 1997, ob 16.00,

- na sedežu šole AMD-ASTA, d. o. o.,

Noršinska 2, Murska Sobota,

- med predavanjem bodo zdravniški pregledi in tečaj Rdečega križa,

Po končanem predavanju kandidati začnejo s praktično vožnjo z avomobili RENAULT CLIO

INFORMACIJE in PRIJAVE :

AMD-ASTA, d. o. o., Noršinska 2, Murska Sobota.
telefonska številka: (069) 21 172.

MDCCLXXXIV

SLOVENICA

zavarovalniška hiša d. d.

ZAVAROVALNIŠKA HIŠA SLOVENIKA, d. d.

Zastopstvo Murska Sobota
Lendavska 22
9000 MURSKA SOBOTA

VABILO K SODELOVANJU

Želite postati zastopnik za območje naselja:

Gornja Radgona
Križevci pri Ljutomeru
Apače
Bakovci
Radenci
Murska Sobota
Beltinci
Prosenjakovci
Cankova
Moravske Toplice
Šalovci

Delo po pogodbi z možnostjo stalne zaposlitve.
Kandidati naj pošljejo prijave s kratkim življenjepisom na naslov:

ZAVAROVALNIŠKA HIŠA SLOVENIKA, d. d.

Lendavska 22
9000 Murska Sobota
do 15. februarja 1997.

POOBLAŠČENI SERVIS IN PRODAJA VOZIL **HYUNDAI**

AVTO - MLAKAR, s. p.

- 1500 DEM popusta za vsa vozila iz programa HYUNDAI

- ob nakupu še darilo v vrednosti 100 DEM

- zelo ugodna posojila

MEHANSKO - KLEPARSKO - LIČARSKÉ STORITVE

PARTIZANSKA C. 38, TEL.: 062 723 595, FAKS.: 062 723 374

2230 LENART V SL. GORICAH

od ponedeljka do sobote od 8.00 do 16.00, v nedeljo od 9.00 do 12.00

Pokličite in poslali vam bomo brezplačni katalog!

RAČUNALNIŠKI TEČAJI
10.02.-14.02. ob 8. uri: Word nadaljevalni
10.02.-14.02. ob 16. uri: Windows 95 začetni
V ZIMSKIH POČITNICAH OTROŠKI TEČAJI vsaki delovnik med 8 in 16. ura

B2 d.o.o., podružnica M. Sobota, Slovenska ul.42, ☎37 160, fax: 37 161.

LLT Hranilnica in posojilnica
Murska Sobota, d. d.

EDINA domača hranilnica, ki nadaljuje tradicijo hranilništva pri nas, širi ponudbo:

zbiranje vezanih depozitov
varčevanje s hranilno knjižico
poslovanje z žiroračunom

nenamensko kreditiranje - gotovinska posojila
namensko kreditiranje za dobo do 4 let

menjalnica - odkup in prodaja tujih valut

Obiščite nas v ulici Staneta Rozmana 11a,
M. Sobota,
od 7.30 do 12.00 in 14.00 do 16.30,

pokličite po telefonu: 27 800, 27 810.

Lani Letos Trajno
Poslovanje z nami varno

AGENCIJA REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA PLAČILNI PROMET
PODRUŽNICA MURSKA SOBOTA
Slovenska 2, Murska Sobota

objavlja prosto delovno mesto
samostojnega pravnika

Pogoji.

- strokovna izobrazba VII. stopnje - diplomirani pravnik
- najmanj dve leti delovnih izkušenj,
- poskusno delo traja šest mesecev.

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in življenjepisom sprejema kadrovska služba podružnice osem dni po objavi.

Kandidati bodo o izbiri pisno obveščeni v 30 dneh po izteku prijavnega roka.

**OGLASE,
ZAHVALE IN
ČESTITKE**

ČAKO NAROČITE

- * NAROČNIŠKI SLUŽBI PODJETJA ZA INFORMIRANJE (v »žuti kuči«)
- * TURISTIČNI AGENCIJI KLAS V LENDAVI (na avtobusni postaji)
- * TURISTIČNI AGENCIJI KLAS V LJUTOMERU (na avtobusni postaji)
- * TURISTIČNI AGENCIJI KLAS V GORNJI RADGONI (na avtobusni postaji)
- * TURISTIČNI AGENCIJI TRSEK NA GLAVNEM TRGU V LJUTOMERU
- * MENJALNICI KLAS V ROGAŠOVCIH

VESTNIK

MURSKA SOBOTA

Radio Murski val 94,6 Mhz

MURSKA SOBOTA
- Pri izdelavi sprememb zazidalnega načrta za Mursko Soboto sever bodo upoštevali tudi predlagano ureditev nadomestne gradnje upravnega objekta in zgradbe za tehnične službe pri Elektru Maribor, poslovna enota Murska Sobota. M. J.

Trgovina IDEJA
Ravenska 20,
Beltinci

Tel.: (069) 42 065
Ponujamo vam:

- strukturne anatomske vzglavnice po 2.990,00 SIT
- otroška oblačila velikosti 0-14, cene zelo ugodne
- igrače in darila za vse priložnosti
- izdelke iz kataloga MOJ DOM (v zalogi skoraj vse)

VABILO

Vljudno Vas vabimo na
ORGELSKI KONCERT

ki bo v petek, 7. februarja,
ob 18.00 v župnijski cerkvi
sv. Ladislava v Beltincih.

**Koncert bo izvajal priznani mojster na orglah
gospod Milko BIZJAK.**

Ob tako čudovitih orglah, ki jih imamo, moramo spoznati in slišati umetnost glasbila, glasbe in mojstra, ki jo izvaja.

Vabimo Vas, da v okviru Občine Beltinci skupaj proslavimo kulturni praznik in doživimo lep glasbeni večer.

VSTOPNINE NI!

Vse, kar je živo, išče lepoto, človek pa jo išče in ustvarja!

Župan Občine Beltinci
Jože Kavaš, ing.

AR AVTO

Samo pri AR AVTU popust za najbolj prodajane traktorje v Sloveniji.

Podjetje za trgovino, transport in servisiranje, G. Radgona, d. o. o. 9250 Gornja Radgona, Ljutomerska 29 tel.: 61 651, faks: 61 692

TRAKTORJI UNIVERSAL

530 DTC	samo	1.501.731,00	SIT
UTB 613 DT	samo	1.853.271,00	SIT
64 FORTE	samo	2.447.130,00	SIT
453 DT	samo	1.566.495,00	SIT
53 FORTE	samo	2.304.750,00	SIT

Žaupajo jim mnogi! Možnost nakupa tudi posojilo po zelo ugodni obrestni meri. Obiščite nas se prepričajte sami!

motorna vozila

Zigler, v zelo dobrem stanju, malo rabljeno, prodajo. Tel.: 46 024 ali 46 063. m11388

OPEL KADETT C 1.2, letnik 1975, zadnja izvedba, in RECORD 2.0, letnik 1982, nov model, ugodno prodam. Tel.: 45 522. m11337
ZASTAVO 101 GTL, letnik 1983, registrirano, prodam. Tel.: 53 189. m11353
VW GOLF 1.3, letnik 1981, registriran do januarja 1998, ugodno prodam. Tel.: 42 302. m11369
GOLF DIZEL, nov, letnik 1986, dobro ohranjen in na novo registriran, prodam. Tel.: 48 676. m11372
VW GOLF JX 1.3, letnik 1990, prodam. Vidonci 128. m11386
FORD SIERRA 1.6 GL, letnik 1986, prodam. Gančani 123. m11387
GASILSKO BRIZGALNO znamke

GOLF 1.6 D, letnik 90/11, tri vrata, rdeč, prodajo. Tel.: 41 126, po 17. uri. m11401

JUGO 45 KORAL, letnik 1988, prevoženih 85.000 km, prodam. Tel.: 56 292. m11416

ZASTAVO 101 SKALA, letnik 1989, bele barve, na novo registrirano, GOLF, letnik 1980, GOLF, letnik 1978, in FIAT 126 P prodam. Rogošovi 6, tel.: 57 171 ali 57 330. m11420

GOLF DIZEL, letnik 1984, registriran do januarja 1998, ter GOLF, letnik 1982, na bencin, prodam. Cena po dogovoru. Miran Kosi, Zg. Kamensčak 11, Ljutomer. m11421

R 4 GTL, letnik 1986, registriran do 10. 10., prodam. Tel.: 23 005. ne 118

živali

PUJSKE prodam. Skakovci 60. m11286

DVE MLADI KRAVI, breji, drugo tele, ugodno prodam. Tel.: 062 731 279. m11348

KRAVO, staro tri leta, brejo, prodam. Tel.: 79 403. m11351

PUJSKE prodam. Skakovci 60, p. Cankova. m11408

PUJSKE prodam. Tel.: 46 722 ali Gašpar, Tropovci, Kolesarska 27. m11379

NESNICE, mlade jardi, rjave, cepljene, novi hisex, stare 13 tednov, prodam 400 SIT/kom. Dostava na dom. Tel.: 062 792 357. m11383

posesti

VEČJO POSLOVNO HIŠO v centru Ljutomer prodam. Možno delno odplačilo. Pišite na naslov R. Friedrich, Dorfstr. 16 a, 08121 Wiesenburg, Deutschland. m11075

TRISOBNO STANOVANJE v centru Murške Sobotne oddam ali prodam. Tel.: 46 161. m11178

PISALNE MIZE Z OMARAMI prodam. Tel.: 46 161. m11178

GRADBENO PARCELO, 23 arov, prodam. Vaneča 65. m11335

VEDEŽEVANJE IN NAPOVED LOTA 090 42 62 PAR., s. p., 156 SIT/min.

VROCI SEX V ZIVO 00.599.2815 DIVJE ZGODBE 00.599.2811

SUPER VROČE 00.599.2555. Includes image of a woman and text 'Samo za odrasle'.

VEDEŽEVANJE NUMEROLOGIA Magic line 090 4 123

VINOGRAD, 11 arov, v Lendavskih goricah s počitniško hišico, 4 x 6, z vodo in elektriko, sončna lega ves dan, sipon, rizling, cena 1 mio SIT, prodam. Tel.: 72 107, vsak dan. m11342

VINOGRAD, 9,15 ara, v Bogojini, sončna lega, 5 let, prodam. Tel.: 47 180, zvečer. m11354

POČITNIŠKA HIŠA Z VINOGRADOM na Razkrižju naprodaj. Posojilo do pet let. Drago Biderman, Lipovci 272. m11362

ENOSOBNO OPREMLJENO komfortno stanovanje v centru M. Sobote ugodno prodam. Tel.: 32 290. m11364

STANOVANJSKO HIŠO z delavnico ugodno prodam. Tel.: 21 651, Marič, M.Kuzmiča 47, M.Sobota. m11365

NJIVO v Bogojini, primerno tudi za vinograd, prodam. Tel.: 26 329. m11373

HIŠO z gospodarskim poslopjem prodam. Tel.: 41 006 ali 72 047. m11384

STANOVANJE dam v najem. Tel.: 48 788. m11391

MANJŠO STANOVANJSKO HIŠO (kot gradbeni material) v dobrem stanju ugodno prodam. Dill d. o. o., tel.: 32 322. m11412

HIŠO Z VELIKIM VRTOM v Petišovcih, blizu kopališča, dam v najem ali prodam. Tel.: 78 144, Daniela. m11424

STAREJŠO HIŠO vzamem v najem v Murški Soboti ali bližnji okolici. Tel.: 24 520. m11427

VINSKO KLET s 500 trsi, 6. letnik, v Filovcih, tel.: 21 718, od 7. do 15. ure, popoldan na naslov Oslaj, Staneta Rozmana 4, M.Sobota. m11428

VINOGRAD S STAREJŠO HIŠO med Ljutomersko-Ormoškimi goricami, 1 ha, naprodaj. Tel.: 062 714 347, po 17. uri. m11429

VINOGRAD, 7,5 ara, s kletjo, v Lendavskih goricah prodam za 7.000 DEM. Tel.: 78 245 ali na naslov Štefan Szabo, Dolga vas 46, Lendava. m11434

V TRIMLINIH pri Lendavi zelo ugodno prodamo novo luksuzno gostilno, odlična lega, malice, kosila, turizem, tudi na posojilo. Tel.: 75 837, po 16. uri. m11435

kmetijska mehanizacija

TD 75-06 A 4 x 4 s 1240 delovnimi urami, nakladalnikom Riko TN 360 ali brez njega, vse zelo dobro ohranjeno, prodajo. Tel.: 062 715 175. m11339

PUHALNIK za seno ugodno prodam. Tel.: 71 079. m11350

TRAKTOR IMT 533, dvoosno prekucno prikolico in JUGO 55 prodam. Tel.: 57 193. m11366

ŽITNI KOMBAJN FAHR DEUTZ M 2680, s koso 3,60 m ugodno prodam. Tel.: 86 044. m11371

KOMBAJN ZMAJ 142, z obema adaptarjema, prodam. Strukovci 44. m11385

ENOREDNI stroj za trganje koruze kupim. Tel.: 82 386, po 16. uri. m11398

ROVOKOPAČ JCB, 3D, letnik 1980, prodam. Tel.: 70 731. m11430

BALIRKO ZA SENO, poljsko, obrabljeno SIP, prodam. Jože Kuzmič, Šalamenci 54. m11431

PREDSETVENIK, 2,20 m, plug, dvo-brazdni, 14-colni, visok kliners, v dobrem stanju, prodam. Anton Kocuvan, Precetinci 39, p. Mala Nedelja. m11432

razno

KLETKE za kokoši nesnice in zajce prodam. Maučec, Bratenci 10, tel.: 42 096. m11186

STENSKO OBLOGE, ladijski pod, ostrejša, mizarske deske ugodno prodam z dostavo. Mobitel: 0609 648 116. m11255

TRDI IN MEHKI TERVOL prodam. Tel.: 33 003. m11322

Preključujem veljavnost hranilne knjižice št. 8122/4, izdane pri HKS M.Sobota na ime Štefan Hajdinjak, Bodonci 75. m11343

INVALIDSKA VOZIČKA, električni in navadni, ugodno prodam. Tel.: 061 1330 333, zvečer. m11344

POHIŠTVO ZA SPALNICO, z vložki, lepo ohranjeno, ugodno prodam. Tel.: 24 328, do 12. in od 15. ure. m11352

ŠTEDILNIK na trda goriva in preprog, lepo ohranjeno, ugodno pro-

delo

dam. Tel.: 41 542. m11356

DVE LOVSKI PUŠKI, CZ 8,57 in šibenico, kaliber 12, znamke Monte Carlo, ugodno prodam. Jože Pintar, Cankova 19b. m11358

ŽIVINSKO PRIKOLICO, novo, prodam. Tel.: 87 909. m11360

POHIŠTVO ZA SPALNICO, lepo ohranjeno, ugodno prodam. Černelavci, Zadržna 32, tel.: 24 309. m11361

GOSTINSKE SEPARJE, deset kompletov, rabljene, zelo ugodno prodam. tel.: 81 955, po 19. uri. m11370

TRAKTORSE GUME za FERGUSON, s platišči, dimenzije 30 x 16, menjam za 32 x 12 ali 28 x 14. Tel.: 53 235. m11374

KOMBINIRAN OTROŠKI VOZIČEK in opremo za dojenčka prodam. Tel.: 46 722. m11380

VLOŽITE CERTIFIKAT (tudi ostanke)! Čas se izteka. Tel.: 062 836 904, do 15. ure, in 062 631 164 po 16. uri. m11390

BOSCH PUMPO za golf dizel prodam. Cena 15.000 SIT. Tel.: 53 160 ali Motovilci 5. m11394

STEBERNIVRTALNI STROJ in stiskalnico, leseno, veliko, prodam. Tel.: 62 782. m11399

PROSIM, če mi kdo podari televizijo. Tel.: 69 655. m11404

ODKUPUJEMO PRIVATIZACIJSKE DELNICE. Najugodnejše cene, plačilo takoj z gotovino. Sprejemamo certifikate v Sklad kmečke družbe. Tel.: 27 311. m11406

KRAVO, s teletom, staro 5 let, prodam. Pečarovci 70. m11409

Preključujem veljavnost zaključnega spričevala 8. razreda osnovne šole DDU Lendava, letnik 10. 2. 1981, mat.št.1/6980, na ime Helena Lacković, Hotiza 87. m11422

ŠTEDILNIK, 4 električni, z ravno ploščo, nov, ugodno prodam. Tel.: 23 360. m11425

Preključujem veljavnost hranilne knjižice št. 24977-1, izdane pri HKS Pannonka na ime SKŠ Rakičan. m11436

POSEL PRIHODNOSTI. Pridružite se članom mednarodnega podjetja. Ni akviziterstvo. Tel.: 062 103 692. m11357

BI ŽELELI PODVOJITI SVOJ ZASLUŽEK in zgraditi samostojen lasten posel? Tel.: 42 769. m11368

DELAVCA ZA DELO NA KMETIJI z B- in F-kategorijo iščejo. Stanovanje zagotovljeno. Tel.: 60 011. m11415

ZASLUŽITE DO 17.000 SIT TEDENSKO s polnjenjem kuvertov za vašem domu. Za informacije pošljite naslovljeno kuvert za znamko na naslov Istvan Burza, Dolgovaške Gorice 22a. m11426

ŠOFER E-kategorije išče delo v mednarodnem prometu. Stanko ml., tel.: 32 642. m11433

storitve

USPEŠNO INŠTRUIRAM NEMŠKI JEZIK za srednje in osnovne šole ter prevajam. Tel.: 23 038. m11340

DIMNIK, sanacija, gradnja, povrtavanje, vstavljanje tuljav s priključki iz nerjaveče pločevine. Tel.: 063 728 465. m11345

PRIHRANITE ČAS IN DENAR. Izposoja poročnih, svečanih, dekljških in fantovskih oblek za mature. Tel.: 41 542. m11355

TESNENJE OKEN IN VRAT, zmanjšana poraba energije do 30%. Tel.: 062 103 692. m11400

NOVO, ŠIVILJA PRI VAS DOMA! Šivanje ženskih oblačil, zaves, posteljnine, hitro in kakovostno. Vse storitve (razen šivanja) opravimo na vašem domu. Tel.: 27 311. m11407

NOVO - LINGO. Grajska 16a, Murska Sobota tel./faks: 32 378. ALICE ŠTIVAN, sodno zaprisežena prevajalka angleškega in nemškega jezika. m11395

RESTAVRACIJA & PENZION SINJOR. VABLJENI NA PUSTNO KOSILO V NEDELJO, 9. FEBRUARJA, V MARTIJAČIH. 069 48 319

OPEL Avtohiša KOLMANIČ & DOKL. Razpisujemo prosto delovno mesto MOJSTRA DELAVNICE. Pogoj: končana šola za avtomehanike, več let delovnih izkušenj. Prijave pošljite na zgornji naslov najpozneje v osmih dneh po objavi. Za vse dodatne informacije pokličite po telefonu, št. je 31 645.

KREKOVA BANKA. Ponujamo Vam izziv! Smo mlada, uspešna vseslovenska banka, ki se je z dobrim programom in uspešnim poslovanjem uvrstila med srednje velike banke. Naš namen je plemeniti naš največji kapital - zaupanje varčevalcev. V prizadevanjih za uresničitev zastavljenih ciljev vam v PE MURSKA SOBOTA ponujamo možnost uporabiti vaše znanje o bančništvu na delovnem mestu: REFERENT ZA SREDSTVA IN NALOŽBE. POGOJI IZOBRAZBE: višja izobrazba ekonomske smeri in 3 leta delovnih izkušenj na podobnem delovnem mestu. DELOVNO RAZMERJE: za nedoločen čas s polnim delovnim časom. POSEBNI POGOJI: 3-mesečno poskusno delo. Predstavite se, opišite svoje cilje in prošnji priložite potrdila o doseženi izobrazbi. Prijavo pošljite v 8 dneh po objavi na naslov: Krekova banka d.d. Maribor, Slomškov trg 18, 2000 Maribor. Skupaj bomo uresničevali naša prizadevanja. Da bo denar v službi človeka

ZAHVALA. Ob boleči izgubi ljubljenega moža in očeta. Borisa Bratina. se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste sočustvovali z nami, nam izrekli sožalje in ga pospremili k večnemu počitku. Hvala tudi za cvetje, sveče in prispevke za dobrodelne namene. Žaljujoci vsi njegovi

Zdaj ne trpiš več, oče, zdaj počivaš. Sedaj te nič več ne boli. Vendar ti nisi umrl, ti boš umrl, ko bomo umrli mi. ZAHVALA. V 69. letu nas je zapustil dragi mož, oče, dedek in tast. Janez Slana. Trg Slavka Osterca 1 iz Veržeja. Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sosedom, zlasti Lujziki, sorodnikom in znancom, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, darovali cvetje, sveče in za sv. maše ter nam izrekli sožalje. Iskrena hvala duhovnikom za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, govornikom ter pogrebništvu Jurič. Vsem še enkrat - iskrena hvala! Žaljujoci vsi, ki smo te imeli radi

KOMPLETNE POGREBNE STORITVE, VZDRŽEVANJE POKOPALIŠČ IN ZELENIC, BREZPLAČNI PREVOZI KRST NA DOM, BREZPLAČNI PREVOZI DO 25 KM. PLAČILO TUDI NA VEČ OBROKOV BREZ OBRETI. DAMIR BANFI. VEŠČICA 17, TEL. & FAX: (069) 32 802 9000 MURSKA SOBOTA

Zaman je bil tvoj boj,
zaman vsi dnevi upanja, trpljenja,
bolezen je bila močnejša od življenja.

ZAHVALA

V 55. letu nas je nenadoma zapustil
drugi mož, oče, dedek, brat in
sorodnik

Arpad Barbarič iz Zenkovec

Ob nenadomestljivi izgubi dragega pokojnika se najlepše zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem, znancem in vaščanom, ki so nam v teh težkih trenutkih stali ob strani, nam izrekli sožalje, darovali vence, cvetje in sveče, v dobrodelne namene in ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti. Zahvaljujemo se osebju kirurškega oddelka v M. Soboti, g. duhovniku za opravljen obred, pevcem za odpete žalostinke, pogrebništvu Banfi, gasilcem, govorniku za besede slovesa ter sodelavkam 282. brigade v Muri.

Vsem še enkrat - iskrena hvala!
Globoko žalujejo vsi njegovi

Že leti dve v tihem grobu spiš,
zapustil dom in svoje drage si,
na tvojem grobu roža le cveti
in svečka v spomin gori.

V SPOMIN

9. februarja bosta minili dve žalostni
leti, odkar nas je brez slovesa
zapustil naš dragi mož, oče, dedek,
brat in stric

Ludvik Rituper iz Kuštanovec

Iskrena hvala vsem, ki se ga spominjate, prinašate cvetje in
prizigate sveče.

Žalujejo tvoj najdražji

Zdaj ne trpiš več, mama,
zdaj počivaš.
Kajne, sedaj te nič več ne boli.
A svet je mrzel, prazen, opustošen
za nas, odkar te več med nami ni.

ZAHVALA

V 86. letu je po hudem trpljenju za vedno zaprla trudne oči
naša draga žena, mama, babica in prababica

Ana Rajbar

roj. Zaluska
od Grada 12

Z bolečino v srcu se iskreno zahvaljujemo vsem
sorodnikom, sosedom in znancem, ki ste jo v tako velikem
številu pospremili na njeni zadnji poti.
Hvala za darovane vence, cvetje, sveče ter izrečena sožalja
in svete maše.

Prisrčna hvala družini Godvajs, posebej Anici za nesebično
pomoč.

Hvala g. župniku Kuharju za pogrebni obred ter pevcem za
odpete žalostinke.

Vsem še enkrat iskrena hvala.

Žalujejo: mož ter hčerke z družinami

*Bolečin in trpljenja
ne čuti več tvoje srce,
bije le tiho v našem spominu.*

*Babica in prababica, zelo te pogrešajo vnuki, vnukinje ter
pravnukinje*

Deset let že režemo, vežemo, trgamo in
pretakamo brez tebe, dragi naš apu

Car Lajos

V mislih pa si še zmeraj z nami, močno.
Hvala tistim, ki se ga spominjate.

Žena Irena, otroci in vnuki

Dobrovnik, Zagreb, Ljubljana

ZAHVALA

V 74. letu nas je po dolgi boleznini zapustila draga mama

Esta Kuzmič

iz Murske Sobote

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom,
sosedom in znancem za darovano cvetje in vence in vsem,
ki so jo pospremili na zadnji poti.

Hvala govorniku za izrečene besede slovesa in pevcem za
odpete žalostinke.

Vsem še enkrat - iskrena hvala!

Žalujejo sin z družino

Pomlad se na zemljo vrne,
petje slavcev se zbudi,
v cvetje zemlja se zakrne,
zame pa pomladi ni.
(S. Jenko)

V SPOMIN

8. februarja mineva 6 let, odkar nas
je zapustil naš dragi sin in brat

Fredi Škodnik

iz Gradišča 14b

Fredi! Še živiš v naših srcih, kot si živel v minulih, skupaj
preživetih letih. Saj veš, čeprav smrt izniči vse, kar nas na
zemljo veže, do srca globin in do ljubezni njena moč ne seže.

Hvala vsem, ki ste ga ohranili v lepem spominu, in tudi
vsem, ki se ustavite ob njegovem mnogo preranem grobu,
mu prinašate cvetje in prizigate svečke.

Žalujejo oče, mama in brat Helmut

Skromno si živela,
v življenju mnogo pretrpela,
še posloviti se nisi uspela,
prej kruta smrt te je vzela,
a vendar v naših srcih
vedno boš živela.

V SPOMIN

Boleč in žalosten spomin je na 6.
februar, ko mineva leto žalosti,
odkar nas je za vedno zapustila naša
draga mama, tašča, stara mama,
babica in prababica

Marija Vinkovič

iz Gančanov

Hvala vsem, ki z lepoto mislijo postojite ob njenem grobu, ji
prizigate sveče ali poklonite cvet.
Žalujejo vsi, ki smo te imeli radi

ZAHVALA

V 62. letu nas je zapustil naš dragi
mož, oče, dedek in brat

Ivan Matjašec

iz Rankovec

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi
se iskreno zahvaljujemo vsem
sorodnikom, sosedom, prijateljem in
znancem, ki so ga pospremili na njegov zadnji dom,
darovali vence, cvetje, sveče in za sv. maše.

Lepa hvala g. kaplanu za ganljivo slovo, pevcem za odpete
pesmi ter pogrebništvu Banfi za organizacijo in izvedbo
pogreba.

Vsem imenovanim in neimenovanim še enkrat - prisrčna
hvala.

Žalujejo vsi njegovi

Kje so tisti časi,
ko srečni smo bili,
ko tebe smo imeli radi,
a zdaj te od nikoder ni.
Zato tvoj grob rožice krasijo
in za ljubezen lučke ti gorijo.

ZAHVALA

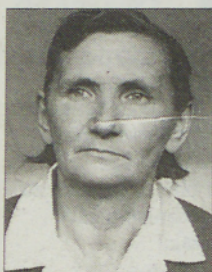
Štefan Tratnjek

20. 6. 1928-19. 1. 1997

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem botrinam,
sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste ga
pospremili na njegovi zadnji poti, darovali vence, cvetje,
sveče, za sv. maše in vežico, nam pa izrekli sožalje. Hvala g.
župniku, pevcem in hvala za poslovilne besede Meliti Olaj.

Vsem še enkrat - iskrena hvala!

Žalujejo vsi, ki smo ga imeli radi

Rekla si, da greš čimprej za Njim!
Si res morala to storiti tako hitro?

ZAHVALA

V 84. letu je umrla naša draga

Marija Ružič

iz Peskovec 24

Vsem, ki ste z nami delili bolečino in žalost, nam izrekli
sožalje, iskrena hvala!

Hvala vsem, ki ste jo pospremili na zadnji poti.

Hvala sosedom in sovaščanom!

Hvala za vse Mileni in Jančiju!

Sin Ernest z družino

Srce je dalo vse, kar je imelo,
nobene bilke zase ni poželo.
Odšel si sam na pot neznano,
zapustil družino žalostno - samo.

ZAHVALA

Utrujen od boleznini komaj v 41.
letu za vedno zaspal naš predragi
mož in ati

Štefan Smej

iz Gaberja

V neizmerni bolečini se zahvaljujemo vsem dobrim
sorodnikom, sosedom, botrini, prijateljem in znancem, ki so
nam v najtežjih trenutkih priskočili na pomoč, nam izrekli
pisno in ustno sožalje, darovali vence, cvetje, sveče, za svete
maše ter za gradnjo kapelice v Gaberju.

Hvala vsem, ki ste ga od blizu in daleč v tako velikem
številu pospremili k zadnjemu počitku.
Hvala tudi njegovim sodelavcem podjetja Integral Promet
in delavnice Lendava, sodelavcem podjetja LEK iz
Lendave, dijakom in profesorjem Srednje trgovske šole v
Lendavi, učencem 6. b-razreda in učiteljem DOŠ Lendava
ter NK Panonija iz Gaberja.

Iskrena hvala g. kaplanu Šantaku za lepo opravljen
pogrebni obred, pevkam iz Gaberja za čutno odpete
žalostinke, govornikoma g. Ivanu Prendlu in g. Aleksandru
Magyarju za ganljive besede ob odprtem grobu in
pogrebništvu Ferenčak.

Zahvaljujemo se tudi onkološkemu inštitutu v Ljubljani,
posebej dr. Zakotniku, torakalni kliniki v Ljubljani in
pljučnemu oddelku v Rakičanu.

Iskrena hvala glavni sestri gospe Greti Zver iz torakalne
klinike v Ljubljani za vsa pomoč med zdravljenjem, za
neizmerno dobrosrčnost, tolažbo in moralno podporo.

Vsem še enkrat - iskrena hvala!

V Gaberju, 31. januarja 1997

*Žalujejo: žena Trezika, sinova Aleš in Bojan ter drugo
sorodstvo*

Ob mnogo prerani in boleči izgubi drage mame

Marije Lampe

roj. Duh

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste jo spremljali na njeni
zadnji poti, darovali vence, šopke in za svete maše.

Hvala sodelavcem Rađenske za sočustvovanje in pomoč.
Hvala tudi govornikom za ganljive besede, pevcem za
odpeto slovo in duhovnikoma

za maši zadušnici in pogrebni obred.

Sinova

Eno leto že v grobu spiš, v srcih naših še živiš, ni ure, dneva in noči, povsod si v srcu z nami ti. solza, žalost, bolečina te zbudila ni. Ostala je praznina, ki hudo boli. Življenje, to niso dnevi, ki so minili, temveč dnevi, ko smo si jih zapomnili.

V SPOMIN

Žalosten in boleč je spomin na 8. februar 1996, ko mineva žalostno leto, odkar nas je mnogo prerano zapustila naša ljubljena hčerka, sestra, svakinja in teta

Marija Buček

iz Sotine
22. 5. 19974-8. 2. 1996

Žalostni in potrti obiskujemo tvoje prezgodnje počivališče. Hvala vsem, ki postojite ob njenem grobu, ji poklonite cvet, prižgite svečko ali se z lepo mislijo spomnite nanjo. *Žalujoci: mama, oče, sestra Tatjana z možem Dragom*

Marija, zakaj, zakaj si odšla za vedno, Ampak najini lepi trenutki bodo ostali. Radost, veselje, ki si mi dajala, In najina ljubezen bodo večni. Jaz te nikoli ne bom pozabila, A vedi, za vedno boš ostala moja najbolj ljubeča teta.

Tvoja Meggie

Zaspal si, zlati oče, zaprl trudne si oči, naj Bog odpre ti rajska vrata, to ti iz srca želimo vsi.

ZAHVALA

V 90. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi oče, tast, stari oče in pradedek

Karel Bokan

iz Skakovec

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste našega očeta v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, darovali cvetje, sveče in za svete maše ter nam izrekli sožalje. Iskrena hvala g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, g. Vrhovskemu in pogrebništvu Banfi.

V SPOMIN

9. februarja bo minilo pet let, odkar nas je za vedno zapustila naša draga mama, tašča, stara mama in prababica

Jožefa Bokan

Prisrčna hvala vsem, ki se z lepo mislijo ustavite ob njenem grobu, ji prinašate cvetje in prižgite sveče.

Žalujoci vsi njeni najdražji

Ne morem iz zemlje, kot dobra semena, da znova bi segli si v tople dlani. Ne morem, med nami krsta lesena, in grob je med nami. Tišina prsti, le sveča ljubezni visoko gori.

ZAHVALA

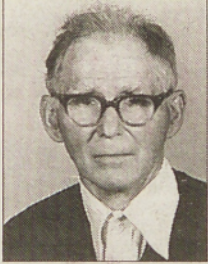
V 76. letu nas je za vedno zapustila dobra mama, tašča, babica in prababica

Marija Kolar

iz Logarovec 19
1920-1997

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, ki ste nam ustno ali pisno izrazilo sožalje, darovali vence, cvetje, sveče in za svete maše ter jo v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti. Iskrena hvala g. župniku Štefanu Vinkoviču za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in odigrano tišino, gasilcem GD Logarovci ter govorniku g. Jožetu Babiču za ganljive poslovilne besede. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Žalujoci: sinovi Branko, Janko, Alojz, Milan ter hčerki Slava in Štefka z družinami ter deset vnukov in dva pravnuka

Zdaj ne trpiš več, oče, zdaj počivaš. Kajne, sedaj te nič več ne boli. A svet je mrzel, prazen, opustošen za nas, odkar tebe več med nami ni.

ZAHVALA

29. januarja nas je v 86. letu za vedno zapustil dragi mož, oče, dedek in pradedek

Anton Sep

iz Male Polane

Ob boleči izgubi našega dragega se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, botrini, sosedom, prijateljem in znancem ter vsem, ki ste nam izrekli sožalje, darovali cvetje in za svete maše ter ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Posebna hvala osebjem internega oddelka bolnice v Rakičanu in zdravnikom Zdravstvenega doma Lendava. Lepa hvala sodelavcem Upravne enote Lendava, Nafte Lendava, Integrala Lendava in KG enota Benica. Hvala g. dekanu Kodili in župniku mag. Stanku Zveru iz Bogojine za pogrebni obred ter patru Donatu za dušno skrb v bolnici, pevcem za odpete žalostinke, govorniku za poslovilne besede, godbeniku za odigrano Tišino ter pogrebništvu Ferencak.

Vsem še enkrat - iskrena hvala!

Žalujoci: žena Ana, sinovi Anton, Peter, Franc in Ivan, hčerke Marta, Cecilija in Bernarda z družinami ter vnuki in pravnuk

V življenju le skrb in delo si poznala, sedaj od vsega trudna si zaspala, odšla si tja, kjer ni več bolečin, a nate večno bo ostal spomin.

ZAHVALA

V 88. letu nas je za vedno zapustila draga mama, babica, prababica in sestra

Marija Györek

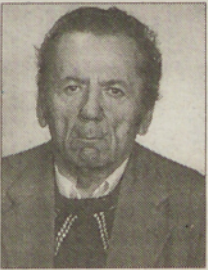
iz Filovcev 16

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom in znancem, ki ste darovali cvetje, vence, sveče in za maše ter nam izrekli sožalje.

Hvala tudi g. župniku za pogrebni obred in pevcem za odpete žalostinke.

Hvala osebjem doma ostarelih v Lendavi za vso skrb in pomoč med bivanjem v njem.

Žalujoci vsi njeni

ZAHVALA

V 62. letu nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče in dedek

Viljem Čarni

iz M. Toplic

Iskrena hvala vsem, ki ste z nami delili bolečino in žalost in ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, darovali cvetje, sveče, svete maše in v dobrodelne namene ter nam ustno in pisno izrazili sožalje.

Prisrčna hvala govornikom gas. društva in KS, župniku za lep pogrebni obred, pevskemu zboru, predvsem pa dr. Murnu.

Iskrena hvala vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali.

Žalujoci njegovi najdražji

ZAHVALA

V 93. letu nas je zapustila draga mama, babica in prababica

Antonija Panič

iz Stroče vasi 39

Z žalostjo v srcu se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem, še posebej pa dobrim sosedom za neizmerno pomoč, vsem darovalcem vencev, sveč, sv. maš in vsem, ki so darovali za cerkev. Hvala g. Izidorju Veleberiju in g. Toniju Košarju za pogrebni obred in sv. mašo, pevcem za odpete žalostinke in g. Štamparju za besede slovesa.

Vsem skupaj še enkrat - iskrena hvala!

Vsi njeni

Kar bilo je duši najdražje, pobrala mi v cvetju je smrt, zatrla mi nado za nado, podrla načrt za načrt. (S. Gregorčič)

ZAHVALA

Korak življenja je zastal. Prezgodaj, prerano. Mnoge nade so ugasnile in mnogi načrti so se porušili.

Pretreseni se sprašujemo, zakaj pero življenja tako hitro bilo je izpisano? Zakaj možu, hčerki in sinu ter ostareli materi nič več lepega ne bo zapisalo?

To so besede, ki se rojevajo ob smrti drage žene, matere, hčerke in snaha

Cvetke Bartol

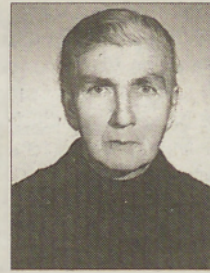
iz Gornjih Slavec

katere življenjska zgodba je bila dopisana v nedopolnjenem 36. letu življenja.

Hvala g. duhovniku Vöröšu za besede tolažbe, pevcem za odpete žalostinke in vsem, ki ste nam v teh bolečih trenutkih stali ob strani, izrekli sožalje ter s cvetjem, venci in darovi v dobrodelne namene ter s svojo navzočnostjo ob prerani krsti izkazali svoje spoštovanje do drage pokojnice.

Iskrena hvala tudi pogrebništvu Majc iz Kuzme.

Za njo žalujoci: mož Martin, hčerka Romana, sin Jernej, mama Marija in drugo sorodstvo

Zvon, ki v temno jutro zvoni, moje matere, moje matere več ne prebudi ... (S. Kosovel)

ZAHVALA

V 74. letu nas je nenadoma za vedno zapustila naša dobra in ljubljena mama, babica in tašča

Eöry Jolán

s Hodoša

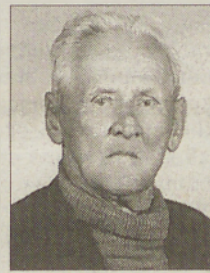
Iskrena hvala vsem, ki ste jo v tako velikem številu pospremili k njenemu zadnjemu počivališču, darovali vence, šopke, sveče, denarne prispevke za posodobitev mrliške vežice ali v kakšni drugi obliki izrazili svoje spoštovanje do pokojnice in sočustvanje s svojci ter izrekli sožalje.

Posebej se zahvaljujemo g. duhovniku Viliju Kerčmarju za ganljiv pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in članom GD za pomoč.

Posebno zahvalo izrekamo tudi družinama Eöry - Abraham in Bele Könyeja ter Oskarju Kerčmarju, Kazimirju Sukiču in Slavici Jaušovec za nesebično pomoč v najtežjih trenutkih.

Hvala Štefanu za odigrano tišino.

Žalujoci vsi njeni

Zdaj ne trpiš več, oče, zdaj počivaš. Sedaj te nič več ne boli. Vendar ti nisi umrl, ti boš umrl, ko bomo umrli mi.

ZAHVALA

V 87. letu nas je zapustil dragi mož, oče, dedek, pradedek in brat

Matija Nedelko

iz Odranec

Z bolečino v srcu se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, botrini, sosedom in znancem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, darovali cvetje, sveče in svete maše ter nam izrekli pisno in ustno sožalje.

Iskrena hvala duhovnikom za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, govornici za besede slovesa in dr. Carju za zdravljenje na domu.

Lepa hvala sodelavcem trgovine Lip Bled, UE Lendava, TOZ Prekmurka in SAVE Kranj.

Žalujoci vsi tvoji, ki smo te imeli radi.

ZAHVALA

Tiho in brez slovesa nas je v 71. letu zapustila naša draga

Angela Cug

iz Radencev

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste drago pokojnico pospremili na njeni zadnji poti, ji darovali cvetje, sveče in za sv. maše ter v druge namene, nam pa izrekli sožalje. Posebna hvala vsem, ki ste nam stali ob strani in nam kakorkoli pomagali.

Hvala g. župniku, pevcem, govornikom in trobentaču.

Vsem še enkrat - iskrena hvala!

Žalujoci vsi njeni

Ali veste? V torek je pust!

»Fašenk sen od starga časa ...«

»... gde kol mastna je klobasa, / no gde struna zabrni, / tam me zlodej ne drži. // Mene celi svet zdaj štima, / naj bo baba al deklina. / Keri se ženit če, / mora čakati na mene.«

Letošnji predpusni čas je sila kratek, mar ne? Komaj smo vstopili v novo leto, si oddahnili od naporih praznikov, že trkata na vrata norcava predpusna nedelja in v torek njegovo veličanstvo Pust. Nato pa bo tja do velike noči (30. marca) postni čas. Če bi bilo danes tako kot nekoč, tedaj bi mladi morali zelo pohiteti s porokami, ko bi hoteli biti »mladoženci« že v času pred pustom. Tudi sam sem nekoč stopil pred oltar neko nedeljo pred »fajnsčekom«.

Loveci v kameni dobi

Predpusni čas je poseben čas v letu, trdi Niko Kurent v knjigi Praznično leto Slovencev, hkrati pa ugotavlja, da so mnogi nekdanji običaji izumrli. Pa vendar: iz sive davnine še danes ponekod izhaja verovanje, da obisk šem prinaša srečo in dobro letino, zato jih je treba obdarovati.

Nekoč je bila maska izključna pravica moškega, pridobil pa naj bi si jo kot lovec v kameni dobi. Združeni v tajne zveze so moški izoblikovali mistične (bajne) ob-

rede, katerih ostanki so današnji šemski običaji. Po razkroju starih verstev so propadle tudi tajne moške zveze in namesto njih so se pojavile družbe mladeničev, ki so prevzele maske in maskiranje. Med obema vojnama so se razkrojile tudi te zveze, niso pa zamrle šeme. »Gor jih drži« patron, ki mu pravimo po vseslovensko Pust, na Dravskem polju je to Korant, v Pomurju je Fašnik ali Fajnsček, v Slovenskem Porabju Fašanek. Odkod neki izvira ta seljak?

»Mislim, da bi odgovor mora-

ski čas ...« beremo v Praznično letu Slovencev.

Nekoč je bilo drugače

Da, praznični čas, kapo (pred)pustnem času se vsadi rad malo poveseši. Dobra ve pa je potrebna še zlasti nam, vencem, ki pri tujcih veljajo (dokler se ne ne »nacukamo« sila resne. Za pusta si je tvoj ba nadeti masko. So sicer neri, ki pravijo, da jo potem prav »snamemo«, ker smo bolj sproščeni. Naj jim bo tako natolcujejo! Zal pa gre vse bolj v pozabo nekateri oziroma tipične šeme, na prv v Prlekiji risa in moškare, tudi ni nikjer več gambele (le), v Prekmurju pa letos niti borovega gostivanja, do rega so sicer upravičeni v kjer v predpusnem času ni poroke. Nekoč je bilo drugače: veliko pravih gost borova gostivanja, spreved stnih šem, nazadnje pa se obsodba Pusta in izvršev strel v glavo ali sežig na Kar poveseimo se te dni dobro najemo krofov. Pa do? Pepelnica sreba bo, kod bodo duhovniki naredi nikom na čelo s pepelom menje križa, kar naj bi jiti ni, da so se po smrti povzrahl. Pepelnica je tudi izmed 40 dni pred veliko To pa je za kristjane že postni čas.

Š. SOBOČA

Maske, sence in duše

Izraz maska je po izvoru predindoevropski in pomeni umazanijo, črno slikan obraz, demonsko prikazen. Toda lažni obraz si nadenemo že, če ga premažemo s sajami, pomokamo, zapacamo z barvami – ali pa naličimo z ličili.

Preobleka

Tako mogoče tisti zguljen zabavljeni odgovor na vprašanje, češ kaj bom za pusta, umil se bom, niti ni tako prazen in prozoren. Snemimo masko za pusta, izmijmo si jo, če upamo. V kaj drugega se pa pravzaprav zamaskiramo za pusta kot v tisto, kar bi vse leto – če že ne iz srca, pa vsaj v temnem koticu srca – radi bili.

Moški se preoblacijo v ženske – resda so to počeli že zgodnji kristjani –, toda kdo ve, če bi se tudi oni tako zavzeto prekopicali v visokih petah, tako visoko spodrecavali krila in s tako nerazumljivo samovšečnostjo razkazovali krive noge.

Preoblacimo se v živali – taka preobleka je v 7. stoletju stala tri leta stroge pokore, v 10. se je kaznen znižala na 20 dni –, da bi strašili kot tigri in krokodili, da bi zapeljevali kot mačke ali da bi bili ljubki in nežni kot miške.

Preoblacimo se v čarovnike in drakule, da bi bili ekstravagantni, vabili s svojo nevidno magično močjo žrtve in vzbujali strh z domnevno zvezo z mračnim.

Črnke, kavboji, Arabci in Kitajci. Kdo ve, če ne bo deklica, v otroštvu pridno preoblečena v Rdečo kapico, nekoč pozneje v življenju po isti logiki kot rahlo dementna junakinja iz pravljice, ki ni prepoznala volka, preo-

blečenega v babico, na podoben način nasedla kakšnemu volku.

Svetlo in temno

Maske niso nedolžna reč. Nekoč so se šemili izključno moški. Takrat se je vedelo, da gre pri

šemljenju za močno obredje, ki sklepa zaveze med onstran in tostran. Če beseda maska pomeni po svojem izvoru črni obraz, temnega demona, prihaja šema iz grškega izraza skia, ki pomeni senca, toda senca kot dušo umrlega. Z maskiranjem se je vzpostavljala odnos s predniki, z duhovi umrlih. Pri sodobnem maskiranju ne gre za obredne maske kot popol-

ne kanalizacije kozmične energije, ki naj bi – tako kot bogovi v grških tragedijah, ki so uporabljali igralce kot svoje zemeljske oblike, da so lahko skozi njih govorili – spregovorile skozi masko. Duh se skriva za masko telesa. Večen je misterij smrti, ko se ena oblika

življenja spreminja v drugo obliko, tuzemski podoba je itak le preobleka, in kot se to leto pokopje letošnji pust, se naslednje leto rodi novi. Neobredna maska sicer ohranja zavest, da gre le za igro, kljub vsemu pa daje našemljenu pravico, da vsaj za kratek čas spremeni identiteto. Daje mu pravico, da počne stvari, ki jih sicer ne bi. V njegovi iznakaženosti se mu odpira nov življenjski prostor – lahko skače, teče in nori naokrog tam, kjer sicer ne bi smel, kriči, kjer se ne kriči. Še pred nekaj generacijami nazaj so lju-

dje, ki so si nadeli korantovo ravo, zatrdjevali, da so kar nekajkrat začeli sami od sebe protijsi volji poskakovati. Ko se sname, začaranost mine. Ska onstranstvom je prekinjen.

Zora

Pustna noč se razjasni v mladi pepelnice. Duhovnik v splošno vijolični opravi daruje maske se je spet rodil, začenja se štet dni posta in pokore, skazni terga se bo prečistil mladi rojeni čas. Valentina M. S.

Direktor soboške Panonke Jože Nemeš - Verona in štiripersna deteljica Štefko, Meolic, Kučan in Tivadar so zadrugo ponudili nizozemskemu Cosumu. Ta je ponudbo sprejel pod pogojem, če bodo uvozili za semenarski center na Hodosu mediteransko rastlinje in pokrili nizozemske potrebe po ajdi.

Geza Džuban - Termal odhaja iz središča Ljubljane na bežigrasko periferijo za sekretarja k svojemu mentorju Jožetu Protnjerju - Vinagu na kmetijsko ministrstvo. Zamenjal bo Ivana Obala - Idžija. Ta bo postal poslanec namesto Džubana pod istim pogojem kot Ciril Pucko - Dribler. Pogodba je že pripravljena.

Jože Tompa - Pospešeni je državi predlagal uvoz večje količine sadik pantovca, ki naj bi jih poskusno zasadili (za reprodukcijo) na terasah pred Belo hišo in Elizabeto.

Miha Vodenik - Plasteni bo v torek začel z razprodajo asfalta na Metličarjevem avtoportu. Asfalt bo prodajal po kvadratnih metrih z dostavo na dom. Upa le, da mu bo upravna enota do torka izdala soglasje za razprodajo.

Na industrijskem železniškem tiru pri Elradu v Gornji Radgoni je prišlo do manjše prometne nezgode. Ob progi se je namreč iztiril vlak, zaradi nedostopnosti so vse transakcije z Elradovim premoženjem do nadaljnega ustavljene.

Andrej Gerenčer - Posrednik (ali Broker - pomen enak) bo troedini funkcionar, saj postaja ob županu in poslanca še državni sekretar v ministrstvu za promet in zveze za lepjenje poštne znamke. Da bo vedel, kako se streže trem funkcijam, so ga slonarski veljaki že poslali na dopolnilno izobraževanje k Jaku Koprivcu (uredniku Dela, predsedniku DNS in članu CK).

Slavko Mihalič - Presvetli si je ob preimenovanju Vidma v Sv. Jurij zaradi protestov premislil. Tako je že predlagal novo ime kraja Slavkovo, osrednji trg pa bo poimenoval Mirkovo. Promocija novih imen kraja in knjižne zbirke Mirko in Slavko bo na vedrovo - pustovo.

Dr. Lujz in mag. Janko bosta ob kulturnem prazniku promovirala knjigo o kritični masi prekmursko-prleškega goveda s podpoglavji o maslitisu Slavka Švende in kislega mleka Jožeta Puhana. Promocija bo na kmetiji Tiborja Vöröša.

Delegacija soboškega Potrošnika pod vodstvom generala brez konkurence mag. Jožeta Kovača - Belega se te dni mudi v Braziliji, kjer sklepa pogodbe o uvozu kave ter govejih možganov in roževine brez virusa norih krav za potrebe lastne kozmetične proizvodnje.

BESEDA NI KONJ

Advertisement for 'VESTNIK in NARUČILNICA'. It features a large stylized '2' logo and the text 'NAGRAJUJETA' and 'ZVESTOBO IN NOVE NARUČNIKE'. Below the logo are forms for entering personal details: 'Ime in priimek:', 'Ulica:', 'Kraj:', 'Pošta:', and 'Podpis:'.

Advertisement for 'Moja domača banka Pomurska banka d.d.' It includes a table of exchange rates for various countries (Avstrija, Francija, Nemčija, Italija, Švica, ZDA) and sections for interest rates ('OBREBNE MERE od 1. februarja 1997 dalje') and deposit terms ('Kratkoročna vezava tolarских sredstev' and 'Depozit z valutno klavzulo').